

Programmabegroting 2024

gemeente
Winterswijk

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief	7
Leeswijzer	16
Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk	17
1.1 Volksgezondheid.....	17
1.2 Maatschappelijke ondersteuning	19
1.3 Jeugd.....	24
Financiële onderbouwing programma 1	27
Programma 2 Meedoen in Winterswijk	30
2.1 Cultuur	30
2.2 Sport	33
2.3 Inkomen en participatie.....	35
2.4 Educatie	38
Financiële onderbouwing programma 2	41
Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk.....	44
3.1 Openbare ruimte	44
3.2 Klimaat, water en milieu.....	49
3.3 Duurzaamheid en milieu.....	51
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	54
3.5 Economie en Lobby	63
Financiële onderbouwing programma 3	70
Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk	74
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening.....	74
4.2 Openbare orde en veiligheid	78
Financiële onderbouwing programma 4	83
Programma 5 Inkomsten van Winterswijk.....	86
5.1 Algemene middelen.....	86
5.2 Lokale belastingen	88
Financiële onderbouwing programma 5	89
Paragrafen	92
Paragraaf A Lokale Heffingen	92
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	99
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen.....	108

Paragraaf D Financiering.....	114
Paragraaf E Bedrijfsvoering	118
Paragraaf F Verbonden partijen	124
Paragraaf G Grondbeleid	140
Paragraaf H Wet open overheid (WOO).....	147
Bijlagen	148
Bijlage 1 Financiële tabellen	148
Bijlage 2 Reserves en voorzieningen	154
Bijlage 3 Beleidsindicatoren	156
Bijlage 4 Investerings	159
Bijlage 5 Uitgangspunten begroting 2024-2027	161

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad van Winterswijk, Winterswijk is een prachtige gemeente met een hoog voorzieningenniveau, waar het fijn wonen, werken en recreëren is. Theater de Storm, Boogiewoogie, het SKB, Zwembad Jaspers en ons centrum maken dat Winterswijk met recht de centrumgemeente van de Oost-Achterhoek genoemd mag worden. Het college vindt het belangrijk dit, ondanks financiële tegenwind, in stand te houden. Evenals het behouden van een sociale basis voor de meest kwetsbare inwoners, waardoor iedereen mee kan doen aan onze samenleving. Waar het college vorig jaar nog met het voorstel kon komen om flink te investeren in Winterswijk, dwingt het huidige financiële beeld ons tot andere keuzes. Wij stellen u dan ook voor om de komende jaren ambities te temporiseren, met als doel het huidige voorzieningenniveau van Winterswijk op peil te houden, voor iedereen een sociale basis te bieden en een financieel gezonde gemeente te blijven.

Ontwikkelingen

We worden geconfronteerd met snelle prijsstijgingen, loonontwikkelingen, hoge rentes en oplopende kosten in het sociaal domein. Hiervoor worden we niet volledig gecompenseerd door het rijk. Daarnaast krijgen we vanaf 2026 minder geld vanuit het rijk. Dit vermindert onze inkomsten terwijl de uitgaven juist stijgen. We vinden het belangrijk om regie te houden en onze ondernemers, organisaties en inwoners daarin tijdig mee te nemen. Scherpe keuzes zijn daarom voor de komende jaren onvermijdelijk. Daarnaast blijven we de VNG ondersteunen in hun lobby voor meer financiële steun van het rijk en om hier snel duidelijkheid over te krijgen. De val van het kabinet kort voor de zomer helpt daar niet bij.

Besparingsmaatregelen

Om grip te krijgen op de financiële uitdaging heeft het college zorgvuldig gekeken naar budgetten en activiteiten, waarbij noodzakelijke maatregelen zijn vastgesteld en we voorstellen niet-wettelijke taken te versoberen. Daarnaast hebben we ook kritisch naar onszelf gekeken en stellen we een bezuiniging voor op onze eigen organisatie. Alle maatregelen hebben geleid tot een sluitende conceptbegroting voor de jaren 2024 en 2025, waarbij we eerder gemaakte afspraken en ambities hebben moeten bijstellen. Nieuw beleid beperken we en grote nieuwe investeringen worden uitgesteld.

Toekomst

Naast dit maatregelenpakket onderzoekt het college mogelijkheden voor besparingen op de langere termijn om ook de begroting vanaf 2026 sluitend te krijgen. Om zo op langere termijn niet alleen de strikt noodzakelijke maar ook de gewenste investeringen te kunnen doen. We kijken hierbij naar het beheersen van de oplopende kosten in het sociaal domein. Daarnaast richten we ons op de gemeentelijke organisatie. Door het moderniseren van processen en systemen, met aandacht voor kwaliteit en nauwkeurigheid, verhogen we onze dienstverlening en zijn we klaar voor de toekomst. Verder investeren we ook in onze medewerkers.

Winterswijk zijn wij samen

Ingrepen zijn nodig om die mooie gemeente te blijven, waar het voor iedereen goed wonen,

werken en recreëren is. De voorgestelde bezuinigingen zullen niet onopgemerkt blijven in Winterswijk. We hebben vertrouwen in de veerkracht van iedereen in de gemeente Winterswijk om voor elkaar te zorgen en elkaar te helpen. Want Winterswijk zijn wij samen. Naast de besparingsmaatregelen, gaan we in 2024 ook aan de slag in Winterswijk. We werken aan de volgende zaken: de herontwikkeling van de panden aan het Weurden, de vormgeving van de huisvesting voor het buurtschapsonderwijs in 't Woold, de wijkaanpak Winterswijk-Oost met de herinrichting van Hakkelerkamp, het ontwikkelen van een gebiedsplan binnen het project Vitaal Platteland, de locatiekeuze van het bedrijventerrein, het vergroenen en aantrekkelijk maken van het winkelgebied in de Wooldstraat, de ontwikkeling van de omgevingsvisie en woningbouw aan onder andere de Narcisstraat en de Rikker. Onze kwetsbare inwoners blijven de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Daarnaast blijven we werken aan de samenwerking met Duitsland in de EUREGIO en willen we nog meer Winterswijkse bedrijven kennis laten maken met de mogelijkheden van de INTERREG subsidies.

Met dank aan een flinke ambtelijke inzet presenteren we deze meerjarenbegroting aan uw raad. Vanuit de ambitie om de blik vooruit te richten en focus te hebben op wat er echt toe doet. We kijken uit naar de behandeling op 31 oktober en 2 november aanstaande.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders

De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief

Ontwikkeling financiële positie

In de Kaderbrief 2024 schetsten wij onze ambities, maar ook de onzekerheid over de ontwikkeling van onze financiën in de vier komende jaren en de jaren daarna. We gingen er toen nog vanuit dat we de jaarschijf 2024 konden sluiten met beperkte maatregelen en dat pas vanaf 2026 ombuigingen nodig zouden zijn.

Hoe anders ziet onze financiële positie er enkele maanden later uit. We onderscheiden de volgende factoren die leidden tot een neerwaartse bijstelling van ons financiële meerjarenperspectief:

1. Terugval in de algemene uitkering uit het gemeentefonds

In onze begroting ramen we de ontvangen algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van de Meicirculaire. Deze laat voor 2024 een plus van bijna € 4 miljoen zien, maar dat is onvoldoende om de stijgende lonen en prijzen te compenseren. Daarnaast valt de algemene uitkering in 2026 terug met € 5,6 miljoen en in 2027 met nog eens € 1 miljoen. De terugval in 2026 wordt het zogenaamde Ravijnjaar genoemd. Het inmiddels demissionaire kabinet geeft geen duidelijkheid over een nieuwe financieringssysteem voor gemeenten, het afschaffen van de opschalingskorting, compensatie van gemeenten voor gestegen kosten en over de herverdeling van het gemeentefonds. Dit vertaalt zich -voor alle gemeenten- in een forse terugval van de algemene uitkering ná 2025.

2. Stijgende lasten door autonome ontwikkelingen

Lonen en prijzen zijn het afgelopen jaar fors gestegen en stijgen naar verwachting het komende jaar verder. Daarmee hebben niet alleen wij te maken, maar ook de gemeenschappelijke regelingen waarin wij deelnemen zoals Fijnder, ODA, VNOG en Regio Achterhoek. De verhogingen van lasten in hun begrotingen werken door in onze begroting.

3. Gestegen zorgkosten

Met regiogemeenten hebben wij contracten afgesloten met zorgaanbieders voor het leveren van zorg in het kader van Wmo en Jeugdwet. De prijzen in de contracten zijn per 1 juli 2023 bijgesteld. Gemiddeld bedraagt de stijging voor onze gemeente 24%. Per 1 januari 2024 worden de prijzen opnieuw bijgesteld als gevolg van loon- en prijsstijgingen. Wij hebben daarop geanticipeerd door budgetten voor 2024 en verder met 10% bij te stellen. Bij jeugdzorg zien we daarnaast een toename van complexe hulpvragen. Dat leidt eveneens tot oplopende kosten.

4. De financiële vertaling van investeringsplannen

De 1e fase van het Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs (€ 16 miljoen) was in onze concept-begroting 2024-2027 verwerkt evenals investeringen in cultuurkwartier/Wooow (€ 15 miljoen), zwembad Jaspers (€ 6 miljoen) en ons gemeentekantoor (€ 1,5 miljoen).

Met stijgende rentetarieven worden de investeringslasten groter. Als de investeringen eenmaal gedaan zijn, hebben we hierop geen invloed meer en wordt de beïnvloedbare ruimte in onze begroting verder beperkt. Na verwerken van bovenstaande onderdelen, liet ons financieel meerjarenperspectief een tekort zien van bijna € 5 miljoen in 2024 dat opliep naar ruim € 11 miljoen in 2027. Naast dit effect op ons saldo van baten en lasten zouden de geplande investeringen een ingrijpend effect hebben op onze schuldpositie. Hiervoor genoemde investeringen in de grote projecten plus nodige investeringen in wegen, riolering (incl. klimaatadaptatie), ICT en sportvelden zouden leiden tot een verdubbeling van onze

schuld. Deze zou van € 70 miljoen bij aanvang van 2023 verdubbeld zijn eind 2027. Vanwege hiervoor geschetst renterisico in combinatie met de onzekerheid over onze inkomsten vanaf 2026 is toename van schuld nu onwenselijk.

Solide financieel beleid

Ons financiële beleid is gericht op haalbaarheid en houdbaarheid. Haalbaar, omdat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Over de baten is veel onduidelijk en de lasten blijven stijgen. Daarnaast onderkennen we in dit kader ook een aantal risico's:

- We hebben onvoldoende grip op de kostenontwikkeling in het sociale domein.
- Met ROVA zijn we in gesprek over de breedte van hun dienstverlening en het doorberekenen van overheadkosten door ROVA aan deelnemende gemeenten. Het effect hiervan is nu nog niet duidelijk.
- Ontwikkeling van onze organisatie:

Aan onze dienstverlening worden hoge eisen gesteld. Ons takenpakket wordt omvangrijker en complexer. Digitalisering biedt kansen om efficiënter te werken, maar ook bedreigingen waar het gaat om informatieveiligheid. Onze medewerkers zijn de sleutel naar succes op dit vlak. Op beide onderdelen is sprake van meerjarig achterstallig onderhoud. Een krappe arbeidsmarkt maakt de uitdaging (nog) groter om de juiste stappen te zetten in de ontwikkeling van de organisatie. Investerings zijn nodig om in de toekomst een robuuste en betrouwbare eerste overheid te blijven.

Met houdbaarheid van ons financiële beleid doelen we op een acceptabele omvang van de schuld. Met stijgende rente en bouwkosten in combinatie met onzekerheid over onze inkomsten achten wij het nu niet verantwoord de grote investeringen aan te gaan.

Begrotingsadvies van de VNG

In haar brief van 14 juli jl. adviseert VNG aan gemeenten om voor 2024 en 2025 een sluitende begroting te presenteren. Voor 2026 en 2027 adviseert zij om een realistische begroting te presenteren gebaseerd op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, inflatie, stijgende rente, ambities en geschatte mee- en tegenvallers. Op die manier worden tekorten zichtbaar met de bedoeling het signaal af te geven aan de rijksoverheid dat gemeenten de lasten niet kunnen dragen zonder aanvullende middelen van het Rijk.

Onze toezichthouder, provincie Gelderland, kijkt wat genuanceerder naar het advies van de VNG. En ook wij wegen het advies zorgvuldig. Het presenteren van tekorten is namelijk één ding. Ze ook daadwerkelijk aanvaarden is een ander vraagstuk. Of de rijksoverheid daadwerkelijk met aanvullende middelen over de brug komt is uiterst onzeker. Ook daar staat de begroting onder druk door stijgende kosten en moeten eerder uitgekeerde compensaties vanwege COVID-19, energiecrisis, armoedebestrijding etc. terugverdiend worden. Een scenario dat we te maken krijgen met bezuinigingen vanuit Den Haag is realistisch.

Strategie begroting 2024-2027

In het vervolg van dit hoofdstuk leest u onze strategie voor de komende jaren waarmee we recht doen aan ons financiële beleid, aandacht hebben voor de geschatte risico's en het advies van de VNG toepassen. Dat ziet er samengevat als volgt uit:

1. We presenteren voor 2024 en 2025 een sluitende begroting. Daarvoor is een pakket aan

maatregelen nodig die op korte termijn zijn door te voeren.

2. We maken een pas op de plaats waar het de grote projecten aangaat en gaan nu geen onomkeerbare financiële verplichtingen aan.
3. Als het gaat om de jaren 2026 en verder nemen we ook geen onomkeerbare beslissingen waar het bezuinigen of algemene lastenverhogingen betreft.
4. We zetten ons de komende maanden in om de risico's die we hiervoor schetsten te beheersen.

Dit leidt ertoe dat onze begroting voor de jaren 2026 en 2027 tekorten laat zien.

We denken overigens dat alleen het presenteren van tekorten in de begroting niet voldoende is om het Rijk tot actie te bewegen. Daarom stellen we alles in het werk voor het verkrijgen van de noodzakelijke rijksbijdragen. Dit doen we samen met VNG, regio, provincie en maatschappelijke partners. We mobiliseren het netwerk van bestuurders, ambtenaren, raadsleden en wie zich verder in wil zetten voor gemeente Winterswijk om één signaal af te geven: de bezuinigingen veroorzaken onherstelbare schade. De meerjarenbegroting die dit jaar wordt ingediend ondersteunt dit beeld en laat een tekort zien vanaf 2026 en verder.

Maatregelenpakket voor een sluitende begroting 2024-2025

In deze begroting is een pakket met diverse bezuinigingsmaatregelen verwerkt om te komen tot een sluitende begroting 2024 en 2025.

Afwegingen die we gemaakt hebben bij het samenstellen van de maatregelen:

- Wettelijke taken moet overeind blijven, maar kunnen we afschalen in ambitieniveau?
- Ons bestaande voorzieningenniveau willen we in stand houden.
- Een minimale sociale basis moet gehandhaafd blijven.
- Plannen en ambities die we hadden maar nog niet gestart zijn, starten we vooralsnog niet.
- We koesteren onze vliegwielen: Woningbouw in onze gemeente en onze jeugd. Voor toekomstbestendigheid van onze gemeente zijn deze noodzakelijk.
- Algemene lastenverhoging (OZB) alleen als dat onvermijdelijk is en bedoeld voor investeringen in het op peil houden van ons voorzieningenniveau.

De maatregelen variëren van het niet indexeren van subsidies voor 2024, een standaard indicatie voor hulp bij huishouden en stoppen met opgavegericht werken tot het verlagen van kredieten voor wegen en het bermbeheer naar een lager niveau brengen. In het vervolg van dit hoofdstuk staat een totaaloverzicht en bij ieder beleidsveld benoemen we de effecten.

Programmering van projecten

We stellen de gewenste investeringen in de grote projecten uit, waar redelijkerwijs mogelijk, voor zover er bij uitstel geen sprake is van wettelijke verplichting, risico op extreme meerkosten of onveilige situaties. Investeringen leiden tot langjarige verplichtingen op kapitaallasten, die eenmaal aangegaan, niet meer stuurbaar zijn. Voor zover niet op korte termijn noodzakelijk, vermijden we ongedekte langjarige verplichtingen.

Het gaat om de volgende projecten:

- Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs (IHP)
- Theater De Storm
- Zwembad Jaspers
- Cultuurkwartier / WoooW en huisvesting cultuurpartners

De basisregel is: projecten krijgen geen geld in de jaren 2026 en 2027, zolang geen sprake is van een structureel sluitende begroting. Van die basisregel wijken we alleen af als er gegronde redenen zijn. Redenen zijn:

1. Er is in 2023, 2024 of 2025 geld voor gereserveerd. Dat zijn niet de tekortjaren. Die bedragen kunnen voor de betreffende (onderdelen van) projecten beschikbaar blijven. Concreet gaat het om:
 - a. Terra Temporalis: er is voor 2023 eenmalig ruim € 1 miljoen begroot voor het projectonderdeel bezoekerscentrum. De rest van de investering wordt door anderen dan gemeente Winterswijk betaald. De exploitatie van het centrum ligt geheel buiten risico van de gemeente. Daar dragen wij dus niet aan bij.
 - b. Cultuurkwartier / WoooW en huisvesting cultuurpartners: het tekort op de grondexploitatie (begroot op eenmalig €3 miljoen moet wettelijk gezien worden geboekt in het jaar dat het omgevingsplan vastgesteld wordt. Tot nu toe richten we ons op 2025, en dat is dus ook het jaar waarvoor het geld in de begroting staat.
2. Geen enkel project is per se niet uitstelbaar, op één na omdat we daar nu beter kunnen kiezen voor doorgaan dan voor stopzetten:

Huisvesting basisonderwijs (IHP): voor de school Woold kunnen we de huidige situatie niet langer voortzetten. Daar stellen we voor de tijdelijke huisvesting te vervangen.

We temporiseren de uitvoering van fase 1 van het IHP. De ontwikkelingen bij school 'Woold' zetten we wel voort maar moeten passen binnen de in voorliggende begroting geraamde middelen. De overige scholen kunnen in extreme situaties een beroep doen op een te vormen bestemmingsreserve maatschappelijk vastgoed voor noodmaatregelen. Voor de andere fases van het project is er nu geen perspectief op geld. Daarnaast stellen we geen extra geld beschikbaar voor de realisatie van gymvoorzieningen.
3. Projectonderdelen die strategisch nu verstandiger zijn dan ooit voeren we uit. Concreet gaat het om:
 - a. Winkels en woningen aan het Weurden. Dit is onderdeel van een project, maar de ontwikkeling kan zelfstandig verder en levert geld op.
 - b. Centruumparkeren Dingstraat: de planvorming door de eigenaren is een eenmalige kans om het centrumparkeren daar te realiseren. Daar moeten we geld bijpassen, maar dat is beschikbaar uit de opbrengsten van de verkoop Weurden (winkels plus woningen) en de reservering voor het tekort op de grondexploitatie die in de begroting van 2025 is opgenomen.

Voor het meest noodzakelijke en acute onderhoud van de basisscholen, theater De Storm, zwembad Jaspers en het pand Boogie Woogie stellen we voor om vanaf 2024 een bestemmingsreserve maatschappelijk vastgoed te creëren van € 2 miljoen. Zo houden we de voorzieningen de komende jaren in stand. We brengen in dat kader van al het vastgoed waaraan wij financieel bijdragen en / of eigenaar van zijn in beeld welk onderhoud de komende jaren noodzakelijk is.

Programma ruimtelijke projecten

We constateren dat alle investeringsprojecten in het fysieke domein tezamen optellen tot meer dan een volledige jaarbegroting uitgaande van de maximale varianten. Ook met de optelsom van optimale varianten zoals die tot nu toe in afzonderlijke projectafwegingen werden gemaakt, gaat het om heel veel geld.

Al deze investeringen in drie tot vier jaar doen is in ieder geval onmogelijk. Ook bij gunstiger begrotingsomstandigheden. Uitsmeren, en dus een deel vertragen is onontkoombaar. Maar nu komt daar bij dat we vanaf 2026 met de huidige kennis van beschikbare gelden dus geen mogelijkheden hebben om te investeren. Voor deze prioritering en temporisering hebben we nu nog geen advies. Simpelweg omdat er te veel onzekerheden voor de lange termijn (over 2026 en verder, en al helemaal over 2028 en verder) zijn.

Daarom stellen we de komende maanden een integraal en realistisch investeringsprogramma op voor de ruimtelijke projecten. En we ontwikkelen een werkwijze voor de aanpak van ruimtelijke investeringen waarin we strategische argumenten meer dan tot nu toe gebruiken om te bepalen wat we wanneer gaan doen. En omgekeerd gaan we meer rekening houden met de timing van marktpartijen. Dat houdt onder andere in dat we voorzienbare schommelingen in de conjunctuur en de inkomsten uit het gemeentefonds mee laten bepalen wanneer we voorstellen voor investeringen aan de raad voorleggen en wat we dan precies vragen. Tevens beoordelen we of en in hoeverre inzetten van een deel van onze algemene reserve kan helpen.

Investeringsverspreiden we dus over meerdere jaren vanwege hun financiële impact maar ook vanwege beschikbare (ambtelijke) capaciteit.

Zorg voor de toekomst

De kosten in het sociaal domein zijn de afgelopen jaren snel opgelopen. Om ook in de toekomst zorg en ondersteuning van onze inwoners te kunnen blijven leveren, is beheersing van deze kostenstijging noodzakelijk. We gaan daarom een aantal maatregelen treffen die inzetten op het zoveel mogelijk normaliseren van problemen, het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners en het versterken van onze opdrachtgevende rol richting onze aanbieders en samenwerkingsverbanden.

De opgave is om te formuleren wat we blijven doen, kortom: Wat is onze minimale sociale basis die we willen vervullen. Zorgplicht en een dekkend zorglandschap zijn daarbij uitgangspunten naast financiële haalbaarheid. De keuzes die we daarin gaan maken baseren we op een evaluatie van het sociaal domein. Deze evaluatie moet vervolgens leiden tot een nieuwe visie op het sociaal domein. Deze visie gaat richting geven op onderstaande punten:

- De toegang tot zorg;
 - Inrichting van welzijnstaken;
 - Integrale samenwerking met en binnen voorliggende voorzieningen;
 - Kansen om efficiënter te werken;
 - Opdrachtgeverschap aan onze gemeenschappelijke regelingen, waaronder Fijnder.
- Bij de visie komt een uitvoeringsplan met een financiële vertaling in lagere kosten. Deze kan vervolgens in onze begroting 2025-2028 verwerkt worden.

Masterplan organisatie gemeente Winterswijk 2024-2027

In ons streven om de kwaliteit van onze bedrijfsvoering te verbeteren en middelen effectiever te beheren, stellen we een masterplan op dat gericht is op het transformeren van bedrijfsvoeringsactiviteiten. Dit plan rust op drie pijlers: kostenreductie, efficiëntieverbetering en het waarborgen van ondersteunende financiële informatie en ondersteuning.

1. Kostenreductie: Verstandig omgaan met middelen

- Omvang van de formatie bevroren

De ambtelijke formatie is de afgelopen jaren gegroeid. Hierdoor kon de

organisatie zich verder professionaliseren en konden nieuwe taken opgepakt worden. Het is een optie om de formatie te 'bevriezen' op het aantal van de begroting 2023. Een vertrekkende medewerker wordt dan niet automatisch vervangen, maar er moet dan bij elke vacature kritisch gekeken worden waar die het hardste nodig is. Deze maatregelen kunnen alleen genomen worden als bestuur en management accepteren dat werk minder grondig, minder goed en/of minder snel gedaan wordt.

- Minder onderzoek en inhuur

In de aanloop tot besluitvorming worden regelmatig onderzoeken gedaan. We zien ook herhaling van onderzoeken. Daarnaast moeten we onderkennen dat we veel capaciteit inhuren om het werk gedaan te krijgen. Dit zorgt voor een flinke kostenpost op de begroting (circa € 4,5 miljoen in 2022). Door strakker op inhuur en op het doen van extern onderzoek te sturen, bijvoorbeeld door een 'Nee, tenzij' regel te formuleren kunnen we de drempel om in te huren en om extern onderzoek te doen verhogen.

2. Efficiëntieverbetering: Optimalisatie van processen

Door processen te stroomlijnen en te moderniseren kunnen we onze dienstverlening verbeteren en meer kwaliteit leveren. Middelen die we daarbij inzetten zijn digitalisering en automatisering, strategisch inkopen en datagedreven besluitvorming.

3. Waarborgen van ondersteunende financiële informatie en ondersteuning

Financiële rapportage: We verbeteren onze rapportageprocessen om heldere en gedetailleerde financiële informatie te verschaffen aan de organisatie. Dat stelt medewerkers en hun management beter in staat om te sturen op resultaat.

Begrotingsdiscipline: Door strikte begrotingsdiscipline kunnen we onze financiën beter beheren en zorgen we ervoor dat we het beschikbare budget inzetten voor de beoogde resultaten.

Borgen van rollen en verantwoordelijkheden: Rolonduidelijkheid en -vermenging leiden tot verlies van slagvaardigheid. We leggen (nog beter) vast wie waarover gaat en houden elkaar daaraan.

In deze begroting 2024-2027 is een taakstellende bezuiniging ingeboekt die ingevuld moet worden door het masterplan. De personeels- en bedrijfsvoeringsbudgetten zijn verlaagd met € 300.000 in 2024 oplopend naar € 1.000.000 in 2027.

Het succes van dit masterplan vereist samenwerking op alle niveaus binnen de gemeente. Het betrekken van medewerkers en bestuurders is essentieel om de doelstellingen te bereiken en een cultuur van efficiëntie en transparantie te bevorderen.

Financieel meerjarenperspectief

Ons financieel meerjarenperspectief ziet er na doorvoeren van autonome ontwikkelingen, nieuwe beleidsontwikkelingen en het pakket van bezuinigingsvoorstellen als volgt uit.

x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Stand 1e prognose 2023	730	2.947	-1.421	-3.119
Wijzigingen Begroting 2024	-545	-968	-904	-80
Begrotingssaldo 2024-2027	185	1.979	-2.325	-3.199
Waarvan incidenteel	-458	-10	0	0
Waarvan structureel	643	1.989	-2.325	-3.199

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen waarop we feitelijk geen invloed hebben en die binnen bestaand beleid leiden tot budgetbijstellingen. Te denken valt aan aanpassingen in de algemene uitkering en loon- en prijsstijgingen voor onszelf. Deze loon- en prijsstijgingen krijgen we ook doorberekend van gemeenschappelijke regelingen en door contractpartners. In die laatste groep vallen bijvoorbeeld de zorgaanbieders in het sociaal domein. De belangrijkste bijstellingen van meer dan € 250.000 ziet u in onderstaande tabel. Voor nadere toelichting verwijzen wij u naar de financiële onderbouwingen bij de programma's en de bijlage Uitgangspunten begroting 2024-2027.

	progr	2024	2025	2026	2027
Structureel					
1 WMO (Excl. doorbelasting ZOOV)	1	-975.000	-975.000	-805.000	-630.000
2 Jeugd	1	-1.852.000	-1.852.000	-1.852.000	-1.852.000
3 Bijdrage beheer openbare ruimte ROVA	3	-310.000	-310.000	-310.000	-310.000
4 ICT	4	-528.000	-499.000	-499.000	-608.000
5 Algemene uitkering	5	3.905.000	3.243.000	1.657.000	2.052.000
6 Vrijval stelpost prijsstijgingen	5	395.000	395.000	395.000	395.000
7 Rente langlopende leningen	5	-668.000	-1.140.000	-1.362.000	-1.510.000

Nieuwe beleidsontwikkelingen

De volgende tabel bevat de financiële vertaling van de nieuwe beleidsvoornemens. Deze komen onder andere voort uit het coalitieakkoord. Het verschil met de autonome ontwikkelingen is dat voor deze onderwerpen andere keuzes gemaakt kunnen worden. Het gaat immers om nieuw beleid waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Het gaat om zowel out-of-pocket kosten op diverse beleidsterreinen als kosten voor versterking van de ambtelijke organisatie. De derde kolom bevat een verwijzing naar het betreffende programma voor een inhoudelijke toelichting.

		progr	2024	2025	2026	2027
Structureel						
1	Subsidie Ouderenbond voor compensatie huur	1	-21.000	-21.000	-21.000	-21.000
2	Subsidie Stichting Ondernemen met Cultuur	2	-60.000	-45.000	-30.000	-15.000
3	Invoering heffing milieuleges	3	39.000	39.000	39.000	39.000
4	Verwerven subsidies	3	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
5	Intensiveren Vitaal Platteland	3	-100.000	0	0	0
6	Integraal Veiligheidsplan	4	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
7	Verhogen budget voor opleiding van personeel	4	-167.000	-167.000	-167.000	-167.000
8	Gestegen kosten restauratieve voorzieningen	4	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
9	Uitbreiding personeel	4	-490.000	-490.000	-490.000	-490.000
10	Verhogen OZB met index en areaaluitbreiding	5	386.000	435.000	480.000	525.000
Incidenteel						
1	Subsidie inclusieve Buitenschoolse Opvang	1	-190.000	0	0	0
2	Erfgoed omgevingswet	2	-40.000	0	0	0
3	Subsidie Stichting Leergeld	2	-10.000	-10.000	0	0
4	Uitvoering Erfgoednota	2	-17.500	0	0	0
5	Verduurzaming sportveldverlichting	2	152.000	0	0	0
6	Uitvoering sanering stortplaats WAL	3	-150.000	0	0	0
7	Diversen	3	100.000	0	0	0

Bezuinigingsvoorstellen

Onderstaande tabel bevat de bezuinigingsvoorstellen uit het pakket aan maatregelen om te komen tot het financiële perspectief van nu voorliggende meerjarenbegroting 2024-2027. In de derde kolom staat het programma waar u de inhoudelijke toelichting kunt lezen.

	prog.	2024	2025	2026	2027
Structureel					
1 Stoppen met kinderopvang sociaal medische indicatie (SMI)	1	0	45.000	45.000	45.000
2 Standaard indicatie Hulp bij Huishouden verlagen naar 2 uur	1	0	100.000	225.000	400.000
3 Verlagen uitgaven compliment mantelzorg	1	40.000	40.000	40.000	40.000
4 Huur De Post opzeggen	1	0	0	98.000	98.000
5 SPUK GALA inzetten voor bestaande preventie-activiteiten	1	157.325	153.628	92.074	0
6 Inclusieve BSO	2	190.072	190.072	190.072	190.072
7 Stoppen met de meeste activiteiten rondom cultuurhistorie	2	70.000	85.000	85.000	85.000
8 Geen nieuwbouw / renovatie maatschappelijke instellingen	2	0	0	1.049.000	1.049.000
9 Historische paden afschaffen	2	10.000	10.000	10.000	10.000
10 Afschaffen subsidie coördinator cultuurland	2	0	0	22.500	22.500
11 Verlagen subsidie Stichting Ondernemen met Cultuur	2	13.375	13.375	0	0
12 Niet meer bekostigen Beijerdaar na verkoop carrilon	2	0	0	13.375	13.375
13 Subsidie lokale omroepen stoppen i.v.m. financiering vanuit het Rijk	2	0	0	18.250	18.250
14 Subsidies instellingen niet indexeren	1 en 2	143.000	143.000	143.000	143.000
15 Toren en carrilon verkopen	2	0	47.000	46.000	46.000
16 Geen geld voor gymlocaties beschikbaar stellen	2	0	0	0	0
17 Verlagen compensatie huur sportverenigingen	2	0	41.035	82.070	122.105
18 Opgave armoede laten vervallen	2	200.000	200.000	200.000	200.000
19 Halveren budget meedoenregeling volwassenen	2	100.000	100.000	100.000	100.000
20 Basisbanen niet invoeren	2	70.000	70.000	70.000	70.000
21 Niet invoeren Winterswijkpas	2	0	0	0	0
22 Temporiseren uitvoering IHP, met uitzondering van school 'Woold'	2	0	0	pm	pm
23 Schrappen krediet herinrichting markt	3	0	0	45.000	45.000
24 Krediet gebiedsontwikkeling Molenveld Driemarkweg schrappen	3	9.000	9.000	9.000	9.000
25 Openbare verlichting verleden temporiseren	3	240.000	240.000	240.000	240.000
26 Verlagen beeldkwaliteit openbaar groen	3	0	136.000	136.000	136.000
27 Verlagen ambitie ecologisch bermbeheer	3	130.000	130.000	130.000	130.000
28 Begraafplaats in de markt zetten	3	0	0	30.000	30.000
29 Schrappen van geraamde kredieten verkeersmaatregelen binnenring centrum	3	0	35.000	35.000	35.000
30 Opgave duurzaamheid laten vervallen	3	123.500	123.500	123.500	123.500
31 Verhogen kostendekkendheid markt (leges)	3	0	29.175	29.175	29.175
32 Wegomlegging Steengroeve niet voor rekening gemeente.	3	38.000	38.000	38.000	38.000
33 Wegomlegging Steengroeve tbv Sibelco valt buiten perspectief van deze begroting	3	0	0	0	97.000
34 Grenzhoppersbusiness school stoppen	3	6.500	6.500	6.500	6.500
35 Stoppen met het aanjagen economie	3	zie nummer 42	zie nummer 42	zie nummer 42	zie nummer 42
36 Bijdrage Leader verlagen	3	59.200	59.200	59.200	59.200
37 Verbouwen gemeentekantoor beperken tot ARBO-aanpassingen en realiseren verhuizen de Post	4	75.500	75.500	75.500	75.500
38 Verhogen leges omgevingsplanactiviteit	4	108.000	108.000	108.000	108.000
39 Verminderen aantal wethouders	4	0	0	117.000	117.000
40 Verminderen frequentie/aantal pagina's gemeentenieuws	4	13.000	13.000	13.000	13.000
41 Taakstelling organisatiebreed	4	300.000	500.000	750.000	1.000.000
42 Verminderen personele inzet agv schrappen taken	4	481.000	499.000	499.000	499.000
43 Bijdrage VNOG beperken o.b.v. verdeelsleutel	4	0	50.000	100.000	100.000
44 Verhogen toeristenbelasting	5	245.000	490.000	490.000	490.000
45 Technische aanpassingen begroting	div.	356.000	0	49.000	73.000
		3.178.472	3.779.985	5.612.216	6.106.177
Incidenteel					
1 Opgave inclusie laten vervallen	1	99.000	0	0	0
3 Historische paden afschaffen (I)	2	31.000	0	0	0
4 Geen werkaanvaardingspremie	2	94.000	94.000	0	0
		224.000	94.000	0	0

Leeswijzer

Leeswijzer

De programmabegroting bevat de volgende onderdelen:

- Programma's;
- Paragrafen;
- Bijlagen.

1. Programma's

Onze begroting kent met ingang van 2023 vijf programma's. Ieder programma is onderverdeeld in een aantal beleidsvelden. Per beleidsveld lichten we het volgende toe:

AMBITIE

De stip op de horizon die we nastreven.

DOELSTELLINGEN

De doelstellingen die we nastreven om de ambitie waar te maken.

ACTIVITEITEN 2024

De activiteiten die we aankomend jaar ondernemen of vervolgen om de strategische doelen te bereiken.

INDICATOREN

Met indicatoren kunnen we meten of we de doelstelling bereiken. Het benoemen van de juiste indicatoren en ze vervolgens gebruiken is een traject dat we verder ontwikkelen.

RISICO'S

Hier benoemen we de risico's die het bereiken van onze doelstellingen bedreigen.

EFFECT BEZUINIGINGEN

Hier beschrijven we de effecten van bezuinigingen die we met deze begroting voorstellen.

FINANCIËLE ONDERBOUWING

Elk programma sluit af met een financiële onderbouwing.

De tabel toont per beleidsveld het meerjarig verloop van zowel de baten als de lasten. In de kolommen leest u het volgende:

Rekening 2022: cijfers van de door de raad vastgestelde jaarrekening 2022

Begroting 2023: cijfers van de bijgestelde begroting, na vaststelling door de raad van de 1e prognose voor het jaar 2023

Begroting 2024 1e prognose: beginstand van de begroting 2024, volgens de door de raad vastgestelde 1e prognose van 2023

Aanpassing begroting 2024: aanpassingen in de voorliggende begroting ten opzichte van de beginstand

Begroting 2024 : cijfers zoals nu via deze begroting worden voorgesteld om door de raad vast te stellen

Begroting 2025-2027: de verwachte baten en lasten voor de komende jaren op basis van het huidige en met deze begroting vast te stellen beleid

Inhoudelijke toelichting op de cijfers:

Per beleidsveld geven we een inhoudelijke toelichting op de afwijkingen (boven € 50.000) op de kolom Aanpassing begroting 2024.

De kolommen rekening 2022 en begroting 2023 zijn opgenomen om inzicht te bieden in het verloop van de tabellen. Verschillen in de begroting 2024 ten opzichte van die jaren lichten we hier in principe niet nader toe omdat deze onderdeel zijn van de jaarrekening 2022 en/of begroting 2023. Wanneer de jaren 2025 tot en met 2027 significante afwijkingen laten zien, lichten we die toe.

2. Paragrafen

In de paragrafen beschrijven we onderwerpen die op meerdere programma's betrekking hebben. Het gaat dan vaak om meerjarig regulier werk.

3. Bijlagen

Tot slot hebben we een aantal (verplichte) bijlagen toegevoegd. Deze bevatten verdere (financiële) detaillering en achtergrondinformatie.

Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk

Inleiding

Volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd

In het programma Sociaal krachtig Winterswijk geven we een toelichting op de beleidsvelden volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd.

Iedereen doet mee!

Deze ambitie vertalen we in dit programma naar het realiseren van vitaliteit en gezondheid.

Door om te zien naar elkaar. We zorgen dat iedereen kan meedoen, uitdagingen worden samen opgepakt en sociale binding versterkt. We werken aan gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.

Zorg voor wie het nodig heeft.

We vinden het belangrijk dat onze inwoners gezond en energiek zijn en zelf regie kunnen nemen op gezondheid en geluk. Met preventie richten we ons op factoren die van invloed zijn op gezondheid en welzijn. We zetten in op het zoveel mogelijk normaliseren van problemen en het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners.

Beschikbare voorzieningen.

We beheersen de kwaliteit van zorg en de uitgaven voor jeugdzorg en WMO door het versterken van onze opdracht gevende rol richting zorgaanbieders en samenwerkingsverbanden. Zorgplicht en een dekkend landschap zijn uitgangspunten naast financiële haalbaarheid. We zien het SKB als een onmisbare schakel in het zorgaanbod voor de regio. Winterswijk blijft zijn verantwoordelijkheid nemen voor de opvang van vluchtelingen. Het asielzoekerscentrum is een voorbeeld voor de rest van Nederland.

1.1 Volksgezondheid

Ambitie

We vinden het belangrijk dat iedere inwoner volwaardig mee kan doen in onze samenleving. We willen dat zij gezond en energiek zijn en zelf de regie kunnen nemen op gezondheid en geluk. De regio is voorzien van een volwaardig aanbod, waaronder ook het ziekenhuis. Het zorgaanbod is op elkaar afgestemd.

Relevante documenten:

- Beleidsplan sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk'.
- Regionaal preventieakkoord 'Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek'.

- Regionale nota gezondheid 'Samen langer gelukkig en gezond leven in de Achterhoek'.
-

Doelstellingen

Om gezondheid en geluk te bevorderen bieden we signalerende en preventieve activiteiten die van invloed zijn op gezondheid en welzijn. Het regionaal preventieakkoord is onze leidraad.

Activiteiten

Deelname regionaal preventie akkoord

Wethouder: Wassink

We zijn sinds 2020 aangesloten bij het regionaal preventie akkoord Achterhoek (2020-2030). Speerpunten zijn: bewegen, Achterhoek Rookvrij, minder overmatig alcoholgebruik, middelengebruik bespreekbaar maken, gezonde voedingskeuzes, 'Iedereen doet mee' en de basis op orde. Bij deze speerpunten horen activiteiten en campagnes die dit alles onder de aandacht brengen van onze inwoners.

Kwaliteit (toelichting)

Sinds januari 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS. Zij zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Het GALA beoogt preventie op een hoger plan te tillen zodat onze inwoners gezonder blijven en zorgkosten beheersbaar blijven. Het GALA zet breed in; het Lokaal Preventieakkoord maakt deel uit van het GALA en vervalt als afzonderlijk beleidsdocument. Winterswijk onderschrijft de doelen van het GALA en het overgrote deel van de huidige preventie-inzet sluit hier op aan. Onze speerpunten zijn: veerkracht en weerbaarheid 0-100, leefstijl 0-100 en opvoeding.

Voor 2024 vragen wij bij het ministerie van VWS subsidie aan voor 2024 - 2026. Een deel van de GALA middelen wordt regionaal ingezet. Dit zijn vijf ketenaanpakken: Obesitas Kinderen, Obesitas Volwassenen, Valpreventie, Kansrijke Start en Welzijn op Recept. Vanaf 1 januari 2024 worden de ketenaanpakken ingezet.

Tijd (toelichting)

GALA loopt van 2023 tot en met 2026.

Uitvoeren projectplan in het kader van het GALA (gezond en actief leven akkoord)

Wethouder: Schepers-Janssen, Wassink en Metaal-ten Dolle

We geven uitvoering aan het Gezond en Actief leven akkoord. Dit programma focust op preventie en gezondheid via sport en bewegen, gezondheid en het versterken van de sociale basis. Het akkoord is gesloten tussen gemeenten, GGD, zorgverzekeraars, en het ministerie.

Kwaliteit (toelichting)

Voor het projectplan in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is - voor 2024 t/m 2026 - vóór 30 september 2023 een aanvraag ingediend bij het ministerie van VWS. Als de aanvraag akkoord wordt bevonden kunnen we - ook in 2024 - gebruikmaken van deze Specifieke Uitkering GALA (SPUK GALA).

Onze huidige preventieactiviteiten sluiten voor een groot deel aan bij de doelen die het GALA stelt. De huidige preventie vormt dan ook de basis voor de aanvraag 2024 -2026.

Tijd (toelichting)

Het uitvoeringsplan GALA loopt tot en met 2026.

Doelstellingen

We sturen op (keten) samenwerking en behoud van zorgaanbod en voorzieningen.

Activiteiten

Lobby voor behoud SKB

Burgemeester Bengevoord en wethouder Wassink

Het SKB is onmisbaar in het zorgaanbod in Winterswijk en de regio. Daarom zetten we ons tot het uiterste in om een volwaardig ziekenhuis te behouden.

Kwaliteit (toelichting)

Wij hebben meermaals onze lobby en politieke lijnen richting Den Haag en betrokken partijen ingezet. Wij blijven actief de kwaliteit en regionale rol/functie van het SKB onder de aandacht brengen. Dit om de nabijheid en kwaliteit van zorg voor inwoners in de Oost Achterhoek in de toekomst te borgen.

Tijd (toelichting)

Dit is een continue proces.

Indicatoren

- Hoe ervaren inwoners hun gezondheid/kwaliteit van leven (bron: CBS).
- Damping van de stijging aantal chronisch zieken (bron: CBS).

Risico's

- De invloed van de gemeente voor wat betreft het behoud van voorzieningen zoals het SKB, is veelal beperkt tot lobby.
- Preventie: bij een nieuwe aanpak zijn de effecten vooraf niet altijd zeker.
-

Effect bezuinigingen

Er zijn geen voorgenomen bezuinigingen op het onderwerp Volksgezondheid. De specifieke uitkering GALA wordt ingezet voor bestaande preventie-activiteiten

1.2 Maatschappelijke ondersteuning

Ambitie

We zetten in op een goede fysieke en sociale infrastructuur waarbij zorgplicht, een dekkend zorglandschap en een minimale sociale basis uitgangspunt zijn. Daarnaast hebben we zorg ingekocht die kwalitatief goed en betaalbaar is en die stimuleert tot zorginnovatie en samenwerking.

Relevante documenten:

- Beleidsplan 'Meedoen in Winterswijk'.
- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het Stuur (integrale samenwerking sociaal domein).
- Beoordelingskader Wonen met zorg 2020-2023.
- Agenda Sociaal domein.

Doelstellingen

We zorgen voor een sterke sociale basis met laagdrempelige voorzieningen en streven naar het normaliseren van de hulp van onze inwoners.

Activiteiten

Actualiseren visie sociaal domein

Wethouder: Wassink

We werken aan een visie voor het sociaal domein. Naar verwachting wordt die het tweede kwartaal in 2024 opgeleverd. Daarna volgt de visie op de positionering en werkwijze van de lokale toegang sociaal domein (o.a. De Post). Die verwachten we in het vierde kwartaal 2024 gereed te hebben.

Kwaliteit (toelichting)

De gehele werking van het sociaal domein wordt geëvalueerd. Daarna wordt een nieuwe, geactualiseerde visie en uitvoeringsplan opgesteld. De actualisatie van de visie van De Post wordt hierin meegenomen. Het voorstel is om de uitvoering en samenwerking af te stemmen op dat wat voor het behalen van onze doelen (zoals die in de nieuwe visie worden vastgesteld) het meest optimaal is.

Tijd (toelichting)

Door de verbreding van de opdracht en gewijzigde planning wordt de visie in het 2e kwartaal van 2024 verwacht.

Arbeidsmatige dagbesteding is een algemene voorziening

Wethouder: Wassink

Samen met Fijnder werken we toe naar een arbeidsmatige dagbesteding voor cliënten die niet meer leerplichtig zijn en de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.

Kwaliteit (toelichting)

De arbeidsmatige dagbesteding bij Fijnder is in 2023 gestart. In 2024 vindt de doorontwikkeling plaats.

We kennen een jaarlijkse subsidie toe aan HIERZorg. Naast de gemeentelijke subsidie hebben zij subsidie ontvangen vanuit maatschappelijke opvang centrumgemeente Doetinchem en middelen voor bemoeizorg. In de praktijk werkt deze combinatie goed. Via bemoeizorg worden kwetsbare inwoners waaronder zorgmijders doorgeleid naar de inloopvoorziening. Zij kunnen zonder indicatie terecht bij de inloopvoorziening om zwaardere problematiek te voorkomen. Waar nodig worden zij doorgeleid naar reguliere ondersteuning.

Tijd (toelichting)

Continue proces.

Inloopvoorzieningen als algemene voorziening doorontwikkelen

Wethouder: Wassink

Voor kwetsbare inwoners is een goede fysieke én sociale infrastructuur belangrijk om langer zelfstandig en gezond thuis te kunnen wonen. Goede inloopvoorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan ontmoeting en het voorkomen van eenzaamheid.

Kwaliteit (toelichting)

Onze gemeente kent diverse inloopvoorzieningen. Ouderen hebben inmiddels een fysieke ruimte gevonden voor hun activiteiten. Deze inloop is 7 dagen per week geopend. De subsidie zoals verstrekt in 2023 wordt voortgezet in 2024.

Op basis van een eerste globaal onderzoek lijkt er voldoende gevarieerd aanbod te zijn voor diverse doelgroepen. Wel is er meer behoefte aan bekendheid.

Tijd (toelichting)

De planning is om de inventarisatie en conclusies van het onderzoek naar de reikwijdte van de inloopvoorzieningen in september 2023 aan het college aan te bieden.

Realisatie overgang beschermd wonen

Wethouder: Wassink

Er verschuiven taken van centrumgemeente Doetinchem voor Opvang en Bescherming naar lokale gemeenten. In eerste instantie worden we verantwoordelijk voor de cliënten Beschermd Wonen. Hiermee wordt de beweging van Beschermd Wonen naar een Beschermd Thuis en dus een inclusieve samenleving, verder vorm gegeven.

Kwaliteit (toelichting)

De overgang van taken en budgetten van centrumgemeente naar lokale gemeenten is weer uitgesteld. Nu tot 2025. De decentralisatie is een volgende stap in de beweging van Beschermd wonen (Bw) naar een Beschermd thuis. Concreet betekent dit besluit dat alle gemeenten vanaf 2025 voor nieuwe cliënten de Bw-middelen ontvangen op basis van een objectief verdeel- en ingroeimodel.

Inwoners met GGZ-problematiek blijven steeds langer thuis wonen, soms zonder passende ondersteuning (zorgmijders). De complexiteit van problematiek op het gebied van Veiligheid en Zorg in relatie met de Wet verplichte ggz neemt hierdoor toe.

Tijd (toelichting)

De decentralisatie is uitgesteld. De planning wordt aangepast aan de besluitvorming van het Rijk.

Doelstellingen

Zorgkosten beheersbaar houden

Activiteiten

Instroom tweedelijns WMO beperken

Wethouder: Wassink

Als gemeente willen we meer sturing op de uitgaven voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (onder andere huishoudelijke hulp en zorg voor ouderen). De standaardindicatie voor Hulp bij Huishouden is 2 uur.

Kwaliteit (toelichting)

Met de invoering van het normenkader HHM is de verwachting dat er gemiddeld genomen minder uur hulp op jaarbasis ingezet hoeft te worden. Dit is een continue proces. We zien dat er een (lichte) daling van het gemiddeld aantal ingezette uren huishoudelijke ondersteuning per cliënt is.

In 2024 sturen we op verder daling van het aantal ingezette uren Hulp bij huishouden tot 2 uur per week. Indien noodzakelijk zullen er meer uren ingezet worden.

Tijd (toelichting)

Dit is een continue proces.

Monitoren resultaten nieuwe inkoop Wmo

Wethouder: Wassink

We ontwikkelen een monitoringssysteem voor Wmo- en jeugdhulp. Zo werken we aan een realtime dashboard om een beter inzicht te krijgen in de kosten van indicaties.

Kwaliteit (toelichting)

Regionaal zijn afspraken gemaakt over de wijze van monitoring van de resultaten op onze transformatiedoelen en de manier waarop wij hiervan een lerende cyclus kunnen maken.

Op deze manier doen we meer recht aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Wmo- en jeugdhulp. Voor de monitoring willen we zoveel mogelijk gebruikmaken van de instrumenten die zorgaanbieders en gemeenten al (moeten) gebruiken.

De nieuwe wijze van inkoop is in het 4e kwartaal van 2023 geëvalueerd. Aan de hand van de uitkomsten wordt besloten of deze manier van inkoop wordt voortgezet. (Uitkomsten zijn bij oplevering van de begroting nog niet bekend).

Tijd (toelichting)

Evaluatie begroting is eind 2023 bekend.

Monitoring is een continue proces.

Programma Zorg voor de Toekomst

Wethouder: Schepers-Janssen

De kosten in het sociaal domein zijn de afgelopen jaren snel opgelopen. Om ook in de toekomst zorg en ondersteuning van onze inwoners te kunnen blijven leveren, is beheersing van deze kostenstijging noodzakelijk. We gaan daarom een aantal maatregelen treffen die inzetten op het zoveel mogelijk normaliseren van problemen, het vergroten van de zelfredzaamheid van onze inwoners en het versterken van onze opdrachtgevende rol richting onze aanbieders en samenwerkingsverbanden. Daarnaast optimaliseren we onze werkprocessen.

Kwaliteit (toelichting)

Om de kosten van het sociaal domein terug te brengen is het van belang om de instroom beheersbaar te houden. Dit kunnen we doen door de contacten met verwijzers te intensiveren en het professionaliseren van het OT-team om tot een integrale samenwerking te komen.

Tijd (toelichting)

Continue proces.

We zetten in op zorgvernieuwing en de toepassing van innovatieve concepten

Wethouder: Schepers-Janssen

Samen met de partijen waar we onze zorg hebben ingekocht werken we aan transformatie van de zorg.

Kwaliteit (toelichting)

Transformatie van de zorg houdt onder meer in dat we in de inkoopsystematiek hebben opgenomen dat zorgaanbieders ruimte hebben om te innoveren en hiertoe gestimuleerd worden. Hiermee gaan we de transformatie een impuls geven. Om dit vorm te geven, zijn we vanaf najaar 2023 zowel ambtelijk als bestuurlijk in gesprek met de gecontracteerde zorgpartijen.

Ook andere partijen stimuleren we om samen met ons te innoveren. Hierbij is ook aandacht voor onze eigen uitvoering van zorg.

Tijd (toelichting)

Dit is een voortdurend proces.

Indicatoren

- Het aantal geïndiceerde uren Hulp bij huishouden daalt.
- Stabilisatie en waar mogelijk daling van het aantal cliënten dat begeleiding ontvangt in het kader van de Wmo.

Risico's

We zijn mede afhankelijk van (keten)partners voor wat betreft zorgvernieuwing om in- en doorstroom te beïnvloeden.

Effect bezuinigingen

We stoppen met de opgave inclusie. Er komt geen nieuwe inclusie-agenda. Waar mogelijk beleggen we activiteiten wel in de lijn, zoals de regenbooggemeente. Het opgebouwde netwerk kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld advisering in projecten in de openbare ruimte. Er is alleen geen budget en capaciteit meer voor zaken als de ondersteuning van de klankbordgroepvergaderingen, kleine aanpassingen zoals automatische deuren, bewustwordingscampagnes en de bevordering van sociale inclusie. Denk bij het laatste aan evenementen met audiodescriptie, aanpassingen in musea of verdere verbeteringen in het sportaanbod.

Standaard indicatie Hulp bij Huishouden verlagen we naar 2 uur per week. We houden de zorg betaalbaar en beschikbaar. Personele inzet kan verminderden door meer standaard indicaties. De zorg is gestandaardiseerd, het is mogelijk dat niet iedereen voldoende hulp krijgt. Hierdoor komen er mogelijk wel meer bezwaarschriften.

Het voorstel is om de medewerkers van de Post te verplaatsen naar het gemeentekantoor. Hierdoor kan op de huisvestingskosten van locatie de Post bespaard worden. Het gemeentekantoor wordt geschikt gemaakt voor de nieuw te ontvangen doelgroep. We streven ernaar dat onze cliënten geen hogere drempel naar het gemeentekantoor ervaren. We verwachten dat de verhuizing van de medewerkers naar het gemeentekantoor wel een positief effect heeft op de onderlinge samenwerking tussen collega's.

De voorwaarden voor het mantelzorgcompliment kunnen per gemeente verschillen.

Gemeenten zijn verplicht om jaarlijks een blijk van waardering te geven. De invulling hiervan

staat vrij. Wij stellen voor het individuele compliment te vervangen door een groepsactiviteit. Hierdoor dalen de uitgaven voor het mantelzorgcompliment.

1.3 Jeugd

Ambitie

Gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.

Relevante documenten:

- Beleidsplan sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk'.
- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het Stuur (integrale samenwerking sociaal domein).
- Agenda sociaal domein.

Doelstellingen

Door de zorg zoveel als mogelijk te normaliseren, beperken we de instroom in geïndiceerde voorzieningen

Activiteiten

Instroom van jeugdige cliënten naar tweedelijnszorg neemt af

Wethouder: Schepers-Janssen

We treffen een aantal maatregelen om de instroom in de Jeugdzorg te beperken.

Kwaliteit (toelichting)

Als voorliggende voorziening zijn we gestart met de inclusieve buitenschoolse opvang (bso) en in 2024 pakken we de uitkomsten van de evaluatie die eind 2023 volgen op. In 2024 werken we aan verschillende mogelijkheden om de instroom in de jeugdhulp te verminderen door het verkorten van zorgtrajecten en snellere uitstroom waar dat verantwoord is. Waar mogelijk zoeken we oplossingen in het preventieve veld. Ook zetten we in op het maken we nieuwe afspraken met externe verwijzers zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen. We zetten in op het inrichten van een lokale regietafel. In 2024 werken we aan verschillende mogelijkheden om de instroom in de jeugdhulp te verminderen door het verkorten van zorgtrajecten en snellere uitstroom waar dat verantwoord is. Waar mogelijk zoeken we oplossingen in het preventieve veld. Ook zetten we in op het maken we nieuwe afspraken met externe verwijzers zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen. We zetten in op het inrichten van een lokale regietafel. We gaan in 2024 samen met maatschappelijke organisaties programma's aanbieden aan jongeren om hun mentale veerkracht te vergroten. Dat doen we onder andere door het versterken van het echtscheidingsloket, omdat complexe echtscheidingen een belangrijke oorzaak zijn van problematiek bij jeugdigen. In circa 70% van de jeugdbeschermingszaken speelt een complexe echtscheiding een rol. We zien daarvoor in het preventieve veld een belangrijke taak weg gelegd voor het echtscheidingsloket. We willen deze meer bekendheid en een actievere rol geven.

Om de zorgkosten beheersbaar te houden nemen we de volgende maatregelen in de uitvoering:

- Strakker indiceren, de opdracht aan de uitvoering is om meer oplossingen in het voorliggend veld zoeken, zoals inzet POH en Ondersteuningsteam.

- Meer sturing op verwijzingen van externe verwijzers, zoals huisartsen. Instellen van een lokale regietafel om samen zwaardere problematiek te bespreken met als doel de inzet van duurdere zorg te beperken.

Tijd (toelichting)

Het beperken van de instroom in de jeugdhulp zal meerdere jaren vragen.

Hervormingsagenda Jeugd

Wethouder: Schepers-Janssen

Het hervormen van de jeugdzorg leidt tot besparing. Dit doen we door inzet van preventie en netwerk versterking.

Kwaliteit (toelichting)

In de Hervormingsagenda Jeugd is afgesproken dat de Jeugdwet ingeperkt gaat worden. De minder zware problematiek moet dan opgelost worden in het voorliggend veld en door middel van preventie. Dat moet ook een besparing opleveren. De gemeenten staan aan de lat om de sociale basis (voorliggend veld en sociaal netwerk) te versterken. Vooruitlopend daarop gaan we de gemeentelijke toegang tot ondersteuning, de voorliggende voorzieningen en preventie versterken.

Tijd (toelichting)

Het beperken van de instroom in de jeugdhulp zal meerdere jaren vragen.

Opvangvoorziening voor kinderen met een zorgvraag

Wethouder: Schepers-Janssen

De opvang voor kinderen met een zorgvraag is gestart met het zoeken naar een oplossing voor de groep kinderen tussen 8-12 jaar met een zorgvraag. Hier is een pilot voor buitenschoolse opvang (BSO) voor alle kinderen met en zonder zorgvraag.

Kwaliteit (toelichting)

Als voorliggende voorziening zijn we gestart met de Inclusieve buitenschoolse opvang (BSO). Hiervoor zijn we in 2023 een evaluatie gestart waarvan de uitkomsten eind 2023 worden verwacht en in 2024 opgepakt kunnen worden. In afwachting van de uitkomsten hebben we voor 2024 budget opgenomen. Verder loopt deze ontwikkeling mee in onze nieuwe visie en het uitvoeringsplan op het sociaal domein.

Tijd (toelichting)

Evaluatie in 2023, oppakken uitkomsten in 2024.

Doelstellingen

Om zorgkosten te beheersen en het zorgaanbod beter af te stemmen, sturen we met de inkoop op zorgvernieuwing met behoud van kwaliteit en op partnerschap met onze zorgaanbieders.

Activiteiten

Monitoren resultaten nieuwe inkoop Jeugd

Wethouder: Schepers-Janssen

We evalueren en monitoren de inkoop WMO- en jeugdhulp.

Kwaliteit (toelichting)

Regionaal zijn afspraken gemaakt over de wijze van monitoring van de resultaten op onze transformatiedoelen en de manier waarop wij hiervan een lerende cyclus kunnen maken.

Op deze manier doen we meer recht aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Wmo- en jeugdhulp. Voor de monitoring willen we zoveel mogelijk gebruikmaken van de instrumenten die zorgaanbieders en gemeenten al (moeten) gebruiken. De wijze van monitoring wordt periodiek geëvalueerd.

Tijd (toelichting)

Continue proces.

Doelstellingen

Zorgen dat ouders goed voor hun kinderen kunnen zorgen

Activiteiten

Inzet Preventie Platform Jeugd

Wethouder: Schepers-Janssen

Om ouders te ondersteunen, biedt het Preventie Platform Jeugd (PPJ) hulp op het gebied van (opvoedings)ondersteuning en preventie. Het PPJ ontwikkelt preventieprogramma's voor verschillende (opvoedings)thema's zoals Kind en Armoede, Kind en Scheiding, omgaan met alcohol en drugs, weerbaarheid en veerkracht.

Kwaliteit (toelichting)

In april 2023 is een onderzoek gestart naar het functioneren van het Preventie Platform Jeugd (PPJ). Dit omdat het PPJ ooit is gestart als pilot en we kritisch moeten (blijven) kijken of het PPJ op de huidige manier doorgaat of dat aanpassingen gewenst zijn.

Dit onderzoek is inmiddels afgerond. Daar is uit naar voren gekomen dat de doelen voor het effectief inzetten van jeugdpreventie voor een groot deel worden bereikt. Op het onderdeel 'bereik' (deelname) zijn nog aandachtspunten : zichtbaarheid en laagdrempeligheid behoeft verbetering. Ook in de uitvoering en samenwerking met professionals liggen nog verbeterpunten. We gaan nu, aan de hand van de onderzoeksresultaten, na welke aanpassingen er - voor wat betreft inhoud en opzet - nodig zijn voor een goed functionerend PPJ.

Tijd (toelichting)

Dit is een continue proces.

Indicatoren

- Beheersbaar krijgen instroom geïndiceerde zorg.
- Gezondheid van jongeren (psychisch en fysiek) stijgt (GGD Jeugdmonitor).

Risico's

- We zijn mede afhankelijk van zorgorganisaties voor wat betreft kwaliteit, innovatie en in-, door-, uitstroom.

- Beperkte invloed op doorverwijzing naar geïndiceerde zorg door externe doorverwijzers zoals huisartsen.
- Preventie: bij een nieuwe aanpak zijn de effecten vooraf niet altijd zeker.

Effect bezuinigingen

Stoppen met kinderopvang sociaal medische indicatie (SMI)

Deze beleidstaak geeft gemeenten de kans om ouders te ondersteunen die geen enkel ander vangnet hebben om op terug te vallen. De kinderopvang sociaal medische indicatie kan worden gezien als een preventief middel om te voorkomen dat kinderen in de jeugdzorg terechtkomen. Wanneer het beleid rondom kinderopvang sociaal medische indicatie geschrapt wordt, zullen de problemen niet opeens verdwijnen. Deze kinderen zullen dan mogelijk een indicatie voor jeugdzorg krijgen, waar ze tot hun 18e recht op behouden. Dat is aanzienlijk langer dan de maximaal 6-12 maanden dat ze recht zouden hebben op kinderopvang sociaal medische indicatie. Deze laatste is enkel bedoeld voor kinderen van 0 tot 12 jaar en heeft een tijdelijk karakter, omdat zodra ouders weer beter zijn, de sociaal medische indicatie komt te vervallen. Het voornaamste risico is daarom dat de kosten voor de jeugdhulp verder zullen stijgen. En omdat het een gemeentelijke taak is zijn we verplicht om deze ouders te helpen.

Financiële onderbouwing programma 1

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
1.1 Volksgezondheid	31	22	2	340	342	342	241	2
1.2 Maatschappelijke ondersteuning	11.647	15.047	12.970	732	13.702	14.108	14.604	14.993
Totaal Baten	11.678	15.069	12.972	1.072	14.044	14.449	14.845	14.995
Lasten								
1.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	3.014	0	0	0	0	0	0	0
1.1 Volksgezondheid	773	1.423	1.348	433	1.781	1.731	1.631	1.392
1.2 Maatschappelijke ondersteuning	21.174	23.864	24.446	1.691	26.137	26.374	25.995	26.211
1.3 Jeugd	9.425	9.274	9.241	2.095	11.336	11.146	11.150	11.188
Totaal Lasten	34.386	34.560	35.034	4.220	39.254	39.251	38.776	38.791
Gerealiseerd resultaat	-22.707	-19.492	-22.063	-3.148	-25.211	-24.801	-23.931	-23.796

Algemene toelichting financiële tabel

Met ingang van de vorige begroting bieden we meer inzicht in het financieel verloop van de beleidsvelden en hebben we een aantal financieel-technische wijzigingen doorgevoerd voor wat betreft de presentatie van de cijfers. Dat vraagt ook om een algemene toelichting op deze tabel, in de kolommen leest u het volgende:

- Rekening 2022: gerealiseerde cijfers van de door de raad vastgestelde jaarrekening 2022.

- Begroting 2023: cijfers van de bijgestelde begroting 2023, na vaststelling door de raad van de 1e prognose voor het jaar 2023.
- Begroting 2024 1e prognose: beginstand van de begroting 2024, volgens de door de raad vastgestelde 1e prognose van 2023.
- Aanpassing begroting 2024: aanpassingen in de voorliggende begroting ten opzichte van de beginstand.
- Begroting 2024 : cijfers zoals nu via deze begroting worden voorgesteld om door de raad vast te stellen.
- Begroting 2025-2027: cijfers voor de komende jaren op basis van het huidige en met deze begroting vast te stellen beleid.

In principe wordt alleen de kolom 'Aanpassing begroting 2024' toegelicht voor afwijkingen boven de € 50.000 en voor de jaren 2025-2027 wanneer het om significante afwijkingen gaat. Verschillen tussen 2023 en de begroting 2024 (beginstand) worden echter niet nader toegelicht, deze zijn immers al bij de 1e prognose 2023 toegelicht.

Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten

Tot en met 2022 werden bedrijfsvoerings- en kapitaallasten doorbelast vanuit programma 4 naar de overige programma's. Wij moeten echter inzicht geven in alle lasten die tot het beleidsveld behoren, dus ook de salarislasten van medewerkers die eraan werken en de kapitaallasten van investeringen die betrekking op het beleidsveld hebben. Daarom ziet u dat er geen cijfers meer staan voor 2023 en verder bij de doorbelaste lasten. Deze ziet u nu terug in een toename van de lasten bij de beleidsvelden waarbij er overigens ook sprake is van een verschuiving tussen beleidsvelden en/of programma's. Het gaat hierbij dus om een financieel-technische wijziging. Op het geheel van de begroting is er daarom geen sprake van een toename, het betreft een andere verdeling van die lasten.

Volksgezondheid

Voor de jaren 2023 tot en met 2026 ontvangen wij een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk voor het project Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Hiermee zijn de verhoogde inkomsten voor de jaren 2024-2026 verklaard. De inkomsten en uitgaven voor 2023 worden bij de eindejaarsrapportage 2023 verantwoord. Hier staan uitgaven voor dezelfde bedragen tegenover.

De structurele verhoging van € 433.000 aan de lastenkant wordt grotendeels als volgt verklaard:

• hogere inwonerbijdrage GGD	€ 35.000 N
• hogere kosten Jeugdgezondheidszorg	€ 61.000 N
• uitgaven GALA	€ 340.000 N

De inwonerbijdrage GGD en bijdrage voor de Jeugdgezondheidszorg zijn verhoogd als gevolg van de loonontwikkelingen. Het betreft hier wettelijke taken.

Zoals bij de baten al aangegeven hebben we voor de jaren 2024-2026 de SPUK GALA ontvangen. Hiermee is ook de daling van de lasten in 2027 verklaard.

Maatschappelijke ondersteuning

De begrote baten voor ZOOV zullen de komende jaren stijgen. Aangezien de begroting van ZOOV in onze begroting budgetneutraal is opgenomen stijgen de lasten met dezelfde bedragen.

De verhoging van de structurele lasten met € 1.691.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

• hogere lasten ZOOV	€ 716.000 N
• subsidie ouderenbond	€ 21.000 N
• hogere lasten Regionale Samenwerking sociaal domein	€ 20.000 N
• hogere lasten vervoersvoorzieningen ZOOV	€ 92.000 N
• hogere lasten leerlingenvervoer	€ 51.000 N
• hogere lasten Wmo ondersteuning	€ 641.000 N
• hogere doorbelasting	€ 197.000 N

Zoals hierboven al aangegeven stijgen de baten en lasten van ZOOV met hetzelfde bedrag.

De ouderenbond ontvangt een subsidie van € 21.000 voor het betalen van de huur.

De kosten voor de regionale samenwerking sociaal domein nemen o.a. door de CAO-ontwikkelingen toe.

De kosten voor het Wmo vervoer en leerlingenvervoer zijn fors gestegen als gevolg van de loon- en prijsontwikkelingen.

De aanbieders Wmo ondersteuning hebben de nieuwe plekprijzen vanaf 1 juli 2023 bekend gemaakt. De nieuwe plekprijzen vallen hoger uit en hierdoor nemen de lasten fors toe. Het gaat hier om geïndiceerde zorg.

De hogere doorbelasting heeft betrekking op de verhoogde doorbelaste ambtelijke inzet.

Jeugd

De verhoging van de lasten met € 2.095.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

• structurele hogere lasten Jeugdhulp	€ 1.852.000 N
• incidentele hogere lasten inclusieve opvang BSO	€ 190.000 N
• structurele hogere doorbelasting	€ 62.000 N

De aanbieders jeugdhulp hebben de nieuwe plekprijzen vanaf 1 juli 2023 bekend gemaakt. De nieuwe plekprijzen vallen hoger uit en hierdoor nemen de lasten fors toe. Ook hier gaat het om de geïndiceerde zorg.

De pilot inclusieve buitenschoolse opvang (BSO) wordt met één jaar verlengd. In afwachting van de uitkomsten hebben we voor 2024 budget opgenomen. Verder loopt deze ontwikkeling mee in onze nieuwe visie en het uitvoeringsplan op het sociaal domein.

Voor de hogere doorbelasting ambtelijke kosten en kapitaallasten verwijzen we naar programma 4 waar de ontwikkelingen van de ambtelijke kosten en de kapitaallasten worden toegelicht.

Kredieten

Binnen dit programma zijn geen kredieten.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen aan reserves.

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

Inleiding

Dit programma is uitgewerkt in vier onderdelen: meedoen in sport, cultuur, onderwijs en werk.

Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het in programma 2 vooral gaat om meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.

De kracht van sport, cultuur en verenigingen

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt: een belangrijke factor voor welzijn. We zetten in op de verbinding tussen kunst, cultuur, onderwijs en het sociaal domein. Sport zorgt voor preventie, ontspanning en een gezond leven. Samen met cultuur dragen zij bij aan persoonlijke ontwikkeling. Wij waarderen dat en dragen hieraan bij.

Bestaanszekerheid

Het hebben van werk en daarmee het meedoen in de samenleving draagt in hoge mate bij aan het welzijn en het voorkomen van armoede van mensen. We ondersteunen de weg naar een reguliere baan rekening houdend met de kwetsbaarheid en ontwikkelkansen.

Onderwijs voor iedereen

Gelijke kansen betekent soms ongelijk investeren; passend en bereikbaar onderwijs is essentieel. Voor gelijke kansen werken we samen met onderwijs en verenigingen.

2.1 Cultuur

Ambitie

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt. Cultuur is een belangrijke factor voor het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners. Cultuur draagt ook bij aan een aantrekkelijke fysieke omgeving. Het is daarmee ook een belangrijke drager van onze toeristische alsook de economische sector. We willen cultuur behouden en waar mogelijk versterken.

Relevante documenten:

- Cultuurnota.
- Museumvisie.
- Erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'.
- Beleidsnota 'Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk'.
- Beleidsnota 'Aardkundige waarden in Winterswijk'.
- Kerkenvisie Oost Achterhoek.

Doelstellingen

Combineren van voorzieningen waar mogelijk

Activiteiten

Toekomstvisie voorzieningen

Wethouder: Metaal-ten Dolle

We willen onze voorzieningen op het gebied van kunst & cultuur behouden. Voorbeelden zijn de bibliotheek, de schouwburg, de musea, het instituut voor kunst & cultuur Boogie Woogie, het amateurverenigingsleven; ze vormen onze huidige lokale culturele infrastructuur en zijn van artistieke, maatschappelijke, sociale en economische waarde. De voorzieningen Boogie Woogie en theater De Storm nemen we op in een

investeringsprogramma. Voor de tussentijd is er geld gereserveerd voor noodreparaties aan het gebouw van Boogie Woogie en theater De Storm om de voorziening in stand te houden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2018 is onze cultuurnota vastgesteld. Hierop is ons huidige cultuurbeleid gebaseerd. We actualiseren onze visie op cultuur en vernieuwen onze speerpunten zodat ze aansluiten bij de huidige tijd. We leggen in 2024 een nieuwe cultuurnota ter besluitvorming voor. We schetsen hierin een toekomstbeeld voor kunst en cultuur in Winterswijk. Het moet een gezamenlijk beeld zijn dat gedeeld wordt door betrokkenen en dat perspectief biedt voor komende jaren. We hebben hierbij aandacht voor integraliteit en de kracht van kunst en cultuur binnen andere disciplines en domeinen. We kijken waar culturele voorzieningen elkaar kunnen versterken en waar mogelijk zaken kunnen combineren.

Tijd (toelichting)

De planning is om een kadernota ter besluitvorming voor te leggen aan college en raad in het 4e kwartaal van 2023, waarmee we kaders ophalen voor de op te stellen cultuurnota. Daarna zal er gestart worden met participatie om zo in het najaar van 2024 een nieuwe cultuurnota ter besluitvorming aan de raad voor te kunnen leggen.

Doelstellingen

Inzetten op behoud en ontwikkeling van (fysiek) erfgoed

Activiteiten

Uitvoeringsagenda erfgoednota "Wi-j doet 't samen"

Wethouder: Metaal- ten Dolle

In 2024 voeren we samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre ons erfgoedbeleid uit.

Kwaliteit (toelichting)

Evaluatie Erfgoedbeleid Oost Achterhoek

In 2024 evalueren we ons gezamenlijke erfgoedbeleid met Aalten en Oost Gelre. We doen een voorstel voor de volgende beleidsperiode. De focus zal liggen bij de wettelijke taak vanuit de omgevingswet.

Omgevingswet

Op dit moment loopt het pilotproject "De verhalenfabriek". Dit project heeft twee doelen: ten eerste integraal met de beleidsvelden landschap en biodiversiteit, cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden "het verhaal van de plek" in kaart brengen. Dit kunnen we dan inbrengen bij ruimtelijke ontwikkelingen en is in de geest van de Omgevingswet (waar bijvoorbeeld vanaf invoering ook de omgeving van een monument moet worden meegewogen). Ten tweede met dezelfde informatie inspiratie bieden aan initiatiefnemers. Door in een vroege fase van een initiatief inspiratie mee te geven dat in lijn is met ons beleid, is de verwachting dat de latere toetsing bij initiatieven soepeler en sneller verloopt. En daarmee ook een meer positieve ervaring is voor de initiatiefnemer.

We gebruiken de ervaringen van het pilotproject "De verhalenfabriek" om erfgoed omgevingswetproof in de ruimtelijke ordening te integreren.

Keukentafelgesprekken duurzaamheid en subsidie gemeentelijke monumenten.

Vanuit de opgave duurzaamheid ondersteunen we eigenaren van monumenten en karakteristieke panden via de inzet van een expert (keukentafelgesprekken).

Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek

In 2024 maken we onderdeel uit van het cultuur en erfgoedpact Achterhoek. Vanaf 2025 nemen we dit niet op in de begroting en stoppen we met de samenwerking.

Tijd (toelichting)

Indicatoren

- Het huidige niveau van het culturele aanbod blijft in stand.
- Diverse samenwerkingsverbanden zijn succesvol en dragen bij aan het culturele leven in Winterswijk.
- De activiteiten uit de uitvoeringsagenda's zijn behaald.

Risico's

- Het aantal bezoekers blijft achter als gevolg van economische ontwikkelingen.
- Het 'vermarkten' van archeologische en aardkundige waarden lukt onvoldoende door gebrek aan capaciteit (denk aan bijvoorbeeld afname vrijwilligers).
- Bij monumenten wordt het bij onderhoud en restauratie steeds moeilijker om aan vakmensen en materialen te komen. Hierdoor lopen subsidieaanvragen nog wel eens langer door. Of komen er aanvullende kosten doordat er extra schade ontstaat door te lang wachten op herstel.

Effect bezuinigingen

Het stopzetten van de activiteiten rondom cultuurhistorie kan leiden tot vermindering van het aanbod aan activiteiten op dit onderwerp.

Het met ingang van 2026 stopzetten van de subsidie voor de coördinatie van cultuureducatie door Boogie Woogie leidt ertoe dat scholen zelf het aanbod van cultuur binnen het onderwijs (primair onderwijs) af moeten stemmen met de cultuuraanbieders. Onze deelname aan het convenant Cultuur en Onderwijs staat onder druk.

De subsidie aan de stichting Ondernemen met Cultuur wordt verlaagd. Dit betekent dat de stichting Ondernemen met Cultuur minder budget krijgt voor het uitvoeren van activiteiten.

De subsidie aan de lokale omroep wordt vervangen door een Rijksbijdrage. De gemeente krijgt vanaf dat moment geen inwonerbijdrage meer vanuit het Gemeentefonds. Het Rijk verstrekt enkel nog bijdrages aan Streekomroepen. Dit houdt in dat er voor negen Achterhoekse gemeenten vanaf dat jaar alleen nog één Streekomroep zal bestaan. Lokale omroepen zullen met deze Streekomroep kunnen fuseren of komen te verdwijnen.

Het realiseren van het cultuurgebouw binnen Woow wordt getemporiseerd. Tot Woow is gerealiseerd houden we de culturele voorzieningen die we in Woow willen huisvesten, namelijk de bibliotheek en Boogie Woogie, als voorziening in stand.

Het verkopen van de toren en het carillon heeft geen nadelige effecten. Vanaf het moment dat het carillon is verkocht, is het wel onzeker of de beiaardier het carillon nog mag bespelen.

De aanleg van historische paden vindt geen doorgang, waardoor de bijdrage van deze paden aan de cultuurhistorie van Winterswijk niet wordt benut. Hierdoor blijft mogelijk een positief effect op het toerisme onbenut.

2.2 Sport

Ambitie

Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. Daarom verbinden we sport aan de inclusie agenda. Sport levert een belangrijk aandeel in preventiedoelen. We stimuleren mensen die weinig tot niet actief zijn, tot meer bewegen.

Relevante documenten:

- Sportnota.
- Lokaal sportakkoord.
- Regionaal sportakkoord.
- Onderzoek 'Financiering sport in Winterswijk'.

Doelstellingen

Het stimuleren van mensen tot (meer) beweging

Activiteiten

Uitvoeren activiteiten Achterhoek in beweging en lokaal sportakkoord

Wethouder: Wassink

Achterhoek in Beweging is een netwerk van mensen en organisaties die sport en bewegen inzetten voor een inclusieve samenleving en een gezonde en uitdagende leefomgeving.

Het lokaal sportakkoord "Samen actief in Winterswijk" voeren we samen met onze sportverenigingen en maatschappelijke organisaties uit.

Kwaliteit (toelichting)

Samen met Achterhoek in Beweging stimuleren we sport, bewegen en een gezonde leefstijl onder de inwoners. In het regionale Beweeg- & Sportakkoord zijn de ambities vastgelegd. In 2024 wordt prioritering aangebracht in de thema's. De Thema's zijn 1. Inclusie en diversiteit; 2. Vaardig in bewegen; 3. Vitaal en veilig sportklimaat; 4. Maatschappelijke waarde van topsport; 5. Sport en preventie.

Lokaal wordt intensiever intern (sociaal domein, gezondheid, sport/cultuur, onderwijs, openbare ruimte) de verbinding gemaakt. De preventieve kracht van sport wordt benut als onderdeel van een set maatregelen rondom een gezonde en actieve leefstijl. In 2024 worden hier specifiek programma's en activiteiten aan gekoppeld voor onze inwoners. Dit met het doel gezonde jeugd, vitaal ouder worden en vitale sportaanbieders.

Tijd (toelichting)

Januari 2024 wordt gestart met de uitvoeringsagenda.

Doelstellingen

Sportvoorzieningen zijn toekomstbestendig en betaalbaar

Activiteiten

We hebben een duurzaam zwembad met een gezonde exploitatie

Wethouder: Wassink

Wij zien het overdekte zwembad als een belangrijke voorziening voor onze inwoners.

Daarom willen we graag een les-, doelgroepen- en sportbad voor Winterswijk behouden. Dat betekent dat we het zwembad opnemen in het investeringsprogramma. Voor de tussentijd is

geld gereserveerd voor noodreparaties om de voorziening in stand te houden. In het kader van het investeringsprogramma onderzoeken we hoe we de voorziening ook op de lange termijn kunnen en willen behouden.

Kwaliteit (toelichting)

Bij de begroting 2024 is het voorstel gedaan om het overdekte zwembad Jaspers in stand te houden en te wachten op een beter financieel perspectief voor de gemeente. Intussen doen we wat noodzakelijk is om het overdekte zwembad in bedrijf te houden en onderzoeken we de mogelijkheden van samenwerking met andere organisaties en/of buurgemeenten. Dit betekent dat er vooralsnog geen voorstellen komen voor een grondige renovatie of nieuwbouw. Mochten er zich onvoorziene situaties voordoen die de uitvoering van zwemactiviteiten beletten dan zullen we in samenspraak met het zwembadbestuur bezien welke oplossingen mogelijk en of noodzakelijk zijn.

Tijd (toelichting)

In het kader van het investeringsprogramma onderzoeken we hoe we de voorziening ook op de lange termijn kunnen en willen behouden.

We hebben een eerlijk en simpel financieringssysteem voor sportverenigingen

Wethouder: Wassink

We werken aan een nieuw, eenvoudiger financieringssysteem voor sportverenigingen.

Kwaliteit (toelichting)

Planning is in 2025 te starten met de afbouw van de compensatie huur sportaccommodaties. Deze afbouw moet een prikkel zijn voor een efficiënter gebruik van de sportaccommodaties.

Tijd (toelichting)

Het voorstel is om de compensatie vanaf 2025 jaarlijks af te bouwen met 10%.

Indicatoren

- Het aantal actieve sporters stijgt (bron: Waarstaatjegemeente).
- Het aantal maatschappelijke activiteiten bij sportverenigingen breidt zich uit.
- Door het sportakkoord Winterswijk sluiten organisaties als onderwijs, zorg en bedrijfsleven zich aan bij activiteiten voor sport en bewegen in Winterswijk.

Risico's

De risico's zijn zo divers dat ze in elk project of in elke activiteit apart worden afgewogen.

Effect bezuinigingen

Het gefaseerd afschaffen van de compensatie zaalhuur zal bij gelijk gebruik van negatieve invloed zijn op de financiële positie van de verenigingen. Compensatie van het inkomensverlies zal mogelijk leiden tot verhoging van contributies. De betaalbaarheid van deelname aan het verenigingsleven zal voor inwoners met lage inkomens onder druk komen te staan. De kans bestaat dat het aantal aanvragen voor de meedoenregeling kinderen en volwassenen toeneemt waardoor het hiervoor beschikbare budget niet toereikend kan zijn. Bij een toename van het aantal aanvragen voor meedoenregeling

kinderen kan dit leiden tot een budgetoverschrijding (open eind regeling). Voor de meedoenregeling volwassenen kan dit betekenen dat mogelijk niet alle aanvragen kunnen worden gehonoreerd, maar de verwachting is dat het budget voldoende ruimte biedt om de toenemende vraag op te kunnen vangen.

2.3 Inkomen en participatie

Ambitie

Wij zorgen ervoor dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Werk en inkomen en een goed vangnet voor bestaanszekerheid zijn hiervoor belangrijk.

Winterswijk voelt zich verantwoordelijk voor de opvang van vluchtelingen en we bouwen mee aan de maatschappij waar iedereen dezelfde kansen heeft. We dragen zorg voor een goede start van nieuwkomers.

Relevante documenten:

- Integrale Verordening sociaal domein.
- Samen aan het stuur.
- Beleidskader 2018 – 2022 Sociaal Domein ‘Meedoen in Winterswijk’.
- Beleidsnotitie Wet inburgering 2022.

Doelstellingen

Nieuwkomers en statushouders moeten zo goed mogelijk inburgeren

Activiteiten

Monitoring nieuwe wet Inburgering

Wethouder: Schepers-Janssen

Binnen de wettelijke kaders heeft de gemeente Winterswijk het inburgeringsproces ingericht. Halfjaarlijks monitoren en evalueren we de resultaten.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 blijft het de opdracht voor de gemeente om de Inburgeringswet 2021 uit te voeren en te monitoren.

De monitoring zal plaats vinden op de volgende onderdelen:

- Brede intake (klanttevredenheid).
- PIP (Persoonlijk plan Inburgering en Participatie) (klanttevredenheid).
- MAP (Module Arbeidsmarkt en Participatie): Draagt deze bij aan toeleiding naar de arbeidsmarkt?
- Financieel ontzorgen: Is de gekozen werkwijze werkbaar en voorkomt het financiële problemen?
- Financiële zelfredzaamheid: Leren nieuwkomers voldoende om financieel zelfredzaam te zijn/worden?
- PVT (Participatieverklaringstraject): Draagt het programma voldoende bij aan participeren in Nederland of missen er nog thema's?
- Maatschappelijke begeleiding: Zijn er verbeterpunten, loopt het ergens spaak?
- Inburgeringstraject taalaanbieders, subregionaal op inhoud en regionaal op contractniveau.

- Participatieaanbod: Is er voldoende aanbod, leidt het aanbod toe naar (vrijwilligers)werk, meedoen in de maatschappij?

De verwachting is dat het aantal inburgeraars in 2024 zal stijgen.

De uitdaging blijft om voldoende leerroutes aan te kunnen bieden, vanwege het aanhoudende docententekort.

Goede afstemming met de inburgeringsscholen is van groot belang. Dit wordt regionaal opgepakt.

Tijd (toelichting)

Monitoring vindt geheel 2024 plaats. Ieder kwartaal wordt de balans opgemaakt en de processen indien nodig bijgestuurd.

Opvang Oekraïners

Wethouder Schepers-Janssen

Er is een gemeentelijke opvanglocatie ingericht voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteit (toelichting)

Het betreft duurzame opvang voor plusminus 175 ontheemden uit Oekraïne op de locatie Vredense Hof in Winterswijk. Daarnaast worden er bij particulieren nog een aantal ontheemden opgevangen.

Tijd (toelichting)

De opvanglocatie is in ieder geval beschikbaar tot september 2024. Verwacht wordt dat de opvang ook daarna nog noodzakelijk zal zijn. De mogelijkheden voor opvang na 1 september 2024 worden onderzocht.

Doelstellingen

Voorkomen en bestrijden van armoede en schulden

Activiteiten

Evaluëren bewindvoering en indien nodig bijstellen werkwijze

Wethouder: Schepers-Janssen

Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhelpverlening waarmee veel kosten (bijzondere bijstand) zijn gemoeid. We onderzoeken op welke wijze we beter invloed kunnen uitoefenen op het al dan niet onder bewind stellen van inwoners.

Kwaliteit (toelichting)

We gaan onderzoeken of wij gebruik gaan maken van 'Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind', waarbij we als gemeente de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste geholpen is met voortzetting van het bewind of dat volstaan kan worden met een lichtere vorm van ondersteuning. Het onderzoek start in het vierde kwartaal 2023 en loopt door in 2024.

Tijd (toelichting)

Afronding onderzoek vierde kwartaal 2024.

Meedoenregeling kinderen

Wethouder: Schepers-Janssen

In het kader van het gemeentelijk minimabeleid zijn er een aantal meedoenregelingen voor kinderen.

Kwaliteit (toelichting)

De kindregelingen zijn geëvalueerd in 2023. Er is onderzocht of ze nog voldoende bijdragen aan het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen: het meedoen van kinderen aan de samenleving en het daardoor verkleinen van sociale achterstanden. Uit de evaluatie blijkt dat de kindregelingen in grote lijnen voldoen. Binnen de bestaande kaders zijn in het nieuwe beleid andere accenten gelegd, zodat het meer aan gaat sluiten bij de hedendaagse praktijk voor opgroeiende kinderen. De belangrijkste accenten zijn:

- Een computer/laptop per middelbare scholier in plaats van per huishouden.
- De budgetten voor schoolkosten en sociaal-culturele kosten worden samengevoegd zodat er meer keuzemogelijkheden zijn voor ouders en kinderen. Ook wordt er een splitsing gemaakt in deze budgetten voor de leeftijden 0-4 jaar, 4-12 jaar en 12-18 jaar. Zodat de hoogte van de budgetten 'meegroeien' met de leeftijd van de kinderen.

Tijd (toelichting)

Dit is een continu proces.

Meedoenregeling voor volwassenen

Wethouder: Schepers-Janssen

In 2023 zijn we gestart met de Meedoenregeling voor volwassenen. In het kader van die regeling krijgen volwassenen met een laag inkomen jaarlijks een bedrag van € 150 waarmee ze mee kunnen doen in de maatschappij. Bijvoorbeeld in de vorm van deelname aan cultuur of sport.

Kwaliteit (toelichting)

Het bereik van de doelgroep liet in 2023 te wensen over. In 2024 wordt nader onderzocht hoe het bereiken van de doelgroep kan worden verbeterd. Dit kan onder andere door het aanvraagformulier te versimpelen.

Tijd (toelichting)

Doelstellingen

We ondersteunen inwoners naar regulier werk of zinvolle dagbesteding

Activiteiten

Stabilisering van het aantal bijstandsgerechtigden

Wethouder: Schepers-Janssen

We blijven streven naar een stabilisering van het bijstandsbestand. Werkleerbedrijf Fijnder zet hiervoor diverse instrumenten in zoals om- of bijscholing, (gedeeltelijk) werk, arbeidsmatige dagbesteding, vrijwilligerswerk. Waar nodig wordt een loonkostensubsidie verstrekt aan de werkgever en/of wordt een jobcoach ingezet.

Kwaliteit (toelichting)

Voor de ontwikkeling van het bestandsvolume is voor 2023 de nullijn gehanteerd. Uit de bestandscijfers van Fijnder per 1 augustus 2023 blijkt dat het bestand van gemeente Winterswijk is toegenomen met 3,7%. Dit is vooral toe te schrijven aan een hogere instroom van statushouders gehuisvest in Winterswijk. De uitstroom in de eerste acht maanden van 2023 is vergelijkbaar met die van 2022.

Tijd (toelichting)

Het beheersen van het bestandsvolume bijstandsgerechtigden is een continu proces.

Indicatoren

- Het aantal bijstandsgerechtigden blijft op het niveau van 2022.
- We komen uit met het rijksbudget voor het betalen van bijstandsuitkeringen.
- Het aantal problematische schulden daalt.
- De kosten voor bewindvoering dalen.

Risico's

- De economie verslechtert waardoor er meer mensen een beroep op een bijstandsuitkering doen.
- Door de hoge inflatie komen er steeds meer mensen met problematische schulden.
- De financiële compensatieregeling van het Rijk voor opvang Oekraïense vluchtelingen wordt niet verlengd terwijl we nog wel Oekraïners opvangen.

Effect bezuinigingen

Het verlagen van het beschikbare budget voor de Meedoenregeling voor volwassenen kan ertoe leiden dat het plafond van het beschikbare budget wordt bereikt, maar waarschijnlijk biedt het budget voldoende ruimte om de toenemende vraag op te kunnen vangen. Door te stoppen met de opgave armoedevrij Winterswijk kunnen een aantal taken niet of niet meer op dezelfde wijze worden uitgevoerd. We streven ernaar om taken zoveel mogelijk te beleggen in de lijn. Wel stopt de regisserende, faciliterende en coördinerende rol vanuit de opgave. Er is geen budget en capaciteit beschikbaar om nog in te zetten voor advertenties, campagnes en andere communicatie uitingen. De subsidie voor de Stichting Platform Armoedevrij Winterswijk komt te vervallen. De werkaanvaardingspremie die bedoeld was als extra motivatie voor mensen in de bijstand om aan het werk te gaan, vervalt. Bemiddeling naar werk kan hierdoor bemoeilijkt worden. Door het niet invoeren van de Basisbanen vervalt een extra instrument om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die moeilijk bemiddelbaar zijn, aan het werk te krijgen.

2.4 Educatie

Ambitie

Onderwijs is essentieel voor iedereen. Daarom werken we aan gelijke kansen samen met onderwijs en verenigingen.

We bouwen onderwijsvoorzieningen conform het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP), duurzaam, met goede ventilatie en groene schoolpleinen.

Relevante documenten:

- Integraal huisvestingsplan Onderwijs 2021-2037.

- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Doelstellingen

Onderwijshuisvesting wordt uitgevoerd conform het Integraal huisvestingsplan

Activiteiten

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan (IHP) scholen

Wethouder: Schepers-Janssen

Onderwijs, kinderopvang, belangenverenigingen en gemeente voeren het Integraal huisvestingsplan 2021-2037 (IHP) uit. We starten met school Woold. De ontwikkeling van andere scholen uit fase 1 schuiven we voorlopig door na de begrotingsperiode 2024-2027.

Kwaliteit (toelichting)

Bij de begroting 2024 stellen we voor de uitvoering van het IHP te temporiseren totdat het financieel perspectief van de gemeente is verbeterd. De realisatie van een schoolgebouw ten behoeve van het buurtschapsonderwijs (Woold) wordt wel conform het IHP voortgezet. Dit vanwege het feit dat school Miste-Corle inmiddels is gesloten en kinderen in noodlokalen les krijgen. De andere projecten IKC Zuid-west (De Schakel, Julianaschool en de Korenburg), De Vrijeschool De Esch en 't Kempken worden 'on hold' gezet. Wel zal er in samenspraak met de betreffende schoolbesturen zoveel mogelijk verder gewerkt worden aan voorbereidende werkzaamheden zoals inhoudelijke samenwerking en locatiekeuzes. Deze scholen worden opgenomen in het investeringsprogramma. We zullen de risico's van het vooruitschuiven van de projecten/investeringen in beeld brengen. Denk daarbij aan verdere verduurzaming en verbetering van het binnenklimaat van scholen.

Tijd (toelichting)

Loopt conform planning.

Doelstellingen

We bevorderen kansen gelijkheid

Activiteiten

Aanpak laaggeletterdheid

Wethouder: Schepers-Janssen

De rijksoverheid heeft als doel laaggeletterdheid terug te dringen. Daarom moet uiterlijk eind 2024 in alle gemeenten een effectieve aanpak van laaggeletterdheid gerealiseerd zijn. Om dit in de Achterhoek te bereiken is door de Achterhoekse gemeenten gezamenlijk het Regioplan Aanpak Laaggeletterdheid 2020-2024 opgesteld. We geven uitvoering aan dit regioplan.

Kwaliteit (toelichting)

In de Achterhoek kan iedereen die ondersteuning in zijn basisvaardigheden kan gebruiken, moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen, een passend leertraject volgen.

Tijd (toelichting)

Het is een continue proces.

Inzet NPO middelen

Wethouder: Schepers-Janssen

We verstrekken NPO (Nationaal Programma Onderwijs) middelen voor de ontwikkeling van het onderwijs en om achterstanden in het onderwijs weg te werken.

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn we vanaf september 2022 gestart met de volgende activiteiten, deze zullen worden voortgezet in 2024:

- Het versterken van het leesaanbod op alle scholen door middel van lessen en workshops vanuit de bibliotheek.
- Activiteiten voor sociale en emotionele ontwikkeling van tieners door middel van cultuureducatie. Dit aanbod is er voor de drie middelbare scholen in Winterswijk en is afgestemd op de behoefte vanuit de scholen.
- De buitenruimtes bij de middelbare scholen worden verbeterd, zodat er mogelijkheden zijn voor sport, cultuur en educatie.
- Middelbare scholen kunnen jaarlijks gebruikmaken van voorstellingen van een theatergezelschap dat voorstellingen met een boodschap ontwikkelt. Dit kan een maatschappelijk thema zijn dat aansluit bij de beleveniswereld van de leerlingen.
- Vanaf mei 2023 is de verlengde schooldag voor het basisonderwijs in Winterswijk uitgebreid met extra leesaanbod onder begeleiding van een consulent van de bibliotheek. Dit om de kinderen een extra steuntje in de rug te geven op het gebied van leesvaardigheid en digitale vaardigheden.
- Als gemeente ontvangen we een tijdelijke specifieke uitkering gericht op versterking van de bibliotheek. Dat komt omdat we in Winterswijk 'hoog scoren' op onderwijsachterstanden en op laaggeletterdheid. Er is hierbij een cofinanciering vanuit de gemeentelijke NPO-middelen. Van die extra NPO-middelen zal de bibliotheek het aanbod voor kinderen en jongeren de komende jaren uitbreiden. Het programma bij de bibliotheek start in 2024.

Tijd (toelichting)

De middelen zijn tijdelijk en moeten in het schooljaar 2024-2025 volledig besteed zijn.

Indicatoren

- Aantal mensen dat deelneemt aan alfabetiseringstrajecten.
- Voortgang (ver)bouw scholen volgens planning 1e fase Integraal huisvestingsplan.

Risico's

- Integraal huisvestingsplan: stijgende bouwkosten.

Effect bezuinigingen

De uitvoering van het IHP wordt getemporeerd totdat het financieel perspectief van de gemeente is verbeterd. Voor school Woold kunnen we de huidige situatie echter niet langer voortzetten. Daar werken we komend jaar aan een definitieve oplossing. De andere scholen zullen moeten wachten en worden opgenomen in het investeringsprogramma. We zullen de

risico's van het vooruitschuiven van investeringen in beeld brengen. Denk daarbij aan verdere verduurzaming en verbetering van het binnenklimaat van scholen.

Financiële onderbouwing programma 2

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
2.1 Cultuur	229	54	25	52	77	67	67	67
2.2 Sport	717	756	592	194	786	786	775	597
2.3 Inkomen en participatie	11.800	9.963	9.736	91	9.827	9.778	9.766	9.766
2.4 Educatie	1.047	1.447	879	0	879	879	879	879
2.5 Economie & Lobby	1	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	13.794	12.221	11.232	337	11.569	11.510	11.486	11.308
Lasten								
2.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	3.389	0	0	0	0	0	0	0
2.1 Cultuur	2.719	2.983	2.608	219	2.828	2.649	2.593	2.577
2.2 Sport	2.108	3.803	3.893	-264	3.630	3.847	3.796	3.696
2.3 Inkomen en participatie	26.133	27.857	22.932	411	23.343	22.943	22.845	22.845
2.4 Educatie	1.575	3.953	3.335	43	3.377	3.480	3.722	3.689
2.5 Economie & Lobby	381	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	36.305	38.596	32.768	410	33.178	32.919	32.955	32.807
Onttrekkingen								
2.4 Educatie	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Economie & Lobby	75	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	75	0	0	0	0	0	0	0
Stortingen								
2.2 Sport	25	25	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-22.462	-26.401	-21.536	-73	-21.609	-21.409	-21.469	-21.499

Algemene toelichting financiële toelichting

Zie hiervoor de algemene toelichting zoals bij programma 1 opgenomen.

Cultuur

Het subsidiebedrag voor de restauratie monumenten wordt verhoogd en daarmee wordt de provinciale subsidie ook verhoogd. Hiermee is de verhoging van de baten van € 52.000 grotendeels verklaard.

De verhoging van de lasten van € 219.000 wordt als volgt verklaard:

- structureel hogere lasten restauratie monumenten € 87.000 N
- incidentele lasten erfgoed - omgevingswet € 40.000 N
- structureel hogere lasten erfgoedcentrum € 18.000 N
- structurele lasten Ondernemen met Cultuur € 47.000 N

De kosten voor de restauratie van monumenten zijn fors gestegen en daarom wordt voorgesteld om het beschikbaar te stellen subsidiebedrag te verhogen. Zoals hierboven al aangegeven wordt daarmee ook de provinciale subsidie verhoogd.

Met de invoering van de omgevingswet moeten er op het gebied van erfgoed diverse zaken worden aangepast.

De jaarlijkse bijdrage aan het erfgoedcentrum (ECAL) wordt met name als gevolg van de loonontwikkelingen verhoogd.

De Stichting Ondernemen met Cultuur ontvangt in 2024 een subsidie van € 47.000. De subsidie zal jaarlijks afnemen.

Sport

Voor de jaren 2023 tot en met 2026 ontvangen wij een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk voor het project Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Hiermee zijn de verhoogde inkomsten voor de jaren 2024-2026 verklaard. De inkomsten en uitgaven voor 2023 worden bij de eindejaarsrapportage 2023 verantwoord. Hier staan uitgaven voor dezelfde bedragen tegenover. Hiermee is de verhoging van de baten van € 194.000 grotendeels verklaard.

Het voordeel van € 264.000 bij de lasten wordt als volgt verklaard:

• structureel hogere lasten combinatiefunctie	€ 31.000 N
• incidenteel lagere lasten verduurzaming sportveldverlichting	€ 152.000 V
• structureel lagere doorbelasting	€ 207.000 V

Zoals hierboven aangegeven ontvangen wij voor de jaren 2023-2026 de SPUK GALA. Voor het onderdeel buurtsportcoach ontvangen wij € 31.000 meer dan al was begroot.

De raad heeft in de loop van 2023 besloten om het voor 2024 beschikbaar gestelde budget voor de verduurzaming van sportveldverlichting naar 2023 te halen. Dat leidt tot een voordeel in 2024.

Voor de lagere doorbelasting ambtelijke kosten en kapitaallasten verwijzen naar programma 4 waar de ontwikkelingen van de ambtelijke kosten en de kapitaallasten worden toegelicht.

De lagere doorbelasting heeft betrekking op de verlaagde doorbelaste ambtelijke inzet en kapitaallasten.

Inkomen en participatie

De detachingsopbrengsten van de SW-medewerkers worden voor 2024 hoger geraamd.

Hiermee is de verhoging van de baten van € 91.000 grotendeels verklaard.

De hogere lasten van € 411.000 worden grotendeels als volgt verklaard:

Structureel:

• lagere lasten opgave Armoede	€ 123.000 V
• lagere lasten meedoenregeling volwassenen	€ 100.000 V
• hogere lasten Bijzondere Bijstand	€ 93.000 N
• lagere lasten basisbanen	€ 70.000 V
• hogere lasten Stadsbank	€ 50.000 N
• hogere lasten uitvoeringskosten Fijnder	€ 688.000 N

Incidenteel:

• lagere lasten werkaanvaardingspremie	€ 94.000 V

Vanaf 2024 wordt er geen budget meer beschikbaar gesteld voor de opgave Armoede.

Het beschikbaar gestelde budget voor de meedoenregeling volwassenen wordt gehalveerd omdat het beroep op deze regeling gering is.

Het beroep op de Bijzondere Bijstand zal in 2024 licht toenemen. De verhoging is gebaseerd op de begroting van Fijnder.

De eerder in de begroting opgenomen lasten voor de werkaanvaardingspremie en basisbanen komen te vervallen omdat voorgesteld wordt beide onderdelen niet op te pakken als gevolg van de door te voeren bezuinigingen.

De kosten voor de Stadsbank en Fijnder stijgen met name door de stijgende loonkosten.

Educatie

In 2024 zijn er geen mutaties > € 50.000 geweest.

De stijging van de lasten per 2026 wordt veroorzaakt door de in dat jaar ontstane kapitaallasten voor buurtschapsschool Woold.

Kredieten

De belangrijkste begrote kredieten 2024 (zie ook bijlage 4) binnen dit programma zijn :

• Voorbereidingskrediet school Woold	€ 276.000
• Toplaag kunstgras FC Winterswijk	€ 1.147.000
• Trias toplaag kunstgras	€ 420.000
• Meddo renovatie toplaag kunstgras	€ 524.000
• Avanti / Wiko kunstgrasveld	€ 254.584

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Er zijn in 2024 geen onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk

Inleiding

Openbare ruimte, Klimaat, water en milieu en gebiedsontwikkeling/wonen.

Het programma Werkend Winterswijk gaat aan de hand vijf beleidsvelden in op alles wat we doen om onze inwoners een omgeving te bieden waar ze gezond, veilig en duurzaam kunnen wonen, werken, ondernemen en recreëren. De beleidsvelden zijn:

Openbare ruimte

Het beleidsveld openbare ruimte behandelt de ambities van de openbare ruimte. Een gezonde leefomgeving met goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie is belangrijk. Ook biodiversiteit is een essentieel thema.

Klimaat , water en milieu.

Naast de zorg voor een schone en veilige leefomgeving is het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie een speerpunt.

Gebiedsontwikkeling en wonen.

Het beleidsveld gebiedsontwikkeling is gericht op de realisatie of ontwikkeling van plannen. Dit zijn plannen die met een projectmatige aanpak worden uitgevoerd. Het buitengebied is een parel van Winterswijk. Het unieke karakter staat onder druk en we moeten inzetten op een gebiedsgerichte aanpak.

Daarnaast is visieontwikkeling op wonen een speerpunt. We bieden ruimte voor woningen waar in Winterswijk behoefte aan is.

Projecten onder de noemer gebiedsontwikkeling gaan over nieuwbouw of invulling van een gebied met een hoog gewaardeerde leefbaarheid. Meer concreet; er worden onder andere een aantal mooie plannen (door)ontwikkeld en/of uitgevoerd zoals WoooW, woningbouw Narcisstraat en Ribeslocatie en het Steengroeven gebied. We stellen voor alle toekomstige investeringen een meerjarige programmering op. Dit om financieel verantwoord onze voorzieningen in stand te kunnen houden en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken.

Economie en lobby.

We koesteren de verscheidenheid aan Winterswijkse bedrijven en maken een visie op het soort bedrijven waar we ons in de toekomst op willen richten.

Bedrijvigheid en nabije werkgelegenheid zijn van vitaal belang voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Winterswijk. Er moet voldoende ruimte zijn voor deze ontwikkeling. Vrijtijdseconomie is een belangrijke sector. We zetten in op het behoud van onze voorzieningen.

We behouden komende jaren de duurzame relaties met samenwerkingspartners in de regio en over de grens. We dragen Winterswijk als merk binnen en buiten Nederland uit.

3.1 Openbare ruimte

Ambitie

Winterswijk heeft een uniek landschap met veel bijzondere planten en dieren. Om dit te behouden leggen we veel nadruk op de bescherming en verbetering van biodiversiteit. Wij vinden een veilige, gezonde leefomgeving met goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie belangrijk. Die gemeente maken we samen. De betrokkenheid en saamhorigheid van mensen bij hun wijk, buurtschap of dorp vinden we daarin cruciaal. We creëren voor iedereen een waardevolle leefomgeving die schoon, heel en veilig is.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid vinden we van groot belang; elke Winterswijker - jong of oud, voetganger, fietser of automobilist - moet zich veilig kunnen voelen en bewegen.

We houden het centrum aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers.

We stimuleren wijkkracht door het realiseren van laagdrempelige ingang bij de gemeente voor vragen op alle domeinen.

We maken een integrale analyse van de wijk Winterswijk-Oost op de thema's ruimtelijke ordening, woningvoorraad, duurzaamheid en sociale samenhang. Aan de hand van die wijkanalyse stelt de wijkregisseur een strategie op voor de wijkaanpak in dit gebied.

Relevante documenten:

- Groenstructuurplan Winterswijk.
- Omgevingsvisie buitengebied.
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit.
-

Doelstellingen

De gemeente zorgt voor een laagdrempelig aanspreekpunt voor vragen van inwoners en stakeholders in een specifiek gebied

Activiteiten

Pilot wijkaanpak en wijkregie

Wethouder: Metaal-ten Dolle

Afgelopen periode is flink geïnvesteerd in het bouwen van een netwerk en is gewerkt aan een wijkanalyse. Op basis van de wijkanalyse stellen we een strategie met doelstellingen op voor de verdere wijkaanpak.

Kwaliteit (toelichting)

Een veilige, gezonde leefomgeving met goede infrastructuur, duurzaamheid en sociale cohesie is belangrijk voor Winterswijk. Die gemeente maken we samen. De betrokkenheid en saamhorigheid van mensen bij hun wijk, buurtschap of het dorp vinden we daarin cruciaal. Inwoners hebben waardevolle kennis van hun directe leefomgeving. Ze hebben daarom vaak goede ideeën over wat er nodig is in hun eigen wijk, buurt en omgeving. We steunen daarom initiatieven van inwoners om hun omgeving te verbeteren. In 2023 is een wijkregisseur gestart in Winterswijk-Oost. Door de inzet van een wijkregisseur zorgen we ervoor dat we toegankelijker zijn en meedenken over de kansen die de inwoners zien. In 2024 bepalen we aan de hand van de wijkanalyse van Winterswijk-Oost welke thema's prioriteit hebben. Aan de hand daarvan bepalen we onze doelen en stellen we een strategie op voor de wijkaanpak in dit gebied.

Tijd (toelichting)

In 2024 bepalen we aan de hand van de wijkanalyse welke thema's prioriteit hebben. Op basis daarvan bepalen we onze doelen en stellen we een strategie op voor de wijkaanpak Winterswijk-Oost.

Doelstellingen

Elke inwoner moet zich veilig voelen en veilig kunnen bewegen door het verkeer

Activiteiten

Mobiliteitsprogramma met uitvoeringsagenda

Wethouder: Wassink

Het huidige gemeentelijk verkeerstructuurplan dateert uit 2010. Huidige maar ook nieuwe ontwikkelingen vragen om een nieuw verkeersstructuurplan. Daarom werken we aan een nieuw Mobiliteitsprogramma met uitvoeringsagenda.

Kwaliteit (toelichting)

Een actueel mobiliteitsprogramma opleveren met als onderdeel een meerjaren uitvoeringsagenda. Het mobiliteitsprogramma krijgt een pro-actieve, dynamische insteek met een grote nadruk op verkeersveiligheid. Als onderdeel van het mobiliteitsprogramma is daarom parallel de risicoanalyse verkeersveiligheid opgesteld om daarmee aan te sluiten bij het strategisch plan verkeersveiligheid 2030 van het Rijk.

Tijd (toelichting)

De startbijeenkomst heeft plaatsgevonden. Inmiddels is ook de opstartfase en de beleidsanalysefase afgerond. Naar verwachting zal de definitieve versie van het mobiliteitsprogramma in 2024 opgeleverd worden.

Doelstellingen

Het creëren van een gezond leefklimaat

Activiteiten

Dienstverleningsovereenkomst ROVA

Wethouder: Wassink

We geven uitvoering aan de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de ROVA voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Uitgangspunt is om het merendeel van de werkzaamheden op kwaliteitsgestuurde wijze uit te voeren, conform de standaardkwaliteitsniveaus van het CROW. (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek.)

Kwaliteit (toelichting)

Voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte in Winterswijk zijn de standaardkwaliteitsniveaus van het CROW het uitgangspunt; van CROW-A+ (zeer hoog beeldkwaliteitsniveau) tot CROW-D (zeer laag beeldkwaliteitsniveau). In nagenoeg de gehele gemeente Winterswijk is niveau CROW-A van toepassing. Alleen voor onkruidbestrijding op verharding (uitgezonderd het centrum en begraafplaats) geldt niveau CROW-B. Om deze kwaliteitsafspraken te kunnen handhaven is een bepaalde inzet nodig. Gebleken is dat het totale budget voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte niet toereikend is om aan deze afspraken te kunnen voldoen. Ingehaald door de actuele financiële situatie gaan wij binnen deze begrotingsperiode het kwaliteitsniveau verlagen van CROW-A naar CROW-B. Dit geldt voor de beheeronderdelen: onkruidvrij maken van beplanting, zomer- en randsnoei heesters, wintersnoei heesters, onderhoud bosplantsoen, maaien gazons en bladruimen in beplanting. Voor deze onderdelen gaat het beeld er minder verzorgd uitzien, bijvoorbeeld omdat binnen dit kwaliteitsniveau meer zwerfafval, blad en onkruid is toegestaan. Daarnaast gaan wij niet verder met ecologisch bermbeheer en onderzoeken wij of het beheer en het onderhoud van de begraafplaats in de markt gezet kan worden. Waar mogelijk blijven wij bijdragen aan belangrijke thema's als biodiversiteit, klimaatadaptatie, inclusie en duurzaamheid en circulariteit.

Tijd (toelichting)

Het uitvoering geven aan de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) alsook de monitoring is een continu en jaarrond proces.

Doelstellingen

We optimaliseren de bereikbaarheid en verkeersdoorstroming van Winterswijk

Activiteiten

Parkeerroute Informatiesysteem

Wethouder: Wassink

We werken door aan een modern ParkeerRouteInformatiesysteem (PRIS).

Kwaliteit (toelichting)

Met de investering in het parkeerroute-informatie systeem (PRIS) kunnen bezoekers van binnen en buiten Winterswijk sneller een vrije parkeerplaats in het centrum vinden. We verbeteren hiermee de beleving van bezoekers aan het centrum, we beperken het zoekverkeer en dragen bij aan de verbetering van de leefomgeving op plekken waar dat zoekverkeer nu nog onnodig rijdt.

Tijd (toelichting)

In 2023 is gestart met de investeringen in het parkeerroute-informatie systeem (PRIS). Dit betreft het weer werkend krijgen van de bestaande voorzieningen. In 2024 realiseren we de uitbreiding.

Doelstellingen

We stimuleren en faciliteren emissieloos vervoer.

Activiteiten

We hebben een dekkend netwerk laadinfra

Wethouder: Wassink

De komende jaren willen wij de groei van het aantal elektrische auto's faciliteren en waar mogelijk stimuleren. Dit doen wij, door deelname aan de provinciale concessie publieke laadinfrastructuur en door te experimenteren met innovatieve en alternatieve laadoplossingen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 gaan wij:

- De Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk actualiseren.
- Door met het op aanvraag plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte voor inwoners die niet de mogelijkheid hebben om de auto op eigen terrein te laden.
- Minimaal vier laadpalen (acht laadplekken) proactief, vooruitlopend op de vraag, in de openbare ruimte plaatsen.
- Beoordelen of de Verlengde Private Aansluiting (VPA) en het gebruik van de kabelgoottegels een definitieve laadoplossing is in de openbare ruimte.

Tijd (toelichting)

Elektrisch vervoer is, als onderdeel van de landelijke mobiliteitsopgave, onderhevig aan technologische ontwikkelingen die elkaar in hoog tempo opvolgen. Zo hebben zich in 2023 onder meer ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van snelladen, logistiek en doelgroepenvervoer. Dit betekent dat wij in 2024 de Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk gaan actualiseren.

Het plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte loopt vertraging op. De streeftermijn van 18 weken, van aanvraag tot realisatie van de openbare laadpaal, wordt in de praktijk niet gehaald. Zeer beperkte netcapaciteit alsook materiële en personele tekorten bij aannemers doen de voortgang ernstig vertragen.

In 2024 beoordelen we of en in welke vorm de pilot met de Verlengde Private Aansluiting (VPA) een vervolg krijgt.

Indicatoren

Indicatoren:

- We werken optimaal en transparant samen met ROVA en inwoners. De resultaten meten we door middel van de maandelijkse beeldschouwrapportage en daarnaast voeren we maandelijks gesprekken over verbetermaatregelen.
- We monitoren het aantal (klacht)meldingen ten aanzien van de beeldkwaliteit.

Risico's

Risico's:

- Wijzigingen in de mate van groenonderhoud en bermbeheer leiden tot een ander straatbeeld. Hierover communiceren we met onze inwoners.
- De eenheidsprijzen zijn in beeld. Hieruit blijkt dat het totale budget voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte niet toereikend is om aan gemaakte kwaliteitsafspraken te kunnen voldoen. Hierop is geanticipeerd in de begroting. Echter, het totale budget is onder meer onderhevig aan wijzigingen in areaal en materiaalkosten. Dit brengt een bepaalde onzekerheid met zich mee.

Effect bezuinigingen

Schrappen krediet herinrichting markt en aframen krediet gebiedsontwikkeling Molenveld Driemarkweg. Deze projecten worden in beleidsveld 3.4 toegelicht.

We schuiven een aantal kredieten door naar 2024. We komen niet meer toe aan deze activiteiten conform de oorspronkelijke planning. Dit zijn geen expliciete bezuinigingen, maar bedragen die een jaar later in de begroting landen. Het betreffen de volgende investeringskredieten:

- Restant van € 150.000 van groenkrediet de Pas.
- Restantkrediet de Pas.
- Kredieten Groenloseweg, Vredenseweg, Masterveldweg en Vosseveldseweg.
- Restant kredieten kunstgrasvelden (FC W'Wijk, Trias, Meddo, Trias natuurgrasveld, Hickory, Archeus).

Aframing krediet (12%) wegen 2024 t/m 2027 op basis van methodiek raambestekken: 12% minder wegoppervlak dat we doorschuiven.

We temporiseren het verleden van openbare verlichting: Led verlichting levert ook besparing op en dit valt dan weg. Voor 1200 ledlampen zou dat een structurele besparing

van € 11.000 opleveren. Daarnaast voldoen we dan niet aan het vastgestelde beleidsplan openbare verlichting.

Verlagen beeldkwaliteit openbaar groen:

Kansen:

- Eenvoudig én op korte termijn te realiseren, geen investering vereist.

Risico's

- Impact op de structurele, technische, kwaliteit van het groen. Hogere renovatiekosten in de toekomst.
- Het beeld van het openbaar groen verandert; het heeft direct zichtbare gevolgen. De kans bestaat dat bewoners beeldkwaliteitsniveau B als rommelig ervaren.
- Daarmee een toename van het aantal meldingen/klachten.
- De genoemde besparing betreft een grove inschatting.

Bermbeheer naar lager niveau: de verkeersveiligheid en de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten kunnen in gevaar komen. Daarnaast worden de vastgestelde ambities, zoals verwoord in het bermbeheerplan, niet waargemaakt.

Begraafplaats in de markt zetten: ROVA heeft voor beheer en onderhoud van de begraafplaats jaarrond een structurele inzet van 3fte. Contractueel is vastgelegd dat ROVA in Winterswijk een exclusief recht heeft op de uitvoering van beheertaken in de openbare ruimte. Op basis van de Aanbestedingswet 2012 kan bij raadsbesluit dit exclusieve recht doorbroken worden. Bij een totale opdrachtwaarde van € 215.000 (ex Btw) dient overgegaan te worden tot een Europese aanbesteding. Gezien de specifieke dienstverlening is het onzeker of een geschikte partij gevonden kan worden die het totale takenpakket behorende bij de begraafplaats op zich kan nemen. De genoemde besparing betreft een grove inschatting.

Schrappen van geraamde kredieten verkeersmaatregelen binnenring centrum. We schrappen de geraamde kredieten die waren opgenomen als alternatieve maatregelen doortrekken Dingstraat. Het gaat om: · Rotonde kruising Laan van Hilbelink-Zonnebrink · Verkeerslichten kruising Dingstraat-Weurden.

3.2 Klimaat, water en milieu

Ambitie

Samen met inwoners en ondernemers zorgen we voor een schone leefomgeving. We waarborgen een optimale milieukwaliteit en richten ons op de basisvoorwaarden; gezond, schoon en veilig. Voor het onderhoud van riolering maken we transparante keuzes op basis van een risicoafweging. Om in de toekomst gezond en veilig te kunnen wonen verkleinen we de kans op wateroverlast, droogte en hittestress.

Relevante documenten:

- Gemeentelijk waterplan 2019 – 2023.
- Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda (raadsbesluit sept. 2022).
- Huishoudelijk grondstoffenbeleid Winterswijk 2013-2017.
- Afvalstoffenverordening Winterswijk 2015.
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening Winterswijk 2018.

Doelstellingen

We voeren noodzakelijk projecten uit op het gebied van milieu

Activiteiten

Project sanering wegverkeerslawaaï

Wethouder: Wassink

Door de autonome groei van het wegverkeer ervaren bewoners langs drukke wegen geluidsoverlast van het verkeer. In het verleden zijn daarom 177 woningen aangemeld bij het Rijk om in aanmerking te komen voor geluidssanering. De gemeente voert de sanering wegverkeerslawaaï uit met subsidie van de rijksoverheid.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 wordt, nadat het saneringsprogramma definitief is vastgesteld, verdere uitvoering gegeven aan het programma. Concreet betekent dit dat de geluidsniveaus in de te saneren woningen wordt bepaald.

Voor de voorbereiding (inclusief het bepalen van binnenniveaus) hebben wij subsidie ontvangen. Voor de woningen met een te hoog binnenniveau wordt voor de uitvoering van gevelmaatregelen opnieuw subsidie aangevraagd.

Tijd (toelichting)

In Winterswijk was een saneringsprogramma opgesteld voor 177 aangemelde woningen. In dat concept programma is destijds uitgegaan van gevelmaatregelen. Na het besluit van de raad om bij wegen binnen de bebouwde kom uit te gaan van '30 km per uur, tenzij', is dat saneringsprogramma aangepast omdat in dat geval sprake was van een bronmaatregel. Gelet op de besluitvorming rondom de Groenloseweg is een weginrichting van 30 km per uur onzeker. Om betrokkenen zo snel mogelijk duidelijkheid te geven, wordt het saneringsprogramma opnieuw aangepast met 50 km per uur als uitgangspunt. Daarna kan de uitvoeringssubsidie worden aangevraagd bij het Bureau Sanering Verkeerslawaaï.

Sanering stortplaats WAL

Wethouder: Wassink

De deklaag van de voormalige stortplaats WAL (de stortplaats ligt tussen de Driemarkweg en de Vreehorstweg ter hoogte van Vreehorstweg 43) is te dun en voldoet niet aan de wettelijke eisen. Daarom hebben we een saneringsplan opgesteld. De sanering wordt gefaseerd in 2024 en 2027 uitgevoerd vanwege de beschermde dieren op de WAL. Naast de deklaag wordt ook de Japanse duizendknoop aangepakt, de waterafvoer verbeterd en de WAL heringericht.

Kwaliteit (toelichting)

Afspraken met de provincie over de uitvoering zijn gemaakt. De provincie gaat de regie voeren over de sanering. De inrichting van de WAL is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Molenveld.

Tijd (toelichting)

Voor de uitvoering van de sanering is een vergunning Wet natuurbescherming nodig. Die ontheffing is inmiddels verleend. Streven is om de sanering begin 2024 afgerond te hebben.

Indicatoren

In (beeld)schouwrapportages legt ROVA verantwoording af over de geleverde prestaties. Het gaat hier om behaalde resultaten op het gebied van beheer buitenruimte, maar ook op het gebied van afvalinzameling. Deze rapportages geven onder meer inzicht in:

- Het aantal meldingen over de buitenruimte: groen, wegen, water, verlichting, etcetera.
- De inzamelprestaties: de ingezamelde hoeveelheid kilogram per inwoner verdeeld over de fracties restafval, gft, pmd en papier.
- Het aantal klachten over afvalinzameling. Uitgangspunt is niet meer dan 2,0 klachten per 1000 aansluitingen.
- Verder monitoren we de voortgang van de maatregelen en acties zoals benoemd in de uitvoeringsagenda van de klimaatstrategie die tot en met 2027 wordt uitgevoerd.

Risico's

- Voor het behalen van de doelstellingen uit de klimaatagenda en de (zwerf)afvalinzameling is draagvlak en inzet nodig van inwoners. Met uitgebreide communicatie ontstaat hiervoor draagvlak en gaan inwoners hier ook zelf mee aan de slag.
- De komende periode zijn er prijsstijgingen van materialen en uren te verwachten. Hierop is geanticipeerd in de begroting, maar dit blijft onzeker en dus een risico.

Effect bezuinigingen

In dit beleidsveld zijn geen bezuinigingen met effecten.

3.3 Duurzaamheid en milieu

Ambitie

Winterswijk wil dat de huidige kwaliteiten, klimaat, biodiversiteit, cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke voorraden, ook beschikbaar zijn voor volgende generaties. Duurzaamheid gaat over het beschermen en behouden van deze waarden. Omdat we wel gevolgen ondervinden van de verandering van het klimaat is het ook een ambitie om ons daarop voor te bereiden. In 2050 is Winterswijk klimaatneutraal, energieneutraal en circulair.

Relevante documenten:

- Akkoord van Groenlo.
- Uitvoeringsagenda duurzaamheid januari 2019.
- RES 1.0.

Doelstellingen

We wekken in 2030 voldoende duurzame energie op voor de doelstelling van een energieneutraal gebouwde omgeving in 2030

Activiteiten

Uitvoeren visie Warmtetransitie

Wethouder: Visser

In de Warmtetransitievisee staat de manier waarop we gebouwen klaarmaken voor de toekomst. Hiervoor moet in 2024 een plan van aanpak voor gemaakt worden. In

Winterswijk ontbreekt een bron voor grootschalige opwekking van warmte die we kunnen inzetten voor verwarming. Dat betekent dat we voor het grootste deel uitgaan van vervanging van gasketels door warmtepompen op elektriciteit. We zetten ons er voor in dat zoveel mogelijk woningen transitiegereed gemaakt worden. We maken hiervoor gebruik van Rijkssubsidies in het kader van de aanpak slechte energielabels. De mogelijkheden voor waterstof ten behoeve van monumenten en de andere kansen op dit gebied houden we in de gaten.

Kwaliteit (toelichting)

Doelmatig inzetten van de subsidie voor het aanpakken van woningen met slechte labels.

Tijd (toelichting)

In de Warmtetransitievisie staat de manier waarop we gebouwen klaarmaken voor de toekomst. Hiervoor stellen we in 2024 een plan van aanpak op.

Uitvoering RES 1.0 waarin regionaal tenminste 1.35 TWh aan (grootschalige opwek) in 2030

Wethouder: Visser

In de RES 1.0 is afgesproken dat het regionale bod bestaat uit grootschalige zon op daken (0,35 TWh) en grootschalige opwek op land (1 TWh). Voor Winterswijk betekent dit dat we aan beide werken. Over zon op bedrijfsdaken wordt elders gerapporteerd. De plannen voor grootschalige opwek op land passen in ons beleidskader zonneparken en zonnevelden. Het gaat hier op dit moment over de realisatie van 120 ha voor Winterswijk. Ondertussen werken we in regionaal verband aan de RES 2.0.

Kwaliteit (toelichting)

Samen met de RES-partners realiseren we de opwek die afgesproken is voor het 2030 doel. Ook werken we aan de RES 2.0.

Tijd (toelichting)

We geven in 2024 uitvoering aan de doelen uit RES 1.0. Verder werken we in regionaal verband aan de RES 2.0. Die is in 2024 gereed.

Realiseren zon op bedrijfsdaken

Wethouder: Visser

Ook in 2024 gaan we door met de plannen voor zonnepanelen op bedrijfsdaken. Dit gaat om bedrijven met een kleinzakelijke aansluiting. Samen met ondernemers kijken welke aandachtspunten er in hun situatie zijn. Dit gaat dan om de mogelijkheden voor het dak, subsidies en leenmogelijkheden, offertevergelijkingen en andere vraagstukken. Omdat er momenteel onzekerheden zijn rond teruglevering, tarieven en netcapaciteit etc. is het des te belangrijker dat we ondernemers helpen.

Kwaliteit (toelichting)

Goede rapportages naar aanleiding van bedrijfsbezoeken. Dit gaat dan onder meer om het gebruiksprofiel, de mogelijkheden voor het dak, subsidies en leenmogelijkheden.

Tijd (toelichting)

Uitvoering vindt geheel 2024 plaats.

We zijn bereikbaar in ons Centrum Duurzaam Winterswijk

Wethouder: Visser

Het Centrum Duurzaam Winterswijk is een kenniscentrum en inspiratiecentrum op het gebied van duurzaamheid. Via de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, kringlopen en cultuurhistorie wordt duurzaamheid op een laagdrempelige manier zichtbaar, tastbaar en beleefbaar gemaakt. Vanuit het Centrum helpen we mensen onder meer met subsidies en leningen. Het Centrum Duurzaam Winterswijk is tevens ons energieloket.

Kwaliteit (toelichting)

In het Centrum ontvangen we gemiddeld ongeveer 120 bezoekers per maand. Via het platform Duurzaam Winterswijk ontvangen we gemiddeld 1000 digitale bezoekers per maand.

Tijd (toelichting)

Uitvoering vindt geheel 2024 plaats.

Doelstellingen

We willen duurzaamheid bereikbaar en betaalbaar maken voor iedereen

Activiteiten

Verduurzamen woningen als onderdeel bestrijden energiearmoede

Wethouder: Visser

We helpen inwoners om hun energierekening omlaag te brengen:

- De aanpak met energieconcierges en energiebespaarmaatjes gaan we in 2024 continueren. Samen met andere organisaties helpen we inwoners met energiearmoede om energie te besparen en hun woning te verduurzamen;
- We geven ondersteuning via het Centrum Duurzaam Winterswijk;
- We ondersteunen met subsidies en regelingen.

Kwaliteit (toelichting)

Goede voortzetting energiearmoedeaanpak.

Tijd (toelichting)

Uitvoering vindt in geheel 2024 plaats.

Indicatoren

- Gemiddeld bezoeken 120 mensen per maand ons Centrum Duurzaam Winterswijk.
- Gemiddeld hebben we 1000 digitale bezoekers op ons Platform Duurzaam Winterswijk per maand.

Risico's

Het behalen van de opwekdoelstellingen is sterk afhankelijk van technische factoren zoals de aansluitingsmogelijkheden op het elektriciteitsnet. Ook is het afhankelijk van politieke keuzes rondom de opwek van duurzame energie.

Effect bezuinigingen

De opgave duurzaamheid stopt. De werkzaamheden zetten we voort vanuit de lijn en worden gedekt door subsidie-inkomsten.

3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen

Ambitie

We willen dat Winterswijk een aantrekkelijke plaats is om te wonen, te werken en te recreëren. Het buitengebied is een belangrijke parel van Winterswijk en verdient een aanpak waarbij we de handen ineen slaan. In de buurtschappen streven we naar behoud van leefbaarheid. In het centrum komen wonen en culturele functies samen waar ontmoeten, ontdekken en ontplooiing voorop staan. Nieuwe ontwikkelingen krijgen de ruimte, met behoud van kwaliteit van de leefomgeving.

Relevante documenten:

- Woonvisie gemeente Winterswijk 2020 – 2025.
- Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2019 – 2025.
- Structuurvisie kom Winterswijk 2010-2020.
- Groenstructuurplan Winterswijk.
- Omgevingsvisie buitengebied.
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit.
- Centrumvisie 2021.

Doelstellingen

We bereiden de organisatie voor op de nieuwe wetten in de fysieke leefomgeving

Activiteiten

We werken volgens de Omgevingswet

Wethouder: Metaal-ten Dolle

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Voor de inwerkingtreding moet er een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn ingeregeld. Verder bereiden we de organisatie voor om te kunnen werken volgens de wet, zowel op juridisch en technisch gebied als op het gebied van dienstverlening, participatie, houding en gedrag.

Kwaliteit (toelichting)

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Ten behoeve van de inwerkingtreding zijn het afgelopen jaar de nodige zaken opgepakt. Er is een participatiekader vastgesteld door de gemeenteraad. De legesverordening is zo goed als klaar. Er wordt gewerkt aan een Omgevingsvisie bebouwde kom en loket Leef wordt verder doorontwikkeld. Ook is er vorig jaar geoefend met de software. Voor de komende tijd is het belangrijk om zoveel mogelijk te voldoen aan de minimale acties van de VNG. Dit gaan we doen met behulp van werkgroepen. Bijvoorbeeld een werkgroep die aan de slag gaat met het in kaart brengen van het werkproces voor de Buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa). Daarnaast leiden we dit jaar waar nodig onze collega's verder op.

Tijd (toelichting)

Begin 2023 is besloten dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt. We zullen dan gereed moeten zijn om te werken met de wet. Dit zal nog de nodige tijd vergen. Op dit moment is de organisatie aan de slag met de minimale acties van de VNG. Dit doen we in

verschillende werkgroepen. Vanaf 2024 gaan we fasegewijs bouwen aan het Omgevingsplan. Hier hebben we de tijd voor tot 2032.

We werken volgens de Wet Kwaliteit Bouw

Wethouder: Metaal-Ten Dolle

Onderdeel van de Omgevingswet is de Wet kwaliteit bouw (Wkb). De Wkb treedt in werking gelijk met de Omgevingswet. De Wkb regelt dat private kwaliteitsborgers voortaan bouwtechnische regels toetsen en controleren. Dit wijzigt het proces van de bouwvergunning toets.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben een impactanalyse rondom de Wkb opgesteld. Hieruit kwamen conclusies naar voren. Deze zijn concreet vertaald in een uitvoeringsagenda zodat we vóór de inwerkingtredingdatum klaar zijn voor de Wkb.

Na de inwerkingtreding van de Wkb/Omgevingswet in 2024 zijn aanpassingen en doorontwikkeling nodig op dit gebied.

Tijd (toelichting)

Begin 2023 is bekend geworden dat de Omgevingswet en hierdoor de Wkb in werking treedt op 1 januari 2024. Ook na de invoeringsdatum zijn acties en doorontwikkeling in verband met de Wkb benodigd.

Doelstellingen

We maken plannen en voeren deze uit voor specifieke vraagstukken zoals WOOOW, Steengroeve en Ribeslocatie

Activiteiten

Afdekken kleiput

Wethouder: Wassink

We ronden het afdekken van de kleiput af.

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn gesprekken met de klankbordgroep over een nieuw scenario vanwege de haalbaarheid van het eerder gekozen scenario. Nadat een nieuw scenario is uitgewerkt kan Royal Haskoning verder met het opstellen van een inrichtingsplan voor het afronden van de kleiput. Daarop volgt een uitvoeringsplan.

Tijd (toelichting)

Nadat een nieuw scenario is uitgewerkt kan Royal Haskoning verder met het opstellen van een inrichtingsplan voor het afronden van de kleiput. De verwachting is dat dit inrichtingsplan het eerste kwartaal 2024 gereed is. Daarop volgt een uitvoeringsplan. Streven is om de kleiput eind 2024 afgedekt te hebben. Dit is afhankelijk van flora en fauna, omdat er hierdoor maar in een beperkt tijdvak werkzaamheden kunnen plaatsvinden.

Gebiedsontwikkeling Gaudium

Wethouder: Visser

Gemeente Winterswijk is eigenaar van het pand van Gaudium. Daarnaast is het aangrenzende pand de Hazewind opgekocht door een ontwikkelaar. Door de huidige ontwikkelingen vraagt deze omgeving om een visie.

Kwaliteit (toelichting)

Momenteel lopen gesprekken tussen initiatiefnemer en gemeente.

Tijd (toelichting)

Momenteel lopen gesprekken tussen initiatiefnemer en gemeente.

Gebiedsontwikkeling Steengroeve

Wethouder: Wassink

We werken aan een gebiedsontwikkeling rondom de steengroeve. Onderdeel hiervan is de ontwikkeling van het museaal concept Terra Temporalis.

Kwaliteit (toelichting)

Het voorontwerpbestemmingsplan voor het museum ligt ter inzage. Reacties worden verwerkt, waarna het ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd.

Tijd (toelichting)

We zijn met de initiatiefnemers in gesprek over goede (financiële) afspraken over het vervolgproces van het project. De planning is om het ontwerpbestemmingsplan voor het einde van 2023 ter inzage te leggen. Het streven is dan om het bestemmingsplan vervolgens in 2024 ter vaststelling aan de raad aan te bieden.

Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk

Wethouder: Metaal - ten Dolle

De Omgevingswet schrijft voor dat iedere gemeente eind 2024 een omgevingsvisie moet hebben vastgesteld. We werken op dit moment aan een omgevingsvisie voor de bebouwde kom van Winterswijk. De omgevingsvisie gaat over het dagelijks leven. Hoe we werken, wonen, studeren en recreëren. Bij het opstellen van de omgevingsvisie bebouwde kom houden we rekening met actuele visies zoals bijvoorbeeld de centrumvisie, groenvisie en woonvisie. De omgevingsvisie voor het buitengebied is in 2019 al vastgesteld en wordt in 2024 op een aantal onderdelen aangevuld.

Kwaliteit (toelichting)

De verwachting is begin 2024 de eerste fase van de omgevingsvisie af te ronden. We hebben de opgaven waarvoor we de komende tijd aan de lat staan inzichtelijk gemaakt. Daarna volgt fase 2: de uitwerking van de omgevingsvisie. Hoe gaan we om met de opgaven, wat is onze ambitie, welke dilemma's ontstaan er en welke keuzes gaan we maken. Er worden ambtelijke werksessies georganiseerd, we gaan de wijken in om het gesprek te voeren met de samenleving en betrekken de raad om tot een gedragen omgevingsvisie te komen.

Tijd (toelichting)

De verschuiving van de wettelijke termijn naar 1 januari 2027 geeft ons meer ruimte om tot een breed gedragen omgevingsvisie te komen. Eind 2024 verwachten we een eerste conceptversie van de omgevingsvisie te kunnen opleveren.

Programma bouwen aan Winterswijk

Wethouder: Visser

We stellen een meerjarige programmering op voor alle toekomstige investeringen. Dit om financieel verantwoord onze voorzieningen in stand te kunnen houden en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Verder zijn we scherp op ons opdrachtgeverschap. Dit moet leiden tot een integraal en realistisch investeringsprogramma waarbij de jaarlijkse overhevelingen qua omvang beperkt worden.

Kwaliteit (toelichting)

We werken met een investeringsprogramma. Met een integraal en realistisch investeringsprogramma willen we grote projecten gefaseerd mogelijk maken.

Tijd (toelichting)

We houden ons aan de planning van het investeringsprogramma en monitoren de voortgang doorlopend.

Realiseren van een dienstencentrum in Gaxel, samen met Stadt Vreden

Wethouder: Visser

Om het grensoverschrijdend werken en ondernemen tussen Nederland en Duitsland te bevorderen, wordt er op de grens een dienstencentrum gerealiseerd. De gemeenten Winterswijk en Vreden zijn gezamenlijk de initiatiefnemers voor deze planontwikkeling.

Kwaliteit (toelichting)

De geselecteerde ontwikkelaar is bezig met de uitwerking van de plannen. Essentieel aspect in deze uitwerking is een haalbare exploitatie. Samen met Stadt Vreden beoordelen en toetsen we vervolgens die uitwerking. Bij een positieve beoordeling zal een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Als de omgevingsvergunning aan beide zijden van de grens wordt verleend, dan wordt de grond verkocht aan de ontwikkelaar. Bij een positieve uitwerking van de plannen vindt dit naar verwachting in het vierde kwartaal van 2024 plaats. Via de grondverkoop worden de gemeentelijke kosten verhaald.

Tijd (toelichting)

Door verschillende ontwikkelingen duurt het uitwerken van de plannen langer. Als de plannen zijn uitgewerkt zullen deze door beide gemeenten getoetst worden. Bij een positief resultaat volgen verkoop en vergunningverlening in 2024. Naar verwachting start de bouw na 2024.

Revitalisering Dennenoord

Wethouder: Visser

We werken aan afronding van de revitalisering van het terrein Dennenoord.

Kwaliteit (toelichting)

Uitgangspunt voor de uitvoering van de revitalisering is dat het nog aanwezige bedrijf gevestigd blijft op de huidige locatie. De voorbereidingen voor de uitvoering zijn begonnen en worden zorgvuldig afgestemd met de verschillende disciplines. Er wordt gewerkt aan een inrichtingsplan voor de natuurinvulling. Hierbij kijken we naar de aanwezige flora en fauna

en cultuurhistorie. We maken een uitvoeringsplan voor de werkzaamheden voor de revitalisering met sanering en een nieuw bestemmingsplan.

Tijd (toelichting)

Het streven was alle procedures en werkzaamheden eind 2023 af te ronden. Er was echter meer onderzoek en afstemming noodzakelijk dan verwacht. De huidige planning is erop gericht in 2024 alles uit te voeren. Er is een verzoek bij de Provincie ingediend voor het verlengen van de subsidietermijn.

Ribeslocatie

Wethouder: Visser

Gemeente Winterswijk is eigenaar van een perceel aan de Ribeslaan, de locatie waar een basisschool was gesitueerd. In 2015 is deze basisschool gefuseerd en heeft gemeente Winterswijk de grond terug in eigendom gekregen. Tot op heden is geen andere invulling voor de Ribeslocatie gerealiseerd. Een plan voor woningbouw wordt voorbereid.

Kwaliteit (toelichting)

Op 26 januari 2023 heeft de raad besloten een budget beschikbaar te stellen voor planvoorbereiding en bestemmingsplanwijziging voor woningbouw voor starters op de Ribeslaan. Het participatietraject met de buurt en de doelgroep is afgerond. Nadat het college het plan van aanpak (programma van eisen, vervolg bestemmingsplan, verkoopstrategie) heeft behandeld, kan de bestemmingsplanprocedure worden opgestart.

Tijd (toelichting)

Streven is om het bestemmingsplan in het tweede kwartaal van 2024 door de raad te laten vaststellen.

Uitvoering project WoooW - gebiedsontwikkeling Weurden

Wethouder: Metaal-ten Dolle

WoooW staat voor Winterswijk ontmoet, ontdekt en ontplooit. Het WoooW projectgebied ligt aan één van de aanloopstraten (Weurden) in het centrum van Winterswijk, waar winkelleegstand en verpaupering dreigde. Daarom heeft de gemeente de afgelopen jaren een aantal woon- winkelpanden aangekocht om het gebied op te knappen en nieuwe impulsen te geven.

Kwaliteit (toelichting)

De raad heeft expliciet opdracht gegeven te kijken naar mogelijkheden voor het vergroten van de financiële haalbaarheid, door bijvoorbeeld samenwerking met partners en werving van subsidies. Naast deze opdracht wordt de 3.300 m²-variant verder uitgewerkt, ook qua stedenbouwkundig kader en gebiedsexploitatie.

Tijd (toelichting)

In het tweede kwartaal van 2024 worden de uitwerkingen van het in juni 2023 door de raad gekozen scenario voorgelegd, tezamen met het voorstel voor de aanvraag Impulsaanpak Winkelgebieden. Eind 2024 zal duidelijk zijn of en hoeveel subsidie het Rijk toekent. Vervolgens zal in het tweede kwartaal van 2025 het definitieve voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Woningbouw Narcisstraat

Wethouder: Visser

Dit gebied als geheel vraagt om een kwaliteitsimpuls. De gemeente heeft een grondpositie in het gebied bij de Misterweg/Hyacinthstraat. Wij werken mee met een door een ontwikkelaar ingediende aanvraag voor woningbouw.

Kwaliteit (toelichting)

De planontwikkelaar heeft het woningbouwplan Parallelweg-Narcisstraat uitgewerkt. Het college heeft de gemeenteraad inmiddels voorgesteld dit woningbouwplan goed te keuren. Na goedkeuring is het streven om in het vierde kwartaal van 2023 het ontwerp bestemmingsplan ter inzage te leggen om het vervolgens in het eerste kwartaal van 2024 door de raad te laten vaststellen.

Tijd (toelichting)

Planning is om in het vierde kwartaal van 2023 het ontwerpbestemmingsplan ter inzage te leggen en het vervolgens in het eerste kwartaal van 2024 door de raad te laten vaststellen.

Doelstellingen

We realiseren een toekomstperspectief in het buitengebied

Activiteiten

We voeren het programma Vitaal Platteland uit door middel van een gebiedsgerichte aanpak

Wethouder: Wassink

Het buitengebied van Winterswijk heeft te maken met uitersten: extreme droogte, stikstofnormen voor vier Natura 2000-gebieden, ruimtevraag vanuit de energietransitie, kwetsbaar cultuurlandschap en bekenstelsel en een sterke terugloop van het aantal boeren. Deze situatie is een bedreiging voor het waardevolle agrarische cultuurlandschap en de leefbaarheid. Samen met de stichting WCL en OWIN is in 2020 het programma Vitaal Platteland opgesteld. Dit programma is gericht op het behoud van de waardevolle natuur en cultuur, en het realiseren van een economisch, sociaal en ecologisch toekomstperspectief voor iedereen die in het buitengebied woont, werkt en recreëert. Begin 2023 is een intentieovereenkomst gesloten met diverse partijen om te komen tot een Gebiedsaanpak vitaal platteland Winterswijk.

Kwaliteit (toelichting)

De Intentieovereenkomst (IOK) en startnotitie zijn in januari 2023 vastgesteld. Er is volgens planning gestart met de uitvoering van de startnotitie Gebiedsaanpak Vitaal Platteland Winterswijk. De gebiedsaanpak is een samenwerking tussen de mensen uit het gebied en de gezamenlijke overheden. Het doel is te komen tot een economisch, sociaal en ecologisch perspectief voor de mensen die in het gebied wonen en werken, nu en in de toekomst. 'Geen spijt-maatregelen' kunnen tussentijds worden uitgevoerd.

Tijd (toelichting)

Volgens de oorspronkelijke planning levert het project eind 2024 het gebiedsplan op. Tijdens de uitvoering van het project hebben we te maken met onzekerheid over de kaders vanuit het Rijk. Ook zien we dat het pionierswerk, de nieuwe gebiedsgerichte aanpak, veel

vraagt van iedereen die erbij betrokken is. Dit heeft gevolgen voor de planning, de benodigde personele capaciteit en financiële inbreng.

Het ziet er naar uit dat de overheden de kaders niet op korte termijn duidelijk hebben. Binnen het project hebben we afgesproken dat we verder gaan. In samenspraak met overheden zal door het kernteam een voorstel voor een kader met bandbreedte worden opgesteld, welke aan het gebiedsteam en de bestuurlijke gebiedstafel worden voorgelegd. Indien nodig volgt daarop nog een bestuurlijke besluitvorming bij provincie, waterschap en gemeente.

Het effect van het ontbreken van duidelijke kaders op de voortgang is nog niet in beeld. Begin 2024 starten we met het opstellen van de gebiedsvisie. Hoewel een perspectief op korte termijn gewenst is, vinden we het proces van samenwerking en de kwaliteit van het perspectief belangrijker dan snelheid. In de loop van 2024 verwachten we de gebiedsvisie klaar te hebben. Daarna starten we met het opstellen van het gebiedsplan Vitaal Platteland Winterswijk.

Uitvoeren project LEADER

Wethouder: Wassink

We geven uitvoering aan LEADER projecten. LEADER is een subsidieregeling die is bedoeld voor projecten gericht op het versterken van het landelijk gebied, door het behoud van de leefbaarheid van het platteland, het versterken van de sociale cohesie, en behouden/versterken van het voorzieningenniveau.

Kwaliteit (toelichting)

De Regio Achterhoek werkt aan het plan om de Achterhoek weer LEADER-gebied te maken. Alle gemeenten doen hieraan mee doordat ze hun bijdragen hebben toegezegd. Provincie Gelderland bepaalt in het najaar 2023 of de Achterhoek opnieuw LEADER-gebied wordt.

Tijd (toelichting)

Indien de Achterhoek opnieuw LEADER-gebied wordt, dan geldt dat voor de periode 2024 - 2028. (5 jaar)

Doelstellingen

We realiseren voldoende woningaanbod waar voor verschillende doelgroepen behoefte aan is

Activiteiten

Een goede voorraad sociale, duurzame huurwoningen

Wethouder: Visser

In de raamovereenkomst en de prestatieafspraken staat nu al dat partijen zich inzetten om bewustwording bij huurders, van hun woongedrag en gevolgen van energiegebruik, te bevorderen. Daarbij faciliteert en ondersteunt de gemeente de huurdersvereniging en De Woonplaats waar mogelijk bij duurzaamheidsprojecten en -activiteiten die bijdragen aan de (gemeentelijke/regionale) duurzaamheidsdoelstellingen. De Woonplaats en de gemeente Winterswijk gaan in gesprek om concrete vervolgaafspraken te maken op het gebied van duurzaamheid en levensloopbestendigheid. We streven naar een maximale inzet mede in het kader van armoedebestrijding.

Kwaliteit (toelichting)

In de prestatieafspraken 2023 is concreet in beeld gebracht wat de totale opgave is m.b.t. verduurzaming van de woningen. Met De Woonplaats en de gemeente wordt gewerkt aan de opgave.

Tijd (toelichting)

We zetten de huidige prestatieafspraken uit 2023 voort.

Nieuwe lokale woonvisie

Wethouder: Visser

We stellen een nieuwe lokale woonvisie op omdat de looptijd van de huidige lokale woonvisie eind 2024 afloopt. We sluiten aan bij de uitgangspunten van de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 en combineren dit met onze lokale ambities en uitgangspunten. We spelen in de veranderende woonbehoefte en zorgen ervoor dat nieuwe woningbouw en de bestaande woningvoorraad daarop aansluit. We streven naar betaalbare woonlasten, passend bij de portemonnee van de inwoners en woningzoekenden.

Kwaliteit (toelichting)

We stellen een nieuwe lokale woonvisie op.

Tijd (toelichting)

De nieuwe lokale woonvisie wordt naar verwachting in het vierde kwartaal ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden.

Lokale woonzorgvisie

Wethouder: Visser

Het Rijk werkt aan een wetsvoorstel dat het opstellen van een urgentieverordening en/of huisvestingsverordening door gemeenten voor specifieke aandachtsgroepen verplicht maakt in 2025 of 2026. Dit is inclusief verschillende zorgdoelgroepen. Voorafgaand aan deze verordening is een lokale woonzorgvisie noodzakelijk om prioritering van specifieke aandachtsgroepen te bepalen. Bij het opstellen van de lokale woonzorgvisie is regionale afstemming een belangrijk onderdeel.

Kwaliteit (toelichting)

We stellen een lokale woonzorgvisie op.

Tijd (toelichting)

De lokale woonzorgvisie wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2024 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Flexwonen

Wethouder: Visser

Veel Winterswijkers zijn op zoek naar geschikte en betaalbare woonruimte. Ook moet Winterswijk extra statushouders huisvesten. De instroom neemt toe, dus het aantal statushouders zal ook toenemen. Daarnaast weten we niet hoelang de Oekraïense ontheemden zullen blijven. Daarom ontwikkelt Winterswijk een of meerdere flexwoonprojecten samen met De Woonplaats en een of meerdere marktpartijen.

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van de prestatieafspraken 2024 met De Woonplaats is flexwonen een gespreksonderwerp. We zitten nog in de verkennende fase. In het kader van flexwonen is ook onderzoek gedaan naar locaties voor het huisvesten van arbeidsmigranten.

Tijd (toelichting)

We zijn op dit moment met De Woonplaats in gesprek over flexwonen. Het onderzoek naar flexwonen voor arbeidsmigranten is afgerond. De komende maanden wordt duidelijk of dit leidt tot een concreet initiatief. Wat nog een grote impact kan hebben op de planning, is de mogelijkheid om aangesloten te kunnen worden op nutsvoorzieningen.

Doelstellingen

We zorgen voor duidelijkheid over eigendomssituaties van snippergroen

Activiteiten

Snippergroen en illegaal grondgebruik

Wethouder: Wassink

In 2016 heeft bureau Eiffel het grondgebruik binnen de gemeente Winterswijk geïnterpreteerd. Hieruit is gebleken dat op 595 locaties sprake is van ingebruikname van gemeentegrond. Door particulieren en (agrarische) bedrijven. Soms zijn hier afspraken over gemaakt, in andere gevallen is nog niets geregeld. In 2019 is hiervoor een projectmatige aanpak ontwikkeld en is gestart met pilot project Grondgebruik in de wijken Bargerbosch en Hoge Wieber Noord.

In 2023 heeft de raad een beleidskader voor snippergroen vastgesteld. Op basis hiervan wordt het project vervolgd.

Kwaliteit (toelichting)

Wij verschaffen duidelijkheid aan inwoners en ondernemers over het niet-geregistreerd in gebruik hebben van snippergroen.

Tijd (toelichting)

In het eerste kwartaal van 2024 worden naar verwachting de laatste lopende dossier uit het pilotproject snippergroen afgerond. Hierna wordt de pilot omgezet in een regulier project. De bewoners van de betreffende wijken/straten ontvangen dan een brief voor het niet geregistreerd gebruik van gemeentegrond.

Indicatoren

- Jaarlijks zijn gemiddeld 100 woningen gerealiseerd, in totaal 900 nieuwe woningen in de periode 2022 t/m 2030. We monitoren het aantal gerealiseerde woningen. Nieuwe woningbouwplannen moeten inspelen op een “mismatch” tussen vraag en aanbod op de Winterswijkse woningmarkt (Woon- en Vastgoedmonitor 8RHK).
- Met de Woondeal Achterhoek en de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 hebben wij ons gecommitteerd aan de opgave om 60% betaalbare woningen te bouwen voor 2030 (32% betaalbaar en 28% sociale woningen). We monitoren het aantal gerealiseerde betaalbare en sociale woningen.

Risico's

Dit beleidsveld bestaat uit veel verschillende soorten activiteiten en daarom benoemen wij geen specifieke risico's. In elk project of in elke activiteit worden de risico's zelfstandig afgewogen. Algemene risico's bij gebiedsontwikkeling en wonen zijn wel de prijsstijgingen, denk aan bijvoorbeeld bouw- en investeringskosten. En denk ook aan de stikstofcrisis die veel projecten stil kan leggen.

Effect bezuinigingen

In dit beleidsveld zijn er meerdere effecten. We stoppen/temporiseren diverse projecten:

- WoooW: we gaan de planning temporiseren en gaan in een investeringsprogramma opnemen hoe we verder gaan. We starten wel met de winkels en woningen op het Weurden en we gaan ook aan de slag met het centrumparkeren als de kans zich voordoet. Voor wat betreft het cultuurgebouw wachten we de uitkomst van de subsidieaanvraag impuls winkelgebieden af.
- Kleiput: de investering die begroot stond voor het gebied Molenveld wordt afgeramd. We dekken alleen de kleiput nog af en investeren niet meer verder in het gebied. Wel vindt nog een sanering van de voormalige vuilstort plaats.
- Markt: de herinrichting van de Markt gaat niet meer door. Dit betekent dat de situatie daar niet wijzigt en er bijvoorbeeld geen verdere vergroening plaats vindt.
- Steengroeve: de investering voor de weg die benodigd is voor het museum verval. De stichting is zelf verantwoordelijk voor de kosten hiervoor. Daarnaast wordt de investering voor de wegomlegging bij het bedrijf Sibelco uit de begroting gehaald. Dit omdat deze investering pas na 2027 plaatsvindt.
- Oude scholen, nieuwe kansen: het project van de achterblijvende schoollocaties uit het IHP (Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs) verval en halen we van de Lijst grote projecten. Vrijkomende schoollocaties worden ontwikkeld per school die vrijkomt.

Daarnaast nog de volgende effecten:

- Leader: hiervoor is minder budget nodig, dit is ook zo regionaal afgesproken.
- Verhogen kostendekkendheid markt: hogere legeskosten.
- Verhogen leges omgevingsplanactiviteiten, dit betekent hogere kosten voor initiatiefnemers. We streven naar (meer) kostendekkendheid.

3.5 Economie en Lobby

Ambitie

Wij koesteren de veelheid en verscheidenheid aan bedrijven in Winterswijk. Bedrijvigheid en nabij gelegen werkgelegenheid zijn van vitaal belang voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van Winterswijk. Bedrijven moeten voldoende ruimte hebben zich te ontwikkelen. Samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt voortgezet. Wij streven naar een stabiele arbeidsmarkt.

In samenwerking met de sector zorgen we voor voldoende aanbod "het jaar rond" in vrijetijdsbesteding. We kijken hierbij ook nadrukkelijk naar evenementen.

We dragen Winterswijk als merk binnen en buiten Nederland uit. We onderhouden duurzame relaties met samenwerkingspartners landelijk, regionaal en over de grens. We maken actief gebruik van (Europese) subsidies voor de realisatie van onze activiteiten.

Relevante documenten:

- Beleidsnota Economie Winterswijk 2017.

- Omgevingsvisie Buitengebied 2019.
- Centrumvisie 2021.
- Raadsbesluit Heroverwegen locatiekeuze bedrijventerrein d.d. 23 maart 2023.
- Nota Grenzland Gemeente Winterswijk (2022 - 2024).

Doelstellingen

Het bieden van voldoende ruimte voor de bedrijvigheid in Winterswijk met als uitgangspunt, inbreiding, revitalisering en herontwikkeling

Activiteiten

Locatiekeuze bedrijventerreinen

Wethouder: Visser

Het Regionaal Programma Werklocaties laat zien dat er in Winterswijk behoefte is aan nieuw bedrijventerrein voor de groei van lokale ondernemingen. Voor het succes van ons bedrijfsleven is ruimte nodig, terwijl bedrijventerrein schaars is. Om in Winterswijk een aantrekkelijk ruimtelijk-economisch vestigingsklimaat te behouden, wijzen we een groeilocatie aan.

Kwaliteit (toelichting)

Zorgvuldigheid en het goed meenemen van betrokken partijen (waaronder de raad) is bij de locatiekeuze van belang. We hebben aandacht voor:

- rol van de raad;
- participatie;
- deskundige ondersteuning;
- vooraf vastgestelde kaders;
- relatie met Omgevingsvisie Winterswijk in het oog houden.

Tijd (toelichting)

De locatiekeuze staat gepland voor de eerste helft van 2024.

Programma Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Wethouder Visser

We werken samen met het bedrijfsleven en de provincie aan het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen. Het programma heeft als doel om bedrijventerreinen te verduurzamen, een groenere en gezondere werkomgeving te creëren en de samenwerking van bedrijven op de bedrijventerreinen te verbeteren. Het programma richt zich zowel op samenwerking en organisatiegraad op het bedrijventerrein als op het programmatisch uitvoeren van fysieke maatregelen. Het programma ondersteunt de gemeente in het omzetten van beleidsambities in duurzaamheid en klimaat naar concrete maatregelen op de bedrijventerreinen.

Kwaliteit (toelichting)

In samenwerking met industriekring OWIN zijn er drie subsidieaanvragen in voorbereiding bij de provincie Gelderland. Deze zijn gericht op:

- Een haalbaarheidsstudie naar parkmanagement op bedrijventerreinen.
- Het opzetten van een programma met fysieke maatregelen op bedrijventerreinen.

- Een haalbaarheidsstudie voor een Smart Energy Hub op de bedrijventerreinen Veeneslat Zuid en Noord. Dit richt zich op optimalisatie van de lokale energie-opwekcapaciteit en -verbruik op het bedrijventerrein.

Tijd (toelichting)

Dit project loopt conform planning.

Doelstellingen

Het maken en vaststellen van een visie op de toekomstige soort bedrijven in Winterswijk

Activiteiten

Toekomstvisie gewenste bedrijvigheid in Winterswijk

Wethouder: Visser

Het Winterswijkse bedrijfsleven kenmerkt zich door een grote diversiteit. Start ups, familiebedrijven die al generaties lang aan Winterswijk zijn verbonden, maar ook bedrijven die begonnen zijn als familieondernemingen maar inmiddels onderdeel zijn van een groot landelijk of internationaal bedrijf. Wij koesteren al deze bedrijven. Bij de locatiekeuze bedrijventerrein wordt voor de korte termijn het vraagstuk over het type bedrijvigheid en de hoeveelheid beschikbare ruimte aan bedrijventerreinen meegenomen. De lange termijn ontwikkelingen op het gebied van bedrijventerreinen wordt meegenomen in de omgevingsvisie.

Kwaliteit (toelichting)

We bewaken de kwaliteit aan de hand van de volgende factoren:

- Participatie.
- Duurzaamheid, klimaat en circulaire economie.
- Onderwijs en arbeidsmarkt.
- Deskundige ondersteuning.
- Samenhang met locatiekeuze bedrijventerrein.
- Integratie in de Omgevingsvisie bebouwde kom Winterswijk (zie beleidsveld 3.4).

Tijd (toelichting)

De lange termijn ontwikkelingen op het gebied van bedrijventerreinen wordt meegenomen in de omgevingsvisie. Streven is vaststelling van de concept omgevingsvisie eind 2024.

Doelstellingen

In samenwerking ontwikkelen van een jaarrond toeristisch/recreatief aanbod

Activiteiten

Stimuleren van evenementen voor en door jongeren

Burgemeester Bengevoord

We versterken de gemeentelijke ondersteuning van evenementen voor en door jongeren. Met een groter en beter evenementenaanbod wordt Winterswijk aantrekkelijker voor jongeren, versterken we de dagrecreatie en dragen we bij aan seizoensverlenging voor de verblijfsrecreatie.

Kwaliteit (toelichting)

We hebben aandacht voor de specifieke behoeften van evenementenorganisatoren. Doel is om het beschikbare budget zuiver en effectief in te zetten in relatie tot de doelstelling, te weten het stimuleren van evenementen voor en door jongeren.

Tijd (toelichting)

Doorlopend in 2024.

Toekomstvisie verblijfsrecreatie

Wethouder: Wassink

We maken samen met het bedrijfsleven een toekomstvisie op de gewenste ontwikkeling van de verblijfsrecreatie in Winterswijk.

Kwaliteit (toelichting)

We bewaken de kwaliteit aan de hand van de volgende factoren:

- Participatie.
- Aansluiting bij omgevingsvisie buitengebied en kom.
- Landelijke en regionale trends in toerisme en recreatie.
- Deskundige ondersteuning.

De beoogde dekking van de uitvoeringsagenda van de beleidsvisie vanuit de toeristenbelasting is niet voorzien in deze begroting.

Tijd (toelichting)

In afstemming met de toeristische sector heeft de selectie van een adviesbureau plaatsgevonden. Op dit moment vindt onderzoek plaats en stellen we een visie op. Vaststelling van die visie en de uitvoeringsagenda vindt in de eerste helft van 2024 plaats.

Uitvoeren regionale vrijetijdsagenda

Wethouder: Wassink

We werken samen met de andere Achterhoekse gemeenten aan de uitvoering van de Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030. Vanuit deze agenda werken we aan 5 speerpunten:

1. Beleefbaarheid van de Achterhoek vergroten met aanbodontwikkeling;
2. Vitaliteit verblijfsrecreatie op peil houden en verbeteren;
3. Onderscheidende profilering en zichtbaarheid van de Achterhoek voor de nationale- en internationale gast;
4. Gastvrijheid in de regio bevorderen;
5. Positie vrijetijdssector binnen de Achterhoek versterken en verbindingen met andere sectoren intensiveren.

We voeren dit uit met concrete projecten, onder andere gericht op de routestructuren voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Eén van de concrete projecten is 'Onbeperkt genieten in de Achterhoek'.

Kwaliteit (toelichting)

Projecten lopen conform afspraak.

Tijd (toelichting)

De projecten uit de vrijetijdsagenda lopen volgens schema.

Doelstellingen

Stimuleren ondernemerschap en stabiele arbeidsmarkt

Activiteiten

We hebben een ondernemerspunt

Burgemeester Bengevoord

We willen professionaliteit en slagkracht in onze ondernemersondersteuning en economische ontwikkeling organiseren in de vorm van het Ondernemerspunt Winterswijk. Dit is gebaseerd op het Duitse model van Wirtschaftsförderungsgesellschaft, zoals we dat ook in Bocholt kennen. Dit is een model waarin gemeente en ondernemersverenigingen vanuit een publiek-private organisatie samenwerken aan een brede economische ontwikkeling.

Kwaliteit (toelichting)

Uitvoering conform afspraak.

Tijd (toelichting)

We onderzoeken draagvlak onder de Winterswijkse ondernemers waarna besluitvorming plaatsvindt.

Doelstellingen

Winterswijk (inter-)nationaal op de kaart zetten waarbij we ons aanbod op het gebied van wonen, werken, winkelen en toerisme uitdragen en streven naar een betere bereikbaarheid over de weg en het spoor.

Activiteiten

Subsidies

Burgemeester Bengevoord

Voor een optimale benutting van (Europese) subsidiemiddelen voor de uitvoering van projecten en activiteiten zetten we binnen onze organisatie een subsidiestructuur op. Dit om subsidieverwerving binnen de organisatie te borgen.

Kwaliteit (toelichting)

Subsidies zijn een belangrijk middel voor de gemeente Winterswijk om haar beleid te kunnen uitvoeren en projecten te realiseren. Het verwerven van subsidies vergt echter wel een structurele aanpak. We kiezen in Winterswijk voor een subsidieadviseur die zich bezighoudt met het identificeren van subsidiemogelijkheden en het coördineren van de aanvragen. Steeds meer gemeenten werken samen om gezamenlijk subsidieaanvragen te doen. Zo wordt de kans op succes vergroot en kunnen grotere projecten worden gerealiseerd dan wanneer individueel subsidie wordt aangevraagd. Ook zijn er steeds meer Europese subsidieprogramma's beschikbaar, die ons als gemeenten in staat stellen om grensoverschrijdend samen te werken.

Tijd (toelichting)

Door een subsidiebureau is een subsidiescreening uitgevoerd. Deze screening geeft inzicht in de huidige situatie met betrekking tot subsidieverwerving en de huidige

subsidiemogelijkheden. Verder is daar een advies uitgekomen voor het borgen van subsidieverwerving binnen de organisatie. De adviezen worden nu verder geïmplementeerd. Daarnaast zijn we bezig met het opzetten van een subsidie strategie. Het werven van subsidies is een doorlopend proces.

Grensoverschrijdende samenwerking

Burgemeester Bengevoord

Onder grensoverschrijdende samenwerking valt de samenwerking met de overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek, de Regio Achterhoek en de Euregio.

We verbinden mensen, ondernemers, overheid en onderwijs aan beide zijden van de grens met elkaar op het gebied van economie, onderwijs, cultuur, toerisme en sport.

Kwaliteit (toelichting)

We streven naar structurele inbedding van Europees beleid in ons Internationaal beleid.

Tijd (toelichting)

Dit proces is doorlopend.

Lobby

Burgemeester: Bengevoord

We zetten in op regionale en grensoverschrijdende lobby. Lobbyen stelt ons in staat de belangen van onze inwoners te vertegenwoordigen bij de overheid en andere belanghebbenden. Het zorgt ervoor dat samenwerkingsverbanden tussen gemeenten en bedrijven ontstaan. Ook lobby over de grens is belangrijk. De toenemende europeanisering van het beleid en besluitvorming zorgen ervoor dat veel belangrijke beslissingen niet alleen op nationaal niveau maar ook op Europees niveau worden genomen.

Kwaliteit (toelichting)

Een gestructureerde lobby is nodig. Vanuit de behoefte om een heldere, gezamenlijke boodschap te vertellen is gewerkt aan focus in onze lobby. Tijdens het lentefestival brengen we de Achterhoek en onze Achterhoekse ambities jaarlijks dichterbij Den Haag.

Lokaal zetten we in op politieke actualiteiten, speerpunten die in het coalitieakkoord zijn geformuleerd en een gezamenlijke lobby met de M50 gemeenten op verschillende onderwerpen als grensoverschrijdende arbeidsmarkt en behoud van streekziekenhuizen.

70% procent van alle wet- en regelgeving waar gemeenten mee te maken hebben wordt op Europees niveau bepaald. We zijn ons ervan bewust dat je grensoverstijgend moet denken om lokale uitdagingen vooraan te brengen. Winterswijk staat bekend als een Europa-actieve gemeente. Mede door het winnen van de Green Leaf Award, de actieve rol van de portefeuillehouder en lobby in verschillende Europese gremia, wordt Winterswijk vaak als voorbeeld genoemd. De jaarlijkse deelname aan de European Weeks of Regions and Cities zien wij als een kans om kennis te delen met bestuurders uit heel Europa en de Achterhoekse ambities en uitdagingen in Brussel zichtbaar te maken. Er is een ambtelijke lobbywerkgroep gevormd die de organisatie van het festival en de European Weeks of Regions and Cities verzorgt.

Tijd (toelichting)

Betreft een doorlopende activiteit.

Indicatoren

- Beschikbaarheid van direct uit te geven bedrijventerrein op korte termijn.
- Leegstandsontwikkeling op bedrijventerreinen.
- Lange termijn reservering voor voldoende nieuwe bedrijventerreinen volgens vraag- en aanbodontwikkeling zoals vastgelegd in het Regionaal Programma Werklocaties.
- Groei van het aantal arbeidsplaatsen in Winterswijk (registratie op basis van de provinciale werkgelegenheidsenquête).
- Aantal vierkante meters leegstand in het winkelcentrum.
- Aantal bezoekers van het winkelcentrum.
- Aantal toeristische overnachtingen.

Risico's

- Geen vrij uitgeefbaar bedrijventerrein meer beschikbaar. Concrete vraag op korte termijn kunnen we niet bedienen. Wel komt De Vlijt binnenkort beschikbaar, maar dit is niet voldoende voor de lange termijn. Dit stelt bedrijven mogelijk voor de keus om uitbreiding uit te stellen dan wel uit te wijken naar een locatie buiten Winterswijk, met verlies aan werkgelegenheid als gevolg.
- Lange termijn effecten van de coronacrisis en de energiecrisis op centrumondernemers kunnen leiden tot meer leegstand en een minder vitaal winkelcentrum.
- Lange termijn effecten van de coronacrisis en de energiecrisis op de toeristische sector kunnen effect hebben op het investeringsvermogen van de sector, de aanbodcapaciteit en het aantal bezoekers.
- Energiecrisis en andere effecten van de oorlog in Oekraïne verstoren de economische ontwikkeling en leiden tot korte termijn inflatie en mogelijk lange termijn recessie. Dit werkt door in consumentenvertrouwen en -bestedingen, met gevolgen voor alle economische sectoren.

Effect bezuinigingen

Met het beëindigen van de opgave Centrum nemen we geen afscheid van de centrumvisie maar moet er kritisch worden gekeken welke activiteiten van de uitvoeringsagenda kunnen worden opgepakt in de lijn.

Doordat de functie van aanjager economie vervalt, is er ook minder capaciteit beschikbaar voor het taakveld economie. Dit heeft consequenties voor de werkvoorraad en betekent dat er minder zaken opgepakt kunnen worden. Dat werkt direct door in:

- De wijze waarop en mate waarin wij onze economische sectoren en citymarketing ondersteunen en onze netwerken onderhouden.
- De wijze waarop en mate waarin wij regionaal participeren in bijvoorbeeld de thematafel, regionaal programma werklocaties en het Poho Vrijetijdseconomie.
- De interne economische advisering, zowel beleidsmatig als in casuïstiek.

Het verhogen van de toeristenbelasting heeft de volgende effecten:

- De voorgestelde verhoging leidt tot hogere kosten voor de toeristen van Winterswijk. Het kan zijn dat er hierdoor minder toeristen komen.

- We hebben een afspraak met de toeristische sector gemaakt dat we een beleidsvisie toerisme & recreatie met uitvoeringsagenda opstellen, waarbij we de uitvoeringsagenda financieren met een verhoging van de toeristenbelasting. Dit laten we los. De verhoging van de toeristenbelasting komt ten goede van de algemene middelen.

Het stoppen van de Grenzhoppersbusinessschool heeft geen effect aangezien dit op een andere wijze vervolgd gaat worden.

Financiële onderbouwing programma 3

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
3.1 Openbare ruimte	1.337	520	480	40	520	520	520	520
3.2 Klimaat, water en milieu	7.531	7.730	7.577	123	7.700	7.675	7.675	7.675
3.3 Duurzaamheid	335	822	0	611	611	616	39	39
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	7.310	4.401	1.038	9	1.047	1.047	1.044	1.047
3.5 Economie en lobby	0	1.115	1.115	276	1.391	1.636	1.636	1.636
Totaal Baten	16.512	14.588	10.210	1.058	11.268	11.494	10.914	10.916
Lasten								
3.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	7.885	0	0	0	0	0	0	0
3.1 Openbare ruimte	6.448	9.979	9.941	65	10.007	10.324	10.502	10.457
3.2 Klimaat, water en milieu	4.067	6.410	5.939	299	6.238	6.193	6.184	6.171
3.3 Duurzaamheid	594	3.006	1.678	741	2.419	2.025	1.451	1.478
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	8.851	9.724	3.531	280	3.811	6.769	3.766	3.766
3.5 Economie en lobby	0	1.585	865	12	877	740	740	740
Totaal Lasten	27.844	30.703	21.954	1.397	23.351	26.051	22.643	22.613
Onttrekkingen								
3.1 Openbare ruimte	339	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Klimaat, water en milieu	26	16	16	0	16	15	2	2
3.3 Duurzaamheid	0	100	0	0	0	0	0	0
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	0	0	0	0	0	3.002	0	0
Totaal Onttrekkingen	364	116	16	0	16	3.017	2	2
Stortingen								
3.1 Openbare ruimte	100	0	0	0	0	0	0	0
3.4 Gebiedsontwikkeling en wonen	0	0	0	2.000	2.000	0	0	0
Totaal Stortingen	100	0	0	2.000	2.000	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-11.068	-15.999	-11.728	-2.339	-14.067	-11.540	-11.728	-11.695

Algemene toelichting financiële tabel

Zie hiervoor de algemene toelichting zoals bij programma 1 opgenomen.

Openbare ruimte

Het nadeel van € 65.000 aan de lastenkant wordt grotendeels als volgt verklaard :

hogere structurele lasten voor :

- onderhoud wegen, openbare verlichting en bruggen € 215.000 N
- bijdrage beheer openbare ruimte aan ROVA € 310.000 N

lagere structurele lasten voor:

- aframing budget ecologisch bermbeheer € 130.000 V
 - doorbelaste kapitaallasten en ambtelijke kosten € 463.000 V
 - overige uitgaven €
- 17.000 V

hogere incidentele lasten (2024) voor :

- onderhoud speelterreinen, straatmeubilair en bebording € 100.000 N
 - mobiliteitsplan (GVVP) €
- 50.000 N

Het onderhoudsbudget wegen en bruggen is verhoogd met € 100.000.

Bij verhardingen (wegen) is met name preventief onderhoud van belang voor de asfaltverhardingen. Uit de globale wegininspecties uitgevoerd in najaar 2022, kwam naar voren dat er gemiddeld voor de eerste 4 jaar extra budget nodig is aan conserverende maatregelen op deze verhardingssoort.

Ook voor bruggen zijn preventieve en kleine onderhoudsmaatregelen van belang. Door tijdig conserveren van leuningen en dek en tijdig herstel van schade aan dragende constructieonderdelen wordt de veiligheid vergroot en worden ingrijpende vervangingen voorkomen. Een conceptberekening van maatregelen om het totale areaal aan bruggen in “gewone conditie” te houden geeft aan dat er aanvullend jaarlijks budget nodig is.

Het structurele budget voor stroomverbruik specifiek voor de trafo Jeugdkerkstraat is verhoogd met € 15.000. In april voor Koningsdag wordt de trafo ingeschakeld. Daarna weer in augustus voor het Volksfeest. In de tussenliggende periode zijn er vaak ook aanvragen voor stroomvoorzieningen. De kosten bestaan uit vastrecht en in- en uitschakelen.

Totaal is voor onderhoud wegen, openbare verlichting en bruggen dus € 215.000 structureel bijgeraamd.

De hogere bijdrage aan ROVA voor het beheer van de openbare ruimte vloeit deels voort uit een contractueel vastgelegde prijsindexatie van 3,66%. Daarnaast vloeit dit voort uit de uitkomst van de systeemwijziging (open begroting) waarbij er sprake is van een structureel tekort binnen ROVA op uitvoering van de beheer openbare ruimte -opdracht.

De aframing van het budget ecologisch bermbeheer betreft een bezuinigingsvoorstel. De door de raad vastgestelde ambities, zoals verwoord in het bermbeheerplan, kunnen hierdoor niet worden behaald.

De lagere doorbelasting heeft betrekking op de verlaagde doorbelaste ambtelijke inzet en kapitaallasten.

Onderhoud speelterreinen

Het hogere incidentele uitgavenbudget (2024) van € 30.000 voor onderhoud speelterreinen wordt ingezet voor het uitvoerings- en beheerdocument B.O.S.S. (Bewegen Ontmoeten Spelen en Sporten).

Straatmeubilair

Dit budget is voor 2024 incidenteel bijgeraamd in verband met gefaseerde vervanging van zitbanken in het buitengebied. De meeste banken zijn minstens 12 jaar oud en zijn afgeschreven. De banken vertonen slijtage en roesten door. Of we alle zitplaatsen in stand blijven houden is nog te bezien. Uitgaande van vervanging van 25 zitbanken á € 1.500 en het werkloon is totaal € 50.000 benodigd.

Bebording

De verhoging van het incidentele budget voor bebording van € 20.000 wordt gezet voor actualisatie mobiliteitsdata. Dit betreft een wettelijke verplichting met betrekking tot de uitvoering van het plan en het op orde brengen van de data top 15.

Toelichting meerjarenbegroting 2025-2027

Met ingang van 2025 wordt een structurele bezuiniging voorgesteld van € 136.000 op het onderhoudsniveau en de beeldkwaliteit van het openbaar groen.

De toename van € 500.000 in 2025 ten opzichte van 2024 wordt verklaard door de doorbelaste ambtelijke kosten en kapitaallasten die in programma 4 nader worden toegelicht.

Klimaat, water en milieu

Het voordeel van € 123.000 aan de batenkant betreft de hogere structurele afvalstoffenheffing en hogere vergoeding van Nedvang voor de grondstoffen PMD (Plastic, Metalen, Drankkartons).

De hogere structurele afvalstoffenheffing vloeit voort uit de zogenaamde reinigingsbegroting op basis van 100% kostendekkendheid. Tegenover de hogere structurele bijdrage aan de ROVA voor de afvalverwerking (+ € 160.000) staan lagere structurele overige uitgaven voor ambtelijke inzet en jeugdparticipatie bestrijding zwerfafval (- € 37.000). Het saldo van deze hogere uitgaven van € 123.000 en de hogere structurele vergoeding van Nedvang (€ 54.000) leidt tot een hogere afvalstoffenheffing 2024 (€ 69.000).

Het nadeel van € 299.000 aan de lastenkant wordt met name veroorzaakt door de hogere structurele bijdrage aan de ROVA voor de afvalverwerking (+ € 160.000) en een (structurele) administratieve verschuiving (€ 110.000) binnen het programma 3 / beleidsveld duurzaamheid naar dit beleidsveld.

Duurzaamheid

In 2024 ontvangen wij een specifieke uitkering (SPUK) voor de capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Hiermee is de incidentele verhoging van de baten van € 611.000 grotendeels verklaard.

De verhoging van de lasten van € 741.000 wordt als volgt verklaard:

• incidentele lasten SPUK-regeling CDOKE	€ 572.000 N
• lagere structurele lasten klimaatadaptie (verschuiving)	€ 110.000 V
• hogere incidentele lasten uitvoering sanering stortplaats WAL	€ 150.000 N
• hogere structurele lasten omgevingsdienst Achterhoek	€ 96.000 N
• structureel hogere doorbelasting	€ 138.000 N

Zoals hierboven aangegeven ontvangen wij in 2024 de SPUK CDOKE.

De lagere structurele lasten klimaatadaptatie betreft een verschuiving, zie ook programma 3, beleidsveld Klimaat, water en milieu.

De hogere incidentele lasten uitvoering sanering stortplaats WAL betreft de gemeentelijke bijdrage aan de door de provincie uit te voeren sanering.

Door prijs- en loonontwikkelingen en uitbreiding van werkzaamheden wordt de bijdrage aan de omgevingsdienst Achterhoek verhoogd.

De hogere doorbelasting heeft betrekking op de verhoogde doorbelaste ambtelijke inzet.

Gebiedsontwikkeling en wonen

Het nadeel van € 280.000 wordt met name verklaard door een incidentele budgetverhoging (2024) voor Vitaal Platteland (€ 100.000) en een doorbelasting van ambtelijke kosten en kapitaallasten (€ 159.000).

Verhoging budget met € 100.000 is voor ondersteunen Vitaal Platteland met lokale initiatieven. Dit is naast het budget van € 100.000 dat al beschikbaar is gesteld voor het primaire proces (provinciale bijdrage en inhuur).

Toelichting meerjarenbegroting 2025-2027

De toename van de in 2025 begrote incidentele exploitatielast ten opzichte van 2024 betreft het begrote grondexploitatie tekort van € 3 mln. binnen de gebiedsontwikkeling van het project Woow.

Economie en Lobby

Het voordeel van € 276.000 aan de batenkant betreft de voorgestelde verhoging van de toeristenbelasting (€ 245.000) en de marktgelden (€ 31.000).

Voorgesteld wordt vanaf 2024 de toeristenbelasting met 0,40 cent per nacht en vanaf 2025 nogmaals met 0,40 cent per nacht te verhogen. Dit verklaart de (structurele) toename van € 245.000 aan de batenkant in 2024 en daarbovenop € 245.000 vanaf 2025.

Kredieten

De belangrijkste begrote kredieten 2024 (zie ook bijlage 4) binnen dit programma zijn :

- project Hakkelerkamp fase 1	€ 2.062.000 N
- project Hakkelerkamp fase 2	€ 1.540.000 N
- project de Pas	€ 924.000 N
- project Groenloseweg	€ 2.026.000 N
- klimaatadaptatie	€ 600.000 N
- buitenwegen	€ 1.675.000 N

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

De storting van € 2.000.000 betreft de toevoeging aan de bestemmingsreserve groot onderhoud maatschappelijk vastgoed ten behoeve van de instandhouding van de culturele en recreatieve instellingen.

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk

Inleiding

Algemene ondersteuning, bestuur

Onze manier van besturen is betrokken, laagdrempelig en transparant. Met een nuchtere kijk op zaken en gezond boerenverstand. We werken in het belang van de inwoner en waarderen hun mening. We hechten aan inwonersparticipatie en trekken als raad en college graag samen op.

Dienstverlening

We gaan samen aan de slag en inwoners worden tijdig, actief en laagdrempelig betrokken bij besluiten die hen direct raken. Daarnaast hebben wij aandacht voor de interne dienstverlening en optimaliseren bestaande processen waar mogelijk.

Veiligheid en ondermijning

Je veilig voelen is een basisbehoefte en vraagt om meer aandacht. Criminaliteit wordt voorkomen. We ondersteunen een integrale aanpak om ondermijning tegen te gaan en onze gemeente veilig te houden.

4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening

Ambitie

We hebben een bestuur en een organisatie die er voor heel Winterswijk zijn; voor alle inwoners, organisaties en bedrijven. We versterken de lokale democratie en realiseren de doelen uit het coalitieakkoord.

We gaan samen aan de slag voor inwoners en met inwoners. Inwoners worden tijdig, actief en laagdrempelig betrokken. Daarnaast zetten wij ons in voor een krachtige organisatie waarin we nog efficiënter gaan functioneren. Het doel is hierbij is om vanaf 2024 in toenemende mate besparingen op de organisatiekosten te realiseren.

Relevante documenten:

- Organisatievisie.
- Visie op dienstverlening.

Doelstellingen

We betrekken zo veel mogelijk inwoners, organisaties en bedrijven bij wat we willen realiseren met een open en transparante bestuurlijk stijl

Activiteiten

Uitvoeren programma dienstverlening

Wethouder: Metaal-ten Dolle

In het uitvoeringsprogramma dienstverlening wordt de dienstverleningsvisie concreet vertaald naar de praktijk. Wat goed gaat, blijven we goed doen. De basis komt op orde. We verbeteren de dienstverlening door input op te halen bij klanten (klantreizen). We informeren klanten actief over de duur en status van hun aanvraag of verzoek. We houden ons aan de afspraken. We werken met servicenormen die we monitoren in een dashboard en waarop gestuurd wordt. We werken met een proef van beeldbrieven voor laaggeletterden en anderstaligen.

Kwaliteit (toelichting)

Belangrijke aandachtspunten zijn een tijdige afhandeling van zaken en afspraak is afspraak. Onze manier van communiceren is open en transparant en het liefst mondeling. Op die manier komen we meer in verbinding met de klant en creëren we meer begrip voor onze besluiten.

In 2024 zal Winterswijk verdergaan op de ingeslagen weg. Leidend is de dienstverleningsvisie en het plan van de projectleider dienstverlening opgesteld in mei 2023. Een blauwdruk van de acties in het fysieke domein zullen ook ingezet worden in het sociaal domein en binnen de bedrijfsvoering. Op het gebied van HR, competenties, communicatie en I-kolom zullen slagen gemaakt worden om de teams verder te professionaliseren. Stap voor stap vinden de ontwikkelingen plaats.

Reflecteren wordt een vast onderdeel binnen de verschillende teams. Daarnaast komt er nog meer focus op de servicenormen en klanttevredenheidsonderzoeken in- en extern.

Tijd (toelichting)

1 januari tot en met 31 december

Dienstverlening staat centraal in alle doen en laten van de gemeente Winterswijk. Daarom is het nodig om continue aandacht te geven aan de ontwikkeling van onze dienstverlening. In de aanpak kiezen we voor een aanpak deels met quickwins voor de gehele organisatie en een projectmatige aanpak in een specifiek domein.

Doelstellingen

We hebben een slagvaardige en deskundige organisatie

Activiteiten

Masterplan Organisatie

We stellen een masterplan op dat moet leiden tot een besparing op de organisatie van € 300.000,- in 2024, € 500.000,- in 2025, oplopend tot € 1.000.000 in 2026/2027. We werken aan integraliteit van werkprocessen en kijken waar zaken efficiënter en effectiever kunnen door meer te standaardiseren. Ook beperken we inhuur en onderzoeken door externe partijen. We omarmen regionale samenwerking waar mogelijk om synergiën te benutten. Ten slotte blijven wij inzetten op brede digitale dienstverlening. Ons doel is: een robuuste organisatie die haar kerntaken voor inwoners en bedrijven waarmaakt.

Kwaliteit (toelichting)

Het Masterplan rust op drie belangrijke pijlers: kostenreductie, efficiëntieverbetering en het waarborgen van ondersteunende financiële informatie en ondersteuning.

Kostenreductie: de gemeente streeft naar een efficiënter gebruik van haar middelen om financiële duurzaamheid te waarborgen en waar mogelijk kosten te verminderen.

Efficiëntieverbetering vormt een tweede belangrijke pijler van het masterplan en is gericht op het stroomlijnen en moderniseren van de bedrijfsvoering processen.

Ondersteunend aan het geheel is het waarborgen van ondersteunende financiële informatie en ondersteuning. We verbeteren onze rapportageprocessen om heldere en gedetailleerde financiële informatie te verschaffen aan de organisatie. Dat stelt ons in staat om beter te kunnen sturen op resultaat. Verder zetten we in op begrotingsdiscipline en het borgen van rollen en verantwoordelijkheden. Dit is cruciaal om de gestelde doelen te bereiken.

Tijd (toelichting)

We huisvesten De Post vanaf 2026 in het gemeentekantoor

Met de huisvesting van De Post in het Gemeentekantoor hebben we twee doelen voor ogen:

- Bijna alle dienstverlening van de gemeente op één locatie met bijkomende voordelen en
- Besparing op huur gebouw en algemene kosten.

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 passen we de begane grond van het gemeentekantoor aan om collega's van De Post te huisvesten. De cliënten van De Post willen we vanaf het vierde kwartaal 2025 welkom heten in het gemeentekantoor. Huisvesting van De Post in het gemeentekantoor levert vanaf 2026 een besparing op van onder andere huurpenningen, schoonmaakkosten en stookkosten.

Tijd (toelichting)

In 2024 wordt plan van aanpak gemaakt inclusief tijdsplanning.

Doelstellingen

We interesseren inwoners voor de democratie en politiek

Activiteiten

Implementatie kinderraad en andere projecten gericht op jeugd.

Burgemeester Bengevoerd

Er komt een kindergemeenteraad om de jeugd beter te betrekken bij de politiek.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is voor het eerst een kindergemeenteraad gehouden onder voorzitterschap van de burgemeester. Tijdens de vergadering van de kindergemeenteraad gaan de kinderen met elkaar in debat over hun zelfbedachte plannen voor iets in de gemeente wat zij willen realiseren. Het beste plan zal ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Vanaf 2024 krijgt de kindergemeenteraad structureel een vervolg.

Tijd (toelichting)

De kindergemeenteraad en de projecten met middelbare scholen zijn in 2023 gestart en wordt vanaf 2024 structureel vervolgd.

Doelstellingen

We zorgen voor een laagdrempelige en persoonlijke gemeentelijke dienstverlening

Activiteiten

E-diensten uitbreiden en achterliggende processen optimaliseren

Wethouder: Metaal-ten Dolle

We breiden de e-diensten uit aan de hand van de ontwikkelingen van de vakspecifieke software van bijvoorbeeld het sociaal domein en het ruimtelijk domein. Waar deze

vakspecifieke software ontbreekt, ontwikkelen we zelf e-diensten. We passen achterliggende processen aan, zodat we zo efficiënt en effectief mogelijk werken met een hoge gebruikersvriendelijkheid en snelle afhandeling van de vragen van onze inwoners of andere klanten.

Kwaliteit (toelichting)

Er zijn inmiddels zo'n vijftig e-diensten in gebruik - met name voor burgerzaken - zoals vergunningen en documenten die via de website digitaal kunnen worden aangevraagd. De werkprocessen worden hierop aangepast. Dit proces loopt gestaag door. Er is wel vertraging in de planning ontstaan door ontbreken benodigde extra ondersteuning om volledig digitaal te werken.

Tijd (toelichting)

Het team informatievoorziening is in opbouw. De planning is bijgesteld vanwege de extra benodigde hulp aan medewerkers om volledig digitaal te werken.

Indicatoren

Bron klantwaarderingcijfer uitkomsten tweejaarlijks gemeentelijk onderzoek "Waarstaatjegemeente". Momenteel onderzoeken wij of er voor 2024 en daarna alternatieve methoden mogelijk zijn om het klantwaarderingcijfer vast te stellen. Andere indicatoren zijn onze servicenormen en doorlooptijden.

Risico's

Digitalisering kost geld en vraagt om de juiste vaardigheden en systemen. Risico is dat we hier niet snel genoeg op kunnen acteren door onvoldoende capaciteit. Daarnaast moet het personeel door middel van training en opleiding bekend gemaakt worden met de nieuwe werkwijzen en/of nieuwe applicaties. Ten slotte bestaat het risico dat we bij de inrichting van de I-kolom kunnen stuiten op onverwachte kosten.

Effect bezuinigingen

Het voornaamste effect van de bezuinigingen is de taakstelling op de organisatie. Zoals in het hoofdstuk Financiële positie beschreven start de taakstelling in 2024 en loopt deze op tot een structurele bezuiniging van € 1.000.000 in 2027. Deze bezuiniging zal over de gehele linie in de organisatie worden doorgevoerd. Dit vraagt ook om een kritische blik op het inhuren van personeel en het laten uitvoeren van externe onderzoeken. Deze ontwikkelingen worden verbonden aan het Masterplan Organisatie waarin een heldere visie wordt uiteengezet waarop sturing plaatsvindt.

Kansen:

- In toenemende mate effectiever en efficiënter kunnen en moeten werken. Zo hoeft natuurlijke uitstroom niet per definitie ingevuld te worden.
- Sneller invoeren van e-dienstverlening
- Het optimaliseren van processen.
- Zelfredzaamheid van inwoners stimuleren.
- Stimuleren van een meer integrale werkwijze binnen de organisatie.

Risico's:

- Werkzaamheden kunnen langer duren.
- Toename van werkdruk bij medewerkers.

- Nieuwe ontwikkelingen op wettelijke taken waardoor er meer inzet wordt gevraagd van medewerkers.
- Loonontwikkelingen.

Het geraamde budget voor het kantoorconcept beperken wij tot een taakstellend bedrag. Dit budget wordt gebruikt voor het doorvoeren van aanpassingen aan werkplekken zodat kan worden voldaan aan het Arbobesluit.

Kansen:

- De voorzieningen voor hybride werken wel treffen waardoor de medewerkers plaats-onafhankelijk kunnen werken. Dit maakt Winterswijk een potentieel aantrekkelijkere werkgever, het kan de productiviteit verhogen en geeft een betere werk-privébalans. Dit kan resulteren in minder ziekteverzuim.
- Potentiële jaarlijkse besparing van €60.000 op de huursom (inclusief bijkomende kosten als energie, schoonmaak, etc.) op de De Post.

Risico's:

- Een minder aantrekkelijke werkgever zijn ten opzichte van de oorspronkelijke plannen van het kantoorconcept. Mogelijk kan dit een negatief effect hebben op het aantrekken van nieuw personeel.
- Ten behoeve van de begeleiding van het initiële project is een opdracht gegund aan een projectbureau. Er moet onderzocht worden welke verplichtingen hierin zijn aangegaan als de opdracht voortijdig wordt beëindigd.

Het verminderen van de bezetting van het college met 1 wethouder resulteert in een besparing op de loonsom vanaf de eerstvolgende lokale verkiezingen.

Kans:

- Lagere loonsom in lijn met de taakstelling voor de algehele organisatie.

Risico

- Hogere werkbelasting bij de resterende wethouders.

Het verminderen van de frequentie en het aantal pagina's van het gemeentenieuws. Vanaf 2024 het gemeentenieuws 1x per 2 weken en met maximaal 2 pagina's per uitgave verspreiden.

Kans:

- Minder ambtelijke inzet voor het opstellen van het gemeentenieuws

Risico:

- Minder informatie middels dit medium naar de inwoners kunnen overbrengen.

4.2 Openbare orde en veiligheid

Ambitie

We houden onze gemeente veilig, ontmoedigen criminaliteit en verhogen het veiligheidsgevoel van onze inwoners.

Relevante documenten:

- Wabo-beleidsplan gemeente Winterswijk.
- Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving.
-

Doelstellingen

We gaan drugsproblematiek tegen

Activiteiten

Actieve aanpak straathandel drugs, onder andere bij scholen en evenementen

Burgemeester Bengevoerd

Bij aantreffen van drugshandel zetten wij waar mogelijk bestuurlijke handhaving in. Daarnaast investeren wij in een nog intensievere samenwerking met scholen om zowel preventief als repressief te kunnen optreden tegen drugsgebruik en drugshandel op scholen. Denk hierbij aan de inzet van drugshonden en het aanpassen van schoolreglementen om de aanpak laagdrempeliger in te kunnen zetten.

Kwaliteit (toelichting)

Inhoudelijk loopt het conform plan. In 2024 wordt de aanpak voortgezet.

Tijd (toelichting)

In 2024 willen we activiteiten op dit thema - voorlichting, een controle en samenwerking met de betrokken partijen - voortzetten..

Hard optreden tegen drugsoverlast

Burgemeester Bengevoerd

Samen met de politie treden we hard op tegen drugsoverlast. Hierbij maken we gebruik van elkaars handhavingsinstrumenten.

Kwaliteit (toelichting)

Na drugoverlast optreden via zowel het strafrecht als het bestuursrecht.

Tijd (toelichting)

Dit is een doorlopend proces.

Doelstellingen

We vergroten het gevoel van veiligheid bij inwoners

Activiteiten

Samen met domein zorg werken we met een integrale aanpak voor mensen met verward en onbegrepen gedrag

Wethouder: Schepers-Janssen

We vinden het belangrijk dat partijen die een rol spelen in de samenwerking bij de aanpak van personen met verward gedrag een gezamenlijke verantwoordelijkheid ervaren. We zetten in op intensivering van de ketensamenwerking. Vanuit het Rijk zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld aan het Zorg- en Veiligheidshuis Noord- Oost Gelderland. Met alle betrokken partijen vindt overleg plaats om te komen tot een bestedingsplan voor die gelden. De gelden zijn onder andere bestemd voor de versterking van de coördinatiefunctie van het Zorg- en Veiligheidshuis en het voeren van procesregie op de doelgroep.

Kwaliteit (toelichting)

Met een gecoördineerde aanpak gericht op mensen met verward en onbegrepen gedrag, is het mogelijk om zorgwekkende signalen vroegtijdig in beeld te krijgen en op te pakken. Een gecoördineerde aanpak is zowel gericht op de juiste persoonlijke zorg als op de veiligheid voor de omgeving. Dit is onderdeel van het dagelijkse werk.

Tijd (toelichting)

Het versterken van de samenwerking is een continu proces.

Samenwerking en zichtbaarheid boa's en politie

Burgemeester Bengevoerd

De boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) en de politie hebben een nauwe samenwerking. Daarnaast werken de boa's nauw samen met diverse ketenpartners als jongerenwerkers en HALT. Voor die partijen zijn de boa's de ogen en oren in het centrum, de wijk(en) en het buitengebied. We geven prioriteit aan de zichtbaarheid en benaderbaarheid van onze boa's.

Kwaliteit (toelichting)

De twee extra boa's en één ambtenaar openbare orde en veiligheid zijn nodig om in te kunnen spelen op de leefbaarheidsvraagstukken die in Winterswijk spelen. Deze zijn in toenemende mate vergelijkbaar met kleinstedelijke problematiek. De samenwerking met de politie en de zichtbaarheid en benaderbaarheid van de boa's is door capaciteitsuitbreiding geïntensiveerd.

Tijd (toelichting)

De samenwerking tussen de politie en de boa's heeft doorlopend de aandacht.

Voortzetting uitbreiding bluswatervoorzieningen

Burgemeester Bengevoerd

We ronden het complete pakket aan bluswatervoorzieningen Winterswijk af. Hierbij vragen wij een sluitend advies van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland, uiteraard in goed overleg met de lokale brandweerpost.

Kwaliteit (toelichting)

Wij ontvangen van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland een bevestiging dat de bluswatervoorziening voor de gehele gemeente op orde is. Als deze bevestiging niet gegeven kan worden, ontvangen we van hen een concreet voorstel wat er nog nodig is om dit wel te bereiken.

Tijd (toelichting)

Dit zal eind 2023 plaatsvinden. De ambitie is om dit vraagstuk in 2024 afgerond te hebben.

Doelstellingen**We voorkomen en beperken criminaliteit en ondermijning****Activiteiten****Aanpak ondermijning**

Burgemeester Bengevoerd

De regionaal coördinator ondermijning blijft werkzaam voor de Achterhoekse gemeenten. Daarnaast geven we de internationale ondermijningstafel met Duitsland verder vorm.

Kwaliteit (toelichting)

Om ondermijning goed tegen te kunnen gaan en ter voorkoming van een waterbed-effect, is regionale samenwerking belangrijk. In de week van de ondermijning hebben er meerdere integrale controles plaatsgevonden.

De samenwerking met Duitsland in de aanpak van ondermijning is onder andere vanwege functiewisseling van de portefeuillehouder bij het RIEC, nog niet verder opgezet. Daarnaast is het vormgeven van de samenwerking in de praktijk lastig gebleken. De Euregio gaat een subsidieaanvraag indienen om de internationale samenwerking in 2024 op te starten. Eind 2023 worden de eerste voorbereidingen hiervoor genomen.

Tijd (toelichting)

Dit is een doorlopend proces. Het opzetten van de samenwerking met Duitsland loopt vertraging op. Dit is met name beïnvloed door de keuzes die stakeholders maken. In samenwerking met de Euregio wordt er een voorstel ingediend voor een interreg subsidie. Indien deze subsidie wordt toegekend kan de samenwerking met Duitsland in het kader van ondermijning medio 2024 opgestart worden.

Bestrijden zorgfraude

Burgemeester Bengevoerd

Vanuit ondermijningsoogpunt onderzoeken we of er zorgfraude in de gemeente voorkomt. Bij het vermoeden van fraude pakken wij dit conform de bestaande werkwijze integraal aan. Daarnaast creëren we bewustwording bij zorgcliënten en andere inwoners over de verschijningsvormen van zorgfraude.

Kwaliteit (toelichting)

De aanpak komt niet van de grond door onvoldoende personele capaciteit. De rol van regionale toezichthouder is enkele maanden niet ingevuld geweest waardoor zaken niet zijn opgepakt.

Het Datalab GO is bezig met dit thema alsmede het in beeld brengen van zorgfraude door middel van indicatoren (data). Dit is nog in een verkennende fase.

Tijd (toelichting)

Ongeacht de voorgestelde planning; zonder personele capaciteit kan dit onderzoek niet plaatsvinden.

Weerbaarheid van inwoners en ondernemers vergroten door preventiecampagnes

Burgemeester Bengevoerd

We maken inwoners en ondernemers bewust over de schade die ze kunnen ondervinden van ondermijnende criminaliteit. Daarnaast maken we ze bewust over de rol die zij zelf kunnen spelen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. En wat kunnen ze zelf doen om niet in het criminele speelveld te belanden?

Kwaliteit (toelichting)

We maken ondernemers en inwoners bewust van de verschillende vormen van ondermijning. Daarnaast maken we onze inwoners en ondernemers weerbaarder tegen ondermijning. Ook hebben we als doel om de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

Tijd (toelichting)

In 2024 zullen de bewustwordingscampagnes worden voortgezet. Waarbij in de week van de veiligheid twee jaarlijks extra aandacht is voor preventie.

Doelstellingen

We voorkomen oplichting en digitale criminaliteit

Activiteiten

Bewustwording cyberweerbaarheid

Burgemeester Bengevoerd

We organiseren activiteiten voor alle leeftijden waarop zij op hun eigen niveau cyberweerbaar gemaakt worden.

Kwaliteit (toelichting)

We organiseren diverse trainingen en cursussen op het gebied van cyberweerbaarheid. Denk hierbij aan Hackshield, een spel voor 8- tot 12-jarigen, om zich te beschermen tegen online gevaren. Daarnaast organiseren we een interactieve training voor senioren.

Tijd (toelichting)

Het aanbieden van de training zal in 2024 doorgang vinden. Na deze periode zal er een evaluatie plaatsvinden om te bepalen of het programma voortgezet wordt.

Organiseren Cyber securityscan voor ondernemers

Burgemeester Bengevoerd

In overleg met de ondernemersverenigingen organiseren wij een cyber security scan voor ondernemers.

Kwaliteit (toelichting)

In aansluiting met het Platform Veilig Ondernemen zal in 2024 verder ingezet worden op de digitale weerbaarheid van MKB ondernemers.

Tijd (toelichting)

In 2024 zullen diverse activiteiten in het kader van cyberweerbaarheid van de MKB ondernemers aangeboden worden.

Indicatoren

Om te kunnen beoordelen of we de genoemde doelstellingen hebben behaald, raadplegen we de volgende bronnen:

- Waarstaatjegemeente.nl.
- De misdaadcijfers van de politie.
- De veiligheidsmonitor.
- Datalab GO.
- Conneqt.

Op basis van deze bronnen krijgen wij onder andere inzicht in het percentage inwoners dat zich veilig voelt, het aantal misdrijven en het aantal overlast meldingen. Ons streven is dat het percentage inwoners dat zich veilig voelt stijgt en het aantal misdrijven en gevallen van

overlast daalt. Op basis van de gegevens uit deze bronnen kunnen wij onze inzet waar nodig bijsturen.

Risico's

Dit beleidsveld bestaat uit veel verschillende soorten activiteiten. Om die reden benoemen we geen risico's per activiteit. De risico's worden per activiteit zelfstandig afgewogen.

Effect bezuinigingen

Ten gevolge van een herijking van het verdeelmodel zal het procentuele aandeel dat Winterswijk bijdraagt aan de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) met ingang van 2025 iets afnemen. In plaats van 3,62% gaat Winterswijk 3,42% van de totale gemeentelijke bijdragen betalen. De wijziging zal waarschijnlijk doorgevoerd worden via een ingroeipad. Het volledige positieve effect zal daardoor niet in 2025 maar pas later, afhankelijk van de duur van het ingroeipad, bereikt worden.

Kans:

- Lagere structurele bijdrage aan de VNOG.

Risico:

- In de begroting is rekening gehouden met een ingroeipad van twee jaar. Wordt het ingroeipad langer dan wordt het positieve effect later bereikt. Dit heeft een negatief effect op de begroting.

Financiële onderbouwing programma 4

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	68.095	1.235	1.391	88	1.479	1.495	1.593	1.646
4.2 Openbare orde en veiligheid	45	68	18	0	18	18	18	18
4.4 Overige middelen	7.797	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	75.937	1.303	1.409	88	1.497	1.513	1.611	1.665
Lasten								
4.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	11.935	0	0	0	0	0	0	0
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	3.805	17.643	15.409	802	16.211	15.730	15.408	15.278
4.2 Openbare orde en veiligheid	2.111	3.143	2.995	226	3.221	3.193	3.119	3.125
4.3 Lobby, grensoverschrijdende samenwerking en citymarketing	111	0	0	0	0	0	0	0
4.4 Overige middelen	231	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	18.194	20.786	18.404	1.028	19.432	18.923	18.527	18.403
Onttrekkingen								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	6.687	7.416	0	3.000	3.000	0	0	0
Stortingen								
4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	3.489	124	0	1.000	1.000	0	0	0
4.4 Overige middelen	172	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	3.661	124	0	1.000	1.000	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	60.770	-12.191	-16.995	1.060	-15.935	-17.410	-16.916	-16.739

Algemene toelichting financiële toelichting

Zie hiervoor de algemene toelichting zoals bij programma 1 opgenomen.

Bestuur, organisatie en dienstverlening

Aan de batenkant is er sprake van € 88.000 hogere baten als gevolg van verwachte hogere inkomsten van € 51.000 uit omzet producten burgerzaken (paspoorten, id kaarten en rijbewijzen) en als gevolg van een hogere doorbelasting van overheadkosten € 37.000 aan de teams in de organisatie.

Aan de lastenkant is sprake van € 802.000 hogere lasten die grotendeels als volgt zijn te verklaren :

- hogere lasten uitbreiding personeel 491.000 N
- lagere lasten personeel als gevolg van vervallen van taken € 481.000 V
- lagere lasten als gevolg van taakstelling op de organisatie € 300.000 V
- hogere lasten toevoeging voorziening APPA € 95.000 N
- hogere doorbelasting € 69.000 N
- hogere lasten opleidingskosten € 167.000 N
- hogere lasten automatisering (ICT) € 528.000 N

We stellen voor onze formatie uit te breiden (totaal ca. 4,5 fte) op de meest cruciale onderdelen. Dit betreft:

- Fysiek domein: juridisch medewerker Toezicht & handhaving fysieke leefomgeving en RO adviseur.
- Sociaal domein: Kwaliteitsmedewerker Zorg en Adviseur Zorg & Veiligheid.
- Griffie: Raadsadviseur en Medewerker griffie.

Naast bovenstaande uitbreiding, neemt onze formatie af op de onderdelen waar we met deze begroting bezuinigingen voorstellen. Het betreft formatie op de werkvelden:

Aanjagen economie, cultuurhistorie, opgaveregisseurs, medewerkers opgaven, evenementen. In totaal gaat het om ongeveer 5 fte.

In het hoofdstuk Financiële positie hebben we toegelicht dat we onze bedrijfsvoering willen verbeteren. We stellen daartoe een Masterplan Organisatie gemeente Winterswijk op. Dit moet leiden tot een besparing van € 300.000 in 2024 die oploopt naar € 1 miljoen structureel vanaf 2027.

De hogere doorbelasting heeft betrekking op de verhoogde doorbelaste ambtelijke inzet en kapitaallasten.

De indexering van ICT-kosten leidt samen met een aantal nieuw vereiste applicaties tot toename van € 528.000 en het opleidingsbudget neemt toe met € 167.000 tot 1,6% van de loonsom.

Openbare orde en veiligheid

Aan de lastenkant is sprake van € 226.000 hogere lasten voornamelijk als gevolg van een stijging van de bijdrage aan de VNOG met € 104.000 en een stijging van de personeelslasten met € 105.000.

Kredieten

Begrote kredieten voor 2024 (zie ook bijlage 4):

- mobiele telefonie	€ 189.000
- hardware/ servers/ backup	€ 281.000
- software	€ 236.000

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Om de taakstellende bezuiniging op de organisatie de komende jaren te kunnen realiseren wordt in 2024 € 1 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserve organisatie.

Programma 5 Inkomsten van Winterswijk

Inleiding

Dit programma omvat de inkomsten van onze gemeente die ook de algemene dekkingsmiddelen zijn: de algemene uitkering uit het gemeentefonds en onze lokale heffingen.

Tot 2023 maken de algemene dekkingsmiddelen onderdeel uit van programma 4. Vanaf begroting 2023 hebben de algemene dekkingsmiddelen een eigen programma om de sturingsmogelijkheden op de andere vier programma's zuiverder te maken.

In de andere vier programma's staan nu de activiteiten en budgetten die ook daadwerkelijk horen bij onze ambities en doelstellingen én waarop wij (bij)sturingsmogelijkheden hebben. Het college voert de begroting uit binnen de programma's. Zij is in dat kader bevoegd om bij te sturen op activiteiten en budgetten bij te stellen binnen de betreffende programma. De (bij)sturingsmogelijkheden op programma 5 zijn beperkt. Op de algemene uitkering hebben wij als individuele gemeente geen invloed. En de hoogte van de lokale heffingen kunnen we alleen voor aanvang van het begrotingsjaar bepalen. Het gaat om inkomsten die geen directe relatie hebben met uitgaven in onze begroting. Daarom past het niet dat met deze inkomsten geschoven kan worden ter dekking van andere lasten. Isolatie van de algemene middelen in een eigen programma is dan de meest logische keuze.

5.1 Algemene middelen

Ambitie

We zijn een financieel gezonde gemeente. De ambities in onze begroting zijn in evenwicht met de gemeentelijke financiën voor korte en lange termijn.

Relevante documenten:

- Financiële verordening gemeente Winterswijk.
- Treasurystatuut.
- Planning- en controldocumenten.

Doelstellingen

Behouden gezonde financiële positie

Activiteiten

Monitoren van uitvoering van begroting via P&C-documenten

Wethouder: Metaal-ten Dolle

Met de documenten in onze planning- en controlcyclus stellen we onze ambities, doelstellingen en activiteiten voor het komende jaar vast (de begroting), volgen we de realisatie daarvan (bestuursrapportage), stellen we budgetten bij indien nodig (financiële prognoses) en leggen we verantwoording af (jaarstukken). Hierdoor houden we zicht op onze financiële positie en kunnen we bijsturen wanneer nodig.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 stellen we de volgende P&C-documenten op:

- Jaarstukken 2023.
- Voorjaarsnota 2024 inclusief bijstelling begroting 2024 en prognose 2024-2028.
- 2e financiële prognose 2024.
- Begroting 2025.

Tijd (toelichting)

Raadsvergadering juni 2024:

- Jaarstukken 2023 en Voorjaarsnota 2024.

Raadsvergadering oktober/november (uiterlijk 15 november) 2024:

- Begroting 2025.

Raadsvergadering december 2024:

- 2e financiële prognose 2024.

We verzelfstandigen de begraafplaats

Er wordt een verkenning uitgevoerd naar het verzelfstandigen van de begraafplaats. Onderzocht wordt of beheer en onderhoud bij een andere partij dan Rova kan worden ondergebracht.

Kwaliteit (toelichting)

We gaan verkennen op welke manier we de begraafplaats kunnen verzelfstandigen.

Tijd (toelichting)**We verkopen de Jacobstoren en het carillon**

Het eigendom van de Jacobstoren inclusief het carillon verkopen.

Kwaliteit (toelichting)

De verkoopopbrengst van de toren inclusief het carillon is nihil vanwege het unieke karakter en het feit dat deze is verbonden met de Jacobskerk. Verkoop kan eventueel op lange termijn geld besparen op onderhoudskosten.

Tijd (toelichting)

Gezien het unieke karakter van de Jacobstoren kan de doorlooptijd van de verkoop langer duren dan bij regulier vastgoed.

Doelstellingen**We streven naar een jaarlijks structureel sluitende begroting****Activiteiten****Vaststellen begroting**

Wethouder: Metaal-ten Dolle

We streven naar een jaarlijks structureel sluitende begroting. Die presenteren we in de begroting.

Kwaliteit (toelichting)

In het financiële hoofdstuk van de begroting nemen we een overzicht op waarin we het structurele en incidentele begrotingsresultaat presenteren.

Met de programmabegroting 2024-2027 presenteren we een voordelig resultaat voor 2024 en 2025. Voor 2026 en 2027 doen we dat niet. Dat is in lijn met het advies van de VNG en daarmee anticiperen we op mogelijk aanvullende inkomsten van het Rijk of dekking die we

nog in onze begroting moeten vinden. In het hoofdstuk Financiële positie leest u meer hierover.

Tijd (toelichting)

Raadsbehandeling vindt plaats in oktober/november.

Doelstellingen

Zorgen voor voldoende investeringsruimte

Activiteiten

Integrale afwegingen bij begrotingsbehandeling

Wethouder: Metaal-ten Dolle

We willen beschikken over voldoende investeringsruimte. Dat geeft ons bestuur keuzemogelijkheden voor de inzet van die ruimte. De afweging hoe die ruimte ingezet wordt, doen we integraal, dus in totaliteit. Daarbij betrekken we het door de raad vastgestelde afwegingenkader. De begrotingsbehandeling is daarvoor het geëigende moment.

Kwaliteit (toelichting)

Het financiële hoofdstuk in de begroting moet inzicht geven in de integrale afweging en investeringsruimte.

Tijd (toelichting)

Raadsbehandeling oktober/november.

Indicatoren

- Financiële kengetallen.
- Weerstandratio.

Een toelichting op deze indicatoren staat in de paragraaf Weerstandvermogen.

Risico's

Ontwikkeling algemene uitkering: Zie hoofdstuk Financiële positie in deze begroting

Ontwikkeling van lonen, prijzen en rente: In de bijlage Uitgangspunten begroting staat vermeldt van welke loon-, prijs- en renteontwikkeling we uitgaan. Als deze in 2024 sterker stijgen dan geraamd, dan leidt dit tot een nadeel op onze begroting.

Effect bezuinigingen

In dit beleidsveld zijn geen bezuinigingen.

5.2 Lokale belastingen

Ambitie

De ambitie van de gemeente met betrekking tot lokale belastingen is tweeledig. Enerzijds streeft de gemeente ernaar om haar financiële onafhankelijkheid te vergroten door efficiënte en evenwichtige lokale belastingen te innen. Dit stelt de gemeente in staat om de nodige middelen te genereren om essentiële openbare diensten te financieren. Anderzijds is er een streven naar het waarborgen van transparantie en rechtvaardigheid in het belastingstelsel, waarbij de lasten eerlijk worden verdeeld over de inwoners en bedrijven.

Deze dualiteit van financiële stabiliteit en sociale verantwoordelijkheid vormt de kern van de gemeentelijke belastingambitie en draagt bij aan het welzijn van de gemeenschap als geheel. Onze lokale belastingdruk is in balans met het niveau van dienstverlening dat we bieden. Wanneer het gaat om heffingen en leges, is ons uitgangspunt dat deze doorgaans de kosten dekken, tenzij ze significant afwijken van vergelijkbare tarieven in andere gemeenten of als er sprake is van een plotselinge aanzienlijke verhoging. Om ervoor te zorgen dat onze ambities financieel haalbaar blijven, leggen we tevens de nadruk op het verkrijgen van (Europese) subsidies in plaats van het verhogen van lokale belastingen.

Relevante documenten:

- Belastingverordeningen.

Doelstellingen

De onroerende zaakbelastingen wordt gefixeerd op de opbrengst met uitzondering van inflatie en areaaluitbreiding

Wanneer woningen en niet-woningen in waarde stijgen dan verlagen we de OZB-tarieven om op die begrote opbrengst uit te komen.

Doelstellingen

We maken meerjarige afspraken over de toeristenbelasting

Vaststellen van meerjarige tarieven voor de toeristenbelasting, zie beleidsveld 2.5

Indicatoren

Zie paragraaf Lokale heffingen.

Risico's

De gemeentelijke belastingen (lokale heffingen) vormen een significante inkomstenbron. Deze heffingen kunnen worden opgedeeld in de vrij besteedbare belastingen, met name de Onroerendzaakbelastingen, en de heffingen voor een specifiek doel, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Heffingen met een specifiek doel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Bij het vaststellen van de opbrengsten van de vrij besteedbare belastingen heeft het bestuur een grote mate van vrijheid. Zo is voor 2024 gekozen om bouwleges, toeristenbelasting en marktgelden te verhogen. De onroerende-zaakbelastingen (OZB) is gelijk gebleven. De OZB vormen de grootste eigen inkomstenbron van gemeenten.

Effect bezuinigingen

Areaaluitbreiding doorberekenen in geraamde opbrengst OZB:

Het betreft hier niet zozeer een bezuiniging, maar een verhoging van de geraamde opbrengst OZB. Onze ambitie is het realiseren van 900 nieuwe woningen in gemeente Winterswijk en dat leidt tot meer OZB-inkomsten.

Financiële onderbouwing programma 5

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024 stand 1e prognose 2023	Aanpassing begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
5.1 Algemene middelen	0	65.821	66.344	3.900	70.244	70.424	64.785	63.624
5.2 Lokale belastingen	0	6.598	6.638	386	7.025	7.074	7.119	7.164
Totaal Baten	0	72.420	72.982	4.286	77.269	77.498	71.904	70.788
Lasten								
5.1 Algemene middelen	0	-170	-438	313	-125	-28	-202	-129
5.2 Lokale belastingen	0	368	368	20	387	387	387	387
Totaal Lasten	0	197	-70	332	262	359	185	258
Gerealiseerd resultaat	0	72.223	73.053	3.954	77.007	77.138	71.719	70.530

Algemene toelichting financiële toelichting

Zie hiervoor de algemene toelichting zoals bij programma 1 opgenomen.

Algemene middelen

Het voordeel van € 3.900.000 in 2024 aan de batenkant wordt verklaard door de hogere algemene uitkering die is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Echter vanaf 2026 is sprake van een fors lagere algemene uitkering. In het hoofdstuk Financiële positie lichten we deze ontwikkeling nader toe.

Het nadeel van € 313.000 aan de lastenkant bestaat met name uit hogere rentelasten op langlopende leningen en doorberekende rente van in totaal € 668.000. Hier staan lagere lasten van € 395.000 door vrijval van de stelpost prijsstijgingen tegenover.

Lokale belastingen

Aan de batenkant is sprake van € 386.000 hogere baten als gevolg van verwachte hogere inkomsten door indexatie van de onroerende zaakbelasting gebaseerd op de inflatie en de areaaluitbereiding.

Kredieten

Binnen dit programma zijn geen kredieten.

Onttrekkingen en toevoegingen reserves

Binnen dit programma zijn geen onttrekkingen of toevoegingen aan de reserves.

Overzicht Algemene Middelen

Algemene middelen van een gemeente zijn inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. In tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen kan een gemeente algemene dekkingsmiddelen dus vrij besteden. In onderstaand overzicht zijn de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

*€ 1.000 Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Lokale heffingen besteding niet gebonden	8.161	8.455	8.500	8.545
Algemene uitkeringen	69.590	69.791	64.154	62.998
Dividend	490	490	490	490
Saldo financieringsfunctie	467	359	530	452
Overige algemene dekkingsmiddelen	129	129	129	129
Totaal	78.832	79.218	73.797	72.608

Paragrafen

Paragraaf A Lokale Heffingen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke belastingen. Na de algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen de belastingen onze belangrijkste inkomstenbronnen.

We onderscheiden drie typen gemeentelijke belastingen. De onderstaande drie belastingtypen lichten we later in deze paragraaf verder toe:

- Algemene belastingen.
- Bestemmingsheffingen.
- Retributies.

De opbrengsten van de algemene belastingen tellen we op bij de algemene middelen. Dit betekent dat we de opbrengsten van deze belastingen niet labelen. We kunnen ze daardoor voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen inzetten. Voorbeelden van deze algemene belastingen zijn de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting, reclamebelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting.

De opbrengsten van bestemmingsheffingen zijn bestemd voor specifieke voorzieningen. Deze specifieke voorzieningen hebben wel een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

We heffen retributies als de gemeente een specifieke dienst verleent, de leges, begraafrechten en marktgelden zijn de belangrijkste retributies binnen de gemeente Winterswijk.

We mogen geen winst maken op bestemmingsheffingen en retributies, de begrote opbrengst mag dus niet hoger zijn dan de begrote kosten om de diensten te verlenen.

Beleid

We hanteren de volgende uitgangspunten:

- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) is in 2024 gelijk aan die van 2023 (exclusief inflatie en areaaluitbreiding).
- Voor niet-woningen is de opbrengst onroerendezaakbelasting (OZB) geïndexeerd op basis van de ramingen 2023 exclusief de eenmalige verlaging van 20% die in 2023 is toegepast.
- Het inflatiepercentage van 4,2% is gebaseerd op de Loon- en prijsindices CPB. Dit staat in tabel 2.2.3 van de Meicirculaire van het gemeentefonds 2022.
- De rioolheffing is 100% kostendekkend op basis van het Gemeentelijk Waterplan (GWP).
- De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.
- Bij de leges streven we naar 100% kostendekkendheid.

Belastingdruk

De belastingdruk geeft aan welke belastingen onze inwoners direct in hun portemonnee voelen. Om deze belastingdruk te berekenen, tellen we de OZB, de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing bij elkaar op.

In de tabel Belastingdruk 2024 rekenen we met een WOZ-waarde van € 297.000 voor een woning. De verwachte waardeinstijging is 3% voor woningen. Verderop in deze paragraaf lichten we de vermelde bedragen verder toe.

De belastingdruk voor de inwoner ziet er als volgt uit:

Gezin (eigen woning)	2022	2023	2024
	WOZ-waarde € 252.000	WOZ-waarde € 288.000	WOZ-waarde € 297.000*
Belastingen:			
Onroerende-zaakbelasting	270,00	279,00	293,00
Afvalstoffenheffing			
- vastrecht	172,00	182,00	187,00
- variabel deel (14 aanbiedingen)	19,60	21,00	21,00
Rioolheffing (135m ³)	364,50	380,70	384,75
TOTAAL	826,10	862,70	885,75
Gezin (huurwoning)	2022	2023	2024
Belastingen:			
Afvalstoffenheffing			
- vastrecht	172,00	182,00	187,00
- variabel deel (14 aanbiedingen)	19,60	21,00	21,00
Rioolheffing (135m ³)	364,50	380,70	384,75
TOTAAL	556,10	583,70	592,75

*3% waardestijging

De belastingdruk voor 2024 stijgt in vergelijking met 2023

De stijging is het gevolg van een hogere OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de OZB-opbrengst gelijk blijft, met uitzondering van de areaaluitbreiding en de inflatie. Dit betekent dat ongeacht de waardestijging (of -daling) de verschuldigde OZB niet verandert. Voor 2024 verwachten we een waardestijging voor de woningen van gemiddeld 3%, wat lager is dan de inflatie. Rekening houdend met het inflatiepercentage, wat voor 2024 is vastgesteld op 4,2%, stijgt de verschuldigde OZB iets. Daarnaast stijgt het tarief voor de afvalstoffenheffing. Dit komt doordat de kosten van de ROVA stijgen. Om 100% kostendekkend te blijven, verhogen we het tarief voor het vastrecht met € 5,00 (€ 187,00). Voor een verdere toelichting over de wijze van de afvalstoffenheffing, zie onder 'Afvalstoffenheffing'.

Tot slot gaan we ook de tarieven voor de riool- en waterzorgheffing verhogen. De afgelopen twee jaar hebben we de tarieven gelijk weten te houden. Om 100% kostendekkend te blijven, kunnen we nu niet anders dan een verhoging doorvoeren. De tarieven stijgen met € 0,03 per kubieke meter ingenomen water. Dat is een stijging van 1%.

De belastingdruk voor de inwoner die in een eigen woning woont met een gemiddelde WOZ-waarde, stijgt met € 23,05. Rekening houdend met de inflatie (4,2%), daalt de belastingdruk in reële zin met 1,53%. Voor de inwoner in een huurwoning stijgt de belastingdruk met € 9,05. Rekening houdend met de inflatie daalt de belastingdruk in reële zin met 2,65%.

Door afval goed te scheiden, kunnen inwoners zelf nog verder invloed uitoefenen op een deel van de verschuldigde afvalstoffenheffing. Immers, hoe minder restafval wordt aangeboden, hoe lager het variabele deel. Door verstandig met het waterverbruik om te gaan, is het ook mogelijk om minder aan riool- en waterzorgheffing te betalen. Dit komt omdat we de riool- en waterzorgheffing per kubieke meter ingenomen water afrekenen.

Opbrengst heffingen

Belastingsoort	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
OZB eigenaren woningen	3.583.000	3.690.000	3.907.000
OZB eigenaren niet woning	1.633.000	1.685.000	1.816.000
OZB gebruikers niet woning	1.129.000	1.165.000	1.244.000
OZB TOTAAL	6.345.000	6.540.000	6.967.000
Reclamebelasting	0	105.000	105.000
Toeristenbelasting	762.000	809.000	1.054.000
Forensenbelasting	99.000	90.000	90.000
Precariobelasting	27.000	50.000	50.000
Afvalstoffenheffing	2.612.000	2.841.000	2.910.000
Rioolheffing	4.011.000	4.174.000	4.174.000
Grafrechten	265.000	201.000	242.000
Marktgelden	0	100.000	123.000
Leges Wabo vergunningen	620.000	546.000	874.428
Leges	525.000	256.000	581.000
Totaal	15.266.000	15.712.000	17.170.428

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendgoedmarkt is gestabiliseerd voor met name de woningen. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarde stijgt met zo'n 3%. Voor niet-woningen is de verwachting dat de waarden stijgen met 2%. Deze aannames zijn op basis van de inschatting van de Waarderingskamer. De exacte invloed is op dit moment nog niet bekend, omdat de herwaardering voor belastingjaar 2024 nog in volle gang is. Eind 2023 wordt de herwaardering afgerond en is duidelijk wat de nieuwe WOZ-waarden voor 2024 zijn. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de OZB wordt gefixeerd. Wel wordt er nog rekening gehouden met areaaluitbreidingen en inflatiecorrectie (4,2% voor 2024). Door het fixeren van de opbrengst wordt het tarief dus gewijzigd. Hierbij geldt dat bij een daling van de WOZ-waarden het tarief stijgt, en bij een stijging van de WOZ-waarden wordt deze lager. Dit komt omdat we bij het berekenen van de OZB de WOZ-waarde vermenigvuldigen met het tarief.

De OZB-tarieven voor 2024 zijn, onder voorbehoud van de vaststelling belastingverordeningen in december 2023, als volgt:

Tarieven Onroerende-zaakbelasting (OZB)	2022	2023	2024
Eigendom woning	0,1073%	0,0969%	0,0987%
Eigendom niet-woning	0,2540%	0,2616%	0,2672%
Gebruik niet-woning	0,2022%	0,1636%*	0,2114%
*eenmalige aanpassing			

Toeristenbelasting

Het college stelt de raad voor om de toeristenbelasting met ingang van in 2024 te verhogen met € 0,40 per overnachting en met ingang van 2025 nogmaals met € 0,40. Het huidige tarief van € 1,20 stijgt daarmee in 2 jaar tijd naar € 2,00. Deze begrotingsmaatregel is niet met de sector besproken en doorkruist het overleg met sector over de beleidsvisie Toerisme & Recreatie en daaraan gekoppeld de toeristenbelasting.

Forensenbelasting

Voor het tarief van de forensenbelasting zoeken we aansluiting bij de toeristenbelasting. Het forfaitaire tarief voor een vakantiewoning in de toeristenbelasting is ook van toepassing op de gemeubileerde woning bij de forensenbelasting. Aangezien het tarief voor de toeristenbelasting wijzigt, wijzigt ook dit tarief naar € 370 (2023: € 290).

Precariobelasting

We heffen precariobelasting voor het gebruik van gemeenteground. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de terrassen bij cafés en restaurants en aan uitstallingen. De tarieven voor 2024 worden geïndexeerd met 4,2%.

Afvalstoffenheffing

Inwoners betalen alleen voor het aanbieden van hun restafval. Herbruikbare afvalstoffen halen we tegen nultarief op. De afvalstoffenheffing bestaat daarom uit een vastrecht en een tarief per restafvalaanbieding.

Wij berekenen de kosten voor de afvalinzameling van de Rova door in onze tarieven. Omdat deze kosten gestegen zijn en het aantal aanbiedingen is gedaald, stijgen ook de tarieven. De kostenstijging hebben we verwerkt in het vastrecht, zo betalen ook de "nul-aanbieders" mee aan de toegenomen lasten.

De tariefontwikkeling ziet er als volgt uit:

Tarieven Afvalstoffenheffing	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing			
Vastrecht	172,00	182,00	187,00
Variabel:			
Ondergrondse verzamelcontainer	1,40	1,50	1,50
140 liter restafvalcontainer	5,60	6,00	6,00
240 liter restafvalcontainer	8,40	9,00	9,00

Rioolheffing

De riool- en waterzorgheffing is gebaseerd op een kostendekkendheid van 100%. Het Gemeentelijk Waterbeheersingsplan (GWP) vormt hiervoor de basis. Hierin is opgenomen welke kosten we hebben gemaakt en welke we de komende jaren gaan maken. Door de uitbreiding van de watertaken van de gemeente, kunnen we meer kosten onder de riool- en waterzorgheffing scharen. In het GWP is hier een verdere invulling aan gegeven.

Binnen de gemeente Winterswijk volgen we het waterspoor voor de riool- en waterzorgheffing. Dat betekent dat we de inwoner belasten voor het daadwerkelijke waterverbruik. De aanslagoplegging verloopt via het waterbedrijf Vitens. De gemeente 'lift' mee met de aanslagoplegging door Vitens. Aan de hand van het door Vitens berekende waterverbruik, legt Vitens de aanslag riool- en waterzorgheffing namens de gemeente op. Bij het bepalen van de tarieven gaan we uit van een gemiddeld waterverbruik over de afgelopen drie jaar. Vitens levert in november het waterverbruik over de afgelopen periode aan. Met dit waterverbruik houden we rekening bij het berekenen van de tarieven voor 2024.

Bij het berekenen van de tarieven proberen we een opbrengst te begroten die 100% kostendekkend is. De tarieven zullen licht stijgen ten opzichte van 2023. De begrote kosten zijn gelijk gebleven en het gemiddelde verbruik is licht (-1%). gedaald.

Tarieven Riool- en waterzorgheffing	2022	2023	2024
per kubieke meter			
0-500 m ³	2,72	2,82	2,85
501 - 5.000 m ³	2,68	2,78	2,80
5.001 - 20.000 m ³	2,63	2,73	2,76
20.001 en meer	0,00	0,00	0,00

Grafrechten

De kosten voor de begraafplaats zijn al jaren hoger dan de opbrengsten. Dit komt voornamelijk omdat we voor de oudere graven geen inkomsten meer ontvangen, maar we deze wel moeten onderhouden. De mogelijkheden op de begraafplaats zijn uitgebreid met het natuurbegraven en Islamitisch begraven. Daarnaast is de kinderbegraafplaats opgeknapt. Van de nabestaanden horen we hier positieve geluiden over. De tarieven voor de grafrechten stijgen ten opzichte van 2023.

Marktgelden

De marktgelden leggen we op aan de marktkooplui die op de woensdag en zaterdag een kraam hebben op de markt. De tarieven zijn zodanig bepaald dat we 100% kostendekkend zijn. Dit betekent een behoorlijke stijging ten opzichte van 2023. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de tarieven er als volgt uitzien.

Tarieven marktgeld	2022	2023	2024
per vierkante meter:			
zaterdag	0,00	0,98	1,38
zaterdag vette waren	0,00	1,33	1,86
woensdag	0,00	0,62	0,84
woensdag vette waren	0,00	0,83	1,13

Leges algemene dienstverlening

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Dit betekent voor de gemeente dat de werkzaamheden voor de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning veranderen. Dit heeft ook gevolgen voor de in rekening te brengen leges. We blijven leges heffen voor het uitvoeren van de ruimtelijke toets en tevens kunnen we leges gaan heffen voor de aanvraag van milieuvergunningen. Ook zullen de tarieven wel worden verhoogd om meer kostendekkend te worden. Dit is verwerkt in de begrote opbrengsten.

Reclamebelasting

Het hoofddoel van de reclamebelasting is de bevordering en versterking van het centrale gebied van Winterswijk. Om dit te bereiken, is de Stichting Ondernemersfonds Centrum Winterswijk in het leven geroepen. De gemeente int reclamebelasting, met als doel zoveel mogelijk ondernemers in het centrum te betrekken bij deze inspanning.

Nadat we onze eigen kosten hebben afgetrokken, storten we de opbrengst op de rekening van de stichting. Er is een convenant gesloten tussen de stichting en de gemeente waarin duidelijke afspraken zijn vastgelegd over hoe het geld wordt besteed. Dit waarborgt dat de middelen daadwerkelijk worden ingezet ten behoeve van het centrumgebied.

Voor 2024 leggen we reclamebelasting (€ 105.000) op. Hierbij handhaven we het tarief uit 2020, namelijk € 540.

Kwijtschelding

Burgers die op het sociaal minimum leven, kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing.

Voor burgers die het afgelopen jaar kwijtschelding hebben gehad, laten we bij het inlichtingenbureau controleren of zij nog voldoen aan de voorwaarden. Als dit zo is, wordt automatisch kwijtschelding verleend. Burgers hoeven hiervoor dan geen verzoek tot kwijtschelding meer in te dienen.

We schelden alleen het vastrecht van de afvalstoffenheffing kwijt. Zo stimuleren we ook burgers die in aanmerking komen voor kwijtschelding om het afval zoveel mogelijk te scheiden.

Bij de riool- en waterzorgheffing schelden we een waterverbruik van maximaal 45 m³ per persoon per huishouden kwijt. We informeren Vitens ook als er kwijtschelding is verleend.

Kostenonderbouwing

Door de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) op 5 maart 2016 zijn vanaf de begroting 2017 nieuwe begrotingsregels van kracht. De nieuwe regels hebben ook invloed op de kostenonderbouwing van gemeentelijke heffingen. In de paragraaf Lokale heffingen is nu een overzicht van de baten en lasten opgenomen voor die heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten.

In deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt in hoeverre de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing, begraafrechten, marktgelden en leges kostendekkend zijn. Voor deze belastingsoorten geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Onder maximaal kostendekkend verstaan we dat de geraamde baten de geraamde kosten niet mogen overschrijden. Verder houden we rekening met de overhead, waarbij deze omschreven zijn als: 'die kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'.

Hieronder geven we achtereenvolgens een overzicht van de kostenonderbouwing voor de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing, begraafrechten, marktgelden en de leges.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
<i>Kosten</i>	
Afval	3.124.000
overhead	142.000
Totale kosten	3.266.000
<i>Opbrengsten</i>	
Opbrengst belastingen	2.910.000
Overige opbrengsten	356.000
Totale opbrengsten	3.266.000
Dekking	100%

Kostenonderbouwing rioolheffing

Kostendekkendheid riool- en waterzorgheffing	
<i>Kosten</i>	
Riolering	4.000.000
Overhead	352.000
Totale kosten	4.352.000
<i>Opbrengsten</i>	
Opbrengst belastingen	4.174.000
Overige opbrengsten	42.000
Totale opbrengsten	4.216.000
Dekking	97%

Kostenonderbouwing grafrechten

Kostendekkendheid grafrechten	
<i>Kosten</i>	
Begraafplaats	325.000
Overhead	60.000
Totale kosten	385.000
<i>Opbrengsten</i>	
Opbrengst belastingen	242.000
Overige opbrengsten	0
Totale opbrengsten	242.000
Dekking	63%

Kostenonderbouwing marktgelden

Kostendekkendheid marktgelden	
<i>Kosten</i>	
Warenmarkt	119.000
Overhead	23.000
Totale kosten	142.000
<i>Opbrengsten</i>	
Opbrengst belastingen	130.000
Overige opbrengsten	12.000
Totale opbrengsten	142.000
Dekking	100%

Kostenonderbouwing leges

Voor de kostendekkendheid van de leges geldt dat de opbrengst van alle leges samen maximaal 100% mag zijn van de begrote kosten. Dit kan betekenen dat er op onderdelen een overdekking is en op andere onderdelen een onderdekking. Uit bovenstaande tabel blijkt dat er op geen enkele leges een overdekking is. Hiermee voldoen we aan de wettelijke eis dat de totaal begrote opbrengst de begrote kosten niet mag overschrijden.

De genoemde titels en hoofdstukken zijn terug te vinden in de tarieventabel die hoort bij de Legesverordening 2024. Hierin staan de diverse productgroepen opgenomen, met de daarbij

behorende tarieven. Opgenomen zijn alleen die hoofdstukken waar activiteiten in plaatsvinden.

Kostendekkendheid leges		Lasten	Overhead	Totaal lasten	Baten	Dekking in %
Titel 1	Algemene Dienstverlening					
H 1	Burgerlijke stand	65.992	45.898	111.890	49.000	44%
H 2	Reisdocumenten/ID-Kaart	313.296	125.176	438.473	332.695	76%
H 3	Rijbewijzen	113.766	53.953	167.720	128.300	76%
H 4	Verstrekingen uit Basisregistratie Personen	4.874	3.783	8.657	2.000	23%
H 5	Overige publiekszaken	37.988	9.063	47.051	31.000	66%
H 17	Telecommunicatie	22.501	13.059	35.560	25.000	70%
H 18	Verkeer en vervoer	5.895	5.023	10.918	250	2%
	Subtotaal	564.313	255.955	820.269	568.245	69%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving					
H 3	Omgevingsvergunning	824.419	396.653	1.221.072	874.428	72%
	Subtotaal	824.419	396.653	1.221.072	874.428	72%
Titel 3	Europese Dienstenrichtlijn					
H 1	Horeca	24.759	21.096	45.854	3.000	7%
H 2	Organiseren evenementen	129.099	109.999	239.098	5.000	2%
H 14	APV-vergunningen	48.338	41.187	89.525	5.000	6%
	Subtotaal	202.196	172.282	374.478	13.000	3%
	Totaal	1.590.929	824.890	2.415.819	1.455.673	60%

Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf komen aan de orde:

1. Het weerstandsvermogen.
2. De inschatting van de risico's die we lopen.
3. De financiële kengetallen en een toelichting daarop.

Normen

Er gelden geen voorgeschreven normen voor de hoogte van het weerstandsvermogen of voor de verplicht voorgeschreven financiële kengetallen. Voor de hoogte van het weerstandsvermogen hanteren we een weerstandsratio van minimaal 1 (zie voor een nadere toelichting deze paragraaf), voor wat betreft de financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaalwaarden van de provincie Gelderland.

1. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Winterswijk om risico's op te vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering dan wel cruciale voorzieningen voor onze inwoners en bedrijven in gevaar komen.

In deze paragraaf richten we ons vooral op de risico's met een financieel effect, hiervoor is immers een weerstandsvermogen nodig. Risico's die een 'bedreiging' vormen voor het realiseren van beleidsdoelen of projecten zijn primair onderdeel van de programma's dan wel projecten.

Verder geldt voor de beoordeling van de risico's in deze paragraaf dat het moet gaan om onzekere gebeurtenissen waarvan het (financieel) effect niet of nauwelijks is in te schatten

en die niet op een andere manier, bijvoorbeeld door te verzekeren, te verleggen of andere beheersmaatregelen, kunnen worden afgedekt.

De hoogte van de uiteindelijk gekozen investering in het Cultuurkwartier is bijvoorbeeld geen risico in het kader van deze paragraaf. Het gaat immers niet om een onzekere gebeurtenis maar om een besluit waarop college en raad zelf invloed hebben. Eenmaal in uitvoering kan er wel sprake zijn van risico's in de vorm van onzekere gebeurtenissen tijdens de uitvoering. Het is dan zaak dat deze kenbaar zijn voordat het besluit genomen wordt om deze zoveel mogelijk uit te sluiten dan wel bewust te aanvaarden.

In die gevallen dat het zich voordoen van een risico vrij zeker is, en ook het financieel effect redelijk te kwantificeren is, schrijft het BBV voor dat hiervoor een voorziening moet worden getroffen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij voorziene verliezen op grondexploitaties.

Mocht dit, bij de jaarlijkse actualisatie, duidelijk worden is dat gelijk het moment om hiervoor een voorziening te treffen.

Risico's met een incidenteel financieel effect

Risico's kunnen incidenteel voorkomen, zoals een korting op de algemene uitkering (omdat het rijk minder heeft uitgegeven dan begroot), een piek in zorguitgaven of een ongedekte schadeclaim. Dit zal uiteindelijk tot uitdrukking komen in de financiële resultaat van de jaarrekening. Mocht dit tot een tekort op de jaarrekening leiden dan vormt de algemene reserve hiervoor onze weerstandscapaciteit.

Risico's met een structureel financieel effect

Naast risico's met een incidenteel effect kennen we ook risico's met een structureel financieel effect. De belangrijkste voorbeelden zijn een structurele verlaging van de algemene uitkering of structureel hogere zorgkosten (open einde regeling).

In het eerste jaar kan dit nog als een risico met een incidenteel financieel effect worden beschouwd en zal blijken of het nadeel tot een tekort op de jaarrekening leidt en zo ja, dan kan dit worden afgedekt door de algemene reserve.

Wanneer de bijstellingen van die posten er echter toe leiden dat de (meerjaren)begroting niet langer in evenwicht is, dan biedt de algemene reserve hiervoor geen structurele oplossing.

Het is dan zaak om de begroting op een andere wijze weer in evenwicht te krijgen. Dat kan door ombuigingen, bezuinigingen of inkomstenverhogingen of een combinatie hiervan. Een ruime algemene reserve (hoge weerstandsratio) biedt echter wel de mogelijkheid om de tijd te nemen voor een dergelijk proces en tot weloverwogen, breed gedragen, afwegingen te komen.

Incidentele weerstandscapaciteit

Feitelijk vormt de algemene reserve, naast de bestedingsfunctie die deze reserve heeft, onze incidentele weerstandscapaciteit. Zolang er geen harde verplichtingen zijn aangegaan ten aanzien van bestemmingsreserves kan, in theorie, de bestemming van die reserves heroverwogen worden en besloten worden deze toe te voegen aan de algemene reserve. Gezien de stand van de algemene reserve bestaat hiervoor voorlopig geen aanleiding, deze bedraagt per 1 januari 2024 naar verwachting € 47 miljoen.

Structurele weerstandscapaciteit

Zoals hiervoor genoemd wordt onze structurele weerstandscapaciteit, in theorie, gevormd door een combinatie van ombuigingen, bezuinigingen en inkomstenverhogingen.

Ombuigen en bezuinigen is een lastig proces en vraagt om veel flexibiliteit van de begroting. Dat laatste echter blijkt bijzonder lastig. Immers aan alle uitgaven die we doen ligt bewust gekozen beleid ten grondslag dan wel wettelijke regels die we moeten uitvoeren waarvan een steeds groter deel een open-einde-karakter heeft. Dat laatste zien we de afgelopen jaren bij vrijwel alle gemeenten als het gaat om de WMO en de Jeugdzorg. Maar ook als het lukt om andere beleidsmatige keuzes te maken zijn de (positieve) financiële effecten hiervan niet direct in te boeken. Vaak is er namelijk al sprake van meerjarige financiële 'verplichtingen' in de vorm van kapitaallasten of subsidies die, wettelijk voorschift, niet van het ene op het andere moment mogen worden afgebouwd. In deze gevallen biedt de incidentele weerstandscapaciteit (algemene reserve) dus wel tijdelijk uitkomst om dit proces weloverwogen uit te voeren.

Veel van onze inkomsten (waar ook dienstverlening tegenover staat) zijn al gemaximeerd omdat zoveel mogelijk een kostendekking van 100% wordt gehanteerd of nagestreefd, zoals riool- en afvalstoffenheffing en leges voor vergunningen.

Voor een inkomstenverhoging blijven dan feitelijk de algemene belastingen zoals de toeristenbelasting en de OZB over. Deze belastingen zijn immers vrij besteedbaar. Voor de hoogte van (de tarieven voor) de toeristenbelasting geldt geen maximum. Het zijn belastingen die door verblijfsaanbieders in de gemeenten aan hun gasten worden doorberekend en aan de gemeente worden afgedragen. Bij een eventuele verhoging is het vooral van belang om te beoordelen of dit een (te) negatief effect heeft de op de concurrentiepositie van de verblijfsaanbieders.

Ten aanzien van de hoogte van de OZB gelden ook geen (wettelijke) maximumtarieven. De hoogte daarvan is een politieke keuze. Momenteel is daarover afgesproken dat deze maximaal met de inflatie mogen stijgen (gecorrigeerd voor waardeinstijgingen). Om die reden ligt het voor de hand om eerst naar ombuigingen en bezuinigingen te kijken voordat een OZB-verhoging (boven inflatie) wordt overwogen.

Er kan sprake zijn van heel bijzondere lokale omstandigheden waardoor er sprake is van grote structurele tekorten die ook niet gelijk door ombuigen of bezuinigen kunnen worden opgelost. In dat geval kan een beroep worden gedaan op het zogenaamde artikel 12 van de financiële verhoudingswet. Een beroep op dit artikel kent echter zware 'toelatingseisen' waaronder de eis dat er een OZB-tarief geldt dat minimaal 20% hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Bij 'eigen schuld' kan dit percentage hoger worden vastgesteld omdat de bijdrage o.b.v. artikel 12 via de algemene uitkering wordt verstrekt en daarmee dus door alle andere gemeenten wordt betaald.

Op basis van die 'norm' van 120% bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor onze gemeente zo'n € 1,4 miljoen.

Samenvatting totaal weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen dat we direct kunnen aanwenden, dus zonder heroverweging van bestemmingsreserves dan wel ombuigingen of bezuinigingen, bestaat uit een incidentele capaciteit van ruim € 45 miljoen (algemene reserve) en structurele capaciteit van € 1,4 miljoen (OZB-verhoging).

2. Risico's

Nu we de incidentele en structurele weerstandscapaciteit in beeld hebben is het zaak de financiële risico's zo goed mogelijk te kwantificeren om te beoordelen of we over voldoende weerstandsvermogen beschikken.

Hiervoor stellen we een risicoprofiel op. De basis is jaren geleden al gevormd door een organisatiebrede inventarisatie van alle risico's. Die inventarisatie wordt 2 maal per jaar, bij de begroting en de jaarrekening, geactualiseerd. Alle manieren om tot en kwalificatie van de risico's te komen zijn deels arbitrair, het gaat immers om onzekere gebeurtenissen. We hanteren om die reden een relatief simpele methode waarbij zowel de kans als de impact (€) van belang is. Immers, niet alle risico's zullen zich gelijktijdig en in volle omvang voordoen. We willen voorkomen dat we een onnodig groot deel van onze algemene reserve als weerstandscapaciteit aanmerken waardoor deze reserve niet meer voor andere doeleinden kan worden ingezet. Op basis van de inventarisatie, met kans en impact daarbij, stellen we een top 8 samen die we als ons risicoprofiel beschouwen.

Pr.	Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	Maximaal bedrag	K	I	Score	%	Profiel in €
Risico's met mogelijk structureel financieel effect									
1	WMO en Jeugd	Open-einde regelingen en nog onzekerheid over de hoogte van de middelen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang	Uitvoering visie Sociaal Domein. Beheersmaatregelen toegang geïndiceerde zorg.	1.500.000	3	3	9	150%	2.250.000
2	Participatiewet	Open-einde regeling en landelijke budget ontoereikend	Voorkomen instroom en begeleiding naar werk	500.000	3	3	9	0%	0
3	Rova	risico op betaling overhead op beheer openbare ruimte							
5	Ombuigingen rijk	Rijk gaat komende jaren ombuigingen doorvoeren om overheidsfinanciën te verbeteren	voeren van een zuinig begrotingsbeleid	2.500.000	4	4	16	150%	3.750.000
Risico's met in principe incidenteel financieel effect									
2	Boogie Woogie	Afwikkeling frictiekosten	Feitelijk geen	300.000	5	1	5	50%	150.000
4	AVG	Niet voldoen aan de AVG geeft een groot risico op boetes en imago schade. Een eventueel financieel risico kan een boete door de Autoriteit Persoonsgegevens inhouden.	Processen op orde	1.000.000	3	2	6	50%	500.000
4	Informatie- en systeembeveiliging	Hacks zijn aan de orde van de dag waarbij het financiële risico eruit bestaat dat er een enorme inzet moet worden gepleegd om de situatie te herstellen.	Processen op orde	1.000.000	3	3	9	50%	500.000
4	Arbeidsmarkt	Risico op niet halen van doelen en meer inhuur voor tijdelijk vervullen van vacatures.	Prioriteren en arbeidsmarktbeleid	1.000.000	5	3	15	100%	1.000.000
5	Garanties en leningen	Lokale partijen voldoen niet aan hun verplichtingen waardoor er aanspraak wordt gedaan op de garantstelling dan wel verstrekte leningen worden niet terugbetaald.	Feitelijk geen	1.000.000	3	3	9	50%	500.000
		Totale		8.800.000					8.650.000

Toelichting risico's

WMO en Jeugd

Zeven jaar na de overheveling van deze taken naar gemeenten is het stelsel nog steeds niet volledig uitgekristalliseerd en is de beheersing van kosten weerbarstig. Het Rijk neemt nu wel een aantal maatregelen om de kosten van Jeugdzorg beter te kunnen beheersen en daarnaast komt het lage abonnementstarief voor huishoudelijke hulp in 2026 te vervallen. Zelf richten we onze pijlen op de ingezette Transformatie binnen het sociaal domein: de juiste (laagdrempelige) zorg op het juiste moment met als neveneffect betere kostenbeheersing door meer in zetten op algemene voorzieningen i.p.v. (dure) individuele

voorzieningen. Hoewel we eerder ingeboekte bezuinigingen op deze taken (o.a. inkoop) voor de meerjarenbegroting 2023-2026 hebben teruggedraaid is daarmee het financiële risico wel verlaagd maar door het open-einde karakter van de regelingen niet verdwenen. Daarnaast worden gemeenten vanaf 2023 rechtstreeks verantwoordelijk voor 'beschermd wonen' en 'maatschappelijke opvang'. De eerste berekeningen laten zien dat deze Rijksbudgetten 14% lager uitvallen dan het huidige Rijksbudget dat bij de centrumgemeente terecht komt. Hoe dit uiteindelijk voor de lokale situatie in Winterswijk uitpakt is nog onbekend. Wanneer deze financiële risico's zich daadwerkelijk voordoen hebben ze hoogstwaarschijnlijk een structureel karakter. Om die reden nemen we deze voor 150% (3 x 50%) mee in het profiel. Zodoende biedt het weerstandsvermogen de mogelijkheid om gedurende 3 jaar maatregelen te nemen.

Participatiewet

De gemeente ontvangt jaarlijks vooraf een uitkering van het Rijk voor het betalen van bijstandsuitkeringen levensonderhoud. Het Rijk heeft een Vangnetregeling om forse overschrijdingen van het budget op te vangen. Deze Vangnetregeling compenseert een deel van een eventueel tekort. De voorwaarden voor de vangnetregeling zijn dat het tekort meer dan 5% van het rijksbudget moet bedragen en dat het gecumuleerd tekort over de 3 voorafgaande jaren ook minimaal 5% moet zijn.

Rova

Het risico bestaat dat wij als gemeente alsnog moeten betalen voor de overhead op het beheer van de openbare ruimte

Ombuigingen Rijk

Het Rijk gaat de komende jaren ombuigingen doorvoeren om de overheidsfinanciën te verbeteren. Welke gevolgen dit voor de gemeente heeft is op dit moment nog onduidelijk.

Frictiekosten Boogie Woogie

Oost Gelre heeft de subsidierelatie met Boogie Woogie verbroken (hierover loopt nog een procedure). De personele consequenties zijn onderwerp van gesprek met onze gemeente. De Raad heeft in december 2022 besloten dat het college een gemeentegarantie mag verlenen aan Boogie Woogie. Boogie Woogie heeft de vereiste stukken nog niet ingediend. Om die reden hebben wij nog geen voorziening getroffen. De hoogte van het risico neemt jaarlijks af.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De AVG regelgeving is op 25 mei 2018 ingegaan. Belangrijk is het 'aantoonbaar' in control zijn op het gebied van privacy. Hoewel implementatie nooit af is, mag na 3 jaar vanaf invoering wel verwacht worden dat wij het merendeel op orde hebben (90-95%). Dit is niet het geval. Op basis van risicoanalyse wordt bepaald met welke prioritering we aan de AVG regelgeving gaan voldoen en wat het eerst wordt opgepakt. Niet voldoen aan de regelgeving geeft een groot risico op boetes en imagoschade. Een eventueel financieel risico kan een boete door de Autoriteit Persoonsgegevens inhouden.

Informatie- en systeembeveiliging

Informatiebeveiliging is 1 van de voorwaarden om de privacy te waarborgen maar gaat qua

risico's verder dan dat. Bij informatie- en systeembeveiliging gaat het er ook om dat alle ICT-systemen onder eigen controle continue blijven functioneren om de bedrijfsvoering te waarborgen. Hacks zijn aan de orde van de dag waarbij het financiële risico eruit bestaat dat er een enorme (specialistische en dus kostbare) inzet moet worden gepleegd om de situatie te herstellen.

Arbeidsmarkt

Er is op dit moment sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. Dit uit zich inmiddels in alle sectoren en dus ook binnen gemeenten. Hoewel thuiswerken inmiddels tot de standaard mogelijkheden behoort zijn we als Winterswijk toch enigszins afhankelijk van een (geografisch) beperkte arbeidsmarktregio. De krapte laat zich gelden bij het invullen van vacatures. Dit heeft in de eerste plaats een effect op het realiseren van doelen en uitvoeren van activiteiten. Om de invloed van de krapte op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk te beperken, zetten we in op samenwerking met buurgemeenten voor de inzet en het delen van (deeltijd) personeel.

Verstreckte garanties en leningen

De gemeente heeft in het kader van de 'Publieke taak' diverse (mede)garanties en geldleningen verstrekt. Veelal zit dit in de sfeer van woningbouw en lokale maatschappelijke- en sportverenigingen. Voor Woningbouw gaat het om forse bedragen. Rijk en gemeenten staan hierbij in de 'achtervang' beide voor 50% garant. Het waarborgfonds sociale woningbouw (WSW) wordt echter nauwelijks aangesproken en bezit een groot vermogen, het risico voor de gemeente is verwaarloosbaar. Dit is anders voor lokale partijen, zoals de leningen aan ondernemers tijdens de eerste lockdown vanwege COVID-19. Hierop is het risico groter.

Aanpassingen in het profiel ten opzichte van laatste actualisatie (jaarrekening 2021)

Ten opzichte van de jaarrekening hebben we een aantal aanpassingen in de opzet van het profiel doorgevoerd. We hebben (ten opzichte van de meer technische Monte Carlo methode) getracht het profiel meer zichtbaar op te bouwen.

Ten aanzien van de onderwerpen zijn een aantal risico's financieel bijgesteld omdat we daar de begroting op hebben bijgesteld. Zo is voor de 'investering Weurden' (GreX Cultuurkwartier) een bedrag binnen de algemene reserve gereserveerd van € 1,4 miljoen, zijn de eerdere inkooprisico's sociaal domein in de budgetten verwerkt en is er duidelijk over de extra inkomsten Jeugd die in de begroting zijn verwerkt.

Hier staat tegenover dat er aanleiding is om in het profiel rekening te houden met verstreckte geldleningen en dat spanning op de arbeidsmarkt tot hogere personeelskosten kan leiden. In basis zou het risicoprofiel ongeveer op hetzelfde bedrag als bij de jaarrekening uitkomen, namelijk zo'n € 3 miljoen. We hebben echter nog een aanpassing doorgevoerd. Risico's die mogelijk een structureel financieel effect hebben, bijvoorbeeld kostenstijgingen in het sociaal domein tellen we voor 3x mee. Op die manier voorziet het benodigd weerstandsvermogen in een buffer om dit gedurende drie jaar, op een of andere wijze, om te buigen.

Beoordeling profiel

Bij het bepalen van de risicoscore is gekeken naar de kans dat een risico zich voordoet en welke impact dit heeft. Per categorie kennen we hier een aantal punten aan toe.

Kans	Deelscore	Totaalscore	Beoordeling*
Gering (minder dan 1x per 4 jaar)	1	Score > 10	Hoog risico, voor 100% in profiel meenemen
Gemiddeld (ongeveer 1x per 4 jaar)	3	Score => 5 =< 10	Beperkt risico, voor 50% meenemen
Hoog (minimaal 1x per jaar)	5	Score < 5	gering risico, aanname dat dit binnen programma kan worden opgevangen

*bij een mogelijk financieel effect vermenigvuldigen we het % met 3 om zodoende 3 jaar de tijd te hebben dit om te buigen

Impact (financieel)	Deelscore
Gering (< 0,1% van de omzet)	1
Beperkt (> 0,1% < 0,5% van de omzet)	3
Groot (> 0,5% van de omzet)	5

Weerstandratio

De weerstandratio komt tot stand door de algemene reserve te delen door het risicoprofiel. Voor deze begroting komt deze uit op 5,1. Volgens de tabel die de Provincies hanteren waar het gaat om de weerstandratio is deze uitstekend en is er geen aanleiding om bijvoorbeeld de algemene reserve te versterken. Dat is pas aan de orde wanneer de ratio richting 1,0 zou dalen.

Weerstandratio	
Algemene reserve	44.045.000
Risicoprofiel	8.650.000
Ratio	5,1

Ratio	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Risico grondexploitatie

Gemeenten moeten de risico's voorvloeiend uit grondexploitaties kunnen opvangen. Het risico dat de gemeente loopt bij de grondexploitaties kan op twee manieren worden benaderd:

1. Het risico dat de resultaten uit de grondexploitaties lager uitvallen dan wordt verwacht, waarbij nog wel kan worden uitgegaan van een positief resultaat.
2. Het risico dat de toekomstige inkomsten niet voldoende zijn om de gemaakte kosten goed te maken.

De relatie tussen de risico's uit de grondexploitatie en weerstandscapaciteit hangen samen met het belang dat de gemeente heeft om een positief saldo uit de grondexploitaties te halen. Wanneer verwachte positieve saldi uit grondexploitaties op voorhand worden inzet om ontwikkelingen te financieren, dan moet er een grotere risicoreservering worden gemaakt. In Winterswijk worden resultaten uit grondexploitaties in beginsel niet opgenomen in de meerjarenbegroting.

Tekorten moeten worden verwerkt in de jaarrekening in het jaar waarin ze voorzienbaar worden. Dit gaat met het treffen van een verliesvoorziening en wordt per complex beoordeeld. Winst moet worden genomen als de winst is gerealiseerd. Per project wordt dit beoordeeld. De commissie BBV heeft een nauwgezette richtlijn uitgevaardigd voor de

berekening van de te realiseren winst. De algemene reserve van de gemeente dient als bron voor het weerstandsvermogen.

Bij de jaarrekening 2022 is een actuele inventarisatie gemaakt van de risico's in de grondexploitaties. De risico's zijn beschreven. Beoordeeld is wat de kans is dat de risico's zich voordoen en wat de impact is. De omvang van de gezamenlijke risico's is bepaald met een kansberekening. Het is immers niet waarschijnlijk dat alle risico's zich op hetzelfde moment en in volle omvang voordoen. De kansberekening is uitgevoerd met een MonteCarlo Analyse. De analyse geeft aan dat voor de actuele grondexploitaties een weerstandsvermogen van € 337.000 voldoende is.

3. Kengetallen financiële positie

Het BBV schrijft voor om de volgende financiële kengetallen in de begroting op te nemen:

1. Netto schuldquote.
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen.
3. Solvabiliteit.
4. Grondexploitatie.
5. Structurele exploitatieruimte.
6. Belastingcapaciteit.

Het verloop van de kengetallen ziet er als volgt uit.

Kengetal	Rek 2021	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025	Begr 2026	Begr 2027	Geld gemid*
1. Netto schuldquote	79,9%	70,1%	77,8%	82,9%	85,3%	85,9%	64,0%
2. Netto schuldquote (gecorrigeerd)	74,1%	63,7%	70,8%	76,0%	78,1%	78,6%	57,0%
3. Solvabiliteitsratio	35,0%	32,5%	31,0%	29,5%	29,0%	27,8%	31,0%
4. Grondexploitatie	4,3%	6,9%	4,9%	4,9%	5,1%	5,2%	7,0%
5. Structurele exploitatieruimte (begroting)	2,6%	-1,0%	0,6%	1,7%	-2,1%	-2,9%	1,5%
6. Belastingcapaciteit	99,0%	99,0%	94,0%	94,0%	94,0%	94,0%	100,0%

*Bron: <https://geldersefinancien.nl> - jaarrekening 2021

**Bron: Coelo, belastinggegevens meerpersoonshuishoudens 2023

Signaalwaarden

De beoordeling van de score met de kleuren is gebaseerd op onderstaande 'signaalwaarden' die de provincie hanteert bij de beoordeling van begroting en jaarrekening (overigens geen criterium voor het soort financieel toezicht).

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte (begroting)	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

1. en 2. Netto schuldquote inclusief verstrekte leningen en netto schuldquote exclusief verstrekte leningen

1. en 2. Netto schuldquote inclusief verstrekte leningen en netto schuldquote exclusief verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding tussen schulden en inkomsten aan. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten en aflossingen er zijn. Hierdoor wordt de begroting minder flexibel. De

netto schuldquote wordt berekend inclusief en exclusief doorgeleende gelden. Over de doorgeleende gelden lopen gemeenten over het algemeen weinig risico. Voor de beoordeling is de netto schuldquote (gecorrigeerd) om die reden het meest relevant. Hoe lager het kengetal hoe beter. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen.

De netto schuldquote stijgt de komende jaren. Dit is het gevolg van een verwachte toename van leningen omdat er de komende jaren een aantal investeringen op de planning staan.

3. Solvabiliteit

3. Solvabiliteit

Onder de solvabiliteitsratio verstaan we het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Dit kengetal geeft inzicht in welke mate Winterswijkse bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen en de gemeente in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hier geldt: hoe hoger het kengetal hoe beter.

De solvabiliteitsratio neemt de komende jaren af door o.a. een toename van de geldleningen. Met name in 2026 en 2027 daalt de solvabiliteit,. Oorzaak is de korting op het gemeentefonds.

4. Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Winterswijk. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. Overigens is een hoge score op dit kengetal niet direct aanleiding tot zorg Bij de grondexploitatie is het nu eenmaal zo dat er eerst geïnvesteerd c.q. aangekocht wordt (dus een hoge boekwaarde) waarna bijvoorbeeld pas de percelen uitgegeven kunnen worden. In die zin biedt de jaar actualisatie van de grondexploitatie een beter beeld van het verwachte verloop.

Gemiddeld bedroeg deze voor Gelderse gemeenten in 2021 zo'n 7%. Winterswijk kent een vrij laag percentage de komende jaren en loopt hierdoor ook nauwelijks enig financieel risico.

5. Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er structurele begrotingsruimte is. Het financieel meerjarig perspectief bij de begroting biedt dit inzicht ook. In de jaren 2026 en 2027 neemt de structurele exploitatieruimte af door de korting van het gemeentefonds.

6. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Onder de woonlasten verstaan we de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde waarde. Een uitkomst boven de 100% betekent hogere woonlasten dan het gemiddelde van Nederland. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze. Zie ook de passage in deze paragraaf over de 'artikel 12-norm'.

Conclusie Kengetallen

Winterswijk heeft een goede financiële uitgangspositie. We moeten de kengetallen in relatie met elkaar bekijken. Geven de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld? Dan betekent dit dat de financiële positie van onze gemeente onder druk staat en dat maatregelen noodzakelijk zijn. Het uitgangspunt van de financiële kengetallen is goed. Deze neemt, in met name de jaren 2026 en 2027, af.

Netto schuld ontwikkeling

In overeenstemming met de financiële verordening Winterswijk is in onderstaande tabel de netto schuld ontwikkeling per inwoner en ten opzichte van de totaal inkomsten weergegeven. De gemiddelde netto schuld per inwoner in de provincie Gelderland op 31 december 2021 is € 1.878.

Bron: financieel toezicht Provincie Gelderland.

	2024	2025	2026	2027
Netto Schuld per inwoner	2.800	3.027	2.959	2.948
	2024	2025	2026	2027
Netto schuld ten opzichte van de inkomsten exclusief reserves	70,8%	76,0%	78,1%	78,6%

Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Winterswijk heeft een oppervlakte van in totaal 13.881 hectare. Voor het beheer van de openbare ruimte worden middelen ingezet voor onder andere:

- Wegen en verkeer, inclusief laadinfrastructuur, openbare verlichting, kunstwerken, meubilair en bebording.
- Waterbeheer, inclusief riolering en beduikering.
- Groen; inclusief buitensportcomplexen en speelterreinen.

Wegen

Wegenbeheerplan

Het wegenbeheer in de gemeente Winterswijk is zowel binnen als buiten de kom gebaseerd op het wegenbeheerplan 2020-2024. Voor het beheerplan zijn de wegen met behulp van de schadecatalogus visueel geïnspecteerd. Hiervoor hanteren we de systematiek van het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Weg- en Waterbouwkunde en de verkeerstechniek). In het 4e kwartaal van 2022 zijn alle verhardingen opnieuw geïnspecteerd. De inspectieresultaten gebruiken we om de onderhoudsbehoefte voor de verharde wegen te bepalen en het beheerplan te actualiseren. De prioritering van de uitvoering wordt functioneel en risico gestuurd bepaald. Het onderhouden van onverharde wegen gebeurt aan de hand van het in 2023 vastgestelde Beheer- en uitvoeringsplan onverharde wegen.

Uitvoering van de werkzaamheden aan de wegen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het klein dagelijks onderhoud. Middelgroot onderhoud, waarbij weg- of trottoirdelen worden aangepakt, voert een marktpartij uit op basis van een onderhoudsbestek. Groot onderhoud, reconstructie van de gehele weg of wijk, besteden we projectmatig aan.

Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan.

De volgende projecten staan gepland of zijn in uitvoering:

Binnen de bebouwde kom:

- Afronding herinrichting van wijk de Pas in afstemming met bewoners en De Woonplaats.
- Herinrichting Hakkelerkamp Oost.
- Reconstructie Groenloseweg.
- Vervanging en optimalisatie van het parkeerverwijssysteem wordt gecontinueerd.

Buiten de bebouwde kom:

- Instandhouding van het wegdek van de Boldermansweg (klinkerdeel).
- Instandhouding van de Rauwershofweg.
- Instandhouding van (delen) van de Vreehorstweg, Breukinkweg, Brinkeweg.
- Instandhouding van (delen) van de Burloseweg en Meester Meinenweg.
- Instandhouding recreatieve fietspaden.

Laadpalen

In het Klimaatakkoord is de ambitie uitgesproken dat alle nieuw verkochte auto's in 2030 emissieloos zijn. Grotendeels gaat het om batterij elektrisch rijden. Dit omdat deze vorm van duurzame mobiliteit momenteel het meeste doorontwikkeld is en landelijk wordt beschouwd als het meest logische, schone alternatief. Verwacht wordt dat het aantal elektrische voertuigen de komende jaren een exponentiële groei gaat doormaken. Ook in Winterswijk.

Deze ontwikkeling betekent dat de vraag naar laadplekken zal toenemen. Prognoses van kennis- en innovatiecentrum ElaadNL wijzen uit dat de behoefte in Winterswijk in 2025 en 2030 zal groeien naar respectievelijk 102 en 270 laadplekken in de openbare ruimte. De strategie hiertoe is vastgelegd in de Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk. De visie heeft een zichttermijn van 10 tot 15 jaar en is in 2021 door de raad vastgesteld. Elektrisch vervoer is, als onderdeel van de landelijke mobiliteitsopgave, onderhevig aan technologische ontwikkelingen die elkaar in hoog tempo opvolgen. Zo hebben zich in 2023 onder meer ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van snelladen, logistiek en doelgroepenvervoer. Dit betekent dat wij in 2024 de Integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsleidraad Winterswijk gaan actualiseren.

We geven uitvoering aan de visie door vraaggestuurd en proactief laadpalen te plaatsen in de openbare ruimte. Dit doen wij door deelname aan de regionale concessie publieke laadinfrastructuur van de provincies Gelderland en Overijssel. Verder zijn we in 2022 gestart met een pilot waarin op een achttal adressen de Verlengde Private Aansluiting (VPA) als alternatieve laadoplossing wordt getest. Deze pilot loopt door in 2023. Evaluatie moet uitwijzen of deze alternatieve manier van laden in 2024 wordt voortgezet.

Openbare verlichting

Het beleids- en beheerplan openbare verlichting vormt de basis voor het vervangen, beheren en onderhouden van openbare verlichting. Het beleidsplan ondergaat een actualisatieslag en in 2024 wordt het beheerplan hierop aangepast. Het doel van openbare verlichting blijft ongewijzigd. Dat wil zeggen dat openbare verlichting een bijdrage kan leveren aan verkeersveiligheid, het bevorderen van de verkeersdoorstroming, sociale veiligheid en het creëren van een sfeervolle leefomgeving.

Hoewel het doel met name een functioneel karakter heeft, is ook openbare verlichting aan verandering onderhevig. Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen bieden nieuwe inzichten en kansen bij nieuw te plaatsen verlichting en veranderingen in bestaande situaties. Thema's als (en doelstellingen op het gebied van) energie en milieu, circulariteit en

flora en fauna, zijn dan ook van steeds groter belang. Technieken als led, markering en reflectie en licht op maat kunnen hier in belangrijke mate aan bijdragen.

In 2024 gaan wij door met vervanging van en regulier onderhoud aan lichtmasten en armaturen. Waar mogelijk worden nieuwe technieken toegepast. Daarmee zetten wij in op kostendaling op langere termijn, terwijl de prestaties verder verbeteren. Echter, de verwachting is dat deze ambitie binnen de huidige gemeentelijke begroting wel getemporeerd moet worden. Verder plaatsen wij nieuwe verlichting bij herinrichting van de wijken De Pas, Hakkelerkamp Oost en de Groenloseweg.

Civiele kunstwerken

Onderhoud van civiele kunstwerken (bruggen, duikers en tunnel) vindt plaats op basis van visuele en technische inspecties. De inspectieresultaten worden vastgelegd in een beheerprogramma. Het beheerplan is in 2023 geactualiseerd en vormt de basis voor het plannen en uitvoeren van onderhoudsmaatregelen. Uitgangspunt is het behouden van een minimaal verkeersveilig niveau. De daaruit voortvloeiende vervangingsinvesteringen zijn in het investeringsplan opgenomen. Voor 2024 is het vervangen en verbreden van de fietsbrug in de Oude Bochtsebaan en het vervangen van de brug in de Veldboomweg in de planning opgenomen.

De exploitatielasten van wegen en verkeer, laadinfrastructuur, openbare verlichting en civiele kunstwerken zijn in 2024 geraamd op € 5.000.000 inclusief de lasten voor straatnaamgeving en huisnummering, bermbeheer, gladheidbestrijding. De exploitatielasten bestaan met name uit € 2.700.000 aan niet-beïnvloedbare kapitaallasten (rente en afschrijving) en € 660.000 bijdrage aan ROVA.

De (bruto) geraamde investeringen in wegen en verkeer, laadinfrastructuur, openbare verlichting en civiele kunstwerken zijn voor 2024 op € 7.500.000 (inclusief € 200.000 subsidiabele provinciale bijdragen), zodat de gemeentelijke netto-investering € 7.300.000 bedraagt.

Kengetallen wegen

	2022	2023	2024
Verharde wegen binnen de kom	103 km	103 km	103 km
Verharde wegen buiten de kom	213 km	213 km	213 km
Zandwegen	125 km	125 km	125 km
Fietspaden	42 km	42 km	42 km
Voormalige RAL-fietspaden	58 km	58 km	58 km
Instandhouding wegen binnen de kom	2,0 km	3,2 km	3 km
Instandhouding wegen buiten de kom	3,9 km	3,8 km	4,2 km
Instandhouding fietspaden	1,5 km	1,7 km	1,4 km
aanleg fietspaden			
Openbare verlichting	5.425 st	5.425 st	5.641 st
Vervanging openbare verlichting	95 st	95 st	95 st
Bruggen	70 st	70 st	70 st
Vervanging bruggen (autoverkeer)	0 st	0 st	1 st
Vervanging brugdekken (autoverkeer)	0 st	0 st	0 st
Vervanging voetgangers-/fietsbruggen (dek)	0 st	0 st	1 st
Tunnel	1 st	1 st	1 st

Waterbeheer inclusief riolering en beduikering

Beleid en samenwerking

Het Gemeentelijke Waterplan Winterswijk 2019-2023 vormt de leidraad voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de riolerings- en afwateringsstelsels in de gemeente Winterswijk. In 2023 is dit plan geactualiseerd in het Water- en Rioleringsprogramma 2024-2028. De basis is 'minder verstenen en verzamelen, meer vergroenen en verspreiden'. In bestaande wijken wordt door afkoppelen en bovengrondse afvoer van hemelwater bijgedragen aan het verminderen van het waterprobleem (wateroverlast en droogte). In 2024 werken we risicogestuurd met ons rioolbeheer voor reiniging & inspectie en voor renovatie & vervanging. We nemen niet alleen de afschrijvingstermijn, maar ook kwaliteit en risico mee. Daardoor is een betere afweging van kosten mogelijk.

De regionale en lokale samenwerkingen binnen Achterhoek+ en WintLicht wordt in 2024 gecontinueerd. Binnen Achterhoek+ is aandacht voor het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en de Omgevingswet.

Verder is er regionaal een programmaplan voor de aanpak van droogte in de Achterhoek gemaakt. Het gaat daarbij vooral om de problematiek in het buitengebied.

Het Waterteam Wintlicht (Winterswijk, Oost Gelre en Waterschap Rijn en IJssel) werkt aan de ketenoptimalisatiekansen in het inzamel- en transportstelsel. Onderwerpen voor 2024 zijn illegale lozingen en calamiteiten en het verder uitrollen van de gemalenregeling.

Beheer, onderhoud en vervanging

Belangrijk hulpmiddel voor het beheer van riolering en water is het centrale databeheersysteem Brutis (voorheen Kikker). Het optimaliseren van het systeem is een continu proces, met als doel dat alle relevante gegevens 'met een druk op de knop' beschikbaar zijn.

Onderhoud en vervanging van (druk)riolering en afwatering, inclusief meting van grondwaterstanden en monitoring van gemengde riooloverstorten, worden uitgevoerd door ROVA en externe partijen. Ook het reinigen van rioleringen, drainage, kolken en lijnafwatering wordt op deze wijze opgepakt. In 2024 wordt een nieuw inspectie- en reinigingsplan opgesteld, op basis van risico-gestuurd rioolbeheer. Ook voor het onderhoud van drainage wordt een nieuw plan gemaakt.

Projecten die in 2024 op stapel staan zijn:

- Herinrichting De Pas (deel Pasbrink en Pashof). Een gedeelte van het hemelwater wordt hier afgekoppeld en geïnfiltreerd.
- Herinrichting Hakkelerkamp Fase 1 en 2. Hier wordt de riolering vervangen en wordt het hemelwater afgekoppeld (en waar mogelijk geïnfiltreerd). Eind 2022 is er gestart met de voorbereiding van project Hakkelerkamp. Begin 2024 staat de start van de uitvoering gepland.
- Herinrichting van de Groenloseweg. In het ontwerp wordt naar kansen/mogelijkheden gezocht om het schone water af te koppelen van het vuile water. De start van de uitvoering is op dit moment nog niet bekend. Aansluitend staat de herinrichting van de Vredenseweg op de planning.
- Werkzaamheden Dennenoord. De riolering is geïnspecteerd en op basis van de resultaten wordt een maatregelenpakket opgesteld om ook in de toekomst een adequate afwatering van het industrieterrein te hebben.

- Het onderzoek naar blauwalg in het Strandbad is afgerond, de aanbevelingen uit het rapport zijn overgenomen om de kans op blauwalg zo klein mogelijk te houden. In 2024 gaan we evalueren of de maatregelen voldoende effect hebben gehad.
- Vervuiling Osink Bemersbeek in Kotten. Om het risico op vervuiling vanuit de hemelwaterriolering te verkleinen zijn oplossingsrichtingen verkend. In afstemming met het Waterschap en de buurt worden de uitvoeringsmaatregelen (aanleg van een infiltratieveld) in 2024 gerealiseerd.
- Vervangen pompunits en gemalen. Het reguliere onderhoud van de drukriolering in het buitengebied wordt middels een meerjarig bestek gedaan. Dit bestek wordt in 2024 vervangen door een bestek dat meer past bij risicogestuurd rioolbeheer.

De exploitatielasten met betrekking tot waterbeheer inclusief riolering en beduikering zijn in 2024 geraamd op € 3.200.000. Dit is inclusief € 1.300.000 kapitaallasten (rente en afschrijving) en € 250.000 bijdrage aan ROVA. De geraamde investeringen in riolering voor 2024 zijn € 2.600.000.

Kengetallen riolering en waterbeheer

	2022	2023	2024
Riolering gemengd en vuilwater	122 km	122 km	122 km
Riolering hemelwater	65 km	66 km	66 km
Drukriolering persleiding	270 km	270 km	270 km
Drukriolering pompunits	1.015 st	1.015 st	1.015 st
Kolken	9.290 st	9.300 st	9.300 st
Wadi's	15 st	15 st	15 st
Bergingsvijver	11 st	11 st	11 st
Aansluitingen riolering	10.490 st	10.500 st	10.500 st
Aansluitingen drukriolering	2.710 st	2.710 st	2.710 st
Vervanging riolering	0,5 km	1 km	0,5 km
Aanleg hemelwaterriolering	1,7 km	1 km	1 km
Afgekoppeld verhard oppervlak	1,9 ha	1,5 ha	1,5 ha
Inspectie en reiniging riolering	5 km	5km	5 km

Stedelijk groen en buitensportcomplexen

Stedelijk groen

Het onderhoud van het stedelijk groen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit. Bij herinrichting van groen wordt gewerkt volgens de vastgestelde Groenstructuurvisie, met aandacht voor thema's als biodiversiteit en klimaatadaptatie. Waar mogelijk wordt het beheer van openbaar groen afgestemd op het vergroten van de biodiversiteit. Jaarlijks renoveren we kleine delen van het openbaar groen en gemeentelijke sportvelden. Grootschalige vervangingen van groen worden uitgevoerd in combinatie met kapitaalswerken/reconstructies.

In wijk De Pas is reeds gestart met de herinrichting. In 2024 vindt het laatste deel van de werkzaamheden plaats waarbij bestaand groen wordt vervangen en groen aan de wijk wordt toegevoegd. Verder wordt in de wijk Hakkelerkamp gestart met de herinrichting en ook hier wordt meer groen in de straat aangebracht. In deze wijk vormen de ambities op het gebied van biodiversiteit en klimaatadaptatie eveneens uitgangspunt.

Het laanbomenbestand in het buitengebied is oud, slechte lanen moeten worden vervangen. Ook in 2024 worden op enkele plekken slechte lanen en laandelen gekapt en worden weer nieuwe bomen geplant.

De exploitatielasten onderhoud stedelijk groen worden voor 2024 geraamd op € 3.100.000. Dit is grotendeels (€ 2.600.000) de bijdrage aan ROVA. De geraamde investeringen 2024 voor groen zijn € 600.000.

Buitensportcomplexen

In 2024 worden de volgende kunstgrasvelden vervangen (toplaag):

- FC Winterswijk, veld 1, 2, 3
- SC Meddo, hoofdveld
- FC Trias, veld 2
- WMHC Avanti/Wiko, 2e veld

Kunstgrasvelden die langer dan 8 jaar liggen worden tweejaarlijks gekeurd. Indien de velden 10 jaar of ouder zijn worden ze jaarlijks gekeurd. In dit kader zijn de diverse kunstgrasvelden van SC Meddo, FC Winterswijk en FC Trias in 2023 aan een keuring onderworpen. De keuring van 2023 wees uit dat deze kunstgrasvelden zijn goedgekeurd. Dit betekent dat deze velden in 2024 opnieuw een keuring ondergaan. Afhankelijk van de keuringsresultaten worden indien nodig aanvullende onderhoudswerkzaamheden en/of reparaties uitgevoerd. Bij een volledige afkeuring (meestal na 12 jaar of later voor rubber ingevulde velden en na 15 jaar of later voor zand ingevulde velden) worden deze velden opgevoerd voor volledige vervanging. De jaarlijkse exploitatielasten voor onderhoud buitensportcomplexen worden in 2024 geraamd op € 170.000. Dit is grotendeels (€ 115.000) de bijdrage aan ROVA. De geraamde investeringen van de buitensportcomplexen in 2024 zijn € 2.540.000.

Kengetallen groen

	2022	2023	2024
Areaal groen	143,6 ha	143,6 ha	143,6 ha
Vervanging groen	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha

Gebouwen

Gebruikelijk is om eens in de vier jaar een nieuw Meer Jaren Onderhouds Planning (MJOP) op te laten stellen. In 2024 wordt een nieuwe MJOP opgeleverd door het Nibag. De vorige (uit 2020) is mede door de aanzienlijke kostenstijgingen van zowel materialen en lonen niet meer accuraat.

We zijn bezig om het gemeentelijk vastgoed in de komende jaren te verduurzamen. Het verduurzamen van het vastgoed vindt plaats op natuurlijke momenten, zodat er geen onnodige uitgaven gedaan worden en de financiële middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Dus als gepland onderhoud nog niet nodig is, dan stellen we het uit.

De investeringen die met het verduurzamen gemoeid zijn, worden jaarlijks gedeeltelijk onttrokken aan de voorziening die voor deze locaties aanwezig zijn. De financiële consequenties van het verduurzamen zijn onderdeel van de voorliggende MJOP van het gemeentelijk vastgoed. Daar waar er bijstellingen van de budgetten plaats dient te vinden door externe invloeden, voortschrijdende inzichten of gewijzigde plannen, worden deze verwerkt in de jaarlijkse budgetcycli. Panden waarvan geacht wordt dat deze in de komende jaren afgestoten worden, zijn in de reguliere onderhoudskosten opgenomen in de exploitatiebegroting.

Kengetallen gebouwen

De gemeente beheert naast gronden ook gebouwen, kunstobjecten, herdenkingsmonumenten en fonteinen. Het betreft:

- 28 gebouwen.
- 29 herdenkingsmonumenten en kunstobjecten.
- 4 fonteinen / pompen.

	2022	2023	2024
Huisvesting organisatie	2	2	2
Brandweer	1	1	1
Begraafplaats	4	4	4
Cultuurhistorie	3	3	3
Sport	9	9	9
Peuterspeelzaal	1	1	1
Niet voor openbare dienst bestemde gebouwen	14	14	14

Paragraaf D Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) geeft de kaders aan waarbinnen decentrale overheden de 'treasury-activiteiten' moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering, het bijdragen aan het behouden van de goede kredietwaardigheid en de handhaving van de positie van decentrale overheden op de kapitaalmarkt.

In het 'treasury-statuuut' zijn de beleidskaders voor Winterswijk opgenomen. Zo is vastgelegd dat de 'treasury-functie' uitsluitend de publieke taak dient en het beheer verstandig is. De provincie houdt toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Dit doet de provincie op basis van gegevens die wij verstrekken op grond van de Wet Fido.

Hierbij zijn een aantal onderwerpen van belang:

1. Kasbeheer: maximaal aan te trekken dagelden.
2. Risicobeheer: renterisiconorm minimalisatie van het renterisico.
3. Gemeentefinanciering: de relatie tussen kort- en langlopende leningen en de korte- en langetermijnbehoefte aan geld.
4. Rentevisie.

Kasbeheer

Het opnemen van kasgelden is op dit moment voordeliger dan een debetsaldo bij de bank. Ook zijn de rentelasten van kasgeld, oftewel de kortlopende geldleningen, lager dan die van langlopende leningen.

Gemeenten mogen echter niet onbeperkt financieren met kortlopende leningen. De kasgeldlimiet is een percentage van 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2024 betekent dit dat de gemeente gemiddeld per kwartaal maximaal (afgerond) € 9 miljoen aan kortlopende gelden mag opnemen.

Dit is een totaalbedrag voor alle rekening-courantsaldi bij de banken samen (inclusief de opgenomen kortlopende geldleningen). Komt de gemeente voor een periode langer dan één kwartaal boven dit bedrag uit, dan moeten we kortlopende leningen omzetten in een langlopende geldlening.

Risicobeheer

Onder financiële risico's verstaan we zowel renterisico's (van vaste en vlottende schuld) als kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. De Wet Fido geeft een aantal verplichte elementen aan die het risico beperken.

We kennen zogenoemde vlottende en vaste schulden. Vlottende schulden zijn de schulden die wij op korte termijn moeten aflossen. Ieder jaar verantwoorden we deze bij de jaarrekening in de balans. Een lening met een looptijd van meer dan een jaar, is voor de gemeente een langlopende geldlening.

We hebben de mogelijkheid om dag-, week-, en maandgeldleningen af te sluiten, waarmee we onze liquiditeitspositie op korte termijn in stand kunnen houden. Er is dan ook geen risico dat we onze schulden op korte termijn niet kunnen betalen. Regelmatig wordt daarvoor het saldo van de lopende rekening bepaald.

Het aantrekken van daggeld vindt plaats binnen de hiervoor in de Wet Fido gestelde normen. Daarnaast toetsen we ieder kwartaal door middel van een periodieke controle, of we aan de kasgeldlimiet voldoen.

Renterisiconorm 2024 (x € 1.000)		
	Berekening renterisiconorm en risico:	
1a	Renteherziening vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening vaste schuld u/g	0
2	Netto rente herziening (1a-1b)	0
3	Betaalde aflossingen	5.155
4	Renterisico op vaste schuld (2 + 3)	5.155
	Rentenorm:	
5	Begrotings- en rekestotaal	118.477
6	Bij ministerie regeling vastgesteld %	20%
7	Renterisiconorm	23.695
	Toets rente risiconorm:	
7	Renterisiconorm	23.695
4	Renterisico op vaste schuld (aflossing en renteherzieningen)	5.155
8	Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7-4)	18.540

Gemeentefinanciering

Over de bestaande langlopende geldleningen loopt de gemeente geen renterisico. Uit onderstaand verloop van de langlopende leningen blijkt, dat de omvang van de leningenportefeuille vanaf 2024 toeneemt van circa € 74,4 miljoen naar circa € 85,5 miljoen in 2024. Op de lange termijn lopen de langlopende leningen verder op. Dit komt door investeringen die voor de komende jaren op de planning staan en de nadelige exploitatieresultaten.

x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Langlopende leningen begin jaar	74.495	85.540	92.062	90.407
Herfinanciering	16.200	11.677	3.500	5.000
Aflossing	-5.155	-5.155	-5.155	-5.155
Langlopende leningen eind jaar	85.540	92.062	90.407	90.252

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren is bedoeld voor instellingen die een wettelijke of publieke taak uitvoeren en hiervoor gelden van het Rijk ontvangen. Dit houdt in dat zij de publieke gelden aanhouden bij het ministerie van Financiën (de 'schatkist'). Publiek geld verlaat de schatkist niet eerder dan noodzakelijk is voor de uitvoering van die publieke taak.

Schatkistbankieren draagt bij aan de volgende doelstellingen:

- Doelmatiger kasbeheer voor deelnemers.
- Minimalisatie van het risico voor de onderdelen van de collectieve sector die overvloedige middelen hebben.
- Reductie van de EMU-schuld omdat door schatkistbankieren de externe financieringsbehoefte van de collectieve sector daalt.

Sociale fondsen, decentrale overheden, agentschappen en ministeries zijn verplicht om aan schatkistbankieren deel te nemen.

Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk). Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dat het Rijk (het Agentschap) minder hoeft te financieren op de markt vertaalt zich direct in een lagere staatsschuld.

Renteschema

Het renteschema geeft inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het saldo van € 0,5 miljoen geeft aan dat het rentepercentage (omslagrente van 2%) dat is toegerekend aan de kapitaallasten, hoger is dan de begrote te betalen rente. Dit komt met name doordat we zoveel mogelijk met kortlopende leningen financieren waardoor de langlopende leningen en dus de rentelasten, lager uitvallen. We houden die 2% aan omdat we de komende jaren een fors aantal leningen moeten aantrekken voor de investeringen die op de planning staan.

Omslagrente

De omslagrente (interne rentepercentage) is geëvalueerd en herberekend. Het interne rentepercentage voor de bouwgrondexploitatie is 1,72%, voor de overige activa is deze gesteld op 2,0%.

Renteschema (x € 1.000)		Bedrag
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.245
b.	De externe rentebaten	-38
		2.207
c.	De rente die aan grondexploitatie moet worden toegerekend	0
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: riolering)	0
		0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	2.207
d1	Rente over eigen vermogen	0
d2	Rente over voorzieningen	0
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	2.207
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	2.674
f.	Renteresultaat	467

Kasstroom

We sluiten zo min mogelijk nieuwe langlopende leningen af. Voor onze liquiditeitsbehoefte maken we in eerste instantie maximaal gebruik van de kasgeldlimiet, dat betekent dat we tot € 9 miljoen aan leningen mogen aantrekken met een looptijd van maximaal 1 jaar. Daarboven moeten we langlopende leningen afsluiten.

In onderstaand overzicht staat de kasstroom over de jaren 2024 tot en met 2027, hieruit blijkt dat we de komende jaren een behoorlijk aantal nieuwe leningen moeten afsluiten.

Kasstroom (x € 1.000)	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
Operationele activiteiten				
Saldo van baten en lasten	169	-1.039	-2.327	-3.201
Afschrijvingen	5.352	6.094	6.457	6.422
Overige mutaties	-306	-222	-208	-24
Saldo operationele activiteiten (A)	5.215	4.833	3.922	3.197
Investeringsactiviteiten				
Investerings (incl. inkomsten)	-14.120	-11.043	-1.824	-2.756
Saldo investeringsactiviteiten (B)	-14.120	-11.043	-1.824	-2.756
Financieringsactiviteiten				
Aflossing lening	-5.155	-5.155	-5.155	-5.155
Opgenomen lening	16.200	11.677	3.500	5.000
Overige mutaties	54	54	54	0
Saldo financieringsactiviteiten (C)	11.099	6.576	-1.601	-155

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we diverse aspecten van de organisatie en de bedrijfsvoering.

Organisatieontwikkeling

In 2024 zet de organisatie haar inspanningen voort met betrekking tot verschillende belangrijke aspecten, waaronder het werkconcept, moderne huisvesting en de professionalisering van onze dienstverlening. Onze organisatorische sturing is gericht op de programma's en de daarbij beoogde resultaten. In dit komende jaar, 2024, zullen we onze programmasturing verder ontwikkelen en verduidelijken, zodat het voor iedereen duidelijk is waarom we bepaalde acties ondernemen, wie er verantwoordelijk is, en wanneer deze afgerond moeten zijn. Bovendien leggen we de nadruk op de principes van onze dienstverleningsvisie, met specifieke aandacht voor thema's zoals cultuur en resultaatgerichtheid.

In 2024 stellen we een concrete uitvoeringsagenda voor onze dienstverlening op, waarbij ook het nieuwe werkconcept een belangrijke rol zal spelen. Het uitgangspunt hierbij is dat de aard van de activiteit bepaalt waar we werken. Deze flexibiliteit hebben we al mogelijk gemaakt door tijds- en plaatsonafhankelijk werken te faciliteren in het afgelopen jaar. In 2022 zijn we gestart met de herinrichting van ons kantoor op de 2e verdieping, met als doel om de werkzaamheden op een eigentijdse en modernere manier te ondersteunen. In 2024 zetten we deze initiatieven voort met een vastgesteld budget, waarbij we meubilair vernieuwen, digitale vergadermogelijkheden verbeteren en mogelijke aanpassingen aan de ruimtes overwegen om onze organisatie beter in staat te stellen het vernieuwde werkconcept te omarmen.

Personeel: Bezetting en formatie

In het begrotingsjaar 2023 bestaat onze organisatie (exclusief het bestuur) uit een structurele formatie van afgerond 217 fulltime equivalenten (fte).

Voor het komende jaar, 2024, wordt op specifieke onderdelen een uitbreiding van de formatie verwacht van in totaal 4,5 fte. Daarnaast zal, gebaseerd op keuzes voor 2024, de formatie met 5 fte worden verminderd.

Dit resulteert in een totale structurele formatie van 216,5 fte voor het jaar 2024.

Ontwikkeling van medewerkers

De ontwikkeling van ons personeel neemt in onze organisatieontwikkeling een centrale plaats in, zowel op korte termijn als op lange termijn. In 2021 is gestart met concrete stappen, waarmee we in 2022 en 2023 verder zijn gegaan. In 2024 zetten we wederom in op doorontwikkeling van ons personeel. Door middel van het 'goede gesprek' wordt de ontwikkeling periodiek gevolgd tussen leidinggevende en medewerker.

Training en opleiding van ons personeel is een vast onderdeel van ons personeelsbeleid. In het kader van de krapte op de arbeidsmarkt en het binden en boeien van personeel, is ontwikkeling van medewerkers van groot belang. In de begroting is daarom jaarlijks regulier opleidingsbudget opgenomen. Naast de reguliere verplichte functie gerelateerde opleidingen en trainingen wordt in 2024 door middel van een opleidingsplan geïnvesteerd in (door)ontwikkeling en kwaliteit van personeel. Ten behoeve van de ontwikkeling van medewerkers nemen we ieder jaar een opleidingsbudget op in de begroting.

Arbo en verzuim

Het ziekteverzuimpercentage is in de afgelopen jaren gestegen, tot en met augustus van 2023 bedraagt dit 5,7% en een gemiddelde meldingsfrequentie van 0,8. Ons streven is het ziekteverzuimpercentage te verlagen naar het niveau van 2020 (2,2%). Het ziekteverzuimpercentage bestaat voor een groot deel uit niet beïnvloedbaar en langdurig verzuim. Samen met onze Arbo-dienstverlener proberen we daarbij ook meer in te steken op de preventieve kant, door onder meer het arbobeleidsplan en de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). De acties en/of aandachtspunten die hieruit voortkomen, zijn voor een groot deel in 2022/2023 uitgevoerd.

Agressie en geweld

Agressie en geweld, oftewel ongewenst gedrag, blijft doorlopend een belangrijk thema. De gemeente heeft getraind personeel dat de-escalerend kan optreden. Daarnaast zijn er directe alarmeringsmogelijkheden richting zowel de politie als een private beveiligingsinstantie. We leggen de incidenten vast in het Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem (GIR). De rapportages uit het GIR worden toegevoegd aan de jaarrekening en aan het sociaal jaarverslag, en vormen daarmee de basis voor de beleidsbepaling.

De banenafpraak

Het eerder verplichte quotum voor het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, is omgebogen naar een vrijwillige afspraak. Voor iedere ondernemer, groot of klein, geldt dat er in totaal 100.000 banen komen. De quotumheffing is vervangen door de inclusiviteitsopslag. Als er voldoende banen voor arbeidsbeperkten worden gerealiseerd, ontvangt de werkgever een bonus die gelijk staat aan de inclusiviteitsopslag. Als de aantallen uit de banenafpraak niet worden gehaald, bestaat de kans dat de Quotumwet er alsnog komt.

Arbeidsmarkt

Er is op dit moment sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. Dit uit zich inmiddels in alle sectoren en dus ook binnen gemeenten. Hoewel thuiswerken inmiddels tot de standaard mogelijkheden behoort zijn we als Winterswijk toch enigszins afhankelijk van een (geografisch) beperkte arbeidsmarktregio. De krapte laat zich gelden bij het invullen van vacatures. Dit heeft in de eerste plaats een effect op het realiseren van doelen en uitvoeren van activiteiten. Om de invloed van de krapte op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk te beperken, zetten we in op samenwerking met buurgemeenten voor de inzet en het delen van (deeltijd) personeel.

Onboarding

Nieuwe medewerkers worden verwelkomd, waarbij ze alle benodigde hulp, begeleiding en informatie krijgen. Het gaat verder dan het wijzen naar de juiste werkplek en de koffieautomaat. Onboarding is 'het leren kennen van het werk' en gaat vooral over de cultuur, visie, missie, samenwerking met collega's en het werken in een politieke context. De focus ligt op de integratie in de organisatie. Deze integratie kan plaatsvinden door persoonlijke begeleiding te bieden, waardoor nieuwe medewerkers wegwijs worden gemaakt in de organisatie. Naast persoonlijke aandacht maken we ook gebruik van digitale middelen, zoals e-learning. In het kader van binden en boeien investeren we in groei en

ontwikkeling van medewerkers, zetten we in op werkgeluk en blijven we medewerkers doorlopend waarderen voor hun inzet door o.a. het organiseren van evenementen.

Integriteit

Integriteit van politieke ambtsdragers

De integriteit van politieke ambtsdragers is voor een groot deel wettelijk geregeld. De Gemeentewet bevat bepalingen over verboden handelingen en het niet deelnemen aan stemmingen. Artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat elk bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid vervult. Naast de wet zijn er ook andere gemeentelijke procedures en regels van toepassing, namelijk:

- De 'Gedragcode voor politieke ambtsdragers van de gemeente Winterswijk' (vastgesteld door de gemeenteraad op 26 januari 2012).
- Het 'Stappenplan onderzoek en registratie integriteitsschendingen politieke ambtsdragers' (vastgesteld door de gemeenteraad op 31 oktober 2012).
- Een integriteitstoets voor politieke ambtsdragers (het presidium stemde op 25 juni 2012 in met de introductie hiervan).

Integriteit van ambtenaren

De Ambtenarenwet verplicht het college 'een integriteitsbeleid te voeren dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen, en dat in ieder geval meer dan voldoende aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie'.

In het personeelshandboek Winterswijk staan de lokale regelingen voor de ambtenaren bij de gemeente Winterswijk, als aanvulling op de cao Gemeenten. Er is een afzonderlijke regeling Integriteit toegevoegd. Onderwerpen hierin zijn onder andere de vernieuwde gedragscode, normen en waarden, geheimhouding en privacy, sociale media, kwetsbare functies en integriteit bij uitdiensttreding. Verder zijn er voor onze medewerkers regels en richtlijnen over onder meer het aannemen van geschenken en gelden, nevenwerkzaamheden, omgang met bedrijfsmiddelen en een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

Externe medewerkers (niet-ambtelijk personeel) zijn verplicht onder andere een integriteits- en geheimhoudingsverklaring te ondertekenen (volgens een collegebesluit van 21 april 2015).

De volgende gemeentelijke regelingen zijn ook van kracht:

- De Regeling vermoeden misstanden. Dit is de klokkenluidersregeling van de gemeente.
- Het Reglement vertrouwenscommissie.
- De Klachtenregeling ongewenst gedrag voor de decentrale overheid.

Informatiebeleid, automatisering en digitalisering

Digitale transformatie en dienstverlening

De behoefte aan informatie verandert en de vraag naar digitale dienstverlening naast offline dienstverlening is constant in beweging. De snelheid waarmee technologische, maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen op ons afkomen is daar debet aan. Naast de persoonlijke dienstverlening op het gemeentehuis neemt de rol van informatievoorziening, databeheer en ICT alleen maar toe, waarbij de website als een digitaal loket fungeert dat de

klok rond geopend is. Winterswijk gaat uit van een omnichannel-strategie, inclusief offline dienstverlening voor wie dat nodig heeft of wenselijk vindt.

Landelijke initiatieven Vereniging Nederlandse Gemeenten

Samenwerken, kennis uitwisselen en standaardiseren staan hoog op de Digitale Agenda 2020-2024 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Gemeente Winterswijk sluit aan bij verschillende initiatieven.

We ontwikkelen en implementeren onze ICT-oplossingen zoveel mogelijk volgens GEMMA, het Gemeentelijke Model Architectuur. Door standaardisatie maken we onze dienstverlening efficiënter (Common Ground, een gezamenlijke informatievoorziening voor het uitwisselen van gegevens). We sluiten aan bij de Gemeenschappelijke Infrastructuur, om een veilige, samenhangende digitale infrastructuur te creëren.

Digitaal (samen)werken

De medewerkers van de gemeente Winterswijk kunnen altijd en overal werken én samenwerken; zowel fysiek op het gemeentehuis als digitaal. Via de digitale platforms kan worden samengewerkt en vergaderd op fysiek verschillende locaties, met collega's en met externe partijen. Om de digitale mogelijkheden optimaal te benutten is training van de digitale vaardigheden van onze medewerkers belangrijk.

Datagedreven werken

De gemeente Winterswijk is de grootste bronhouder en verzamelaar van informatie over en uit de gemeente. Regie op en ontsluiten van deze informatiebron door middel van data gedreven dashboards, is een belangrijke stip op de horizon. Via Datalab Gelderland Oost werken we gezamenlijk aan dataverzameling voor beleidsvraagstukken. In het kader van het masterplan beoordelen we hoe we hieruit meer resultaat kunnen halen voor onze gemeente.

Geo-informatie en het gebruik van 3D-registratie.

Voor de Basisregistratie Grootschalige Topografie starten we in 2023 een volgende fase om tot de samenhangende objecten registratie (SOR) te komen. De SOR wordt landelijk ontwikkeld door gelijksoortige objecten uit de BAG, BGT, WOZ en BOR samen te voegen in een registratie.

Het actualiseren en beheren van de gegevens in de Basisregistratie Grootschalige Topografie zal op basis van wetgeving uitgevoerd worden om deze basiskaart voor diverse doeleinden te kunnen blijven gebruiken. De BGT wordt in de Omgevingswet als ondergrond gebruikt voor planologische vraagstukken.

Digitale documentaire informatievoorziening

De Wet Open Overheid is inmiddels ingevoerd. We stellen onze ambitie op het behalen van het basisniveau in 2023. Daarbij heeft stroomlijning en in control komen van het passieve openbaarmakingsproces prioriteit. In 2022 hebben we een zogenaamde nulmeting uitgevoerd. Daarmee is in kaart gebracht waar onze gemeente staat ten aanzien van de ingevoerde wet en ons ambitieniveau. We implementeren de aanbevelingen uit de nulmeting om onze ambitie te bereiken.

Automatisering en de cloud

Hierbij gaat het om het opslaan en opvragen van gegevens, software en bestanden op een andere plek dan op de bedrijfseigen locatie. Hierdoor hebben we minder eigen opslagcapaciteit nodig voor de softwarepakketten en gebruikersdata. Het op- of afschalen van ICT-gebruik wordt hierdoor flexibeler. We betalen voor gebruikersaantallen. Daardoor zijn de kosten transparant en eenvoudig te beheersen. Het technische beheer van de hardware, netwerken en applicaties gebeurt in de cloud, door de leverancier. Onze eigen werkzaamheden verschuiven meer naar leveranciersmanagement en het ondersteunen van de gebruikers.

Informatiebeveiliging

Cyberincidenten, ook bij gemeenten, halen de voorpagina's van de krant. Als het misgaat liggen er persoonsgegevens van kwetsbare burgers en medewerkers op straat. De risico's zijn groot: van ransomware en het uitvallen van dienstverlening tot het verhandelen van persoonsgegevens op het dark web. Dit leidt tot (grote) financiële consequenties voor de gemeente, schade voor burgers en medewerkers en tot een dalend vertrouwen in de overheid. Een goed beveiligd digitaal huis is derhalve belangrijk voor iedereen. In 2022 zijn de belangrijkste risico's vertaald naar doelstellingen en acties. In 2023 is gestart met de uitwerking van diverse acties, waaronder op het gebied van bewustwording en monitoring. Verdere acties voor 2024 zijn:

1. Zo snel mogelijk voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).
2. Bewustwording creëren over de reikwijdte van het informatiebeveiligingsvakgebied bij de organisatie, zodat er rekening wordt gehouden met beveiligingsaspecten in diverse vakgebieden.
3. De verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging en privacy helder beleggen in de organisatie. Medewerkers dienen te beschikken over mandaat (bevoegdheid en aansturing) en moeten voldoende capaciteit (kennis, kunde, tijd en budget) hebben om daar invulling aan te geven.
4. Bewustzijn op het gebied van informatiebeveiliging is essentieel.
5. Om inbraken te voorkomen, is het belangrijk dat we de systemen continu monitoren en indien nodig aanpassingen doen. Het is niet meer de vraag of we worden gehackt, maar wanneer. Inbraakpogingen op onze systemen zijn vrijwel dagelijks aan de orde. Het is van essentieel belang om dit snel te detecteren en te reageren. Dit vraagt een mentaliteitsverandering: van alleen preventief handelen naar proactief detecteren en blokkeren.

Met een aantal acties is inmiddels een start gemaakt (bewustwording en monitoring). De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) schrijft voor dat we in het kader van risicomanagement aantonen dat wij als procesverantwoordelijke 'in control' zijn waar het gaat om de beveiliging van informatiesystemen en processen. Dit doen we onder andere door mee te doen aan de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Risicomanagement vraagt van de gemeente het vermogen om risico's juist in te schatten, te benoemen en waar nodig aanpassingen te doen in processen en/of systemen en extra maatregelen op gebied van privacy en informatiebeveiliging te nemen. Hiervoor is versterking en continue aandacht nodig.

Komend jaar zal de BIO worden opgefrist en geactualiseerd. Dit houdt voor de gemeente in dat extra maatregelen moeten worden geïmplementeerd. Daarnaast is Europese wetgeving aangenomen; het Network and Information Security Directive (NIS2). Deze wetgeving stelt

verregaande eisen aan de beveiliging bij bedrijven en toeleveranciers. Eerst voor de kritieke infrastructuur, daarna voor alle bedrijven en overheden. Lidstaten mogen zelf bepalen hoe en wanneer de maatregelen worden ingevoerd. De NIS2 wordt momenteel naar Nederlandse wetgeving vertaald. De uitwerking op gemeenteniveau is nog niet uitgekristalliseerd. De financiële consequenties van de extra maatregelen die we in Winterswijk willen en moeten treffen, zijn momenteel onbekend en nog niet meegenomen in de begroting.

Privacy

De gemeente Winterswijk kent veel processen waarbij persoonsgegevens van burgers en medewerkers worden verwerkt. In 2018 werd de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG) geïntroduceerd waarin bepaald wordt hoe we met persoonsgegevens om moeten gaan. In de jaren na de invoering van de AVG is een stevig fundament gelegd. In 2024 zal het beleid verder worden ontwikkeld en waar nodig geactualiseerd naar aanleiding van de wijzigingen in de organisatiestructuur van de gemeente Winterswijk. Hierbij zal het in kaart brengen van processen met een hoog privacy risico, het uitvoeren van de bijbehorende DPIA's, en het actualiseren van het verwerkingenregister prioriteit hebben.

Daarnaast blijft bewustwording een belangrijk aandachtspunt. Door bewustzijn te creëren kunnen medewerkers zelf afwegingen maken en beslissingen nemen op het gebied van privacy. De organisatie wordt ondersteund door een Privacy Officer en door een interne toezichthouder, de Functionaris Gegevensbescherming (FG). Zij ondersteunen de teams bij het implementeren van nieuwe processen waarbij een DPIA (een risico beoordeling) vereist is, of bij complexe privacy vraagstukken. Om dit te waarborgen dient het privacy team echter tijdig betrokken te worden bij nieuwe ontwikkelingen.

Inkoop-en aanbestedingsbeleid

Door middel van regionale inkoop samenwerking is het huidige gemeentelijk inkoopbeleid opgesteld in samenwerking met zeven andere Achterhoekse gemeenten, met ruimte voor Winterswijkse accenten. Het beleid wordt in 2023 herijkt en wordt in 2024 geïmplementeerd.

In 2024 staan verschillende (Europese) aanbestedingen gepland, waaronder inhuur en de brandverzekering. De acht Achterhoekse gemeenten zullen zoveel mogelijk samenwerken op het gebied van inkoop. Dit betekent niet alleen gezamenlijke aanbestedingsprocedures, maar ook meer afstemming van gemeentelijk beleid van diverse artikelgroepen. Het theoretisch model van het artikelgroep-management is hierbij nog steeds het uitgangspunt. In het kader van de besparingstaakstelling op de organisatie zal de gemeente in haar Masterplan strategische inkoop inzetten om de organisatie te ondersteunen bij het beheersen van inkoopkosten waar mogelijk.

Beheer gebouwen

Het onderhoud van gemeentelijk vastgoed vindt plaats op basis van actuele meerjaren onderhoudsplanningen (MJOP). In onze plannen leggen we de nadruk op het verduurzamen en vergroenen van het gemeentelijk vastgoed.

Toerekening overhead en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Overheadkosten, zoals bedoeld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het

primaire proces. Onder het primaire proces verstaan we de kerntaken van de gemeente. Dit zijn de producten en diensten waar we de inwoner mee helpen. Alle kosten die we maken bij de sturing en ondersteuning hiervan zijn dus overheadkosten.

We rekenen de overhead toe aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. In de praktijk doen we dit door in het taakveld overhead (onderdeel van beleidsveld 4.1) onder de lasten een negatief bedrag op te nemen en dit bedrag in het betreffende taakveld (beleidsveld) weer als last te verantwoorden. Hierdoor voorkomen we dat dit soort kosten als het ware dubbel in de begroting worden gepresenteerd.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume Het besluit begroting en verantwoording schrijft voor dat er afzonderlijk aandacht wordt besteed aan de 'jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume'.

Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen. In onze begroting voldoen we aan dit voorschrift. De lasten van de vastgestelde formatie zijn structureel opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor verplichtingen van niet vergelijkbaar volume hebben we de volgende voorzieningen getroffen (zie ook bijlage 2):

- Voorziening uitvoering wet APPA
- Voorziening voormalig personeel

Paragraaf F Verbonden partijen

Inleiding

Onze gemeente heeft bestuurlijke en financiële belangen bij een aantal verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen. Verbonden partijen betreffen organisaties en instellingen waar een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang in heeft.

- Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij, of als financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald op de gemeente.
- Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap in een derde partij. Hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

In deze paragraaf gaan we per programma in op de belangen die met de diverse verbonden partijen zijn gediend, en de relatie met de gemeentelijke doelstellingen.

Gemeentelijk beleid

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen komt bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde op grond van de visie/doelstellingen van de deelneming.

Het beleid is erop gericht de ontwikkelingen bij de verbonden partijen te volgen, zodat financiële risico's in een vroegtijdig stadium worden gesignaleerd en er tijdig bijsturing kan

plaatsvinden. Daarnaast wordt gevolgd of de taken worden uitgevoerd zoals bij de besluitvorming is vastgelegd.

Wij kennen de volgende verbonden partijen:

Programma:	Rechtsvorm:
Programma 1: Zorgen voor Winterswijk	
GGD Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke regeling
Programma 2: Meedoen in de Achterhoek	
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	Gemeenschappelijke regeling
Fijnder	Gemeenschappelijke regeling
Stadsbank Oost Nederland	Gemeenschappelijke regeling
Stichting Achterhoek Toerisme	Stichting
Programma 3: Wonen en werken in Winterswijk	
Omgevingsdienst Achterhoek	Gemeenschappelijke regeling
Coöperatieve Achterhoekse Groene Energiemaatschappij AGEM U.A.	Coöperatie
Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)	Stichting
ROVA	N.V.
Programma 4: Bestuurlijk Winterswijk	
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke regeling
Regio Achterhoek	Gemeenschappelijke regeling
Euregio	Gemeenschappelijke regeling
N.V. Alliander	Vennootschap
N.V. Vitens	Vennootschap
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	Vennootschap

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Naam	GGD Noord- en Oost- Gelderland											
Vestigingsplaats	Apeldoorn											
Doel	GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten, met als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners (publieke gezondheidszorg). De GGD is belast met de gemeentelijke taken genoemd in de Wet publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg (voor alle gemeenten behalve Apeldoorn). Het is een gemeenschappelijke regeling waar de gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.											
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hatter, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.											
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder W.T. Wassink											
Financieel belang	De begrote inwonerbijdrage voor 2024 bedraagt € 614.531. Het eigen vermogen bedraagt: Per 31 december 2019 € 2.909.000 Per 31 december 2020 € 2.970.000 Per 31 december 2021 € 3.236.000 Per 31 december 2022 € 2.656.000 Het vreemd vermogen bedraagt: Per 31 december 2019 € 2.631.000 Per 31 december 2020 € 7.036.000 Per 31 december 2021 € 9.902.000 Per 31 december 2022 € 8.878.000 Het resultaat over 2022 bedraagt: € 487.000 (negatief). <table><tr><td>Inschatting</td><td>1-jan-24</td><td>31-dec-24</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.205.000</td><td>€ 2.411.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 2.485.000</td><td>€ 2.629.000</td></tr></table> Verwachte financiële resultaat 2024: € 0			Inschatting	1-jan-24	31-dec-24	Eigen vermogen	€ 2.205.000	€ 2.411.000	Vreemd vermogen	€ 2.485.000	€ 2.629.000
Inschatting	1-jan-24	31-dec-24										
Eigen vermogen	€ 2.205.000	€ 2.411.000										
Vreemd vermogen	€ 2.485.000	€ 2.629.000										
Ontwikkelingen	De jeugdgezondheidszorg voor nul- tot achttienjarigen is een GR-taak, tenzij de gemeente aangeeft deze taak niet of niet geheel door de GGD uit te laten voeren. Gemeente Winterswijk laat de jeugdgezondheidszorg voor vier- tot achttienjarigen uitvoeren door de GGD. Door de coronapandemie is duidelijk geworden dat de GGD kwetsbaar is en dat een meer robuuste GGD belangrijk is. De GGD heeft 7 aandachtspunten opgesteld die de GGD robuuster maken. Deze punten worden de komende jaren uitgewerkt. Actualisatie van de Bestuursagenda 2019-2023 vindt momenteel plaats; in het najaar wordt de nieuwe bestuursagenda 2023-2027 vastgesteld.											
Relatie tot Programma's	Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk.											
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het algemeen bestuur en op grond van in de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting en jaarrekening). Vastgelegd is dat de raad altijd informatie kan vragen.											
Risico's	Net als bij de andere gemeenschappelijke regelingen is het risico vooral financieel, omdat een meerderheid in het algemeen bestuur beslist over nieuw beleid.											

Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers

Naam	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers																											
Vestigingsplaats	Doetinchem																											
Doel	Doelstellingen zijn: - Het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen. - Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers. - Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.																											
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.																											
Bestuurlijk belang	De leden en de plaatsvervangende leden van het algemeen bestuur worden per raadsperiode aangewezen door de gemeenteraden en het college van burgemeester en wethouders. Wethouder S. Metaal - ten Dolle is lid van het algemeen bestuur en is lid en plaatsvervangend voorzitter van het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden. Allen zijn aangewezen door het algemeen bestuur en komen bij voorkeur uit verschillende gemeenten. De voorzitter en één lid worden uit het algemeen bestuur aangewezen, en één lid op voordracht van de Staring Stichting. Bij de realisatie van het Erfgoedcentrum is ook de bestuurscommissie ingesteld. Deze commissie bestaat uit drie dagelijkse bestuursleden, aangevuld met twee algemene bestuursleden en twee door de Staring Stichting voorgedragen leden.																											
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente is gebaseerd op de begroting van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. De bijdrage in 2022 bedroeg € 130.666. De bijdrage voor 2024 bedraagt € 155.821. Eigen vermogen: <table><tr><td>31-12-2019</td><td>€ 154.413</td></tr><tr><td>31-12-2020</td><td>€ 199.400</td></tr><tr><td>31-12-2021</td><td>€ 192.939</td></tr><tr><td>31-12-2022</td><td>€ 106.364</td></tr></table> Vreemd vermogen: <table><tr><td>31-12-2019</td><td>€ 680.813</td></tr><tr><td>31-12-2020</td><td>€ 768.234</td></tr><tr><td>31-12-2021</td><td>€ 661.684</td></tr><tr><td>31-12-2022</td><td>€ 599.596</td></tr></table> Het resultaat over 2022 bedraagt: € 86.575 (negatief). <table><tr><td>Inschatting</td><td>1-jan-24</td><td>31-dec-24</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 175.946</td><td>€ 487.793</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 592.838</td><td>€ 451.591</td></tr></table> Verwachte financiële resultaat 2024: € 43.222 (positief).			31-12-2019	€ 154.413	31-12-2020	€ 199.400	31-12-2021	€ 192.939	31-12-2022	€ 106.364	31-12-2019	€ 680.813	31-12-2020	€ 768.234	31-12-2021	€ 661.684	31-12-2022	€ 599.596	Inschatting	1-jan-24	31-dec-24	Eigen vermogen	€ 175.946	€ 487.793	Vreemd vermogen	€ 592.838	€ 451.591
31-12-2019	€ 154.413																											
31-12-2020	€ 199.400																											
31-12-2021	€ 192.939																											
31-12-2022	€ 106.364																											
31-12-2019	€ 680.813																											
31-12-2020	€ 768.234																											
31-12-2021	€ 661.684																											
31-12-2022	€ 599.596																											
Inschatting	1-jan-24	31-dec-24																										
Eigen vermogen	€ 175.946	€ 487.793																										
Vreemd vermogen	€ 592.838	€ 451.591																										
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.																											
Relatie tot programma's	De taken zijn geclusterd in programma 2 Meedoen in Winterswijk.																											
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijkse en het algemene bestuur, in en via de op grond van de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting en jaarrekening).																											
Risico's	Er is geen sprake van een exploitatietekort. De risico's zijn gering. De gemeente Winterswijk biedt de komende jaren weer archiefmateriaal aan. De jaarlijkse bijdragen van Winterswijk staat vast van 2023 t/m 2026.																											

Fijnder

Naam	Fijnder			
Vestigingsplaats	Groenlo			
Doel	De gemeenschappelijke regeling Fijnder voert de Participatiewet, loaw/z en aanverwante regelingen uit, waarbij arbeidsontwikkeling centraal staat.			
Betrokkenen	Fijnder heeft drie deelnemende gemeenten, te weten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur. Leden: wethouder E.S.F. Schepers (AB en DB) en wethouder W.T. Wassink (AB).			
Financieel belang	De exploitatiebijdrage voor de bedrijfsvoering over 2022 bedroeg € 4,3 miljoen. De begrote exploitatiebijdrage voor de bedrijfsvoering over 2024 bedraagt € 5,2 miljoen. Voor het overige betreft het hier grotendeels de doorbetaling van rijksbudgetten.			
	Eigen Vermogen:			
	Per 31 december 2021 € 4.041.000			
	Per 31 december 2022 € 3.666.000			
	Vreemd Vermogen			
	Per 31 december 2021 € 11.330.000			
	Per 31 december 2022 € 10.198.000			
	Resultaat 2022: € 399.000			
Inschatting			1-jan-24	31-dec-24
Eigen vermogen			€ 3.190.000	€ 2.810.000
Vreemd vermogen			€ 9.938.000	€ 9.678.000
Verwachte financiële resultaat 2024: € 0.				
Ontwikkelingen	Fijnder is per 1 januari 2022 ontstaan uit de samenvoeging van Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA) en Werkbaan Oost. De toegang is belegd bij het lokale loket (de Post). De doorontwikkeling van Fijnder tot een volwaardig werkleerbedrijf is gestart in 2022 en loopt door tot en met 2024.			
	In tegenstelling tot de landelijke tendens, waarbij in 2024 een stijging van het bijstandsbestand wordt verwacht van 3,17%, wordt voor 2024 ten aanzien van het bestandsvolume van Fijnder uitgegaan van de nullijn. Door de steeds grotere instroom van cliënten die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, zal de focus van Fijnder steeds meer gericht zijn op ontwikkeling van de cliënten.			
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.			
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.			
Risico's	De deelnemende gemeenten zijn aansprakelijk voor een eventueel exploitatietekort.			

Stadsbank Oost Nederland

Naam	Stadsbank Oost Nederland		
Vestigingsplaats	Enschede		
Doel	Stadsbank Oost Nederland is een kredietbank zonder winstoogmerk. Naast sociale kredietverstrekking verzorgt de bank de schuldenregeling in het kader van de Wet gemeenschappelijke schuldhelpverlening, voert budgetbeheer uit en geeft voorlichting en advies. Daarnaast voert de bank beschermingsbewind uit en maakt verzoekschriften Wsnp (Wet schuldsanering natuurlijke personen)		
Betrokkenen	De gemeenten: Almelo, Berkelland, Borne, Bronckhorst, Dinkelland, Enschede, Oost Gelre, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Montferland, Oldenzaal, Oude IJsselstreek, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden en Winterswijk.		
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder E.S.F. Schepers-Janssen.		
Financieel belang	De bijdrage voor 2022 bedroeg € 399.952. De begrote bijdrage voor 2024 bedraagt € 452.000.		
	Het eigen vermogen bedraagt:		
	Per 31-12-2020 € 1.183.300		
	Per 31-12-2021 € 971.100		
	Per 31-12-2022 € 1.349.200		
	Het vreemd vermogen bedraagt:		
	Per 31-12-2020 € 15.001.100		
	Per 31-12-2021 € 14.781.400		
	Per 31-12-2022 € 15.214.500		
	Het resultaat over 2022 bedraagt: € 365.900.		
	Inschatting	1-jan-24	31-dec-24
	Eigen vermogen	€ 892.100	€ 1.289.900
	Vreemd vermogen	€ 14.591.300	€ 5.790.100
	Verwachte financiële resultaat 2024: € 0.		
	Wanneer het resultaat daartoe aanleiding geeft, dragen de deelnemende gemeenten, naar rato van het inwoneraantal, het exploitatieverlies.		
Ontwikkelingen	De dienstverlening van de Stadsbank sluit nauw aan bij de dienstverlening van de gemeente. Het dienstenaanbod van de Stadsbank wordt verzorgd vanuit de het gemeentelijke loket (De Post). Samen met de Stadsbank wordt de drempel voor de schuldhelpverlening zo laag mogelijk gemaakt en we richten ons op het duurzaam schuldenvrij blijven. Al voordat de dienstverlening van de Stadsbank wordt beëindigd, wordt de nazorg opgepakt door het gemeentelijk sociaal team.		
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.		
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze, worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.		
Risico's	Gering		

Stichting Achterhoek Toerisme

Naam	Stichting Achterhoek Toerisme		
Vestigingsplaats	Statutair Doetinchem, kantoor Borculo		
Doel	Het verzorgen van regiomarketing, gericht op het uitbouwen van de marktpositie van de toeristisch-recreatieve sector in de Achterhoek. Het vervullen van de functie van routeontwikkelaar en -beheerder.		
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Winterswijk heeft met ingang van de nieuwe bestuurlijke periode in 2018 geen zitting meer in het bestuur van Stichting Achterhoek Toerisme. De bestuurlijke vertegenwoordiging van de Achterhoekse gemeenten wordt verzorgd door gemeente Doetinchem en Lochem.		
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage van gemeente Winterswijk aan Stichting Achterhoek Toerisme bedraagt € 56.401 voor regiomarketing en € 8.000 voor het beheer van het routenetwerk. Stichting Achterhoek Toerisme wordt voor ongeveer 33% gefinancierd vanuit het bedrijfsleven.		
	Om te voorkomen dat de resultaten van Achterhoek Toerisme gaan leiden tot de verplichting om vennootschapsbelasting te betalen, is ervoor gekozen om de resultaten uit de afgelopen jaren niet meer te presenteren als algemene reserve. Na afstemming met de accountant staan de resultaten nu als vooruit ontvangen bijdragen van de gemeenten, ter waarde van € 374.427 op de balans.		
	Eigen Vermogen:		
	31-12-2021 € 0		
	31-12-2022 € 0		
	Vreemd Vermogen		
	31-12-2021 € 1.858.631		
	31-12-2022 € 1.953.715		
Inschatting			

Omgevingsdienst Achterhoek

Naam	Omgevingsdienst Achterhoek
Vestigingsplaats	Hengelo (Gld)
Doel	De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) is een samenwerkingsverband, opgericht ten behoeve van de gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Deze taken bestaan uit het basistakenpakket (versie 2.3) en alle overige inrichting gebonden milieutaken (milieubreed) en enkele Wabo-brede specialismen (zoals geluid, bodem/bouwstoffen, asbest, luchtkwaliteit (geur), externe veiligheid en juridische zaken).
Betrokkenen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is in het Algemeen Bestuur van de ODA vertegenwoordigd. Lid is portefeuillehouder Buitengebied, Natuur & Landschap, plaatsvervangend lid is de burgemeester.
Financieel belang	De ODA is op 1 april 2013 opgericht. Op basis van ingebrachte taken wordt een exploitatiebegroting opgesteld waaraan deelnemende gemeenten en de provincie volgens een afgesproken verdeelsleutel bijdragen. De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de (verwachte) afname van de partners per programma. Iedere deelnemer betaalt op rekeningbasis uiteindelijk voor de producten die hij daadwerkelijk per programma afneemt. Indien aan het einde van het jaar de ODA een positief of negatief resultaat behaalt, wordt door de deelnemende partijen op basis van een vastgestelde verrekeningsystematiek meegedeeld in het positieve resultaat of bijgedragen in het negatieve resultaat. De bijdrage aan de ODA wordt jaarlijks in de programmabegroting van de gemeente opgenomen. De ODA legt inhoudelijk en financiële verantwoording af aan de betrokken gemeenten en de provincie. De bijdrage bedraagt over: 2019 € 609.600 (exclusief de verrekening tekort jaarrekening 2019) 2020 € 574.280 2021 € 604.300(exclusief verrekening overschot jaarrekening 2021) 2022 € 740.900 (exclusief verrekening tekort jaarrekening 2022) 2023 € 759.600 (volgens begroting) 2024 € 856.000 (volgens begroting) De verklaring van de stijging in de bijdrage van 2024 te opzichte van 2023 zit hem met name in het doorvoeren van de loon en prijsindexatie, toegenomen organisatiekosten en de toegenomen dienstverlening door de ODA. De verhouding eigen vermogen - vreemd vermogen is op: 31 december 2020 € 645.000 - € 1.883.000 31 december 2021 € 354.000 - € 1.718.000 31 december 2022 € -/- 134.000 - € 2.878.000 (exclusief de verrekening tekort gemeenten) 31 december 2023 € 210.000 - € 1.050.000(inschatting) 31 december 2024 € 164.000 - € 1.146.000(inschatting) Verwacht financieel resultaat over 2024: € 0
Ontwikkelingen	Naast het uitvoeren van het basistakenpakket staat het jaar 2024 bij de ODA in het teken van: -Omgevingswet: Besluit invoering omgevingswet vanaf 1 januari 2024. Met de komst van de omgevingswet zal het productenboek van de ODA ook gaan veranderen. De wijziging leidt tot een veranderde omzetcombinatie van aantallen en productprijzen. -Gevolgen van het rapport commissie Van Aartsen. Er is een interbestuurlijk programma (IBP) opgesteld. In 2024 moeten er grote verbeteringen zijn gemaakt. Deze verbeteringen zal gevolgen hebben voor de organisatie. -Informatiemanagement, uitbouwen en beheren van het gegevensmagazijn. Robuuste informatiemanagement door samenwerking aan te gaan met andere Omgevingsdiensten. -Doorontwikkelen van het gegevensmagazijn. -Beheren van Archief. -Extra werkzaamheden met betrekking tot geluid, zoals op gezoneerde bedrijventerreinen en bij wegverkeerslawaaai. -Extra inzet door de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) op het gebied strafrecht toe te passen. -Extra werk door nieuwe onderwerpen, zoals zeer zorgwekkende stoffen, ondermijning/druglabs, energietaken, regiocoördinatie van de groen BOA's en meer beleidsmatig georiënteerde adviesvragen. De gemeente Winterswijk heeft zijn legesverordening voor 2024 geactualiseerd. Deze moet nog worden voorgelegd aan het college en aan de raad. In deze legesverordening wordt onder andere voorgesteld om vanaf 2024 milieuleges te gaan heffen. Dit is nieuw. De ODA heeft op basis van in het verleden verleende milieuvergunningen een inschatting gemaakt. Dit komt overeen met een bedrag van € 38.800. In de begroting is hier rekening mee gehouden. Er moeten procesafspraken met de ODA worden gemaakt over de heffing en inning van leges.
Relatie tot Programma's	Programma 3 Werkend Winterswijk
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.
Risico's	Risico's zijn: -Uitvoering aanbevelingen van het rapport commissie Van Aartsen en daarmee ook de aanbevelingen vanuit het Interbestuurlijke programma versterking VTH (IBP); -Invoering van de Omgevingswet -Nieuwe wet en regelgeving (o.a. stikstofproblematiek, klimaatproblematiek en de energietransitie) Deze thema's kunnen mogelijk consequenties hebben voor de omvang van het takenpakket van de ODA en daarmee tot een hoger bijdrage leiden.

Coöperatieve Achterhoekse Groene Energiemaatschappij AGEM U.A.

Naam	Coöperatieve Achterhoekse Groene Energiemaatschappij AGEM U.A.											
Vestigingsplaats	Doetinchem											
Doel	De coöperatie richt zich op: Een bijdrage te leveren aan: de verduurzaming van de energievoorziening in de Achterhoek en omgeving, opwek van duurzame energie in de Achterhoek en omgeving, energiebesparing, het gebruik van duurzame energie.											
Betrokkenen	Lid zijn de gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Daarnaast is Doesburg een afnemer van diensten van het energieloket.											
Bestuurlijk belang	De algemene vergadering bestaat uit 8 leden (één lid van het college van burgemeester en wethouders uit elke deelnemende gemeente) Voor Winterswijk neemt wethouder G.E. Visser deel aan de algemene vergadering.											
Financieel belang	De bijdrage in 2024 bedraagt € 0 Eigen Vermogen per 31-12-2020 : € 137.293 Eigen Vermogen per 31-12-2021 : € 88.559 Eigen Vermogen per 31-12-2022 : € 174.422 Vreemd Vermogen per 31-12-2020 : € 885.797 Vreemd Vermogen per 31-12-2021 : € 2.135.531 Vreemd Vermogen per 31-12-2022 : € 1.425.328 Resultaat 2022: € 85.863 <table><tr><td>Inschatting</td><td>1-jan-24</td><td>31-dec-24</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 175.000</td><td>€ 175.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.425.328</td><td>€ 1.425.328</td></tr></table> Verwachte financiële resultaat 2024: € 0			Inschatting	1-jan-24	31-dec-24	Eigen vermogen	€ 175.000	€ 175.000	Vreemd vermogen	€ 1.425.328	€ 1.425.328
Inschatting	1-jan-24	31-dec-24										
Eigen vermogen	€ 175.000	€ 175.000										
Vreemd vermogen	€ 1.425.328	€ 1.425.328										
Ontwikkelingen	In 2023 heeft de verkoop AGEM Holding BV, met daaronder AGEM Ontwikkeling BV en AGEM Levering BV, voor een symbolisch bedrag à €1 aan een nieuw op te richten entiteit plaatsgevonden. Wat overgebleven is, is de ‘Coöperatie Energieloket Achterhoek U.A.’ die nu 100% eigendom van de gemeenten is.											
Relatie tot Programma's	Is opgenomen in programma 3 Wonen en werken in Winterswijk											
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt bestuurlijk plaats in de algemene vergadering en ambtelijk in het regionaal duurzaamheidscoördinatorenoverleg.											
Risico's	Het gemeentelijk risico als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling is beperkt tot verlies van 1/8 deel van het kapitaal van de leden ter grootte van € 174.422. Omdat de gemeente Winterswijk het basispakket niet meer afneemt en deze dienstverlening verricht vanuit het Centrum Duurzaam Winterswijk is er geen verder risico.											

Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)

Naam	Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)																														
Vestigingsplaats	Winterswijk																														
Doel	De stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan te formuleren en uit te voeren beleid voor behoud, herstel en ontwikkeling van het buitengebied van Winterswijk. Daarbij wordt uitgegaan van een integrale benadering van vijf thema's: leefbaarheid, land- en tuinbouw, natuur- en landschapsbeheer, cultuurhistorie, recreatie en toerisme. Het WCL geeft ook advies aan overheden en ondersteunt projecten die een bijdrage leveren aan de geschetste doelen in het buitengebied.																														
Betrokkenen	De gemeente Winterswijk, LTO Noord Oost Achterhoek afdeling Winterswijk, het Platform Natuur en Landschap Winterswijk, Gelders particulier grondbezit, de Stichting Particulier Agrarisch Natuurbeheer, NSW-landgoederen Winterswijk e.o., de Recron afdeling Winterswijk, de Stichting Boer en Recreatie, de Adviescommissie Cultuurhistorie, de gezamenlijke belangenverenigingen van het buitengebied, Koninklijke Horeca Nederland afd. Winterswijk voor het buitengebied, Ondernemersvereniging Buitengebied Winterswijk. Er is een afvaardiging van jongeren in het bestuur (Jong WCL) toegetreden. In 2022 is WCL begonnen met een moderniseringsproces (WCL 2.0). Dit proces loopt nog en wordt in de loop van 2023 afgerond.																														
Bestuurlijk belang	Formeel: De gemeente Winterswijk heeft (nog) drie leden in het bestuur (zowel in dagelijks als algemeen): wethouder W. T. Wassink (vicevoorzitter) en A. Schoemaker (secretaris) en mevrouw J. Ras. Er wordt gewerkt (moderniseringsproces WCL) aan het wijzigingen van de statuten. De voornaamste wijziging is, is dat dan de wethouder geen voorzitter meer is maar vicevoorzitter en dat ambtenaren geen bestuurder meer zijn maar ambtelijke ondersteuning bieden. Gedurende het moderniseringsproces is de heer Jan Bart Wilschut de intrim-voorzitter.																														
Financieel belang	Bijdrage voor 2024 bedraagt € 75.000 + € 15.000 (vanuit afvalstoffenheffing; voor opruimen zwerfafval buitengebied) Eigen Vermogen:<table><tr><td>Per 31-12-2019</td><td>€ 64.000</td></tr><tr><td>Per 31-12-2020</td><td>€ 65.465</td></tr><tr><td>Per 31-12-2021</td><td>€ 84.207</td></tr><tr><td>Per 31-12-2022</td><td>€ 75.487</td></tr></table> Vreemd Vermogen<table><tr><td>Per 31-12-2019</td><td>€ 146.117</td></tr><tr><td>Per 31-12-2020</td><td>€ 154.446</td></tr><tr><td>Per 31-12-2021</td><td>€ 142.374</td></tr><tr><td>Per 31-12-2022</td><td>€ 281.360</td></tr></table> Verwachting:<table><tr><td></td><td>1 januari 2024</td><td>31 december 2024</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 75.000</td><td>€ 70.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 281.000</td><td>€ 200.000</td></tr><tr><td>Verwacht resultaat 2024</td><td>-€ 15.000</td><td></td></tr></table>			Per 31-12-2019	€ 64.000	Per 31-12-2020	€ 65.465	Per 31-12-2021	€ 84.207	Per 31-12-2022	€ 75.487	Per 31-12-2019	€ 146.117	Per 31-12-2020	€ 154.446	Per 31-12-2021	€ 142.374	Per 31-12-2022	€ 281.360		1 januari 2024	31 december 2024	Eigen vermogen	€ 75.000	€ 70.000	Vreemd vermogen	€ 281.000	€ 200.000	Verwacht resultaat 2024	-€ 15.000	
Per 31-12-2019	€ 64.000																														
Per 31-12-2020	€ 65.465																														
Per 31-12-2021	€ 84.207																														
Per 31-12-2022	€ 75.487																														
Per 31-12-2019	€ 146.117																														
Per 31-12-2020	€ 154.446																														
Per 31-12-2021	€ 142.374																														
Per 31-12-2022	€ 281.360																														
	1 januari 2024	31 december 2024																													
Eigen vermogen	€ 75.000	€ 70.000																													
Vreemd vermogen	€ 281.000	€ 200.000																													
Verwacht resultaat 2024	-€ 15.000																														
Ontwikkelingen	WCL blijft zich inzetten voor maatwerk voor boeren in kleinschalige landschappen. WCL bekijkt de mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's, zoals Leader, POP-3 en Interreg V. Ook fungeert de WCL soms als aanvrager van subsidie voor derden en trekt zelf projecten. Vanuit WCL zijn meerdere personen rechtstreeks betrokken bij het proces Vitaal Platteland Winterswijk. Leidraad voor uitvoering van projecten is de Visie 2015 – 2025, die in 2015 is vastgesteld.																														
Relatie tot programma's	De activiteiten die de Stichting WCL Winterswijk uitvoert hebben vooral betrekking op programma 3 Wonen en werken in Winterswijk. In het coalitieprogramma staat een aanbeveling om te zorgen voor meer externe financiering. Het WCL is direct betrokken bij het gebiedsproces Vitaal Platteland. Zowel in het Gebiedsteam als in de Bestuurlijke Gebiedstafel.																														
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijks en algemeen bestuur. Ook worden - indien nodig - voorlichtingsavonden georganiseerd voor bewoners uit het buitengebied over bepaalde thema's. Jaarverslagen worden in de maand mei altijd aan de deelnemende partijen (onder andere Gemeente Winterswijk) aangeboden.																														
Risico's	Zeer gering. Een meerderheid van het algemeen bestuur beslist over nieuw beleid. Ook door de aanwezigheid van 3 gemeentelijke vertegenwoordigers is directe controle/inbreng aanwezig. WCL heeft een werkprocessendocument. WCL werkt met een externe boekhouder en een accountant. De kans op het 'omvallen' van WCL wordt als zeer gering geschat.																														

ROVA

Naam	ROVA									
Vestigingsplaats	Zwolle									
Doel	Het bevorderen van en/of het (doen) realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van het verwijderen van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden (gemeenten, de Regio IJssel – Vecht en andere samenwerkingsverbanden). Vanuit de zorgtaak van de deelnemende overheden (gemeenten, de Regio IJssel – Vecht en andere samenwerkingsverbanden) en het daarmee samenhangende economisch belang, ten algemene nutte werkzaam te zijn op het gebied van de inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidsbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende andere milieuvelden en de onderhoudstaken in de openbare ruimte.									
Betrokkenen	De aandeelhouders van ROVA, 20 gemeenten in de provincies Overijssel, Gelderland, Drenthe, Utrecht en Flevoland, de Regio IJssel – Vecht en Afvalverwijdering Utrecht (AVU).									
Bestuurlijk belang	Als aandeelhouder hebben wij stemrecht over 290 aandelen. Dat is 3,4% van het totaal. Winterswijk wordt vertegenwoordigd door portefeuillehouder Wassink.									
Financieel belang	In 2023 is een dividend van € 80.000 over 2022 uitgekeerd (2021 : 111.000 , 2020 : 130.000 2019 : 138.000, 2018 : 166.000, 2017 : € 209.000, 2016 € 162.288). In 2024 is 152.500 begroot. Het eigen vermogen bedraagt op: 31-12-2021 € 40.320.000 31-12-2022 € 40.866.000 Het vreemde vermogen bedraagt op: 31-12-2021 € 58.840.000 31-12-2022 € 63.473.000 Het bruto begrote (bedrijfs-) resultaat 2023 bedraagt € 5.133.000 <table><tr><td>Inschatting</td><td>1-jan-24</td><td>31-dec-24</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 42.000.000</td><td>€ 43.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 63.500.000</td><td>€ 63.500.000</td></tr></table> Verwachte financiële resultaat 2024: € 4.500.000	Inschatting	1-jan-24	31-dec-24	Eigen vermogen	€ 42.000.000	€ 43.000.000	Vreemd vermogen	€ 63.500.000	€ 63.500.000
Inschatting	1-jan-24	31-dec-24								
Eigen vermogen	€ 42.000.000	€ 43.000.000								
Vreemd vermogen	€ 63.500.000	€ 63.500.000								
Ontwikkelingen	Vanaf 1 januari 2009 voert ROVA de uitvoering van de taken huisvuilinzameling, machinale straatreiniging (vegen), kolken reinigen (riolering) en vanaf 2011 de onderhoudstaken in de openbare ruimte voor onze gemeente uit.									
Relatie tot programma's	Is opgenomen in Programma 3 Wonen en werken in Winterswijk									
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op alle relevante niveaus: van de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden op 'werkvloerniveau' tot aan de aandeelhoudersvergadering.									
Risico's	ROVA verzorgt de uitvoering van de reinigingstaken voor de deelnemende gemeente. Het accent ligt niet op het door ROVA zelf uitvoeren van de werkzaamheden. Als marktpartijen dit voordeliger kunnen, worden werkzaamheden uitbesteed. Om niet volledig afhankelijk te zijn van de markt, beschikt ROVA zelf over een uitvoerend bedrijf. Het risico van de deelneming in ROVA is daarom gering.									

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Naam	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doel	De Veiligheidsregio heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van de openbare veiligheid en hulpverlening te behartigen. Denk aan de brandweer, rampenbestrijding en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Al deze taken worden uitgevoerd aan de hand van een multidisciplinair veiligheidsbeleid, zowel preventief als repressief.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattum, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	Voor alle taken die de veiligheidsregio op het gebied van rampen- en crisisbeheersing met zich meebrengt, is een veiligheidsbestuur verantwoordelijk. Dit veiligheidsbestuur bestaat in Noord- en Oost-Gelderland uit alle burgemeesters van de deelnemende gemeenten, het zogenoemde algemeen bestuur (AB). Sturing op de inzet van de brandweer (die het grootste deel van de begroting kenmerkt) vindt ook plaats door het algemeen bestuur.
Financieel belang	Bij de verdeling van de gemeentelijke bijdrage over de deelnemende gemeenten wordt het verdeelmodel gebruikt. Dit verdeelmodel is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling VNOG. Als verdeelsleutel geldt de procentuele verdeling tussen de gemeenten uit het verdeelmodel. Het verdeelmodel is op zijn beurt gebaseerd op de verhouding per gemeente van het in de algemene uitkering van het gemeentefonds opgenomen bedrag voor het cluster openbare orde en veiligheid/brandweer en rampenbestrijding. Het verdeelmodel is ingegaan per 2017 en heeft een ingroeipad gekend. Per 2021 is het verdeelmodel volledig van kracht. Verder is het verdeelmodel per 2021, conform de gemeenschappelijke regeling VNOG, nog herijkt. Volgens de gemeenschappelijke regeling VNOG vindt een dergelijke herijking éénmaal per vier jaar plaats. De percentages van het verdeelmodel in voorgaande tabel gelden dus vanaf 2021 voor vier jaren. In 2024 vindt weer een herijking plaats, zodat per 2025 het bijgestelde verdeelmodel van kracht kan worden. Zie nadere toelichting bij het kopje ontwikkelingen. Meerjarenoverzicht bijdrage VNOG: Bijdrage 2020 € 1.461.014 Bijdrage 2021 € 1.700.321 Bijdrage 2022 € 1.747.000 Bijdrage 2023 € 1.791.000(begroting exclusief demarcatie) Bijdrage 2024 € 1.949.000(begroting inclusief demarcatie) Verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen: 31 december 2020 € 14.546.000 --- € 42.340.000 31 december 2021 € 15.524.500 --- € 38.214.000 31 december 2022 € 17.323.913 --- € 35.566.035 31 december 2023 € 14.149.000 --- € 44.112.000(inschatting) 31 december 2024 € 12.691.000 --- € 56.608.000(inschatting) De VNOG heeft over 2022 een positief resultaat behaald van € 2.509.728. Voor de bestemming van het resultaat 2022 heeft het algemeen bestuur besloten om de overblijvende middelen binnen VNOG te houden, ter dekking van de gestegen loonkosten in 2023. Deze gestegen kosten zijn het gevolg van het nieuwe landelijke arbeidsvoorwaardenakkoord voor het personeel in dienst van de veiligheidsregio's (CAR-UWO veiligheidsregio's), dat loopt tot 1 mei 2024. Verwacht financieel resultaat 2024: € 0.
Ontwikkelingen	Toekomstvisie: In januari 2020 is een toekomstvisie vastgesteld. Hierin is vastgelegd hoe de organisatorische en financiële toekomst eruitziet. Door de coronacrisis heeft de uitvoering van de toekomstvisie opgelopen. De verwachting is dat alle opdrachten uit de visie in 2026 zijn uitgevoerd. Nieuwe meldkamer: De nieuwe Meldkamer Oost-Nederland (MKON) is gestart per eind maart 2023. Het beoogde effect is dat de burger zoveel mogelijk in het eerste contact door een incidentgerichte benadering en door middel van multidisciplinaire samenwerking wordt geholpen. De oude meldkamer MON, een gemeenschappelijke regeling van de veiligheidsregio IJsselland en VNOG, komt te vervallen. BDUR ophoging: Het Rijk gaat de komende jaren de bijdrage aan de veiligheidsregio's structureel verhogen, ter versterking van de crisisbeheersing, informatiepositie, -uitwisseling en flexibiliteit. Dit betreft de BDUR (Brede Doeluitkering Rampenbestrijding). Er wordt een 'Noodfonds crisisbeheersing' ingesteld waarin de BDUR-ophoging wordt gestort waarbij deze voorziening ingezet kan worden voor onvoorziene bekostiging van materiaal, diensten en inhuur bij (langdurige) crises. Herijking financieel verdeelmodel voor de bijdragen aan de VNOG 2025-2028 De herijking van de verdeelsleutel vind plaats in 2024. Nu is het aandeel van Winterswijk in het totaal van de gemeentelijke bijdragen 3,62%. Dat percentage zal op basis van een gemaakte indicatieve herberekening dalen naar 3,42%. De herverdeelseffecten tussen gemeenten zijn echter fors. Mogelijk dat er daarom, net als bij de herijking in 2017, een ingroeipad gehanteerd gaat worden. Het is aan de 22 gemeenten om hier in gezamenlijkheid een besluit over te nemen.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het algemeen bestuur en via de op grond van de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting, rekening). Vastgelegd is dat de raad altijd om informatie kan vragen.

Risico's	Vooraf financieel. Mochten loon- en prijsstijgingen zich doorzetten dan zal dit een stijging van gemeentelijke bijdrage tot gevolg hebben. De herijking van de verdeelsleutel in 2024 zal hierop mogelijk een dempend effect hebben.
----------	--

Regio Achterhoek

Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek	
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	De samenwerking richt zich op: - De totstandkoming van regionaal beleid en lobby om daarmee de Achterhoek op de kaart te zetten. - Het ontwikkelen van regionaal beleid en projecten voor bovenlokale onderwerpen voor gemeenten en andere overheidsorganisaties. - De afstemming van lokaal beleid, overleg tussen gemeenten en gemeenschappelijke belangenbehartiging.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit zeven leden (één lid van het college van burgemeester en wethouders uit elke deelnemende gemeente). Voor Winterswijk is de burgemeester lid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Plaatsvervangend lid is wethouder S. Metaal-ten Dolle.
Financieel belang	De bijdrage bedraagt in: 2020 € 194.007 2021 € 196.980 2022 € 200.559 2023 € 207.759 (volgens begroting) 2024 € 217.185 (volgens begroting) De verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen is op: 31 december 2020 € 6.229.000 - € 22.601.000 31 december 2021 € 6.726.000 - € 20.174.000 31 december 2022 € 7.150.000 - € 15.429.000 31 december 2023 € 6.485.000 - € 15.245.000(inschatting) 31 december 2024 € 6.048.000 - € 15.266.000(inschatting) Financieel resultaat over 2022: € 124.422 Aan het algemeen bestuur wordt voorgesteld om het positief resultaat van € 124.422 toe te voegen aan het investeringsfonds. Dit is conform de afspraken vastgelegd in De Achterhoek werkt door 2.0. Verwacht financieel resultaat over 2024: € 0.
Ontwikkelingen	De Regio heeft in 2022 de Visie 2030 herijkt. Overkoepelend thema van de visie is 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit'. Dit thema wordt uitgewerkt via de zgn. Sustainable Goals of Development: 17 doelen om de wereld in 2030 en daarna toekomstbestendig te houden. In de huidige Regio Deal-periode is de Achterhoek niet opgenomen. De Regio gaat voor de volgende periode opnieuw een aanvraag doen. De gemeente Montferland heeft aangegeven weer te willen toetreden tot de Regio Achterhoek.
Relatie tot programma's	De taken hebben betrekking op meerdere programma's.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijks en het algemeen bestuur, de Achterhoek Board, Achterhoek Raad en de Thematafels. Ook de begroting en jaarrekening zijn informatiebronnen. Vastgelegd is dat de raad meer bij de beleidsvoorbereiding van de regio wordt betrokken, vooral bij de jaarlijkse vaststelling van de strategische agenda. Uiteraard kan de raad altijd om informatie vragen.
Risico's	Deelnemende gemeenten zijn aansprakelijk voor een eventueel exploitatietekort. Onbekend is nog wat de (financiële) consequenties zijn van de recente afwijzing van de aanvraag voor de nieuwe Regio Deal-periode voor het realiseren van de voornemens uit de Visie 2030. Verder is onbekend wat de mogelijke toetreding van Montferland tot de Regio voor financiële consequenties voor de jaarlijkse bijdrage aan de Regio zal hebben. Daarnaast heeft de provincie aangegeven haar bijdrage aan het investeringsfonds met ingang van 2024 stop te zetten, en de financiële ondersteuning in de organisatiekosten vanaf 2025, stop te willen zetten.

Euregio

Naam	Gemeenschappelijke regeling voor het Nederlands-Duitse openbare lichaam EUREGIO
Vestigingsplaats	Gronau
Doel	De EUREGIO bevordert, ondersteunt en coördineert de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De regionale grensoverschrijdende samenwerking vindt plaats op de volgende gebieden: communicatie, sociaal-culturele ontmoetingen, gezondheidszorg, scholing en opleiding, openbare veiligheid, hulpdiensten en rampenbestrijding, cultuur en sport, economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en kwalificatie, innovatie en technologietransfer, recreatie en toerisme, agrarische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, energie, natuur- en milieubescherming, afvalbeheer en waterbeheer.
Betrokkenen	Ongeveer 129 gemeenten, steden, (Land-)Kreise en waterschappen die lid zijn, 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde.
Bestuurlijk belang	De leden van EUREGIO vormen samen het algemeen bestuur (AB). Onder het AB fungeert de Euregioraad met 43 Duitse, 43 Nederlandse vertegenwoordigers en een voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit 11 Nederlandse en Duitse leden. De Euregioraad wordt geadviseerd door drie commissies: Maatschappelijke Ontwikkeling (voorheen Commissie Mozer), Duurzame en Ruimtelijke Ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt. Winterswijk heeft twee zetels in het algemeen bestuur; deze worden ingevuld door raadslid Steven Vuijk en raadslid Casper Sonderen.
Financieel belang	De (geharmoniseerde) bijdrage per inwoner is € 0,29. De bijdrage bedraagt in: 2017: € 8.392 (28.939 inwoners per 31-12-2015 x € 0,29) 2018: € 8.384 (28.912 inwoners per 31-12-2016 x € 0,29) 2019: € 8.406 (28.987 inwoners per 31-12-2017 x € 0,29) 2020: € 8.382 (28.903 inwoners per 31-12-2018 x € 0,29) 2021: 2022: € 8.416 (28.903 inwoners per 31-12-2018 x € 0,29) Eigen Vermogen per 31-12-2018: € 1.880.088 Vreemd Vermogen per 31-12-2018: € 33.971.331 Eigen Vermogen per 31-12-2019: € 2.063.948 Vreemd Vermogen per 31-12-2019: € 31.583.984 Eigen Vermogen per 31-12-2020: € 2.063.948 Vreemd Vermogen per 31-12-2020: € 23.389.023 Eigen Vermogen per 31-12-2021: € 2.305.208 Vreemd Vermogen per 31-12-2021: € 12.188.649 Verwacht positief resultaat 2021: € 218.245 Toelichting vreemd vermogen: Onder het vreemd vermogen is de Certificeringsautoriteit opgenomen. Deze instantie beheert de gelden van het INTERREG V-Programma. Op de balans staat hier een verplichting van € 10.572.812. Hier staat een post aan liquide middelen tegenover van gelijke hoogte.
Ontwikkelingen	In 2015 is de rechtsvorm van de EUREGIO gewijzigd van een 'eingetragener Verein' (e.V.) naar Duits recht, naar een Nederlands-Duits openbaar lichaam volgens het Verdrag van Anholt. De nieuwe rechtsvorm is per 1 januari 2016 van kracht geworden. Met de aanpassing van de juridische structuur zijn ook de inwonerbijdragen geharmoniseerd.
Relatie tot programma's	De taken die de EUREGIO uitvoert, hebben betrekking op meerdere programma's.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het AB, de Euregioraad, DB en commissies, en via de op grond van de regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (jaarrekening en begroting).
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met die van lidmaatschappen van WGR-regelingen. Dat wil zeggen dat de leden aansprakelijk zijn voor eventuele exploitatietekorten.

N.V. Alliander

Naam	N.V. Alliander
Vestigingsplaats	Arnhem
Doel	Alliander is een netwerkbedrijf. verzorgt de distributie van energie in een derde van Nederland en telde 5,9 miljoen klantenaansluitingen in 2022.
Betrokkenen	Alle aandelen van Alliander zijn in handen van Nederlandse provincies, zoals Gelderland (45%) en Noord-Holland (9%), gemeenten, waaronder Amsterdam (9%) en B.V. Houdstermaatschappij Falcon (13%) waarvan de aandelen worden gehouden door de provincie Gelderland. In mei 2021 heeft Alliander haar aandeelhouders een financiële bijdrage van € 600 miljoen gevraagd om daarmee het eigen vermogen te versterken. Deze kapitaalversterking is nodig om te kunnen blijven investeren in de energietransitie. In november 2022 maakte de overheid bekend hieraan te willen meewerken
Bestuurlijk belang	Er is geen specifiek bestuurlijk belang. Als aandeelhouder hebben we een stemrecht over 436.930 aandelen. Dat is 0,319% van het totaal.
Financieel belang	Per 2022 zijn 136.794.964 aandelen geplaatst en volgestort. Contacten met aandeelhouders vindt primair plaats tijdens de aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast vinden overleggen plaats tussen de vennootschap en aandeelhouders buiten de aandeelhoudersvergaderingen om. Ontvangen dividend: 2020: € 299.601 2021: € 322.918 2022: € 261.592
Ontwikkelingen	De netwerkbedrijven hebben een zeer grote investeringsopgave, onder meer gelet op de energietransitie. Veel aandeelhouders die Alliander in 2021 een lening hebben verstrekt, hebben Alliander opgeroepen te onderzoeken of en onder welke voorwaarden een bijdrage van de Staat mogelijk is. De staat en de netwerkbedrijven Alliander N.V. (Alliander), Enexis Holding N.V (Enexis) en Stedin Holding N.V (Stedin) zijn tot een onderhandelingsakkoord gekomen over de voorwaarden waaronder een kapitaalstorting en daarmee aandeelhouderschap door de staat in de netwerkbedrijven in de toekomst mogelijk wordt. Deze voorwaarden zijn vastgelegd in het Afsprakenkader. Dit onderhandelingsakkoord is tot stand gekomen na intensieve gesprekken tussen de netwerkbedrijven, hun aandeelhoudersvertegenwoordigers en de ministeries van Financiën en van Economische Zaken en Klimaat. Het Afsprakenkader is een overeenkomst tussen de staat en de netwerkbedrijven Alliander, Enexis en Stedin en wordt dan ook door deze vier partijen ondertekend.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Productie en handel zijn commerciële activiteiten met daarbij behorende risico's. Het klantenbestand heeft echter een gebonden karakter, dit in tegenstelling tot de energieleverancier. De gemeente Winterswijk is niet aansprakelijk voor de eventuele tekorten van Alliander.

N.V. Vitens

Naam	N.V. Vitens
Vestigingsplaats	Zwolle
Doel	Vitens is een Nederlands waterleidingbedrijf en voorziet 5,6 miljoen zakelijke en particuliere klanten van kraanwater via het distributienetwerk van 49.000 kilometer en 96 productielocaties. Dit betreft de levering van 330 miljoen kubieke meter drinkwater aan klanten in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel, Hilversum in de provincie Noord-Holland en in Meppel in de provincie Drenthe.
Betrokkenen	Vitens is een publiek bedrijf en de aandelen van de naamloze vennootschap zijn (in)direct in handen van provinciale en gemeentelijke overheden. De provincie Overijssel is de grootste aandeelhouder met 13,4% en Friesland staat op plaats twee met 13,1%. Per 31 december 2021 had Vitens 2,7 miljoen aansluitingen en zo'n 1400 medewerkers in vaste dienst. Het leverde 350 miljoen kubieke meter water en is daarmee het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Winterswijk bezit 32.046 aandelen. Dit is 0,638% van het totaal van de uitgegeven 5.022.404 aandelen.
Financieel belang	Het nettoresultaat over het boekjaar 2022 bedraagt € 8,7 miljoen. De solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de continuïteit van de organisatie. Het geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Volgens de continuïteitsdoelstellingen in het financieel beleid moet de solvabiliteit van Vitens minimaal 30% zijn, maar streeft Vitens naar een solvabiliteit van minimaal 35%. In 2022 bedroeg de solvabiliteit 31% (2021: 30,2%), waarmee Vitens aan de ondergrens van de doelstelling zit. Vitens acht het daarom niet realistisch om dividend uit te keren over 2022.
Ontwikkelingen	De ambitie van Vitens is om een duurzaam drinkwaterbedrijf te zijn dat maatschappelijk is verankerd, met een positieve impact op mens en natuur. Dat is geen vanzelfsprekendheid, want de drinkwatervoorziening staat voor grote uitdagingen. Vitens moeten werken aan een nieuw watersysteem, dat beter bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Een watersysteem dat is toegerust op de toenemende vraag, en grillige gebruikspatronen. Een watersysteem dat inspelt op de technologische ontwikkeling, die kansen oplevert voor innovatie maar bijvoorbeeld ook vraagt om meer aandacht voor cybersecurity. En een watersysteem dat duurzaam is, en nog meer rekening houdt met balans in kwetsbare bronnen en leefomgeving.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Drinkwaterlevering kent een gebonden klantenbestand. Dit maakt dat het risicoprofiel minder groot is dan bij activiteiten in een geliberaliseerde markt.

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten

Naam	N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel	BNG Bank is opgericht in 1914 en richt zich exclusief op het publieke domein in Nederland. Klanten zijn onder meer gemeenten, woningcorporaties en zorg- en onderwijsinstellingen. Ambitie is dat klanten de bank beschouwen als natuurlijke partner voor het oplossen van hun maatschappelijke vraagstukken. De bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.
Betrokkenen	Het Rijk, de provincies, gemeenten en nog enkele andere overheidsinstanties.
Bestuurlijk belang	We hebben stemrecht over 17.199 aandelen. Dit is 0,031% van het totaal. Het totaal aantal uitstaande aandelen is 55.690.720.
Financieel belang	Het dividend 2021 bedroeg € 39.213,72. In 2022 was dit € 42.997,50. De activiteiten van BNG Bank hebben in de eerste zes maanden van 2023 tot een solide renteresultaat geleid. Het renteresultaat steeg van € 220 miljoen met € 49 miljoen tot € 269 miljoen. Dit is het gevolg van onder andere de hogere rente en langere looptijden van kredieten aan klanten van de BNG Bank. Over het eerste halfjaar van 2023 werd een nettowinst gerealiseerd van € 141 miljoen. In dezelfde periode van vorig jaar kwam de nettowinst uit op € 206 miljoen. Voornaamste oorzaak van de lagere nettowinst is een lager gerealiseerd resultaat financiële transacties op grond van de liquiditeitsportefeuille.
Ontwikkelingen	Duurzaamheid betekent voor BNG Bank dat het?handelen gericht is op het maken van impact, nu en op termijn. BNG Bank weet wat er in de maatschappij speelt,?is gericht op oplossingen en op de relatie met de klant. BNG Bank geeft haar activiteiten vorm met respect voor het milieu, met aandacht voor de medemens en op een eerlijke en transparante wijze. Dit doet de bank door de drie dimensies van het ESG-model (Environment, Social, Governance) te koppelen aan haar belangrijkste activiteiten: kredietverlening, funding, interne bedrijfsvoering en HR-beleid.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Het financiële risico blijft beperkt tot het nominale bedrag van de aandelen.

Paragraaf G Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf Grondbeleid is volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een verplicht onderdeel in de begroting en het jaarverslag. Deze paragraaf bevat:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- De beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondexploitatie in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Onze visie op grondbeleid in relatie tot onze programmadoelstellingen

In de structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020 staat ons planologisch beleid voor de bebouwde kom. Deze structuurvisie is 24 februari 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. In de uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie is aandacht voor de relatie tussen ruimtelijke projecten en toekomstige gebiedsontwikkelingen. Hierdoor is het mogelijk om kosten van ruimtelijke ontwikkelingen en bovenwijkse voorzieningen (mede) te verhalen op particuliere grondexploitaties.

De omgevingsvisie Kom volgt de structuurvisie uit 2011 op. Een omgevingsvisie voor de kern Winterswijk is in voorbereiding. We verwachten dat eind 2024 een eerste conceptversie van de omgevingsvisie kan worden opgeleverd. Samen met de omgevingsvisie Buitengebied vormt de omgevingsvisie voor de kern het beoordelingskader voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor woningbouw zoeken we hoofdzakelijk ruimte op inbreidingslocaties.

We (her)ontwikkelen bedrijventerreinen. In de spoorzone is het vroegere emplacement herontwikkeld tot bedrijventerrein. In het noordoosten van de gemeente ontwikkelen we samen met de gemeente Vreden op de landsgrens een grensoverschrijdend dienstencentrum. In 2024 kiest de raad de locatie voor een nieuw bedrijventerrein.

Hoe voeren we ons grondbeleid uit?

We geven het grondbeleid vorm aan de hand van beleidsnotities voor (delen van het) grondbeleid. Dit doen we wanneer de behoefte aan beleidsbepaling zich voordoet. Het grondbeleid is niet vastgelegd in een door de raad vastgestelde beleidsnota.

We toetsen ons grondbeleid aan de bij de jaarrekening geactualiseerde exploitatieberekeningen. Twee keer per jaar schetsen we in de begroting en de jaarrekening de actuele situatie. Jaarlijks actualiseren we de financiële prognose van de grondexploitaties bij de jaarrekening. Op basis daarvan doen we voorstellen en stellen we de koers op het gebied van het grondbeleid waar nodig bij.

De uitvoering van het grondbeleid volgt op de ontwikkeling van het planologisch beleid.

Belangrijke beleidsdocumenten voor ons grondbeleid zijn:

- De structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020.
- De woonvisie Passend en Duurzaam Wonen in Winterswijk 2020-2025/Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk.

- De Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030.
- Het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) Regio Achterhoek.

De structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020 is uitgewerkt in de MIR. MIR staat voor Meerjaren Investeringsplanning Ruimtelijke Projecten. De MIR is een overzicht van de nog niet gerealiseerde projecten uit de uitvoeringsparagraaf van de Structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020. De MIR is opgenomen in de kadernota 2024. Door de samenhang met de kadernota worden de beoogde ruimtelijke projecten rechtstreeks betrokken bij de brede afweging door de raad over het besteden van de beschikbare financiële middelen die vooraf gaat aan het samenstellen van de begroting.

Per ontwikkelingslocatie beoordelen we of we een actief of faciliterend grondbeleid voeren. We kijken per locatie of we samenwerking zoeken met private partijen. Afhankelijk van de planologische mogelijkheden en de vraag hebben we gronden gekocht, bouwrijp gemaakt en uitgegeven voor de functies wonen en werken.

Actuele prognose van de resultaten van de totale grondexploitatie

Jaarlijks actualiseren we de financiële prognose van de grondexploitaties bij de jaarrekening. Daarbij kijken we naar:

- De financiële resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties.
- De risicoanalyse over de actieve projectenportefeuille.
- De benodigde weerstandscapaciteit.

De netto contante waarde van de gezamenlijke exploitaties is positief. De exploitatieberekeningen zijn in 2023 geactualiseerd voor de jaarrekening 2022. Over het geheel wordt een positief resultaat verwacht van € 809.000. De grondexploitatie kent winstgevendende en verlieslatende projecten. De tekorten op de verlieslatende complexen zijn gedekt door voorzieningen die hiervoor zijn getroffen in de jaarrekening 2022.

De actuele prognose van de actieve grondexploitaties:

Complex	boekwaarde 31-12-2022	uitgaven na 2022	opbrengsten na 2022	eindjaar exploitatie	NCW eindsaldo exploitatie per 31-12-2022	NCW eindsaldo per 31-12-2022 inclusief voorziening
Grondexploitatie in exploitatie						
12 Eelink	-130.160	669.538	640.573	2024	88.500	88.500
15 complex Parallelweg	891.364	32.348	249.875	2023	-674.432	-432
19 Gaxel dienstencentrum	190.556	161.154	368.381	2025	1678	1678
20 Zonnebrink	-71.129	63.842	0	2024	4.959	4.959
21 Boterstraat	-124.360	121.073	0	2023	5.150	5.150
61 Spoorzone	2.880.889	247.785	3.987.440	2025	708.444	708.444
62 De Vlijt	5.109.281	2.432.990	6.087.375	2025	-1.484.803	197
91 Bedrijvenlandgoed Slinge	858.947	93.001	781.000	2023	-180.902	98
Totaal	9.605.388	3.821.731	12.114.644		-1.531.406	808.594

Onderbouwing van de geraamde winstneming

Per complex nemen we winst naar rato van de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd. De Commissie BBV heeft aangegeven dat we winst moeten berekenen volgens deze POC-methode. POC staat voor Percentage of Completion.

In de meerjarenbegroting 2024–2027 is geen rekening gehouden met winstafdrachten vanuit de grondexploitatie. We verwerken winsten uit grondexploitaties pas in de begroting

wanneer de grondverkoop die ten grondslag liggen aan de te realiseren winst zijn gedekt door verkoopovereenkomsten.

De beleidsuitgangspunten voor de reserves in relatie tot de risico's van de grondzaken

Gemeenten moeten de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties kunnen opvangen. Veel gemeenten hebben daarvoor een algemene reserve grondexploitatie. Onze gemeente heeft geen afgezonderd weerstandsvermogen voor de grondexploitatie in de vorm van een algemene reserve grondexploitatie. De algemene reserve van de gemeente voorziet in het weerstandsvermogen.

Winsten op complexen komen na realisatie tot uitdrukking in het rekeningsaldo van de gemeente. We voegen winst dan rechtstreeks toe aan onze algemene reserve. Voorzienbare verliezen brengen we in mindering op onze algemene reserve.

We gaan ervan uit dat een weerstandsvermogen van € 0,3 miljoen toereikend is. Bij de jaarrekening 2022 is een actuele inventarisatie gemaakt van de risico's in de grondexploitaties. De risico's zijn beschreven. Beoordeeld is wat de kans is dat de risico's zich voordoen en wat de impact is. De omvang van de gezamenlijke risico's is bepaald met een kansberekening. Het is immers niet waarschijnlijk dat alle risico's zich op hetzelfde moment en in volle omvang voordoen. De kansberekening is uitgevoerd met een MonteCarlo Analyse. De MonteCarlo Analyse geeft aan dat voor de actuele grondexploitaties een weerstandsvermogen van € 337.000 voldoende is.

Woonbeleid

De Woonvisie Winterswijk 2020-2025 Passend en duurzaam wonen in Winterswijk geeft weer waar de gemeente Winterswijk zich op richt op het gebied van wonen. Het doel van de woonvisie is ervoor te zorgen dat Winterswijk een fijne gemeente blijft om in te wonen. We willen dat iedereen in Winterswijk een passende en duurzame woning kan vinden die aansluit bij zijn of haar woonwensen, nu en in de toekomst.

In reactie op de veranderde woningmarkt is de Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030 opgesteld. 'Goed wonen in een vitale regio' is de centrale boodschap van deze regionale woonagenda. Drie ambities staan centraal: een passende woning voor iedereen, goed wonen voor een gezonde en duurzame Achterhoekse economie en wonen als basis voor de leefbaarheid. De nieuwe agenda kent vier programmalijnen met ieder zijn eigen doelen. De Regionale Woonagenda 2023-2030 is in februari 2023 door de gemeenteraad vastgesteld en dient als een regionale visie waaraan beleid, projecten en acties zullen worden gestaafd.

Nieuwe woningbouwplannen worden getoetst aan de Regionale Woonagenda, de lokale Woonvisie en aan het Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2019-2025. Bouwen voor de behoefte met kwaliteit is het uitgangspunt.

Bedrijventerreinen

De zeven Achterhoekse gemeenten en de provincie Gelderland hebben het gezamenlijke doel om lokale en regionale bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren op bedrijventerreinen die qua kwaliteit en beschikbaarheid voldoen aan de eisen en wensen van ondernemers en hun omgeving. In het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023 (RPW Achterhoek) wordt bepaald waar bedrijventerreinen in de Achterhoek noodzakelijk zijn. Dit RPW is daarmee het regionale kader. Er staat in wat de opgaven voor de gemeenten zijn voor het herstructureren en optimaliseren van bestaande terreinen.

We ontwikkelen nieuw bedrijventerrein. Het RPW laat specifiek voor Winterswijk zien dat er behoefte is aan nieuw bedrijventerrein voor de groei van lokale ondernemingen. De industrie is een belangrijke stuwende factor in Winterswijk. Het biedt veel directe werkgelegenheid en draagt indirect bij aan werkgelegenheid in de andere sectoren. Industrie levert ook een bijdrage aan de leefbaarheid binnen de gemeente, met haar uitgebreide voorzieningen, cultuur, sport en rijke verenigingsleven. Voor het succes van ons bedrijfsleven is ruimte nodig, terwijl bedrijventerrein schaars is. Om in Winterswijk een aantrekkelijk ruimtelijk-economisch vestigingsklimaat te behouden, is het aanwijzen van een groeilocatie wenselijk.

De raad heeft in 2021 een gebied aan de Misterweg aangewezen als ontwikkellocatie voor nieuw bedrijventerrein. Om tot een breed gedragen keuze te komen wordt het raadsbesluit uit 2021 heroverwogen. De aanwijzing van een locatie voor een bedrijventerrein heeft een grote impact op de omgeving. Het proces tot de locatiekeuze moet zorgvuldig zijn en op breed vertrouwen kunnen rekenen. Het proces om in 2024 tot een nieuwe locatiekeuze te komen wordt vanaf 2023 doorlopen.

Planontwikkeling gemeentelijk initiatief

De Vlijt

De gemeente heeft de voormalige steenfabriek De Vlijt verworven. De locatie wordt herontwikkeld. Op het terrein leggen we een nieuwe ontsluitingsweg vanaf de Misterweg aan. We verwachten hier in 2024/2025 hernieuwd bedrijventerrein uit te geven.

Complex Parallelweg

Aan de Parallelweg heeft de gemeente een aantal verouderde bedrijfsgebouwen aangekocht, de opstallen gesloopt en de bodem gesaneerd. Op deze wijze is hernieuwd bedrijventerrein gemaakt. De laatste kavel van 2.000 m² wordt in 2023 uitgegeven.

Bedrijvenlandgoed Slinge (voormalig DAV terrein Wooldseweg)

Het bedrijf Winterwarm heeft zich hier gevestigd. In 2021 heeft Winterwarm het grootste gedeelte van het terrein afgenomen. Het resterende gedeelte van de grond wordt uiterlijk in 2025 uitgegeven.

Spoorzone

De gemeente heeft in 2020 het bedrijventerrein op het emplacement in de spoorzone verworven. Op dit terrein is plaats voor hoogwaardige bedrijvigheid, perifere detailhandel en maatschappelijke functies. Wij verwachten het emplacement de komende jaren in te vullen met drie bedrijven en met een woonzorgcomplex.

Eelink

Eelink is een woongebied voor woningen in het duurdere segment waarmee al in 2006 is gestart. In een later stadium is de ontwikkeling van het aangrenzende terrein Den Harden met woningbouw aan het project toegevoegd. De ontwikkeling van Den Harden is een particulier initiatief. De afronding van Eelink is in zicht. Wij verwachten het project in 2024/2025 af te ronden door de openbare ruimte woonrijp te maken.

Zonnebrink

In het schoolgebouw aan de Zonnebrink zijn appartementen en een hotel gekomen. Op het vroegere sportveld zijn een parkeerterrein en woningen gerealiseerd. Een perceel grond voor maatschappelijke doeleinden is in 2022 uitgegeven. Deze kavel wordt nog bebouwd. We verwachten het woonrijp maken in 2024 af te ronden.

Bedrijventerrein Dennenoord

Op 26 januari 2023 heeft de raad een besluit genomen over de revitalisering van Dennenoord. Verhaegh Trading blijft op Dennenoord gevestigd.

Gaxel

Samen met de gemeente Vreden willen we op de landsgrens aan de Vredenseweg het Dienstencentrum Gaxel Grens/zWork Center (GGC) realiseren. Het bestemmingsplan is in 2020 onherroepelijk geworden. In 2021 is de beoogde projectontwikkelaar voor het GGC geselecteerd. Het is aan de projectontwikkelaar om uiterlijk in januari 2024 tot een haalbare businesscase te komen.

WoooW

WoooW omvat de gebiedsontwikkeling in het gebied gelegen tussen Weurden, Dingstraat, Roelvinkstraat en Spoorstraat. De raad heeft in 2023 de voorkeur uitgesproken voor nieuwe huisvesting voor Boogie Woogie, de bibliotheek en de Wuh aan de Spoorstraat. Elders in het plangebied is ruimte voor wonen en voor commerciële ruimte. Het plan wordt verder uitgewerkt en wordt voorgelegd aan de raad in 2024.

Ribeslaan

De gemeente ontwikkelt aan de Ribeslaan een woningbouw voor starters op de woningmarkt. Een participatietraject met starters en buurtbewoners is doorlopen. Gedurende de 2e helft van 2023 werken we de kaders voor de uitvoering van het project uit en bereiden we de planologische procedure voor. De uitvoering start volgens planning in 2024.

Planontwikkeling particulier initiatief

Narcisstraat / Parallelweg

De gemeenteraad heeft bij de behandeling van de begroting 2022-2025 een amendement aangenomen om in te zetten op de ontwikkeling van de terreinen aan de Narcisstraat als toekomstige woonwijk. De gemeente heeft in 2023 een verkoopovereenkomst gesloten voor de gemeentelijke positie in het gebied met de eigenaar van de aangrenzende vroegere bouwmaterialenhandel Meerdink. De koper is voornemens de beide locaties als één gebied te ontwikkelen voor woningbouw. De bestemmingsplanprocedure is in voorbereiding.

Europalaan

De Woonplaats wil de komende jaren 112 woningen in vier flatgebouwen aan de Europalaan vervangen door 130 nieuwe woningen in drie gebouwen. De oude en nieuwe gebouwen worden gefaseerd gesloopt en gebouwd zodat een deel van de bewoners van de te vervangen woningen in één keer over kan naar de nieuwbouw. Het plan vereist wijziging van het bestemmingplan. Volgens de planning wordt het bestemmingsplan in 2023 in procedure gebracht, vindt de eerste sloop plaats in 2024 en wordt begin 2025 gestart met de eerste nieuwbouw.

Kloetenseweg

Een plan is in ontwikkeling om ter plaatse van het al langere tijd leegstaande winkelcentrum op de Pelkwijk een nieuwe supermarkt en 28 woningen bouwen. De ontwikkelaar beoogt het bestemmingsplan in het vierde kwartaal 2023 in procedure te brengen.

Park Achterhoek

Op Park Achterhoek is het terrein voor het gezondheidspark nu nog niet bebouwd. De ontwikkelaar van Park Achterhoek beoogt hier vier gebouwen te realiseren.

Meddo Nieuw Gelle

Nieuw Gelle wordt in fasen ontwikkeld. Fase 1 is gereed. Fase 2 is in uitvoering. De ontwikkelaar van Nieuw Gelle werkt aan de voorbereiding van de fasen 3 en 4.

Brinkheurne, terrein Grijsen

De tweede fase van dit plan is in uitvoering. In deze fase kunnen 11 woningen worden gebouwd waarvan de meesten inmiddels gereed zijn.

De Rikker

Met de eigenaren van het nu nog niet bebouwde gedeelte van de Rikker heeft het college een overeenkomst gesloten voor de bouw van circa 200 woningen. Het betreft het gebied dat is gelegen tussen de Rikker fase 5b aan de Vredenseweg en de eerder bebouwde delen van de Rikker. Verwacht wordt dat de ontwikkelaar van de Rikker de gemeente nog in 2023 en anders in 2024 een ontwerp-bestemmingsplan dan wel omgevingsplan aanreikt dat nog in 2023 en anders in 2024 in procedure wordt gebracht.

Kottenseweg 18 tot 20 en Wooldseweg 13-II

Het bestemmingsplan voor de bouw van maximaal vijf woningen is 30 juni 2022 vastgesteld. Op het terrein waar vroeger een kolenhandel was gesitueerd worden vijf woningen gebouwd.

Bumerweg

24 november 2022 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan vastgesteld voor de bouw van 19 appartementen verdeeld over twee gebouwen op een terrein aan de Bumerweg waar voorheen een aannemersbedrijf was gevestigd.

Wonen op Droppers Woold

Het bestemmingsplan voor de bouw van 16 woningen nabij de buurtschapskern van Woold is maart 2023 in procedure gebracht. 8 van de 16 woningen voldoen aan de norm voor betaalbare koop dan wel betaalbare huur.

Financiële positie grondexploitatie

We onderscheiden in het cluster Grondexploitatie drie categorieën:

- Bouwgrond in exploitatie (BIE).
- Faciliterend grondbeleid.
- Strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding

Voor deze drie groepen gelden verschillende regels over hoe we ze moeten verantwoorden op de balans en over wat in financieel opzicht is toegestaan. We lichten de drie categorieën hierna toe.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

De BIE vormt de kern van het gemeentelijk grondbedrijf. Het gaat om actief grondbeleid waarmee grote bedragen kunnen zijn gemoeid. De gemeente voert de grondexploitatie op basis van een vastgesteld bestemmingsplan.

We nemen investeringen in BIE op de balans op als onderhanden werk. Dit betekent dat we erop rekenen dat we de investering terugverdienen uit de verkoop van de bouwgrond die wordt ontwikkeld. Als een complex verliesgevend is, vormen we een verliesvoorziening zodra een verlies zich aandient. Om te kunnen beoordelen of de complexen in de BIE nog winstgevend zijn, rekenen we bij de jaarrekening de actuele stand van zaken bij de complexen door.

Medio 2023 omvat de BIE acht complexen. Drie voor woningbouw: Eelink, Zonnebrink en Boterstraat. En vijf bedrijventerreinen: complex Parallelweg, Gaxel dienstencentrum, Spoorzone, Bedrijvenlandgoed Slinge en De Vlijt.

We verwachten de complexen Parallelweg, Boterstraat en mogelijk Bedrijvenlandgoed Slinge in 2023 af te ronden en te beëindigen. We verwachten in 2024 het complex Ribeslaan als BIE te openen.

De boekwaarde van de Bie neemt af. De boekwaarde is het bedrag waarvoor de BIE als onderhanden werk op de balans is opgenomen. De tabel hieronder geeft het verwachte verloop van de boekwaarde van de BIE in 2024 aan. De cijfers zijn ontleend aan de bij de jaarrekening 2022 geactualiseerde grondexploitatieberekeningen. De in het overzicht opgenomen verliesvoorziening is getroffen voor het Complex De Vlijt.

Boekwaarde Bouwgrond in exploitatie (BIE)		
Complex	boekwaarde 1-1-2024	boekwaarde 31-12-2024
Eelink	-572.000	-
Zonnebrink	-59.000	-
Gaxel dienstencentrum	212.000	-36.000
Spoorzone emplacement	2.435.000	763.000
De Vlijt	6.857.000	4.549.000
totaal bruto	8.873.000	5.276.000
af: voorziening complexen BIE	1.485.000	1.485.000
netto-boekwaarde BIE	7.388.000	3.791.000

Uitgaven BIE

De uitgaven voor de BIE worden opgenomen in de begroting 2024 . De budgetten die in de begroting 2024 worden opgenomen zijn gebaseerd op de actuele exploitatieberekeningen.

Complex	Uitgaven 2024
BIE - grondexploitatie in exploitatie	
Eelink	469.000
Gaxel dienstencentrum	50.000
Spoorzone emplacement	92.000
De Vlijt	652.000
Totaal	1.263.000

Faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is sprake van grondexploitaties door derden. De gemeente is geen eigenaar van de gronden, maar werkt mee aan de ontwikkeling van projecten. De kosten verhalen we op de (particuliere) ontwikkelaar van de gronden. Hiervoor sluiten we grondexploitatieovereenkomsten met ontwikkelaars.

De boekwaarde van het faciliterend grondbeleid valt op de balans onder overige vorderingen. Het gaat hierbij om vorderingen die we op ontwikkelaars hebben. De

boekwaarde beperkt zich tot de door de gemeente gemaakte kosten die nog bij ontwikkelaars in rekening gebracht moeten worden. In de jaarrekening 2022 bedraagt de boekwaarde -/- € 67.000. Deze boekwaarde is negatief. Dit betekent dat een deel van de vergoedingen al is ontvangen voordat de kosten zijn gemaakt. De plannen van het faciliterend grondbeleid (ook wel “particuliere exploitaties” genoemd) hebben we hiervoor toegelicht bij Planontwikkeling particulier initiatief.

Strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding

Met strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding willen we grondexploitatie bedrijven. Bijvoorbeeld in de (verre) toekomst. De verwervingskosten van deze gronden nemen we op de balans op onder de materiële vaste activa (MVA). Voorbereidingskosten nemen we op onder de immateriële vaste activa (IVA).

De voorziening voor de positie Narcisstraat dekt het verschil af tussen de boekwaarde en de vrije verkoopwaarde in het economisch verkeer bij huidige bestemming.

Complex	boekwaarde 1-2022	31- voorziening 12-2022	31- boekwaarde 31-12-2022 verminderd met voorziening
Strategische posities en grondexploitatie in voorbereiding			
Narcisstraat Transformatie	846.000	216.000	630.000
Weurden 2-4	488.000		488.000
Weurden panden nrs. 8 t/m 14 (vm. Expert en Aldi)	788.000		788.000
Totaal	2.122.000	216.000	1.906.000

Paragraaf H Wet open overheid (WOO)

Op 1 mei 2022 trad de Wet open overheid (Woo) in werking. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is een belangrijke stap naar een transparante(re) digitale overheid. De Woo stelt het actief openbaar maken van informatie aan de burger centraal en herhaalt het belang van een goede informatiehuishouding. Publieke informatie moet beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en te archiveren zijn. Dit wordt stap voor stap voor verschillende typen informatie ingevoerd.

Gemeente Winterswijk heeft vanaf 1 mei 2022 een centraal e-mailadres beschikbaar gesteld, om burgers en journalisten bij informatieverzoeken te helpen bij het vinden van informatievraagstukken. Er is een proces voor Woo-verzoeken ingericht met een Woo-contactpersoon die dit Woo-proces ondersteunen.

De invoering van de Woo heeft in 2023 vanuit het Rijk enige vertraging opgelopen, echter de invoering van de I-kolom, die mede zorgt voor een informatievoorziening die op orde is, verloopt volgens schema. Voor het actief openbaar maken van documenten zou aanvankelijk het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) worden gebruikt. De minister van BZK heeft in 2023 echter voor een andere oplossingsrichting gekozen. Door het Rijk is gewerkt aan een verwijsindex en een zoekfunctie om openbaar te maken informatiecategorieën te ontsluiten. Deze is per 19 juni 2023 beschikbaar gekomen. Er is momenteel echter nog veel onduidelijk over deze nieuwe Woo-index. Gemeente Winterswijk oriënteert zich op het juiste kanaal of kanalen voor deze ontsluiting, wellicht biedt het e-depot via de archiefdienst hiervoor een optie.

Bijlagen

Bijlage 1 Financiële tabellen

Toelichting financiële tabellen

Deze bijlage bevat een aantal financiële tabellen die door het Besluit begroting en verantwoording verplicht zijn voorgeschreven, zowel voor het financieel toezicht door de provincie als de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten.

Taakvelden

Elke gemeente is verplicht om alle baten en lasten (in de financiële administratie) aan voorgeschreven taakvelden toe te rekenen. Dit dient de volgende twee doelen:

- Onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten voor wat betreft de baten en lasten van die taakvelden.
- Macro-economische vergelijking voor de verdeling van het gemeentefonds.

Het gemeentefonds is onderverdeeld in een aantal clusters (voor de verdeling), welke zijn opgebouwd uit een aantal taakvelden. Wanneer het rijk constateert dat er landelijk sprake is van een verschuiving in lasten tussen verschillende taakvelden kan dat aanleiding zijn om de verdeling van het gemeentefonds aan te passen. Eén van de uitgangspunten is namelijk dat de verdeling globaal aansluit bij de kostenontwikkeling van gemeenten.

Binnen de programma's zijn deze taakvelden niet zichtbaar maar zijn deze onderdeel van de verschillende beleidsvelden waarbij een taakveld altijd maar bij één beleidsveld hoort.

x € 1.000	Taakveld	Omschrijving	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
			lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
	0.1	Bestuur	3.007	0	-3.007	2.848	0	-2.848	2.730	0	-2.730	2.823	0	-2.823
	0.10	Mutaties reserves	1.000	3.016	2.016	0	15	15	0	15	15	0	15	15
	0.2	Burgerzaken	1.077	543	-534	1.095	559	-536	1.120	657	-463	1.144	711	-433
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	262	126	-136	253	107	-146	252	107	-146	252	107	-145
	0.4	Overhead	12.126	936	-	11.711	936	-	11.482	936	-	11.235	936	-
				11.191				10.775			10.546			10.299
	0.5	Treasury	-424	528	952	-317	526	844	-491	524	1.015	-417	519	937
	0.61	OZB woningen	270	3.915	3.644	270	3.964	3.693	270	3.999	3.728	270	4.034	3.763
	0.62	OZB niet-woningen	94	3.060	2.965	94	3.060	2.965	94	3.070	2.975	94	3.080	2.985
	0.64	Belastingen overig	22	50	28	22	50	28	22	50	28	22	50	28
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	69.590	69.590	0	69.791	69.791	0	64.154	64.154	0	62.998	62.998
	0.8	Overige baten en lasten	36	0	-36	36	0	-36	36	0	-36	36	0	-36
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.182	0	-2.182	2.131	0	-2.131	2.080	0	-2.080	2.080	0	-2.080
	1.2	Openbare orde en veiligheid	1.039	18	-1.021	1.062	18	-1.044	1.039	18	-1.021	1.045	18	-1.027
	2.1	Verkeer en vervoer	5.577	144	-5.433	6.004	144	-5.859	6.163	144	-6.018	6.109	144	-5.965
	2.2	Parkeren	82	0	-82	110	0	-110	130	0	-130	128	0	-128
	3.1	Economische ontwikkeling	205	0	-205	205	0	-205	205	0	-205	205	0	-205
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	76	0	-76	76	0	-76	76	0	-76	76	0	-76
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	261	142	-119	261	142	-119	261	142	-119	261	142	-119
	3.4	Economische promotie	410	1.249	839	360	1.494	1.134	360	1.494	1.134	360	1.494	1.134
	4.2	Onderwijshuisvesting	1.524	0	-1.524	1.521	0	-1.521	1.764	0	-1.764	1.732	0	-1.732
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.853	879	-974	1.853	879	-974	1.852	879	-973	1.852	879	-973
	5.1	Sportbeleid en activering	977	189	-788	968	189	-779	948	178	-770	896	0	-896
	5.2	Sportaccommodaties	2.652	597	-2.056	2.879	597	-2.282	2.848	597	-2.252	2.799	597	-2.203
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.612	0	-1.612	1.574	0	-1.574	1.536	0	-1.536	1.521	0	-1.521
	5.4	Musea	194	0	-194	194	0	-194	194	0	-194	194	0	-194
	5.5	Cultureel erfgoed	570	77	-493	479	67	-413	479	67	-413	479	67	-412
	5.6	Media	453	0	-453	453	0	-453	434	0	-434	434	0	-434
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.022	134	-3.889	3.885	134	-3.752	3.885	134	-3.751	3.894	134	-3.760
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	15.220	13.471	-1.749	15.625	13.877	-1.749	16.019	14.270	-1.749	16.411	14.662	-1.749
	6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.675	0	-1.675	1.675	0	-1.675	1.577	0	-1.577	1.577	0	-1.577
	6.3	Inkomensregelingen	16.147	8.682	-7.465	16.144	8.682	-7.461	16.134	8.682	-7.451	16.134	8.682	-7.451
	6.4	WSW en beschut werk	6.413	1.145	-5.268	6.122	1.096	-5.027	6.034	1.084	-4.951	6.034	1.084	-4.951
	6.5	Arbeidsparticipatie	783	0	-783	783	0	-783	783	0	-783	783	0	-783
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.337	8	-1.329	1.337	8	-1.329	1.337	8	-1.329	1.337	8	-1.329
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	50	0	-50	50	0	-50	50	0	-50	50	0	-50
	6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.737	223	-3.514	3.562	223	-3.339	2.987	326	-2.661	2.812	323	-2.489
	6.71b	Begeleiding (WMO)	4.041	0	-4.041	3.941	0	-3.941	3.841	0	-3.841	3.841	0	-3.841
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	556	0	-556	366	0	-366	370	0	-370	408	0	-408
	6.72a	Jeugdhulp begeleiding	2.863	0	-2.863	2.863	0	-2.863	2.863	0	-2.863	2.863	0	-2.863
	6.72b	Jeugdhulp behandeling	2.188	0	-2.188	2.188	0	-2.188	2.188	0	-2.188	2.188	0	-2.188
	6.73a	Pleegzorg	360	0	-360	360	0	-360	360	0	-360	360	0	-360
	6.73b	Gezinsgericht	920	0	-920	920	0	-920	920	0	-920	920	0	-920
	6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	3.219	0	-3.219	3.219	0	-3.219	3.219	0	-3.219	3.219	0	-3.219
	6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	169	0	-169	169	0	-169	169	0	-169	169	0	-169

6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	387	0	-387	387	0	-387	387	0	-387	387	0	-387
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	9	0	-9	9	0	-9	9	0	-9	9	0	-9
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	85	0	-85	85	0	-85	85	0	-85	85	0	-85
6.82a	Jeugdbescherming	604	0	-604	604	0	-604	604	0	-604	604	0	-604
6.82b	Jeugdreclassering	55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55
7.1	Volksgezondheid	1.781	342	-1.439	1.731	342	-1.389	1.631	241	-1.390	1.392	2	-1.390
7.2	Riolering	3.436	4.434	998	3.390	4.409	1.018	3.381	4.395	1.014	3.369	4.395	1.027
7.3	Afval	2.803	3.266	463	2.803	3.266	463	2.803	3.266	463	2.803	3.266	463
7.4	Milieubeheer	2.419	611	-1.807	2.274	616	-1.658	1.700	39	-1.661	1.728	39	-1.689
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	325	242	-83	325	242	-83	325	242	-83	325	242	-83
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.295	714	-1.581	2.095	714	-1.381	2.095	714	-1.381	2.095	714	-1.381
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	202	185	-17	3.204	3.187	-17	202	182	-20	202	185	-17
8.3	Wonen en bouwen	3.238	148	-3.090	1.189	148	-1.041	1.189	148	-1.041	1.189	148	-1.041
	Totaal	118.477	118.662	185	117.502	119.481	1.979	113.087	110.762	-2.325	112.872	109.674	-3.199

Balans (prognose)

De prognose van de balans is van belang om inzicht te hebben in het toekomstig verloop van een aantal balansposten. Vooral de ontwikkeling van de materiële vaste activa, het eigen en vreemd vermogen is hierbij van belang. Deze balans vormt daarmee ook een belangrijke basis voor de financiële kengetallen die onderdeel zijn van de paragraaf weerstandsvermogen.

x € 1.000	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
Im/Mat. Vaste activa	130.934	140.090	145.481	140.958	137.405
Fin.vaste activa	8.128	8.074	8.021	7.967	7.967
Voorraden	7.265	7.265	7.265	7.265	7.265
KBG	5.447	5.447	5.447	5.447	5.447
Vorderingen	14.690	14.690	14.690	14.690	14.690
Overlopende activa	6.495	6.495	6.495	6.495	6.495
Totaal	172.959	182.061	187.399	182.822	179.269

x € 1.000	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
Eigen vermogen	56.190	56.359	55.321	52.994	49.793
Voorzieningen	9.353	9.047	8.825	8.617	8.593
Langlopende schulden	74.495	85.540	92.062	90.407	90.252
Kortlopende schulden	23.134	21.328	21.404	21.018	20.844
Overlopende Passiva	9.787	9.787	9.787	9.787	9.787
Totaal	172.959	182.061	187.399	182.822	179.269
Solvabiliteit	32,5%	31,0%	29,5%	29,0%	27,8%

EMU-Saldo

Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente. Deze zijn berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie. Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel.

x € 1.000	rekening 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026	begroting 2027
Begroot saldo van baten en lasten voor bestemming	1.194	-9.242	169	-1.039	-2.327	-3.201
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.355	5.072	5.352	6.094	6.457	6.422
Onttrekkingen/dotaties voorzieningen	-795	-618	-306	-222	-208	-24
Investerings in materiële/immateriële activa	-8.243	-6.371	-14.508	-11.485	-1.934	-2.869
EMU saldo	-2.489	-11.159	-9.293	-6.651	1.988	329

Incidentele baten en lasten

De provincie beoordeelt of de begroting structureel in evenwicht is ofwel, is een gemeente in staat om structurele lasten af te dekken met structurele inkomsten. Om die reden is het van belang inzicht te bieden in de incidentele baten en lasten. Wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een groot bedrag aan incidentele baten, bij een gering begrotingsoverschot, is de begroting feitelijk structureel niet evenwicht waardoor een gemeente in financiële problemen kan komen en er een strenger toezichtsregime geldt. Andersom kan ook, stel een gemeente heeft een gering begrotingstekort maar is sprake van veel incidentele lasten kan de provincie toch tot het oordeel komen dat de begroting structureel wel in evenwicht is.

Om te bepalen of er sprake is van een incidentele post is het karakter van de bijbehorende activiteit leidend. Dus een eenmalige verhoging van bijvoorbeeld het budget voor huishoudelijk hulp telt niet als incidenteel, hier is sprake van een structurele activiteit waarbij het budget fluctueert. Een pilot daarentegen waarvan vast staat dat deze 2 of 3 jaar duurt telt wel als incidenteel, van deze activiteit is immers een einddatum bepaald. Uitgangspunt bij gemeenten is over het algemeen dat alle lasten en baten als structureel moeten worden aangemerkt, de echt incidentele posten zijn uitzonderingen.

x € 1.000	Toelichting	2024	2025	2026	2027
Incidentele baten					
Algemene Reserve	Toevoeging bestemmingsreserve groot onderhoud maatschappelijk vastgoed voor in stand houden culturele voorzieningen (onderhoud). Daarnaast een toevoeging aan de bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling.	3.000			
Bouwrijp maken Cultuurkwartier	Betreft dekking ten laste van de algemene reserve voor dekking van het grondexploitatietekort project Woow	0	3.002		
RIJK Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	Betreft een SPUK uitkering vanuit het Rijk (duur: 2 jaar) voor het uitvoeren van het klimaat- en energiebeleid	572	578		
Totaal incidentele baten		3.572	3.580	0	0
Incidentele lasten					
Advies rechtmatigheid	Betreft externe inhuur voor de begeleiding voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording door het college	50			
Bouwrijp maken Cultuurkwartier	Het begrote grondexploitatietekort project Woow	0	3.002		
Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	Kosten voor het uitvoeren van het klimaat- en energiebeleid	572	578		
Uitvoering sanering stortplaats WAL	Incidentele bijdrage aan de door de Provincie uit te voeren sanering van de stortplaats	150			
Subsidie St. Leergeld	De stichting Leergeld krijgt 2 jaar subsidie waarna beoordeelt gaat worden of deze structureel ingezet gaat worden.	10	10		
Bestemmingsreserve groot onderhoud maatschappelijk vastgoed	Toevoeging bestemmingsreserve groot onderhoud maatschappelijk vastgoed voor in stand houden culturele voorzieningen (onderhoud). Bedrag gaat ten lasten van de algemene reserve	2.000			
Uitvoering Erfgoednota	Kosten uitvoering van de erfgoednota.	18			
Erfgoed-Omgevingswet	Aanpassing op het gebied van erfgoed naar aanleiding van de invoering van de omgevingswet	40			
Subsidie inclusieve opvang BSO	In 2023 heeft een pilot plaatsgevonden. In 2024 verlengt met 1 jaar.	190			
Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling	Toevoeging in het kader voor de optimale uitvoering van het organisatie masterplan.	1.000			
Totaal incidentele lasten		4.030	3.590	0	0
Saldo incidentele baten en lasten		-458	-10	0	0

Structurele mutaties reserves

In de begroting is een structurele onttrekking geboekt uit de bestemmingsreserve Notaristuin, voor dekking van de kapitaallasten.

x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Bestemmingsreserve Notaristuin 2.0	16	15	2	2

Saldo van baten en lasten

In deze tabel is een overzicht opgenomen van het saldo van de baten en lasten per programma. Zoals voorgeschreven zijn vervolgens afzonderlijk inzichtelijk gemaakt:

- De algemene dekkingsmiddelen (algemene uitkering, OZB, toeristenbelasting, precariobelasting, forensenbelasting).
- De raming voor de vennootschapsbelasting (vooral nog zijn geen winsten voorzien waarover vennootschapsbelasting moet worden afgedragen).
- De raming voor overhead (salarislasten van medewerkers ten behoeve van het primaire proces zoals management/secretariaat/financiën/personeelszaken/etc. maar ook de kosten voor huisvesting en automatisering).
- De post onvoorzien (er is een jaarlijks bedrag opgenomen voor onvoorziene, incidentele, zaken in dat jaar).

Hieruit volgt het begrotingssaldo voor eventuele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Door ook deze onttrekkingen en toevoegingen hierbij te betrekken wordt het begrotingssaldo voor de komende jaren verkregen. De laatste stap is een correctie op dit

saldo vanwege de incidentele baten en lasten waardoor duidelijk wordt wat het structurele begrotingssaldo bedraagt (van belang voor het provinciaal toezicht).

x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Programma 1 (saldo baten en lasten)	-25.211	-24.696	-23.825	-23.691
Programma 2 (saldo baten en lasten)	-21.609	-21.460	-21.520	-21.550
Programma 3 (saldo baten en lasten)	-13.242	-16.092	-13.265	-13.232
Programma 4 (saldo baten en lasten)	-7.265	-6.664	-6.400	-6.469
Programma 5 (saldo baten en lasten)	-529	-539	-538	-537
Totaal van de programma's	-67.856	-69.451	-65.547	-65.479
Algemene dekkingsmiddelen	78.837	79.223	73.803	72.613
Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
Overhead	-10.775	-10.775	-10.546	-10.299
Onvoorzien	-36	-36	-36	-36
Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	169	-1.039	-2.327	-3.201
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	16	3.017	2	2
begrotingssaldo inclusief reserves	185	1.979	-2.325	-3.199
Saldo incidentele baten en lasten	-458	-10	0	0
Structureel begrotingssaldo	643	1.989	-2.325	-3.199

Meerjarig financieel overzicht

x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Baten	115.646	116.464	110.760	109.672
Lasten	-115.477	-117.502	-113.087	-112.872
Saldo baten en lasten	169	-1.039	-2.327	-3.201
Onttrekkingen aan reserves	3.016	3.017	2	2
Toevoegingen aan reserves	-3.000	0	0	0
Saldo reserves	16	3.017	2	2
Begrotingssaldo	185	1.979	-2.325	-3.199

Bijlage 2 Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen

Reserves

In onderstaande tabel is het verwachte verloop van de reserves en de voorzieningen voor de komende jaren opgenomen. De verwachte begrotingssaldo's zijn verrekend met de algemene reserve. Bij de afzonderlijke jaarrekeningen zal blijken wat het uiteindelijke resultaat in dat jaar is geweest.

Voor 2024 zijn twee onttrekkingen voorzien. De € 3 miljoen ten laste van de algemene reserve is ten behoeve van:

bestemmingsreserve Personeel en Organisatie € 1 miljoen: om de taakstellende bezuiniging op de organisatie de komende jaren te kunnen realiseren;

bestemmingsreserve Groot Onderhoud Maatschappelijke Vastgoed € 2 miljoen: Deze reserve is bedoeld om noodzakelijk onderhoud te plegen aan:

- de basisscholen die betrokken zijn in 1e fase van het IHP
- zwembad Jaspers
- gebouw Boogie Woogie
- theater De Storm.

Voorzieningen

De algemene voorzieningen hebben vooral betrekking op de uitvoering van pensioenverplichtingen van voormalig bestuurders, de gemeente heeft in dat geval feitelijk de rol van pensioenfonds. In tegenstelling tot de vorige begroting is bij de egalisatievoorziening (riool) sprake van onttrekkingen in plaats van toevoegingen. Dat heeft vooral te maken met de extra investeringen vanuit de klimaatagenda en riool. Door deze ten laste van de voorziening te brengen kan de stijging van het rioolrecht beperkt blijven tot de inflatiecorrectie.

Omschrijving (*1000)	Saldo 01- 01- 2024	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2024	Saldo 01- 01- 2025	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2025	Saldo 01- 01- 2026	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2026	Saldo 01- 01- 2027	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2027
Algemene reserve																
Algemene Reserve - vrij besteedbaar	47.04 5		3.000	44.04 5	44.23 0		3.002	41.22 8	43.20 7			43.20 7	40.88 2			40.88 2
Begroot Rekeningresultaat		185		185		1.979		1.979			2.325	- 2.325			3.199	- 3.199
Sub Totaal	47.04 5	185	3.000	44.23 0	44.23 0	1.979	3.002	43.20 7	43.20 7	0	2.325	40.88 2	40.88 2	0	3.199	37.68 3
Overige bestemmingsreserves																
Bestemmingsreserve inzamelstructuur afval	44			44	44			44	44			44	44			44
Bestemmingsreserve personeel en organisatie	155	1.000		1.155	1.155			1.155	1.155			1.155	1.155			1.155
Bestemmingsreserve onderhoud graven	629			629	629			629	629			629	629			629
Bestemmingsreserve stadsuitleg	107			107	107			107	107			107	107			107
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	252			252	252			252	252			252	252			252
Bestemmingsreserve Stedelijke herverkaveling	388			388	388			388	388			388	388			388
Reserve Omgevingswet	24			24	24			24	24			24	24			24
Reserve Aanpak inburgering nieuwkomers	186			186	186			186	186			186	186			186
Reserve verduurzaming sportlocaties	75			75	75			75	75			75	75			75
Reserve verduurzaming gemeentegebouwen	75			75	75			75	75			75	75			75
Reserve Notaristuin 2.0	210		16	194	194		15	179	179		2	177	177		2	175
Reserve Groot onderhoud maatschappelijk vastgoed		2.000		2.000	2.000			2.000	2.000			2.000	2.000			2.000
Reserve doorgeschoven budgetten	7.000			7.000	7.000			7.000	7.000			7.000	7.000			7.000
Sub Totaal	9.145	3.000	16	12.12 9	12.12 9	0	15	12.11 4	12.11 4	0	2	12.11 2	12.11 2	0	2	12.11 0
Totaal eigen vermogen	56.19 0	3.185	3.016	56.35 9	56.35 9	1.979	3.017	55.32 1	55.32 1	0	2.327	52.99 4	52.99 4	0	3.201	49.79 3

Omschrijving (*1000)	Saldo 01- 01- 2024	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2024	Saldo 01- 01- 2025	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2025	Saldo 01- 01- 2026	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2026	Saldo 01- 01- 2027	Toe- voege n	Ver- minder en	Saldo 31- 12- 2027
Algemene Voorzieningen																
VRZ Uitvoering wet APPA	2.376	124		2.500	2.500	120		2.620	2.620	119		2.739	2.739	12		2.751
VRZ Voormalig personeel	2.367		214	2.153	2.153		150	2.003	2.003		147	1.856	1.856		36	1.820
VRZ Invulling CAO- gelden OR	80			80	80			80	80			80	80			80

Sub Totaal	4.823	124	214	4.733	4.733	120	150	4.703	4.703	119	147	4.675	4.675	12	36	4.651
Egalisatievoorzieningen																
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (riool)	2.563		217	2.346	2.346		192	2.154	2.154		179	1.975	1.975			1.975
Sub Totaal	2.563	0	217	2.346	2.346	0	192	2.154	2.154	0	179	1.975	1.975	0	0	1.975
Onderhoudsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen																
Onderhoudsvoorzieningen	1.968	512	512	1.968	1.968	512	512	1.968	1.968	512	512	1.968	1.968	102	102	1.968
Sub Totaal	1.968	512	512	1.968	1.968	512	512	1.968	1.968	512	512	1.968	1.968	102	102	1.968
Afronding	0															
Totaal voorzieningen	9.353	636	943	9.047	9.047	632	854	8.825	8.825	631	838	8.617	8.618	114	138	8.593

Bijlage 3 Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

In deze bijlage zijn de, voor iedere gemeente, verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren opgenomen. De gegevens zijn afkomstig van de openbare bron 'Waarstaatjegemeente', per 31/08/2023. Om enige context voor de scores mee te geven zijn telkens de drie meest actuele jaren opgenomen voor zowel Winterswijk als het landelijk gemiddelde. De genoemde jaren zijn van de zogenaamde peildata, voor de meeste indicatoren geldt dat 2022 het meest actuele peiljaar is, soms is dit 2021 en in een aantal gevallen 2023.

Peiljaar	Winterswijk	Nederland	Peiljaar	Winterswijk	Nederland
Misdrijven, geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners			Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden, in €		
2022	4,6	5,1	2023	709	860
2021	4,5	4,3	2022	626	823
2020	5,9	4,6	2021	562	733
Misdrijven, vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners			Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden, in €		
2022	5	6	2023	878	942
2021	5,2	6	2022	884	905
2020	5,2	6,3	2021	818	810
Misdrijven, winkeldiefstallen 1.000 inwoners			Banen, per 1.000 inwoners van 15-64 jaar		
2022	1,5	2,3	2022	812,4	825,4
2021	2,1	1,8	2021	788,1	805,5
2020	1,9	2,2	2020	786,9	796,2
Misdrijven, diefstallen uit woningen 1.000 inwoners			Verwijzingen Halt, aantal per 1.000 jongeren		
2022	1,2	1,4	2022	7	8
2021	0,7	1,3	2021	6	8
2020	0,9	1,8	2020	9	11
Functiemenging in %, verhouding tussen banen en woningen, varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken), bij een waarde van 50 evenveel woningen als banen.			Jongeren met een delict voor de rechter in %		
2022	52,3%	53,8%	2021	1,0%	1,0%
2021	51,7%	53,3%	2020	1,0%	1,0%
2020	51,8%	53,2%	2019	1,0%	1,0%
Vestigingen (bedrijven), per 1.000 inwoners tussen 15-64 jaar			Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin, in % (kinderen tot 18 jaar)		
2022	157,7	174,1	2022	5,0%	6,0%
2021	150,7	165,1	2021	5,0%	6,0%
2019	141	151,2	2019	5,0%	6,0%
Absluut verzuim per 1.000 leerlingen, leerplichtigen dat niet staat ingeschreven in leeftijd 5-18 jaar			Netto arbeidsparticipatie, % beroepsbevolking t.o.v. potentiële beroepsbevolking		
2022	2,8	4,2	2022	72,0%	72,2%
2021	2,8	2,7	2021	70,0%	70,4%
2019	1,2	2,4	2020	68,8%	69,6%
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen, leerplichtigen die wel staan ingeschreven maar ongeoorloofd afwezig is in leeftijd 5-18 jaar			Personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners		
2022	18	24	2021	36,4	43,1
2021	18	20	2020	39,9	46,0
2019	14	26	2019	31,5	38,2
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)			Lopende re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners van 15-64 jaar		
2021	1,8%	1,9%	2022	62,9	19,7
2019	1,4%	1,7%	2021	63,4	19,8
2018	2,0%	2,0%	2020	55,1	19,9
Niet-sporters, in %			Jongeren met jeugdhulp, % van alle jongeren tot 18 jaar		
2020	55,3%	49,2%	2022	15,2%	13,2%
2016	46,7%	48,7%	2021	14,5%	12,9%
2012	50,0%	46,7%	2020	13,0%	11,9%
Omvang huishoudelijk restafval, in kg per inwoner			Jongeren met jeugdbescherming, % van alle jongeren tot 18 jaar		
2021	60	169	2022	1,2%	1,2%
2020	62	170	2021	1,4%	1,2%
2019	54	161	2020	1,2%	1,2%
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit, in %			Jongeren met jeugdreclassering, in % van alle jongeren van 12-23 jaar		
2021	15,8%	33,2%	2022	0,2%	0,3%
2020	13,4%	26,8%	2021	0,4%	0,3%
2019	8,8%	20,1%	2020	0,3%	0,4%
Gemiddelde WOZ waarde, in €			Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo, per 1.000		

			inwoners		
2023	286.000	369.000	2022	68	70
2022	253.000	317.000	2022	68	70
2021	227.00	290.000	2021	71	geen data
Nieuw gebouwde woningen, per 1.000 woningen			Demografische druk in %		
2022	4,7	9,3	2023	81,3%	70,3%
2021	3,7	8,9	2022	81,1%	70,3%
2020	6,5	8,9	2021	80,2%	70,1%
Werkloze jongeren (in % 16 t/m 22 jarigen)					
2021	1	2			
2020	2	2			
2019	2	2			

Beleidsindicatoren bedrijfsvoering

Naam Indicator	Eenheid	Bron	2022	2023	2024
Formatie	Fte per 1000 inwoners	Eigen gegevens	6,78 fte	7,23 fte	7,38 fte
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	Eigen gegevens	6,78 fte	6,83 fte	7,04 fte
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 661	€ 762	€ 818
Externe huur	Kosten als % van totale loonsom regulier personeel en totale kosten inhuur externen.	Eigen begroting	5,60%	5,08%	1,16%
Overhead	% van totale kosten	Eigen begroting	10,80%	9,32%	9,41%

Bijlage 4 Investerings

Investeringsoverzicht 2024 - 2027

Met het vaststellen van de begroting autoriseert de gemeenteraad onderstaande investeringen (kredieten) voor de jaarschijf 2024. Deze kredieten blijven, in principe, 2 jaar beschikbaar. Bij de jaarrekening stellen we voor of de kredieten kunnen worden afgesloten of dat deze, goed onderbouwd, eventueel langer beschikbaar moeten blijven. Bijvoorbeeld omdat er sprake is van vertraging in de uitvoering.

De genoemde investeringen vloeien voort uit beleidsdocumenten of plannen die eerder in de raad zijn behandeld zoals bijvoorbeeld het wegenplan, het onderwijshuisvestingsplan of het beleidsprogramma klimaatadaptatie. De belangrijkste investeringen zijn hieronder nader toegelicht.

* € 1.000							
Programma	Beleidsveld	Investeringskrediet	2024	2025	2026	2027	Totaal 2024 t/m 2027
2	2.2 Sport	kunstgrasvelden FC Winterswijk fase 3	0	578	0	0	578
2	2.2 Sport	Avanti/Wiko kunstgrasveld fase 2	255	0	0	0	255
2	2.2 Sport	Toplaagrenovatie grasveld vv Meddo	30	0	0	0	30
2	2.2 Sport	Toplaag kunstgras FC Winterswijk	1.147	0	0	0	1.147
2	2.2 Sport	Trias fase II Toplaag kunstgras	420	0	0	0	420
2	2.2 Sport	Meddo Renov Toplaag kunstgras	524	0	0	0	524
2	2.2 Sport	KD VV MEC oefenhoek/trainingsveld	40	0	0	0	40
2	2.2 Sport	FC Trias natuurgasvelden fase 1	40	0	0	0	40
2	2.2 Sport	verv gravelverharding Hickory	40	0	0	0	40
2	2.2 Sport	verv kunstgrasstroken Archeus	45	0	0	0	45
2	2.4 Educatie	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	276	5.255	0	0	5.531
3	3.1 Openbare ruimte	Hakkelerkamp Oost fase 1	2.062	0	0	0	2.062
3	3.1 Openbare ruimte	Hakkelerkamp Oost 2 herinr-waterplan	1.540	2.192	0	0	3.732
3	3.1 Openbare ruimte	De Pas herinrichting	924	0	0	0	924
3	3.1 Openbare ruimte	Groenloseweg herinrichting	2.026	0	0	0	2.026
3	3.1 Openbare ruimte	Bargerbosch herinrichting	0	75	120	1.440	1.636
3	3.1 Openbare ruimte	parkeerterrein Hakkelerkampstraat	0	309	0	0	309
3	3.1 Openbare ruimte	Reconstructie buitenwegen	1.675	620	473	412	3.181
3	3.1 Openbare ruimte	Fietspaden/ fietsbrug	477	417	86	86	1.066
3	3.1 Openbare ruimte	Laanbomen (vervanging)	251	251	251	251	1.006
3	3.1 Openbare ruimte	parkeersysteem project stedelijke herverkaveling	152	0	0	0	152
3	3.1 Openbare ruimte	Parkeerverwijssysteem	332	0	0	0	332
3	3.1 Openbare ruimte	Verkeersmaatregelen binnenring centrum	500	0	0	0	500
3	3.1 Openbare ruimte	Invest. Bijdr. ProRail onbew. overwegen (subsidie)	-135	0	0	0	-135
3	3.2 Klimaat, water en milieu	Klimaatadaptatie maatregelen	600	400	100	0	1.100
3	3.2 Klimaat, water en milieu	Pompunits en rioolleidingwerk buitengebied	110	110	110	110	440
3	3.2 Klimaat, water en milieu	Verleggen watergang Gaxel (bij BVG)	50	0	0	0	50
4	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	Hardware/ servers/ backup	281	513	515	122	1.431
4	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	Software	236	273	168	95	772
4	4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening	Mobiele telefonie	189	0	0	189	378
4	4.2 Openbare orde en veiligheid	Auto's handhaving en electrisch	35	50	0	50	135
		Totaal	14.120	11.043	1.824	2.756	29.743

Toelichting

We temporiseren de uitvoering van fase 1 van het IHP. Voor de school Woold kunnen we de huidige situatie echter niet langer voortzetten. Daar stellen we voor de tijdelijke huisvesting te vervangen. Voor 2024 is een voorbereidingskrediet nodig. De investering volgt in 2025.

De investering in Hakkelerkamp fase 1 en 2 bestaat uit deelenkredieten voor de wegreconstructie, openbare verlichting, groenrenovatie en rioolvervanging.

De begrote reconstructie van de buitenwegen 2024 bestaan uit de Vredenseweg, Breukinkweg, Vreehorstweg, Mr. Meinenweg, Vosseveldseweg en de Burloseweg. Voor 2025 t/m 2027 staan de Oosterdorperdiek, Prangeweg, Masterveldweg, Eekelerweg, Eibergseweg en Beuksveld op de planning.

De vervanging van laanbomen is gebaseerd op het laanbomen beheer plan.

De maatregelen uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie zijn van invloed op de reguliere vervanging van ons rioolstelsel naast de reguliere vervangingsinvesteringen in het rioolstelsel.

Bijlage 5 Uitgangspunten begroting 2024-2027

Uitgangspunten begroting 2024 - 2027

De Begroting 2024-2027 is opgebouwd naar de volgende uitgangspunten:

1. De (financiële) basis van de begroting wordt gevormd door de stand van de 1e prognose 2022-2025. Hierin zijn verwerkt:
 - a. De financiële baten en lasten van het bestaande (door de raad vastgestelde) beleid.
 - b. De kapitaallasten van de (door de raad geaccordeerde) voorgenomen investeringen.
 - c. Structurele bijstellingen naar aanleiding van de jaarrekening 2022 en structurele autonome ontwikkelingen ten opzichte van de begroting 2023-2026 zoals bekend tot en met juni 2023.
 - d. De basis voor de jaarschijf 2027 wordt gevormd voor de jaarschijf 2026 en gecorrigeerd voor bekende ontwikkelingen zoals fluctuaties in de algemene uitkering en de kapitaallasten.
2. Algemene uitkering:
 - a. Raming is op basis van de Meicirculaire 2023. Dat is volgens de richtlijn van de provincie.
 - b. Ramingen zijn naar constante prijzen. Dat wil zeggen dat alleen in het begrotingsjaar budgetten worden gecorrigeerd voor inflatie (zowel aan de lasten als aan de batenkant). Voor de jaren erna worden de budgetten (voor wat betreft het prijsdeel) in de programmabegroting constant gehouden.
 - c. Hervormingsagenda Jeugd: de provincie heeft de volgende richtlijnen uitgebracht: Gemeenten mogen in de jaarschrijven 2026 en 2027 de middelen zoals die in de Hervormingsagenda zijn afgesproken als structurele en reële raming meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk € 284 miljoen en € 211 miljoen. Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 51 miljoen (structureel) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken.
 - d. Met eventuele effecten van de herverdeling van het gemeentefonds hebben we geen rekening gehouden.
 - e. Aantallen/hoeveelheden (bijv. inwoners, woningen, bijstandsgerechtigden) zijn aangepast naar de actuele stand. Op groei wordt niet geanticipeerd. Dat doen we namelijk aan de lastenkant in onze begroting ook niet.
 - f. De omvang en verdeling van de algemene uitkering gaat de laatste jaren gepaard met grote onzekerheden. Wanneer hiertoe aanleiding is, bijvoorbeeld voornemens van het Rijk die nog niet zijn vertaald in de Meicirculaire maar wel van belang voor de financiële positie, wordt vooraf actief overleg gezocht met de provincie over de specifieke uitgangspunten voor het ramen van de algemene uitkering.

Van alle mutaties in de algemene uitkering wordt beoordeeld of hier ook extra lasten tegenover staan, bijvoorbeeld bij een nieuwe taak. Wanneer dit duidelijk is wordt het betreffende bedrag ook toegevoegd aan het betreffende beleidsveld. Wanneer dit nog onzeker is en nader moet worden uitgezocht, wordt het bedrag binnen de begroting op een afzonderlijke stelpost gereserveerd.
3. Lonen van eigen personeel:
 - a. Uitgangspunt is de loonsom 2023, gebaseerd op de formatie per 1 mei 2023 en inclusief de laatst vastgestelde CAO. Deze is geïndexeerd met 5% voor 2024.
 - b. Voor de jaren 2024 en verder hebben we geen toename van loonsom geraamd, behalve daar waar extra formatie is aangevraagd.
 - c. Voor de formatie-uitbreiding hanteren we een opslag van 10% ter dekking van overheadkosten van nieuwe medewerkers.

4. Inhuur:
 - a. Dit bedrag wordt niet geïndexeerd.
5. Prijzen:
 - a. Budgetten worden niet geïndexeerd, dus niet verhoogd met inflatiecorrectie.
 - b. ROVA: de - door de ROVA aan ons doorgegeven begrote – indexering van de bijdrage voor afvalverwerking en beheer openbare ruimte (BOR) 2024 bedraagt 3,66%. Er is voor 2024 rekening gehouden met een (BOR) areaaluitbreiding.
6. Subsidies en bijdragen aan derden:
 - a. Normaal gesproken worden alle subsidies verhoogd met het percentage conform het CBS-indexcijfer voor CAO-lonen, contractuele loonkosten en arbeidsduur. Voor 2024 is dat 4,6%. Maar: vanwege de bezuinigingen stelt het college voor om deze indexering voor 2024 niet toe te passen.
 - b. Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen worden geraamd conform hun Begroting 2024.
 - c. Overige bijdragen: de begroting personeel SW is conform opgave salarisadministratie Berkelland. Loonkosten van dit personeel is jaarlijks geïndexeerd met 2%.
7. Financieringsrente:
 - a. Gemiddeld rentepercentage op langlopende geldleningen bedraagt 3,04%.
 - b. We gaan bestaande langlopende geldleningen niet herfinancieren in verband met de rentestijging van de afgelopen periode en de hoge renteboete.
 - c. We gaan ervan uit dat we de maximaal financieren met “kort geld” oftewel met een looptijd korter dan een jaar. Voor gemeente Winterswijk gaat het om € 9 miljoen.
 - d. Voor het berekenen van de meerjarige ontwikkelingen van onze leningenportefeuille is de meerjarenbegroting en meerjarige investeringsplannen vertaald in een kasstroomoverzicht. Hierbij is aangenomen dat 25% van de investeringen niet in het begrote jaar afgerond wordt.
 - e. Voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen vanaf 2024 hanteren we het uitgangspunt dat het rentepercentage 3,5% bedraagt.
 - f. We berekenen geen rente over ons eigen vermogen (bespaarde rente).
8. Renteomslag:

Dit is het rentepercentage dat wordt toegepast voor de doorberekening van financieringskosten.

 - a. Intern rentepercentage grondexploitatie is 1,72%.
Dit percentage wordt aan de grondexploitaties doorberekend over de boekwaarde. Voor de berekening van dit percentage zijn wij gebonden aan voorschriften uit het BBV.
 - b. Intern rentepercentage overige activa is 2%.
In de Begroting 2024, paragraaf financiering nemen we het voorgeschreven renteschema cf. BBV-notitie rente op.

9. Belastingen en heffingen:

Soort belasting of heffing	(maximaa) 100% kostdekking	Indexering o.b.v. %*
OZB		X
Afvalstoffenheffing	X	
Riool- en waterzorgheffing	X	

Precariobelasting	X
Leges (vergunningen w.o. APV)	X
Toeristenbelasting	Afwijkend
Forensenbelasting	Afwijkend
Begraafrechten	X**
Reclamebelasting	Afwijkend

*tenzij omstandigheden anders bepalen (separate besluitvorming hierover ligt altijd bij de raad) vormt het inflatiecijfer van het CPB uit de Meicirculaire (jaar voor begroting) de basis voor de indexering.

** de tarieven worden jaarlijks vastgesteld, in principe geldt hiervoor 100% kostendekkendheid welke echter op dit moment niet wordt gehaald omdat de tarieven dan teveel stijgen c.q. afwijken van gemiddelden.

a. Alle belastingen en lokale heffingen worden in de begroting geraamd op basis van bijvoorbeeld het aantal verwachte verstrekkingen of overnachtingen, in combinatie met c.q. dan wel de begrote opbrengst van het vorig jaar. Na besluitvorming over de begroting stelt de raad in december altijd alle nieuwe tarieven vast.

b. Voor de OZB geldt dat we uitgaan van de bestaande opbrengst vermeerderd met het indexcijfer (Meicirculaire: 4,22%) en eventuele uitbreiding van woningen en/of bedrijven, voor waardestijgingen wordt het OZB-tarief dan verlaagd.

c. Voor de toeristenbelasting (waarvan de forensenbelasting is afgeleid) gold de afspraak om deze niet te indexeren. Vanwege de bezuinigingen worden de tarieven echter verhoogd met € 0,40 in 2024 en € 0,40 in 2025.

d. De reclamebelasting wordt één op één doorbetaald aan Stichting Ondernemersfonds Winterswijk. Daarom vindt vaststelling van het tarief in overleg met hen plaats.

e. Afvalstoffenheffing: 100% kostendekkend

f. Rioolrecht: 100% kostendekkend conform GWP (Gemeentelijk Waterplan)

g. Tarieven grafrechten: worden in 2024 niet verhoogd, in 2022 is er een nieuwe tarieventabel ingevoerd waarbij de tarieven gewijzigd zijn, voorgesteld wordt om in 2024 indexering achterwege te laten.

h. Marktgelden: Deze verhogen we in 2024 naar kostendekkend niveau.

i. Leges algemene dienstverlening: de niet door het Rijk gemaximeerde leges worden geïndexeerd met 4.22%.

j. Leges omgevingsvergunning: binnen het ruimtelijk domein kunnen de leges worden verhoogd tot maximaal kostendekkend. De meest substantiële legesinkomsten worden vanaf 2024, als de Omgevingswet in werking treedt, verwacht uit de omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit (RO) en in mindere mate uit de omgevingsvergunning voor de bouwactiviteit (o.a. vanwege invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen). De leges zijn binnen de werkgroep Legesverordening berekend en zijn op dit moment nog niet kostendekkend. Daarom is er ruimte voor verhoging van de leges.

k. Huren en pachten:

Op basis van de afspraken zoals opgenomen in de betreffende overeenkomst.

10. Structurele dekking uit reserves:

a. € 10.000 met ingang van 2021 gedurende 20 jaar uit de reserve Dekking kapitaallasten ter dekking van de kapitaallasten Notaristuin. Zodra deze dekking eindigt, zijn ook de kapitaallasten vervallen.

11. Grondexploitatie:

a. We actualiseren grondexploitaties voor het MPG (i.c. 2022) en gebruiken die als basis voor de Begroting 2024.

